

1908.5x

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

HUSZONEGYEDIK ÉVFOLYAM

1904—905.

FŐSZERKESZTŐ

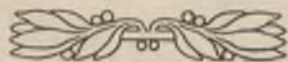
SINKA GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ

KOVÁCS LAJOS

FŐMUNKATÁRSÁK

MIKOLA GYULA Ifj. BARCSA ENDRE

SÁROSPATAK, 1905.

NYOMTATTA RADIL KÁROLY AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŪIVEL.

TARTALOM.

Diákpolitika.

Bódi Dénes: Zászlóbontás	86, 98
(—cs. —s): A szeretet alkonyán	25
Csoma: Redakceiói titkok	108
i. b. d.: Az unitárius kérdés	61
Mikola Gyula: Kereszt az egyetemen	74
P. E.: Pár szó az unitárius kérdés tisztázásához	77
Sutka István: Ev kezdetén	2
Szerkesztőség: Új év, új korszak	1
" Távozóban	107

Alkalmi cikkek.

Ifj. Barcsa Endre: Pünköszt	99
(Ika): Csokonai	49
Komjáthy L.: Kiss Elek	5
K. L.: Klauzál Gábor	37
Nagy Orbán: Március 15, március 20	73
Sinka Gyula: Husvét	85
" " Karácsony	37
" " Október 31	13
Szahó József: Október 6.	2
Szombathy István: Szeptember 19	6
" " 1849. május 21	104
Ca: A kolozsvári Kossuth ünnep	89
Komjáthy & Co.: A debreceni orsz. torna- és atletikai verseny	20
Nótárius: Az akad. torna- és vívó-egylet tornaünnepélye és táncmulatsága	111
R. I.: A debreceni zászlóavatás	103
Sz. I.: Március 15 megünneplése Sárospatakon	82

Krónikák.

Berde vitéz & Co.: Konkurrencia	26
Ifj. Bálint Dezső: A theológus szövetségről	6
Ma: „Magyar Szó“	26
" A nőegyleti majálisról	7
" A Rákóczy várról	14
" Az egyleteinkről	6
" Gorkij	50
" Maclean úr	14
" Új félév	50
Sutka István: A khórus táncmulatsága, meg a pataki képviselő-testület	38
Vén diák: Új idők, régi igazságok	62

Költemények.

Ifj. Barcsa Endre: Falusi képek	30
" " Karácsony-éji álom	39
" " Astronomia	57
" " Szabadság ünnepén	74
" " Csókák	90
Béres Benő: Péter és Pál	52
Binét: Német diáknóták (ford.)	63
" Menyhért: Joies sans causes (ford.)	110
Bódi Dénes: Elszállt már a daru madár	7
C: Egy álom	15
Ifj. Csabay Pál: Levelek	15
Eles István: Betegen	3
" " Hangulatok	32
" " Isten veled!	77
Gábor diák: Levél haza	82
Lanyi Imre: Egymás után	5
" " Kék volt az ég . . .	27
László Sándor: Szeretsz-e?	17
" " Strófik	61
Medgyasszay Gy. Gusztáv: Álmain	109
Mikola Árpád: Csábítás	45
Pósa Béla: Az én imádságom	104
" " Fecske madár	113

Székely Sándor: Thaliarchushoz (Horatius)	100
Szombathy István: Csulódás	67
" " Szeretek	79
" " Itt a tavasz	93
" " Nem tudom én	103
Takács Mihály: Sűrű felhők	50
" " Álom	86
Topa József: Megmondtam volna	21
Vass Béla: Bálteremben	54
Ifj. Zsoldos Benő: Az Éj. (Frederiek S. Eckard)	46

Novellák, rajzok, útleírások.

Bandi: Amália	104
B. E.: Kurucok	7
Ifj. Barcsa Endre: Az emancipált nő	42
Binét Menyhért: Ceruza jegyzetek	15
Csorna: Mese Baba	87
Kovács Lajos: Egy asszony bűne	3
" " Tört szívek	51
Matolay Viktor: Utazásom Rómáig	80
Ifj. Novák Lajos: Az eltűnt legátus	28
Pósa Péter: Berlinből	39
" " Valami a német diákéletből	53
S.: Akkor és most	76
Székely Sándor: Hervadt levelek (Kelland W. Sándor)	55
" " Az almafa (Theuriet André)	101
Takács Mihály: Vigyetek haza	17
" " Az illavai rab	64
" " Vergődés	109

Diáktörténetek.

Barcsa Endre: A meghízás titka	112
Bornemissza István: Neki mindegy	31
Dr. Kalamáris: Rosz vice	66
k. l.: Mikor az órák bomlanak	31
—k —s.: Az esernyő	100
Penna: Ejjeli zene — az imádott pénzén	66
Simonides: Egy thea estély	92
Sutka István: A bezárt hitelező	18
" " A diákbeesület	46
" " A farkas	55
" " Szamárhéce	91

Alakok.

Aga: A szerelmes diák	101
" " A szende diák	101
Kalifa: A tudós diák	92
" " A mellőzött zseni	92
Sah: A faluzó diák	81
" " A gavallér	81

Szakedolgozatok.

Ifj. Barcsa Endre: Krisztus földi és égi pályája	9
Bódi Dénes: Amós prófétiájának V. fejezete (héberből)	19
" " „Száll a sóhaj . . . elhunyt az ifjú“	57
Porzolt Ernő: Az apostol intése	93
" " Confessionalismus és dogmanélküliség	67

Nekrológ.

i. b. d.: Bakó Károly	79
i. b. d.: Ruzskay Zoltán	111
E. I.: Sarkóczy Zoltán	79
Z.: Kertész Antal	92

Egyleti élet, irodalom, hírek minden számban.

TRITANOL

1. *[Faint text]*

2. *[Faint text]*

3. *[Faint text]*

4. *[Faint text]*

5. *[Faint text]*

6. *[Faint text]*

7. *[Faint text]*

8. *[Faint text]*

9. *[Faint text]*

10. *[Faint text]*

11. *[Faint text]*

12. *[Faint text]*

13. *[Faint text]*

14. *[Faint text]*

15. *[Faint text]*

16. *[Faint text]*

17. *[Faint text]*

18. *[Faint text]*

19. *[Faint text]*

20. *[Faint text]*

21. *[Faint text]*

22. *[Faint text]*

23. *[Faint text]*

24. *[Faint text]*

25. *[Faint text]*

26. *[Faint text]*

27. *[Faint text]*

28. *[Faint text]*

29. *[Faint text]*

29. *[Faint text]*

30. *[Faint text]*

30. *[Faint text]*

31. *[Faint text]*

31. *[Faint text]*

32. *[Faint text]*

32. *[Faint text]*

33. *[Faint text]*

34. *[Faint text]*

35. *[Faint text]*

36. *[Faint text]*

36. *[Faint text]*

37. *[Faint text]*

37. *[Faint text]*

38. *[Faint text]*

38. *[Faint text]*

39. *[Faint text]*

39. *[Faint text]*

40. *[Faint text]*

40. *[Faint text]*

41. *[Faint text]*

41. *[Faint text]*

42. *[Faint text]*

42. *[Faint text]*

43. *[Faint text]*

43. *[Faint text]*

44. *[Faint text]*

44. *[Faint text]*

45. *[Faint text]*

45. *[Faint text]*

46. *[Faint text]*

46. *[Faint text]*

47. *[Faint text]*

47. *[Faint text]*

48. *[Faint text]*

48. *[Faint text]*

49. *[Faint text]*

49. *[Faint text]*

50. *[Faint text]*

50. *[Faint text]*

50. *[Faint text]*

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY.

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szénielvi hivatal.	Főszerkesztő: SINKA GYULA	Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS	Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona.
Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.	FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA	Ifj. BARCSA ENDRE.	Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendőik.

Új év — új korszak.

„Békesség néktek! . . . Eme jézusi üdvözlét jut eszünkbe ez új iskolai év elején. Igen, békesség nekünk, hiszen joggal kívánhatjuk ezt most, midőn az előző évek puszkaporos levegője tisztulni látszik, joggal kívánhatjuk ezt a természetnek amaz örök törvénye folytán is, hogy e föld a változásnak és a fejlődésnek hazája. Nos tehát a puszkapor és kanóca már elfogyott, a gyújtó elaludt és, így nincs többé mitől tartanunk. A békesség hajnala, mint friss erőt adó sugár, pirkadóban van. Úgy látszik, hogy csendes, nyugalmas esztendő fogunk élni, úgy látszik, hogy pártszenvédély nem fogja zavarni régóta nélkülözött nyugalunkat.

Akik a múlt években ifjúsági életünket figyelenemmel kísérték, észrevehették azt a lélekölő harcot, amely bizony a maga izgalmas jeleneivel, időről-időre nyilatkozó fázisaival sokaknak bénította meg a lelkét s vette el munkakedvét. Lázás-betegen lézengett ifjúsági életünk, volt idő, — éppen a múlt év — amikor, hogy valami módon a félelmetes hangyabolyt meg ne bolygassuk, főiskolánknak egyik legnevesebb együletét egyelőre eltemettük, de csak azért, hogy majd, poraiból megéledett phönix módjára, újult erővel, megifjodva lásson hozzá az igazi, a nemes munkához. Hála Istennek, az egylet feltámadt, ifjúsági életünk is megfrissült, mert az a gyom, mely ellepte, kiszáradt, az a fonák felfogás, mely őszi ködként nyomult rá, elnémult, meghalt.

„Requiescat in pace!“

Azonban ne értsen félre bennünket senki sem. A bekövetkezett béke korszaka nem azt jelenti, hogy most már letehetjük a fegyvert, mert a mi ügyünk győzött! — Kell ennél több is! . . . Igen, kell! Kétszeresen hangsúlyozzuk ezt a szót, hogy **kell!** Avagy most, midőn már megszűnt a harc, most akarjuk cserbenhagyni a szent ügy zászlaját? . . . Hiszen akkor kinevet bennünket a közvélemény, szemünkbe kacag az egész világ! — Nem! . . . Ha zászlónk eddig nem lengett elég magasra, emeljük azt még magasabbra; ha hitünk eddig ingadozott, szilárdítsa meg most

a nemes törekvés; ha eddig csak felényi volt a diadal, — legyen ezentúl egészen a miénk a dicsőség pálmája!

„*Exemplum animat!*“ — s előttünk annyi nemes példa van. Lelkesüljünk hát mi is minden iránt, ami szép, nemes és dicső. Ne annyit tegyünk, amennyit elődeink, hanem többet, így leszünk méltók egy Szemeréhez, egy . . . még álomnak is sok volna ez, még kimondani is alig merjük, hát még leírni . . . , Kossuthoz: a félistenhez! . . . És ha ilyen ősök sem tudják lelkesíteni a sárospataki főiskola ifjúságát akkor, az többé nem életre való, hanem koporsóba, temetőbe.

De nem! . . . Hiszen a sárospataki főiskola ifjúsága tud lelkesülni a nagyok példáján, tud nemesen hevülni. A jövő fényesnek ígérkezik. A sárospataki főiskola ifjúsága, közelebbről annak egyik legkiválóbb orgánuma: az „*Ifjúsági Közlöny*“, — ez a mi féltve őrzött, dédelgetett kincsünk virágozni fog!

Adja Isten, hogy úgy legyen!

S most az ifjúsághoz szólunk. A siker kulcsa az ő kezében van. Eddig 20 éven keresztül munkával, még nagyobb lelkesedéssel és áldozatkészséggel tartotta fenn a pataki ifjúság e lapot. 20 esztendőn keresztül büszkeség tölthette el ifjúságunkat, mert lapja mindig arról tett tanúbizonyságot, hogy itt élénk a szellemi élet.

A 21-ik évben válják ez még élénkebbé, munkálja mindenki azt a szép célt, mely az eddiginél nagyobb büszkeséget ültethet szívünkbe. Akik eddig jóakarattal szemlélték lapunkat, azok lépjenek a cselekvés terére, akik tettek is lapunkért, cselekedjenek buzgóbban, akik buzgóságban és lelkesedésben elsők valának, szenteljék irodalmi munkálkodásukat teljes odaadással e lapnak.

Csak fölfelé!

Igy azt a helyet, amelyet eddig elfoglaltunk, nemcsak hogy meg fogjuk tartani, hanem lapunkat s ez úton önmagunkat: a pataki ifjúságot, a legjelentősebb tényezővé fogjuk tenni a magyar ifjúsági sajtóban, a magyar ifjúsági életben.

A szerkesztőség.

Október 6.

Valami névtelen fájdalom, egy kimondhatatlan lélek-
vonul végig a magyarnak egész valóján, valahány-
két szócska — október 6. — eszébe jut. Fájdalom,
melytől ökölbe szorul a kéz s ha azóta egyebet
sem kaptunk volna, mint gyógyító balzsamot mély
sebünkre, akkor sem hegedt volna az he, akkor is a
bosszú érzetének kell fölváltania a keserőséget, a szív-
fájdalmat.

Hogy is volt csak? . . . de hiszen oly nagyon
tudjuk mindannyian.

Szépen hajtott, zöldelt már a szabadság fája, ahogy
öntözte drága honfiai vér, ahogy melengette hon-
szerelmi hev. Diadalra új diadal s a gyáva ellenség fu-
tott dicső honvédek elöl. Örömről új öröm s hőseink
előtt egy szabad ország búbajos képe lebegett,
ahol úr és szolga kezét fogva, testvérként üdvözlük egy-
mást . . . s akkor a már-már letiport osztrák aláztatosan
meghunyászkodva a muszkakolosszustól kért segílyt.

Megmozdult az északi óriás, hogy segítse a
gyávát, segítsen neki az óbredő szabadságot csirájában
elfojtani.

Sötét, nehéz ködként nyomakodott a szegény ma-
gyarra, hogy ez ne lásson maga körül semmit, csak az
elesettek, a haldoklók sóhajait hallja . . . hogy ne
tudjon lélekzetet venni, csak vergődjék szárnyaszegett
sasként. És amikor megtörtént, akkor aztán előbujt a
védelmező háta mögül az előbb még futó, galád ellen-
ség, s bosszút lihegve tölté be a hozzá illő szerepet: a
hóhér szerepét. — Börtönné, temetővé változtatta ezt a
szegény országot.

Mennyi vérszomj, mennyi vadállati düh, mennyi
férfiatlanság kellett ahhoz, hogy akkor, mikor egy ide-
gen hatalom elszedte a magyartól az utolsó fegyvert is,
mikor dicső hőseink bilincsbe verve, védtelenül állottak
— csak akkor merészelt hozzájuk nyúlni gyilkos ke-
zével.

S hogy azután mit tett? . . . magyar honfivérrel
oltá szomját a bresciai hiéna, október 6-án bitófára hur-
colta legjobbainkat, hogy ezzel is még nagyobbá, még
elviselhetetlenebbé tegye a nemzet fájdalmát.

Aradi tizenhárom! . . . a Ti halálotok dicsőséges
halál, mely előtt mi késő unokák áhitattal borúlunk
le, az a bitófa, melyen a Ti dicső lelketek elröpült,
nem a szégyen, nem a gyalázat fája, hanem legkisebb
darabjaiban is féltve őrzött kincsünket képezi. Fensé-
ges lelki erőtök, melyet a szörnyű ítélet végrehajtása
alatt tanúsítottatok buzdításul szolgál nekünk, hogy
azokat az elveket, a melyeket Ti véretekkel szenteltetek
meg, mi se adjuk föl soha, hanem tudjunk azért mi is
oly erős lélekkel küzdeni.

És ha e küzdelem sikerre vezet, abban fog meg-
bizonyosodni a magyar nemzet igazsága. A te igazságod
édes nemzetem, akinek olyan sokat, de nagyon sokat
kellett szenvedned. Szenvedned kellett és éppen attól, aki
neked köszönheti létét, attól, akit öntesteddal védelmez-
tél, tulajdon véreden tápláltál s — fájdalom — táplálsz.
Mért vagy oly mostoha gyermeke a sorsnak, hogy még
mindig összekötvé kell lenned azzal, aki míg bajban volt, re-
megve bújt védő szárnyaid alá, könnyezve kért segedel-
met tőled, s azután — ha megszabadítottad — újból
a régi dölyfös, kapzsi, hitvány szomszéd lett!

De mi nem feleedtük el a múltat, s kedves szom-
szédunk rosszul gondolja, hogy fátyolt boritunk a véres
nap emlékére, ha hizeleg nemzeti érzésünknek! Oh nem,

a tizenhárom vértanú dicső alakja mindig előttünk áll, s
előttünk fog állani, hogy lelkesedést merítve hazasze-
retetiünkől, erőt, bátorságot kölcsönözve vértanú-haláluk-
tól, ha kell, mi is meg tudjunk halni a hazáért és hogy
kardunk még erősebben sújtsjon az ő vérök hullásaért.

Szabó József.

Év kezdetén.

Szeptember elején az ős kollégium nehéz vaskapui
újra megnyitak. A kapuk előtt ünneplő ruhás, eleven,
gyerekes arcú, serkedző bajszú ifjú emberek jelentek
meg, kik hangos beszélgetéssel, vidám évődéssel vonul-
tak be az ős, szürke falak közzé. Az udvar megtelt lár-
mával, a folyosó hangos zajjal, a termek pezsgő élettel.
A két hónapig csendes falak között újra megjelentek
az ifjú arcok tele reménnyel, lelkesedéssel, ifjú vá-
gyakkal. Megszólalt a csengő s megkezdődött a tanítás
és a tanulás. Egykét hét leforgása alatt megalakultak
a különböző egyletek, megtörténtek a választások, szóval
megkezdődött az egyleti élet is. Ezekben az egyletekben
találkoznak a különböző törekvések, alakúlnak ki a kü-
lönöző csoportok és ha figyelmesen nézné az ember,
ezekben az egyletekben, sokkal inkább, mint bárhol, fel-
ismerheti azokat a tényezőket, azokat a rugókat, amelyek
az ifjúsági életet mozgatják, felismerheti azokat az ideálo-
kat, amelyekért az ifjúság érdemesnek látja hevülni,
küzdeni, szemmel láthatja azokat a szenvedélyeket,
amelyek az ifjúsági életet áthatják s nem ritkán lángra
lobbantják. Szóval ezekben az egyletekben folyik való-
ban az ifjúsági élet, ismerhető meg legjobban az ifjúság.

Pár éven keresztül ezekben az egyletekben harc
folyt, irtózatos, szenvedélyes harc. Az ifjúság egy része
támadta az ifjúság másik részét. És ahelyett, hogy
egygyek lettünk volna, támogattuk volna egymást a közös
munkában, szerettük volna egymást: viszály dúlt közöt-
tünk, ádáz viszály és a szeretetlenség vert tanyát közöt-
tünk.

Most, amint a kezdet, a megalakultás, mutatja:
lesz, béke van. Béke!

Egy pár éven keresztül a viszálykodás, a harc
nem csupán pataki jelenség volt, hanem ezt láttuk az
összes főiskolák ifjúságánál, benne volt ez szinte a leve-
gőben. Pártok alakultak mindenütt, jelszók keletkeztek.

És a jelszók után, pártok nyomán kitört a harc min-
denütt, sötét indulatok kavaroztak, sértések repkedtek,
vágást visszavágás, sértést újabb sértés követett. És
harc volt mindenütt, minden vonalon. Láttuk ezt min-
denütt, minden akadémián. Láttuk a különböző kongressz-
szusokon. Így volt ez Pesten éppen úgy, mint Debrecen-
ben, vagy Sárospatakon. Így volt Selmecbányán éppen
úgy, mint Kassán vagy a legutolsó budapesti kongresszuson.

Tavaly végre meglett a béke, jobban mondva nem
lett meg a béke, hanem csend. De a csendnek a nyo-
mán nem pezsdült fel a munka, nem következett be a
kölcsonös szeretet, a kölcsonös támogatás, hanem be-
következett a közöny, a nemtörődömség s a szívek
mélyén megmaradt továbbra is a gyűlölség! A gyűlölség!
Elfojtva bár, de ott lappangott, mint a hamú alatt a tűz
és ha talán egy kis szél támadt, mely elsodorta a hamut,
egy kis mozgalom, ifjúsági mozgalom keletkezett, fel-
csapott a láng, felcsapott a gyűlölség lángja. De nyomán
újából következett közöny, nemtörődömség. Láttuk, hogy
egymás után, hogy szűntek meg a különböző ifjúsági
lapok. Némelyik a múlt év elején már meg nem jelent,

Egy asszony bűne

Irta: Kovács Lajos.

másik megjelent ugyan, de egy-két szám után egyszerre csak elmaradt. Hallottunk róla, hogy egyes ifjúsági egyesületek megsemmisültek, vagy ha megalakultak is, csak tengődtek vagy épen szép csendesen kimúltak, megölte őket a közöny. Láttuk, hogy még csak kísérlet sem történt, hogy összegyűljenek a különböző iskolák kiküldöttei kongresszusra. Pedig ha jól emlékszünk, 1903. tavaszán ki lett mondva, hogy 1904-ben újra lesz kongresszus. Sőt ha megerősítjük az emlékezetünket, a vidéki főiskolák szövetsége vagy nem tudom, hogy nevezte magát a főkongresszus, határozatot is hozott, célt is tűzött maga elé, nemes célt: Kossuth szülőházának emléktáblával való megjelölését. Elmúlt, elhalgatott, legalább nem hallani semmit róla.

Szóval megszűnt a harc, de a szívek mélyén megmaradt a gyűlölet s a harc megszűntét, a csend bekövetkezését nem követte nyomon a pezsgő, munkás, áldást hozó egyleti élet, általában a tevékeny ifjúsági élet.

Nálunk is megszűnt a harc, nálunk is csend van, mondjuk béke van, de ki tudja nálunk is nem úgy lesz-e mint más helyen? Béke van! De hiszen a sírban is béke van. Nekünk nem ilyen életnélküli békére van szükségünk, hanem pezsgő, életetadó és életetadó békére. Pezsgő, élethozó, életadó béke, jöjjön el a te országod.

Sutka István.

Betegen.

Takarjatok be áldott, jó kezek,
Edes anyámnak drága kezei;
E hidegséget, mely csonttá fagyaszt,
A lelkem akkor csak nem erezi.
Takarjatok be jó puhán, meleggel,
Takarjatok be: fázom, reszketek;
Takarjatok be úgy, amint régen:
Örökké áldott, jóságos kezek!

Takarjatok be. Fázom, reszketek
És forró lázban ég a homlokom . . .
A vihar meg úgy megsír, megzokog
Ott künn a völgyben, ott a halmokon . . .
A vén fák nyögnek és sóhajtozva
Hullonganak a sárgult levelek,
— Oh, mily jó, hogy itt vagytok körültem:
Örökké áldott, jóságos kezek!

Takarjatok be. Fázom, reszketek.
— A szél úgy zúg a völgyben, halmokon, —
Örködjete gyöngéden felettem,
Amíg egy kissé alszom — álmodom . . .
Amíg egy kissé alszom — álmodom,
Felettem gyöngéden örködjete;
Hiszen nektek nagy hatalmatok van:
Örökké áldott, jóságos kezek!

S ha jönne addig, ha kopogtatna
A sápadt arcú, csontképű loyag:
Zárjatok be akkor minden ajtót,
Zárjatok be jól az ablakokat . . .
S öleljete át forrón, szenvedéllyel
S elmenni — óh, még ne engedjete!
Hiszen nektek nagy hatalmatok van:
Örökké áldott, jóságos kezek.

Eles István.

— Jönnie kell . . . beszélnem kell vele s ha nem jön, én magam megyek hozzá — susogta az asszony izgatottan és ablakát kitarva, belebámúlt a széles utcába. Egyszerre idegesen kapta vissza fejét, ördög gúny vonaglott át arcán és kacagott hosszan, kéjes gyönyörűséggel, majd szilajon rázta hátra tömött fürtjeit és elfojtott, vad kacagással suttozta: . . . ha-ha-ha! Nem sokáig viszi már a vén pióca és ha meggebed, ismét szabad leszek — s a szomszédos szobák egyikéből tompán hangzó köhögési roham, e kacagó, exált hangokkal mélységesen, szivrendítően irtózatossá akkorba olvadva szállt el, mintha a halál hófehér árnya lebbent volna át a szobákon, patyolat köntösével hidegen, fázósan simítva végig a haldokló arcát.

A fekete hajú asszony egy pillanatra visszadöbbszökkent, lekonyult fejjel, öntudatlan bámúlt az ajtóra, majd indulatosan dobantott picit lábával, sötét szemei ismét vadul szikráztak s arcán a gyűlölet lázas pirja égett.

— Nem! nem szabad tovább élnie annak a vén piócának, aki megölte, tönkretette az ő ifjúságát! Nem! . . . mert ha sokáig tart, megfullad ebben a légben. Szédülve, roskadozva kapott szívéhez s habos selyem pongyoláját mellén felszakítva, erőtlenül rogyott a divánra, ahol sápadt, vértelen arcával lágyan olvadtak egybe a pongyola alól kitóduló ezüstfehéres csipkék és a krep-de-chin fodrok.

Tompúltságából heves csöngetés riasztotta fel az asszonyt, aki pongyoláját begombolva, a tükör elé állt s csodálatosan csillogó, selymes, fekete haját megigazitva az ajtó felé lépett, de a másik pillanatban egy piros bársony karszékbe hanyatlott s hófehér kis kezét a szívére nyomta, amely úgy vergődött, úgy kalapált, mint a megfogott kis galamb szíve.

A lépcsőn sietős férfileptek hallatszottak s a másik pillanatban már ott állt az ajtóban Ő, a régi ideál, a kis szobrász fiú . . . a művész.

Szép, nyúlánk természetét kiegyenesítve s ébenfekete fűrtös fejét magasra emelte, mosolygós önérzettel pillantott szét a szobában, azután bokáit elegánsan összeérintve, könnyed fejbőlintással üdvözölte az asszonyt s a szobába lépve, maró günynyal folytatta: asszonyom, Ön unatkozik, five o'clock teára hívott meg, mert a férje nagyon beteg . . . és Ön még nagyon fiatal . . . Minnek köszönhetem e kegyet, e kitüntetést?!

Beléptekor az asszony fölemelte fejét s halvány ajkán büszke mosoly vonult végig, azután a művész utóbbi szavaira, mint a sértett vad, dühösen szökött fel ültéből, sötét szemei vad tűzben csillogtak s arcán a sértett büszkeség tüzrózsája égett. Magas, hajlékony alakján, mely a belső szenvedélytől, kintől minden ízében reszketett, a rózsaszínű selyem pongyola, boszút zizegve suhogott, amelybe az ingerlően lebegő, raffinált krep-de-chin fodrok gúnyos kacagása és a pókhálószerű ezüstfehéres csipkék siró jajgatása vegyültek bele s együtt, mint egy kaotikus némaság, gyönyörű látványt nyújtottak a szemlélőnek.

Büszkeség, boszú, fájdalom, szerelem örjítő táncra kelve tomboltok egymással az asszony szívében, míg végre az utóbbi lett a győztes s a fekete hajú asszony arcáról egyszerre elrebbent minden büszkeség, boszú, fájdalom s édes mosoly játszadozott ajka körül. Aztán egy kézmozdulattal helytel kínálta meg a művészt s anélkül, hogy a kérdésre felelt volna, a csengő-zsinór-

hoz lépett és egy percere éles berregés szakította meg a kínos csendet.

A művész elfogódva, kábult fővel nézte e néma-játékot s elhalványult ajka, melyre gúnymosolyt szeretett volna erőszakolni, gyöngéd, könyörgő hangon rebegte: asszonyom! . . . mely az előbb még gúnyos, szikrákat lövelő tekintettel mondott néhány szavával éles ellentétet képezett.

Az asszony az ablak felé fordult s néhány tola-kodó könyecseppet törült le arcáról.

A művész nem birt magán tovább uralkodni, úgy remegett, mintha lázban lett volna. Még most is érezte azt a hirtelen váltakozó büszke, boszús, majd fájdalmas, imádságos, szerelmes tekintetet, melyet oly sötéten szeg-zett rá az asszony, mintha a belőle kiszökkenő szikrák-kal össze akarta volna zúzni, majd oly engesztelőleg, oly édesen, mintha azt susogta volna: ne bánts! . . . Bocsáss meg? . . . — Érezte, hogy az a fekete hajú asszony teljesen hatalmába kerítette s megindultságát lekiúzdvé, feléje közeledett, megragadta az asszony kezét s beszélt hozzá lágyan, nevetve, mintha az előbbi mosolyt akarta volna visszavarázsolni az asszony könyes arcára, de a hangja olyan erőltetett, olyan sirva-nevető volt, pedig vig tónusban akart beszélni, de szívére toúló keserű emlékek meggátolták s az ő szemeiben is köny csillogott.

Az asszony visszafordult s görcsös zokogását elfojtva szólni akart, de csak az ajka mozgott és könyei pereg-tek lassan végig márvány arcán, amelyről eltűnt az édes mosoly és ott álltak egymással szemben, a férfi vadoló, az asszony esdő, könyörgő tekintettel.

Az előszobába hangzó teás kanalak csörömpölése felriasztotta őket álmodozásaikból s az asszony szeliden vonta vissza kezét és könyes szemekkel, sirva panaszkolta, hogy az ura nagyon . . . nagyon beteg!

Egy jól tanított szobaleány figyelmeztetése, ki nem akarja úrnójét meglepni, a fájdalom mellett is halvány mosolyt vont a művész ajkára, míg az asszonynak, mint a haute volée megszemélyesítőjének oly hirteleni, könnyed változása és szívtelensége teljesen kijózanította s lehajtott fejjel, önmagát megvetve, komoran nézte a forró párat, mely lassan-lassan elszált a légben, mint az ő boldogsága. Majd felemelte fejét s az asszonyra pillantva, megtörte a csendet.

— Asszonyom! . . . véget kell vetni ennek az ál-lapotnak. Régen volt az, mikor egy kis bakfis leányka és a szobrász fiú szerették egymást . . . azóta sok min-den történt. Felejtjük el egymást, asszonyom! . . . Ön az ura mellett, én a szobraim között, — s még egy fájdal-mas pillantást vetve az asszonyra, távozni készült.

Az asszony sápadtan, krétafehér arccal bámúlt, ön-magába mélyedve, a lelke gyötrő gondolataival: büsz-keség, boszú és az ő féktelen, rajongó szíve érzelmeivel küzdve. Az ajka vonaglott, a szeme tüze ellankadt, majd fátyolosan csillámlott a hosszú pillák alól, majd meg-émsztő tüzzel lángolt és a másik pillanatban már egész erővel tört ki elfojtott szenvedélye, kerekded karjával rajongó hévvel fonta körül a művész nyakát, csábosan kínálta csókra rózsás ajkát és mámorosan susogta: mennyire szeretlek! . . . Szeretsz te is úgy-e?!

Az egész alak csupa mámort, csupa kéjt lehelt magából s a művész felelet helyett karjaiba zárta a vágytól reszkető, szeszélyes, rajongó lelkű asszonyt s már csókolni akarta, mikor, mint a végítélet trombitájának kérlelhetetlen harsogása, fakó tompasággal zúgott végig az ajtóban álló inas hangja: asszonyom, az úrnál beállt az agónia.

Az asszony csak annál szenvedélyesebben ölelte a művészt s gránátpiros kis ajka csókot óhajtvá szorult össze s exaltált hangon susogta: csókolj meg . . . hisz már nemsokára a tied leszek?!

De a művész csaknem birkózva tépte ki magát az ölelő karok közül.

— Asszonyom, az égben Isten van! Az ura hal-doklik! . . . Nem fél?! — s azután, mint akit a saját lelkiismerete üldöz, futott ki a szobából, ott hagyta az asszonyt, aki ajúltan rogyott a szőnyegre.

Mikor magához tért, alig tudott felemelkedni s te-kintetét révedezően, kimerülten hordozta körül, azután roskadozva indult az ajtó felé, ott térdre rogyott és ir-tóztatós kétségbeeséssel bámúlt a szomszéd szoba felé, ahol az ápoló monoton hangon mormolta: „És ne vigy minket kísértetbe . . .” És asszony kezeit összekulcsolva, fuldokolva zokogta: „És ne vigy minket kísértetbe . . .”

*

Szerény parfüm-illat, tölti be a nagy műtermet, ahol az ives ablakok kék hullámos függönyein beömlő napsugarak, mysteriozusan fonják körül, kékes-sápadt fényükkel, a sok mindenféle állású gipsz, bronz és már-ványszobrokat, amelyek között az ember eleinte még lélekzetet is alig mer venni.

Kolosszalis szép alkotások, mesésen csudás dolgok ezek, amelyek némaságukkal az első pillanatban lidérc-nyomásként ülnek az ember lelkére s megakasztják a vérkeringést, hogy a másik pillanatban csak annál heve-sebb dobogásba hozzák a szívet s örülten keringeltessék az erekben a vért.

E sok élettelen alak között, durva munkás-zub-bonyban, egy asztalkán levő agyaghalmoz előtt állt a művész. A haja kuszált, az arca sápadt volt s néha egész testében megremegett; . . . a keze merő agyag és sár s vele szemben egy emelvényen ült a modell.

Az egész teremben néma csend volt, melyet csak olykor-olykorszakított meg a művész idegesen rezgő hangja. . . . A lábát kérem előbbre . . . maradjon úgy . . . csak nyugodtan tartsa a kezét kérem . . . s azután ismét csend lett.

Nem akart menni a munka. Néha percekig nézte a modellt anélkül, hogy látta volna a kebel gyönyörű hullámlását a finom áttetsző bőr alatt, az erekben ke-ringő vért és azt az alig észrevehető remegést, mely végigfutja a testet, mihelyt a levegő éri.

Máskor olyan kedvvel, s anyyi művészettel tudta érvényesíteni ezeket, hogy szobraival bámulatba ejtette a közönséget és ma? . . . mintha kihalt volna belőle a művészi mámor, olyan tompán nézett alakjára s folyton annak a fekete haju asszonynak a képe állt előtte, akit gyűlölni szeretne, kiszerezné tépni a szívéből, de nem tudja.

A felújított emlékek kacagva tomboltak a lelkében, szemei vadul kezdtek szikrázni, szerette volna össze-zúzni azt a fekete haju asszonyt, aki megcsalta és tönkretette őt, az embert s megölte benne a művészt.

Hosszú fekete fűrteit szilajon megrázva, cinikusan felkacagott, kését az agyagba döfve, örült dühvel vágta a padlóhoz az agyagot és kezével a modell felé intett, aki ijedten öltözködni kezdett, s mielőtt távozott volna az önmagába mélyedt művészhez fordulva, félénken kérdezte: mikor jöjtek? — s a művész irtóztatós két-ségbeeséssel susogta: soha!

Kiss Elek.

Kiss Elek sárospataki főiskolai tornatanár a jelen évben életének egy nevezetes pontján áll, ahonnan nyugodt megelégedéssel tekinthet vissza pályájának immár megfutott részére.

A főiskola tanári kara és vezérlő testülete már több hivatalos formátumban leróta az elismerés adóját Kiss Elek iránt, ki 25 év óta tölti be szép hivatását a főiskola köbelében folyton lobogó lelkesedéssel és fiatalos ügybuzgósággal.

Most mirajtunk a sor, azon az ifjúságon, amelyet az ő keze formált ép testű, erős karú, a hazáért és ideálókért lelkesedni tudó ifjúsággá, hogy abba a diszes koszorúba, melyet tisztelői és karársai az elismerés diszes virágaiból fontak számára, mi is beillesztjük a hála és őszinte ragaszkodás egyszerű, de szívünkől sarjadzott virágait.

Mi tehát elsősorban hálával, hálás tisztelettel tartozunk Kiss Eleknek, aki nemcsak megóvta testiünket az eltespedéstől, hanem megkedveltette velünk és kitérülhetlenül lelkiünkbe véste a testedzés nemes és mindenek felett hasznos mestersége iránti szeretetet.

Ha betudjuk látni, hogy mily roppant fontosságú az emberre nézve a testi egészség, épség megőrzése és fejlesztése, akkor a tornatanár hivatását is képesek leszünk méltányolni.

A tornatanár hivatása szép, nemes és mindenek felett fontos. Egy pár szóval ki lehet meríteni, de ez a pár szó fontosabb, mint a világ minden könyvtárának tudománya. A tornatanár hivatása ép és egészséges testű ifjúságot nevelni, mert „mens sana in corpore sano” régóta elhangzott, de ma is és minden időben napnál fényesebben ragyogó, megdönthetetlen igazság. Hiszen mindennap láthatjuk, hogy mily különbség van az egészséges és a beteg ember gondolatvilága között. Az egészséges ember közérzete kellemes, örül az életnek, gondolatainak szárnyalását semmi sem gátolja, míg ellenben a beteg ember meghasonlik önmagával, megátkozza az életet s gondolatai szárnyseggetten folyton roskadozó porhüvely körül ténferegnek.

Tehát a legfontosabb feladat: a testi épség megőrzése és fejlesztése képezi a tornatanár hivatását. A tornatanár készíti ki mintegy a gyermeket a többi tanár keze alá. Ha a tornatanár nem jól végezte munkáját, akkor a többi tudós tanár úrak nem sokra fognak boldogulni. A tornatanítás fontosabb minden elméleti tanítáznál. Legelőször a tornaórák helyét kell megállapítani a tanrendben s csak azután jöhet a görög, a latin stb.

A tornászati ma, renaissance korát éli. Lassanként előszedik az ókor és feledés homályából a discost és egyéb, a görögök s rómaiak által használt tornaeszközöket s az imitt-amott tartott versenyeket szeretik olimpiai versenyeknek nevezgetni.

A Kiss Elek pályafutása ezen renaissance korról kezdődik s a sárospataki főiskola szerencsésnek mondhatja magát, hogy választása 25 évvel ezelőtt Kiss Elekre esett, aki a tornatanítás ügyét folyton lépésben tudta tartani a haladó korról és viszonyokkal.

Az ő vezetése alatt arattak ifjaink a babérokat az országos és kerületi versenyeken.

Ó az, akinek gondos felügyelete és szakszerű kezelése folytán a sárospataki főiskola most oly szépen és dúsán felszerelt tornacsarnokkal dicsekedhetik, amely csaknem párját ritkítja hazánkban.

A Kiss Elek működése főképen a gimnáziumi

tornatanítás terére esik, de több éven át tanár-elnöke volt az akadémiái tornaegyletnek is.

Még egyszer szívünkől üdvözljük őt életének e nevezetes pontján s kívánjuk, hogy az ég tartsa meg továbbra is az ő fiatalos ügybuzgóságát s az ifjúság iránti szeretetét, hogy még számos nemzedéket nevelhessen fel főiskolánk és hazánk dicsőségére.

Komjátyhy L.

Egymásután.

Ha rám nézel, meg se látod:

Hogy nevet rád két szemem;

Azt gondolod: most is régi

Szerelmemet könyezem.

Új szerelem anyja bánat,

Szivárványként születik —

Te kötözd be puha kézzel

Szívem régi sebeit.

Álmodlítani hozzád küldöm

Képzeldő lelkemet;

Minden álom emlékeimből

Egy-egy sugárt eltemet.

Uj világ kél, szebb fény gyulad

Az elhagyott sirokon —

Nem is érzem, hogy a régi

Álmaimat taposom.

— — De hiába mért is kérlek:

Várj utánam, galambom,

Mig a jövő puha fészket

Valóságban megrakom —

Más vidék vonz, más felé szállsz

Sorsod, vágyad szárnyain —

Istenem, hogy nekem mindig

Hazugak az álmaim!

Megcsókolom, megkönyezem

Hervadt, fakó virágod;

Csókkal-könnyel szívem fölött

Hordom, ahogy kívánod.

Ez a virág új szerelmem

Halálának jóslata,

Ezt is majd a bús feledés

Sötét sirja fogadja.

Hej, szerelem, mért ismerlek

S mért kereslek tégedet;

Gyönyöreid, keserveid

Nélkül mért nem élhetek?

— Addig lobban új lányokra

Tört szívem új képeken,

Mig belőle lassan-lassan

Kiég minden érzelem.

Szeptember 19.

KRONIKA.

Nehéz idöket élt a magyar! . . . Szabadsága elrabolva, jogai megnyirbálva, a szabad szó elnyomva . . . Kérésre hallgatás, követelésre rideg válasz, actióra reactió . . . A sárga-fekete lelkü bécsi kamarilla elfojtott sóhajokat, keserü honfiúi könyveket fakasztó járma alatt várta, egyre várta, hol kétségbeesve, hol reménykedve a béke olajágát, a szebb, boldogabb jövőt, mint hajdan a zsidók a Messiást, a világ megváltóját. És mikor szélllyel e hazában magát az eltiport magyarnak kisirnia sem volt szabad: felragyog a megváltás vakító fényü csillaga.

S amily fenyegetően nő a vihar, a veszély s a visszafojtott keserv és sóhaj gyülekony parázshalmazzá: épp úgy, sőt még hatványozottabb erővel emelkedik s tör előre és szórja áldó sugárait a megváltás örök fényü csillaga. S midön a nemzeti keserv és fájdalom kitör a keblekből, midön egyszerre mint lángtenger csap fel az élni akaró nemzet önérzete: egy szó, egy isteni varázsnév suhan át a levegőben; egy név édes csengésétől visszhangzanak a Kárpátok bércei, egy név, mely gyógyír, gyógybalzsam a vérző honfiszívekre, mely minden érző magyar szívet megdobbant: a *Kossuth Lajos* megszentelt neve. Azé a Kossuth Lajosé, ki szívében és lelkében mindvégig ideálképe maradt a törhetetlen hazafiasságnak s akinek szeptember 19-én születése napját ünnepeltük.

Jertek, oh jertek s vonuljunk a gondolat szellemzárnyain a magyar Betlehembe ünnepi szent érzelmekkel a honfiúi emlékezet és a gyermeki hála kegyeletes adóját leróvni!! Jertek, áldozunk az ő apostoli lánglelkének, vezérlő szellemének! Vessük le az ő s vegyük fel az új embert, hogy vétkek közönyösségünktől, bűneinktől megszabadulva, az ő teremtő szelleme s varázsereje hassa át egész valónkat!

Jertek magyar hazánk hű fiai s leányai kivétel nélkül, kikben a hazaszeretetnek, a Kossuth-kultusznak csak egy kis szikrája is ég s imádkozunk, mondjunk őszinte hálát a Gondviselésnek, a szittyák Hadurának, hogy nekünk adta Kossuth Lajost, a magyar nemzet Megváltóját!

Jer te is ifjúság, különösen te sárospataki ifjúság halhatatlan diák elődöd bölcsőjéhez; jer, megtanulsz itt túrni mindenféle balsorsot, megpróbáltatást; remélni, hinni a haza szebb jövőjében az egyetértő magyar nemzet feltétlen erejében s győzelmében; jer, megtanulod itt szeretni a hazát, ennek minden drága porszemét őszintén, önzetlenséggel párosult rendületlenséggel!

Ez a jászol, ez a bölcső a kezdet, a kiinduló pont. Innen lépett a magyarok megváltója ama göröngyös útra, melyen krisztusi nyugalommal túrta a sok bántalmazást, a fogság súlyos bilincseit s ette a hontalanság keserü kenyerét; hitt, bizott az elnyomott magyar nép felszabadításában, jövőndő nagyságában; míg nem a megdicsőülés mennyei koszorújával az örökkévalóságba jutott.

Lengj! oh lengj át minket Kossuth apánk isteni dicsfényvel övezett halhatatlan szelleme! Önts titkos erőt szívünkbe, lelkünkbe, hogy a ránk hagyott szent örökségnek hű sáfárjai s a te eszméidnek ne csak bátor zászlóvivői, hanem igazi harcosai, illetőleg végrehajtói lehessünk!

Magyarok Istene segíts minket erre!!!

Szombathy Istrán.

A theológus szövetségről. „A magyarországi protestáns theologiai ifjúság szövetsége“ a múlt iskolai év végén a Pápán tartott összejevetelen nem tudott megalakulni. Ez a tény magában véve nem okozna nekem valami vigasztalhatatlan szomorúságot. Mert bár a dolognak nem vagyok éppen ellensége, de általában a diákszövetségek, illetőleg diákkongresszusok iránt valami nagy előszeretettel nem viseltetem. A fiatalság temperamentumán kívül, amely örökös viszálykodásoknak az előidézője, száz és egy akadályja van annak, hogy ezek a diákszövetségek, illetőleg kongresszusok pozitív eredményt tudjanak felmutatni. Ezért mondom, magában véve a megalakulás sikertelensége nem ejt kétségbe.

Rágondolván azonban arra, hogy mi volt az akadály a megalakulásnak, valami nagyon fájó üresség támad lelkemben. Istenem, idestova négyszáz esztendeje a protestántizmus megszületésének, a lelkiismeretszabadság, az egyéni hit nagy elvei feltámadásának és mi nem tudjuk megalakítani a „magyar protestáns theologiai ifjúság szövetségét“ azért, mert a magukat protestánsoknak nevező kálvinista és lutheránus theologusok többsége nem akar szövetségre lépni az unitáriusokkal *dogmatikai kérdések miatt.*

Négyszáz év alatt a protestántizmus elvei oda jutottak, annyira haladtak a lelkek meghódításában, átalakításában, hogy nekünk protestáns theologusoknak — akik ez elveknek éppen zászlóvivőiül szegődtünk — nekünk magunknak sincs fogalmunk sem arról, hogy mi a protestántizmus. Dogmákon nyargalásunk, konfessziókra esküszünk s még most sem és mi sem tudjuk megérteni, hogy az egyedüli hittétel, melyet Jézus állított fel, melyre esküdnünk kell: a szeretet; a dogmarendszerek sorra enyésznek a századok folyamán, egyik ropogva dől össze, mint a szikla, a másik szétpattan, mint a buborék, csak egy az örökkévaló: a szeretet elve.

Istenem, hát mikor jön el így az *igazi protestántizmus* diadala? Hány századnak kell még lefolyni, hogy meghódítsák ez elvek az emberiség minden retegét, ha négy század alatt mi, a vezetésre hivatottak is, csak idáig haladtunk? Bizony sok, nagyon sok századnak!

No de vigasztalódjunk, legalább az, aki tud. Ide írom vigasztalásul egy nagy írónknak ezt a szép mondását: „A gondviselés nem nyugtalankodik, hogy ma vonja ki következményeit azon elvnek, melyet tegnap felállított. Kivonandja ő azt századok múlva, ha az ora ütend rája, s bár szerintünk lassú gondolkodású, azért logikája nem kevésbé biztos. A gondviselésnek módja van az időben s halad a térben, mint Homér istenei, tesz egy lépést s századok találják magukat lefolyva.“

Ij. Bálint Dezső.

Az egyleteink már jobhára megalakultak. Amelyik már él s működik, arról beszámol „Egyleti élet“ rovatunk Itt először arról akarunk beszélni, ami nincs:

A theologiai egyletről. Milyen sok drága papír s még drágább idő fogyott el, hány finom ceruza s hegyes toll kopott el tavaly az élesztési kísérletekben! És mennyi jobb sorsot érdemlő buzgóság veszett kárba! A lelkesek és hivatottak közül hány vonult vissza csüggedten s eresztette le karját erőfogyottan!

Halál ellen nincs orvosság. Ugy látszott, ez a pél-

daszó válik alkalmazhatóvá a Theol. Egyl. szomorú vég-
 gel fenyegető súlyos betegségében. — A krízis most
 következett be. Az új iskolai év kezdetén új remények
 fűződnek a beteg életéhez. A theologus ifjúság sorait új,
 tette kész nemzedék erősíti. De vajjon fogják-e ezek a
 theol. önképzőkör felélesztését munkálni? — A jelek
 eddig ellenkezőt bizonyítanak. A sinylődő beteg egyeletet
 senki sem látogatja, senki sem vigasztalja. Uram bocsá'
 talán félnek, hogy meggyógyul, megerősödik, vagy tán
 a doktorokban nincs többé egy legkisebbke bizalom sem
 a talpraállításához?! Amyi tény, hogy az Irodalmi Tár-
 sulatba félnap alatt oly számosan tódultak, hogy a tár-
 sulat megalakítása hihetetlen gyorsasággal vált valóvá.
 Ami azt bizonyítja, hogy ha választást engedünk ifjúsá-
 gunknak a két önképzőkör közt, a választás nem igen
 esik a Theologiai Egylet javára.

*

Az Irodalmi Társulat tehát megalakult, még pedig
 olyan mohósággal, mint ahogy a nagy melegben, szom-
 júságtól eltikkadt ember iszik a hűvös forrás vizéből.
 Megszomjazott az ifjúság. Nem csoda! Egy évig nem
 nyílt meg előtte az irodalmi önképzés óhajta-óhajtott
 paradicsomkerítje. Most már, akik vágytak utánna, gyer-
 mekes örömmel üdvözlik, mint rég nem látott otthonát
 a hazatérő. S úgy látszik, van is ok az öröme. A tavalyi
 tetszhalált megelőző viszálykodások, ezeknek átkos és
 megengedhetetlen szempontjai feledésbe mentek. A fele-
 dést meghozta az egy esztendei nyugalom, a feledés meg-
 hozta a tespedésnek orvosságát s feltámasztotta az egyeletet.

Pihenit ész többre képes; a földet is ugarnak hagy-
 ják olykor-olykor, hogy jobban teremjen. Most fokozott
 várakozással tekintünk az Irod. Társ. működése elé. A
 theol. egyelet még mindig szunnyadozik Vegye át az
 Irod. Társ. ennek a működési körét: a tudományos
 theologiai irodalom művelését is. Azok a theologus ifjak,
 kik az Irod. Társ. tagjaivá lettek, fejlesszék azt az
 Irod. Társ. kebelében erőssé, erősebbé, mint volt valaha.
 Bizonyítsák be, hogy itt edes otthont talál minden iro-
 dalmi ág; bizonyítsák be, hogy legfőképen az önképzés,
 az Irod. Társ. iránti buzgóság és igaz lelkesedés ve-
 zérli őket.

*

Ma még a *Jogászegylet* sem alakult meg Ennek
 nincs tényleges oka. Előreláthatólag egy pár nap alatt
 megalakul s majd folytatja a munkáját úgy, mint eddig.
 . . . Azaz . . . rosztat mondtam. *Ugy* ne folytassa,
 mint a legntolsó években! Az előző évek nagy viharai-
 nak utolsó jelenetei tavaly ebben az egyeletben játszottak
 le. Rendszeresen szervezett pártélet tavaly már csak itt
 volt található. Higgadt, komoly eszmeesere helyett szemé-
 lyes élű harcok itt még nem egyszer dúltak. — Most
 már ilyenekre nincs kilátás. A tisztségek betöltésénél —
 eddig úgy látszik — nem a személyes szempontokat, ha-
 nem az érdemet s az arravalóságot fogja a jogászfifjúság
 szem előtt tartani. Eddig úgy látszik. Bárcsak ne csalna
 látszat!

*

A *nőegyleti majálisról* alig merünk írni. Mert
 szomorú dolog ugyan, de megtörtént, hogy akadémiai
 ifjúságunk mindössze 8 táncos által volt képviselve. —
 De hogy rójjuk meg őket, mikor a múlt télen egy-egy
 ifjúsági táncestélyről, csaknem egy szálíg, távol marad-
 tak a *patuki leányok*. — „Szídom a leányomat menyem
 értsenróla,“ — még magukra vennék s megharagudnának
 a pataki leányok, pedig mi lelkiinkre mondjuk — nem
 akarjuk fejünkre vonni szép hölgyeink haragját. *Ma.*

Elszállt már a daru madár.

Elszállt már a daru madár e bús őszi tájról,
 Mikor épp az első levél hullott le a fáról.
 Korán elment, elsietett egy barna kis lyánnyal,
 Aki mindig arra kérte: „Vigye el magával.“

Hallgass reám daru madár! Ne hagyd soká távol,
 Mert a szívem, siró lelkem mindig téged vádol;
 Vagy ha szived, kemény szived engem meg nem
 [szánna . . .
 „Vigy engem is daru madár keletre“ utánna!

Bódi Dénes

Kurucok.

Sötét, borongós idő van. A szél most kísértetiesen
 suhan át a fákon, majd bömbölve kapaszkodik az ágakba,
 mintha gyökerestől ki akarna tépni minden fát.

Nem jó idő jár a kurucokra, de még a laban-
 cokra sem. Elbűnák, ahová éppen lehet. Hiába, az idő-
 vel nem lehet alkudni, annak pedig most így tetszik.

Pedig a kuruc sereg most éppen imáját végzi kiűnn
 a szabadban, fedetlen fővel. Rákóczi vallásos ember,
 tudja, hogy a lélek is megköveteli a magát, meg is
 adja neki.

Amint azon a térdeplő sokaságon végig sivit a ro-
 hanó szél, el-elkapva az ajakról elröppent ima szavait,
 önkéntelenül is valami földöntúli jelenetre gondol az
 ember. Az a sok edzett kuruc olyan áhitattal rebegi az
 imát: „Mi atyánk! Szabadíts meg a gonosztól!“ — Ezt
 sem magára érti pedig egyik sem, hiszen nem annyira
 nekik, mint a hazának van erre szüksége. Erre gondol,
 ezt félti most minden igaz kuruc.

Az ima bevégeződött és kiadatik a parancs: „Fedél
 alá! Ki hova tud!“

Jó most annak, akinek jut. Csak annyi helyet tud-
 janak kapni, ahol nem éri őket a vihar a maga teljes
 erejével, ahol a fejüket letudják hajtani pihenő álmra.
 Istenkisértés most a szabad ég alatt lenni. Pedig a sereg
 nem lehet örök nélkül, azt vigyázni kell szüntelen, zárt
 falak közt, fedél alatt pedig nem lehet örködni.

Szegény örök! Didergéltek most ebben a cudar
 szélben, bőrig ázhattak a záporban!

Oh, de hiszen nem kell titeket félteni! Azzal a
 lánggal lobogó hazaszeretet tüzével szembeszállnátok
 még a pokollal is, daczolnátok még a Szahara-sivatag
 számumjával is.

Úgy kurucok, úgy!

Éjfél előtt áll az idő. A zápor elalott már, de a
 szél még egyre dühöng. A sereg alszik, csak az örök
 járkálnak fel s alá, örködve ezerek élte felett, örködve
 egy egész ország reménysége felett.

Az örök egyike, Lánczy Gedeon puskájára támasz-
 kodva néz szét hosszan, merengve. Tünődik valamin.
 Valamin, ami igen közléről érdeklí nemesak őt, hanem
 másokat is, az egész sereget, az egész hazát.

Egy-egy nem tetszést nyilvánító taglejtése azonnal
 elárulja, hogy lelkében valami vihar dúl, miközben ajka
 hangos beszédre nyílik:

Áruló?! Nem, az nem lehet! Egy Lánczy-vér nem
 tagadhatja meg fáját, nemzetét, hazáját. A Lánczyak
 mindig hazaszeretők voltak, meg is tudtak halni e szép

honért, csak nem támad most egyszerre köztünk egy áruló?! Nem, az nem lehet . . .

De mégis . . . ki tudja? Mikor verekedése miatt megkorbácsolták, olyan dühösen, olyan vérben forgó szemekkel nézett, aztán mit is mondott csak? . . . Igen, én hallottam csak, aki ott voltam mellette, azt mondta: „Várjatok, ezt megkeserüli az egész sereg!” — Ezt mondta szorul-szóra, dühtől reszketve, tajtékozva. Pedig az a Dezső félelmes fiú. Sok minden kitelhetik tőle.

Most hirtelen dühös szélroham támadta meg. Egykedvűen húzza összebb magán köpenyegét és folytatja tovább:

Áruló? Dezső? Eladná apját, anyját, testvéreit, a földet, ahol született, a helyet, ahová gyermekkorának édes emlékei fűzik? Meg tudná ő ezt tenni? Nem, ezt nem hiszi el róla, még akkor sem hinné, ha az édes atyja mondaná!

Hiszen gyermekkorukban akárhányszor versenyeztek egymással, hogy melyikök hogyan fogja szeretni hazáját, ki fogja majd jobban? Aztán szüleik mindig azt mondták, hogy Gedeon is kuruc, de Dezső igazi kuruc.

Igy igyekszik megnyugtatni magát. Védelmeszár akarja bátyját, megnyugtatni saját háborgó lelkiismeretét, de fülében ismét csak megcsendülnek bátyjának vészjósoló szavai: „Várjatok, ezt megkeserüli az egész sereg!” És tovább szövi e félelmes mondás titkos fonálát.

Kicsiny szobában virraszt egymaga Lánczy Dezső. Halavány mécs kísérteties fénye török meg a komor falakon. Tenyerébe hajtott fejjel tűnődik magában. Arcáról most düh, azután dac, majd büszkeség sugárzik le. Tekintete olyan, mint a bátor sasé, szívében úgylátzik valami elhatározás érlelődik meg. Talán az árulás. Talán igaza volna a Gedeon sejtelmének, s talán valóra válik a kínos feltevés!! Hajh, hajh, de szomorú idők ezek!

Azon a gondolkodó arcon ott az asztal mellett egyszerre az öröm vonásai futnak végig.

Már előre örül gonosz tervének.

— Igen ki fogok szököni, ott ahol az öcsém öröklik, ő csak nem fog reám löni, hiszen mi mindig szerettük egymást. Megálljatok csak legények! Nem láttatok ti még olyat soha, amelyet én fogok most csinálni. Engem labancnak nevezni, engem, aki úgy szeretem hazámat, mint senki e világon. Aztán még az a nyomorult Gere József is hogy nevetett, mikor megbotoztak. Aztán miért? egy arculütésért, amit megérdemlett az a . . . hogy is mondjam csak a, igen az a hazaáruló! Engem ugyan ne nevezzen labancnak senki sem, mert még az apámat is megverem érte. Meg én! . . .

Kétszer is megerősíti állítását, fejével is bölint hozzá s öklével az asztalra üt. A mécs az ütéstől megcsörren, egyet-kettőt lobban, aztán elalszik. Nem gyújtja meg, hiszen a sötétben is lehet gondolkozni is, meg tenni is. Pedig már tenni kellene, mert ücse ideje nemsokára lejárt és akkor nehéz lenne ki szököni a táborból. Pedig azt megteszi okvetlen. Hiszen már régóta nem volt ütközet, pedig az ellenség itt van közelben, csak hogy egyik sem meri kezdeni a csatát. Elmegy okvetlen, kikémleli az ellenség seregét, hogy hogyan áll, mit szándékszik tenni, honnan lehetne megtámadni észrevétlenül, aztán . . . hadd pusztuljon a labanc! Hadd vesszen el mind egy szálig! Veszélyes dolog lesz, de mindegy, ő megteszi, ha életével fizeti is meg. Akkor mondja aztán neki valaki, hogy labanc, de keresztül is gázol a testén! . . .

Aztán feláll. Fejére teszi csákóját, vállára veti karabélyát és elindul arra az útra, ahonnan talán vissza sem tér többé. De mindegy, a haza érdekében teszi, ha meghal is, csak a haza miatt hull ki vére, no meg tegyük hozzá még, hogy a büszkeség miatt is. A „labanc” szó folyton fülébe zúgott, jobban sértette most büszkeségét, mint a korbácsütés a szégyenpadon. Az vitte, az kergette. Azt mondta neki: „Szerezz magadnak hirt. dicsőséget, ilyen legyen a bosszúd!”

Szép cél, nemes bosszú, hajh, de a babér helyett gyakran tövisbe nyúl a küzdő, győzelem helyett sokszor halál vár reá.

Sebaj, a hazáért halni is édes! Még egy-két pillantás és elindult Lánczy Dezső a dicsőség felé . . .

Lánczy Gedeon még ott áll őrhelyén. Tekintetét merően szegezi egy pontra s úgy tetszik neki, mintha meglevenednék az a pont és jönne közelebb, közelebb. Azt gondolja álmodik, nem hisz a szemének s még tágabba nyitja, még merőbben tekint a mozgó alakra. Már egészen ki lehet venni, hogy emberi alak az, aki közeledik, már szinte hallani véli a lépések zaját is. Egyszerre csak a szemközt jövő oldalt tör el s egyenesen kifelé tart a táborból. Hirtelen a bátyja jut eszébe, alakját is megismeri. Egy percig sem kételkedik tovább. Dezső áruló! Önkéntelenül is fegyveréhez kap, egy szót sem szól, nem is kiált, pedig kiáltania kellene. Egy pillantásig küzdenek egymással a lelkében a hazaszeretet és a testvéri szeretet, de amaz erősebb. Felemeli hát a gyilkos eszközt, arcához illeszti és célba veszi. Bátyját. Még csak nem is remeg a keze. Egy pillanat s a fegyver eldőrdült, a futni kezdő alak megáll, szívéhez kap s azután elterül a földön.

Teste még egy végsőt vonaglik s a dicsőségnek vége, vége.

Gedeonban pedig dül a lelki harc. Mit csináljon már most?

Az árulástól — hite szerint — megmentette a seveget, de megmondja-e az igazat? . . . Megmondja, hogy a testvére Dezső el akarta őket árulni, az egész sereget, az egész hazát, de amint szökött a táborból, lelötte. Oh nem, ezt nem mondja egy Lánczyról, nem maradjon fel még halála után sem, hogy hazaáruló, „Hazaáruló!” Milyen csúfúl hangzik ez a szó, a viselője pellengére való, gyalázatnak, akasztófának. Történjék bármi, ezt soha, soha nem fogja elárulni.

De mit csináljon hát mégis? Hiszen már is jönnek, kérdeni fogják, mit fog felelni? Mivel igazolja gyilkosságát? Mert így bizonyos, hogy gyilkosnak, még pedig testvérgyilkosnak fogják tartani, a Kain-név szárad reá s akasztófa lesz a vége.

Hirtelen megtölté fegyverét. A közelgő örök lépéteinek zaja már hallható, nincs vesztegetni való idő. — Hadd némuljon el ez a száj, ne tudjon felelni soha. Vesszek el én is, de maradjon meg a mocsoktalan név, a tiszta becsület!

Aztán még egy dördülés és a két Lánczy testvér magával vitte titkát a sirba. Mire az örök odaértek, halott volt mind a kettő. Némább egyik, mint a másik, de hazafi még a halálban is mindkettő. Ajkaikról szinte leolvasható az utolsó szó: „Éljen a haza!” Mert ezzel a szóval dobbantak utolsó szívük.

Egymás mellé temették őket, mint ahogy testvéreket szokás. Nem szégyenellhetette egyik sem a másikat. Tiszta volt a lelke mind a kettőnek. . . . Hiszen csak szívök sugallata után cselekedtek.

B E.

Krisztus földi és égi pályája.

— Pályanyertes áldozó-csötörtóki egyházi beszéd. —

Irta: Ifj. Barcsa Endre.

Alapige: Ján. XVI. R. 28. v.

Határpontnál állunk K. T! Krisztus földi pályájának határpontjánál. A küldetés véget ért. Kibékült az atya a gyarló és bűnös emberi nemzettel, oh hiszen „*ugy szerette ő a világot, hogy szent fiát adá érte,*” hogy a hívők el ne vesszenek, hanem tartsa meg őket az ő hitük. És az emberré lett Krisztus megtanította a világot az isteni végtelen szeretet szent törvényeire, a váltság véradóját lefizető érettünk, feltámadása biztos zálog arra nézve, hogy a sírnál nem szűnik meg örökre az élet, hanem egy menyei jobb hazában léssen annak dicső folytatása.

És hogy im beveződött reá nézve a földi pálya, Krisztus tudja már, hogy nincs itt többé maradása, hanem mennie kell ahhoz, aki neki is atyja és mindeneknek ura és parancsolója.

Még ott áll tanítványai körében, inti őket az isteni legfőbb törvényre, a soha el nem fogyó szeretetre. Beszél előttük a mennyei hazáról, ahová most megyen, a vigasztaló szent lélekről, melyet el fog küldeni . . . „*Egy kevés ideig nem látok engemet . . . mert én az atyához megyek.*” (Ján. 16₆.)

A tanítványok álmélkodva hallgatják az ajkáról folyó szavakat, de mintha valami sötét tudatlanság borult volna rájuk, semmiképen, nem tudják megérteni szavait.

És Jézus ezt látva, mintegy magyarázatul szól a szent lecke szavaival: „*Kijöttem az Atyától, és jöttem e világra, ismét elhagyom a világot s elmegyek az Atyához.*” Most tudják már a tanítványok, hogy el kell szakadniok isteni Mesteröktől és megszállja szívöket az elválás keserű fájdalma, — oh, hiszen annyi boldog percet éltek át együtt, annyiszor vigasztalta meg a csüggedő tanítványokat, hogyne volna hát keserű a vállás, hogyne volna fájó a búcsú, órája? . . .

És a Mester most is vigasztal. Meg akarja könnyíteni rájuk nézve az elválás keserű perceit, szól hozzájuk azzal a soha ki nem fogyó mézédés beszédével, melytől már oly sok beteg gyógyult meg, oly sok kétségbeesett talált vigaszt, — mondván: „*Jobb néktek, hogy én elmenjek, mert ha el nem menendek, ama vigasztaló nem jó tihozzátok, de ha elmenendek, elküldöm azt tihozzátok.*” (Ján. 16₇.)

Azután még csak néhány perce van hátra. És Krisztus tudja, érzi mindezt, azért kiterjeszti kezeit tanítványai felett, s megáldja őket a mennyei kegyelem áldásaival, azután szemeit égfelé emelve, imádkozik az atyához és imája szárnyain emelkedik feljebb . . . feljebb . . . és „*egy felhő befogván, elszakasztja őt szemeik elől.*”

E csodás tünemény megigézi a tanítványokat, minden gondolataikat, egész figyelmöket leköti, önkéntelenül is a távozó Jézus után függesztik szemeiket.

Függeszük utána szemeinket mi is, és megállapodván Krisztus földi pályájának határánál, elmélkedjünk e jelen órában.

I. *Krisztus földi pályájának céljáról és*

II. *Mennybemenetelének szükséges voltáról.*

I.

„*Kijöttem az Atyától és jöttem e világra*”, ezt mondja Jézus tanítványainak.

Tehát az atyától jött e világra; isteni tanítója lett

a tudatlanoknak, orvosa a kinok között nyögőknek, a gyógyíthatatlan betegeknek, vigasztalója a kesergőknek, bocsánathirdetője a megtérő bűnösöknek és megváltója az egész világnak! Földi ember nem tehetett ennyit! Hogy a golgothának kinjai alatt össze ne roskadjon, hogy a kereszthalál fájdalmait egyetlen átok nélkül viselje el . . . azt nem tehetette más, csak a Krisztus, aki az atyától jött, tehát Isten fia volt, mert ami tőle jön, az csak isteni lehet.

Az örök szeretetnek, Istennek országát terjeszteni a földön! Hát lehet ennél dicsőbb, magasztosabb isteni cél!? . . . Paradicsommá varázsolni a földet, kiirtani abból a bűnnek felburjánzott túskebokrait és beültetni az erénynek diszesen nyíló, illatos virágaival; letörölni a csapások súlya alatt nyögők keserű könyeit; megáldani az Istenben vigadók örömeit, áldani azokat is, akik átkoznak, jól tenni azokkal is, akik gyűlölnék; imádkozni azokért is, akik háborgatnak; szeretni még ellenségeit is! . . . oh mennyi dicső eszme, melyek mind Jézus ajakáról fakadtak, mennyi isteni tulajdonság, melyekkel Jézus fel volt ruházva, meg volt áldva.

Eme dicső tulajdonokkal járta ő be földi útját, ezekkel akarta elérni isteni célját: megtanítani az emberiséget az isteni szeretet magasztos tudományára, élő hitet csepegtetni a hitetlenek, a kételkedők szívébe, feléleszteni a csüggedőket élő reménységgel, az erény ösvényére vezetni a bűnösöket megváltói szeretettel.

Oh ember, csak higgy az atyában! hidd, hogy ő mindent megtehet és ezt a hitet kösd össze élő reménységgel, hogy a végtelen kegyelmű Atya sorsodat a legjobban intézi el és akkor édes öröm hatja át szivedet, egy telemelő, boldog érzés tölti be egész valódat, ez pedig nem más, mint a szeretet, az a szűztiszta, igaz szeretet, „*amely mindeneket eltűr, mindeneket elfedez és soha el nem fogy.*” (I. Kor. 13_{7,8}.)

Azonban ne tégy úgy, mint a fősvény, aki csak a pénznek hódol, minden mást hiábavalóságnak tekint. — Ne csak hited legyen. A hit magában még csak olyan, mint a hervadó természet által diszeitől megfosztott kopár fa, amely száraz és örömtelen, a reménység adja annak díszét, a zöld lombokat és a szeretet ékesíti fel illatos virágokkal.

Oh ennek a fűnek gyümölcse édesebb a méznél, táplálóbb minden földi eledelnél, vidámitóbb minden földi lgyönyörűségnél Ebben van az örök életnek titka, ez a földiek felé emel bennünket, Istenhez hív, Jézussal egyesít, nem e világból való, mert az az Isten országa! . . .

Igy — ezt akarta Jézus. Egyesíteni az egész világot a szeretetben, hogy legyenek ezáltal a szívek Isten országának tárházai, amelyekben csak édes gyümölcsök teremnek: „*a jó cselekedetek.*” A köréje gyűlt sokaságnak is így predikál: „*Mit aggódtok a jövő felett? Öltözeteitek nincsenek talán? — Italotok hiányzik? — Avagy ruházataitok felől estek kétségbe? Keressétek először Istennek országát s annak igazságát és mindezek megadatnak tinektek!*” (Luk. 12₃₁.)

K. T! Midőn meleg szeretettel gondjaitokba vettétek az árvať, az ügyefogyottat, midőn örömet adtatok alalmaznát a koldusnak, midőn megtudtatok bocsátani még ellenségeiteknek is . . . nem érezetek-e valami édes melegséget, mely elárasztá testeteket, valami jóleső örömet, mely betölté szíveiteket, valami boldog megnyugvást, mely égbe emelte lelkeiteket? Mikor ilyen mennyei érzések töltöttek el benneteket, akkor volt szívetekben az Isten országa!

És ezt az Isten országát a Jézus plántálta a szi-

vetekbe azzal az ő végetlen szeretetével, mely még a keresztfán is ilyen szavakat fakasztott ajkain: „*Atyám, bocsás meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekesznek!*“ (Luk. 23₃₄.)

*Jézus, isteni mesterünk!
Szent célodat munkáld bennünk!
Hogy így egyesítsen veled,
A mindentűrő szeretet! . .*

II.

... „ismét elhagyom a világot s elmegyek az atyához“ — így szól Jézus alapigénk második részében.

Hiszen „*az én országom nem e világból való, én azért jöttem e világra, hogy én bizonyosságot tegyek az igazságról.*“ Már bizonyosságot is tettem, véremmel pecsételtem meg az igazságot és most az atya magához hív, én pedig engedelmeskedem. Ő megdicsőít engem az én földi pályám jutalmául, jobbjavá vesz, hogy lássák mindennek az én dicsőségemet s legyenek még a hitetlenek is hívők, hogy én Isten fia vagyok. Itt hagyom azokat is, akik oly nagyon szerettek engemet. „*sírnak azok most és jajgatnak. — mint az árvák — de örömré fordul az ő kesergésük, mert elküldöm hozzájuk a vigasztaló szent lelket,*“ aki erőt ad nekik az élet küzdelmeire, bátoritást, ha az én nevemben szenvednek, kitartást, ha szent célokért küzdve, csüggedni kezdenek. El kell mennem, hogy helyet készítek az én Atyám áldottainak, hogy örök életre várjam azokat, akiket az Atya nekem adott. És ne essetek kétségbe, hogy itt hagylak titeket. „*Ha engemet szeretnétek, örülnétek, mikor azt mondom: elmegyek az Atyához, mert az Atya nagyobb én nálamnál!*“ (Ján. 14₂₈)

Ilyen szavakkal adja tudtára Jézus tanítványainak az ő mennybemenetelének szükséges voltát.

És csakis így lehetett teljessé a váltság munkája, csak így vethette Jézus lábainak számolya alá az ő ellen-ségeit, csak így biztosíthatott örök életet a benne hívőknek, hogy felemelte őt az Ur magához és hatalmat adott neki *ítélni eleveneket és holtak felett.*

Csak így lehetett ő a mi hitünknek köszála, üdvös-ségünk fejedelme, így egyengetheti számunkra Istennél az örök élet utait, így készíthet helyet nekünk a választottak között, így könyöröghet érettünk az ő mindenható Atyjánál, így mondotta el ama megváltói szavakat: „*Atyám, akiket nekem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is én velem legyenek!*“

Nem is olyan ritka eset az K. T., hogy e világon a bűn ül tort az erény felett s míg az erényes az ő erényeivel a föld porában hever és kínosan nyög, a viszás világ által rárótt kereszték súlya alatt addig a bűnös bűneinek súlya alatt nemhogy leroskadna, hanem még a diadal mámorában úszik s megfürdik a világ dicsőségének vétkes tengereben s ezeket látva, vajjon nem méltán eshetnék-e kétségbe a szenvedő erény *a világnak gonoszul való folyása felett,*“ ha a Krisztus mennybemenetele nem adna neki zálogot arra nézve, hogy a föld csak a jövővények tanyája, de a túlvilágon az igaznak dicsőségei fénylenek, hol a Jézus várja az ő választottait a jutalomra, a bűnösöket pedig ítéletre.

Igy azonban a Krisztus nevében szenvedők könyeit felszárasztja az ő fényes dicsősége, egyszersmind megvigasztalja a sirókat, irgalmasságot ad az irgalmasoknak, örökségül adja e földet az alázatosoknak, megelégti az igazságot éhezők és szonjúhozók lelkét, mennyországot ígér az igazságért, háborúságot szenvedőknek, áld és ver

jutalmaz és büntet, hatalom adatott neki örök élet és örök kárhozat felett, mert „*ő a közbenjárónk és senki sem mehet az atyához, ha nem ő általa*“ (Ján. 14₆.)

* * *

K. T.! Az áldozó-csütörtök a Jézus Krisztus megdicsőítésének ünnepnapja. Az ő bűn nélkül való életének, csodatetteinek, szenvedésének, halálának örök jutalmául jobbára emelte az Isten, hogy megpecsételje tudományát, bebizonyítsa a feltámadás igazságát és hogy megmutassa őt Isten fiának lenni. Egyike ez ünnep legmagasztosabb és legszentebb ünnepeinknek, mert ezen a napon lettünk mi örökösei a Messiás országának. Méltó tehát arra, hogy lélekkel töljük meg ezt és az Isten országához illő gondolatokkal eltelve, kiiríthatatlanul plántálja szívébe minden igaz keresztyén ama hitet, hogy a Krisztus mennybemenetele az igazak túlvilági örök életének isteni záloga.

És ha ezzel a hittel ünnepeljük meg az áldozó-csütörtököt, akkor ünneplésünk nem lesz hasztalan, üres semmittevés, hanem a hívő léleknek magasztos ünnepe, könyörgésünk nem lesz megszokott köteleességleróvás, hanem isteniünket szerető szíviünkől jött áhítatos fohász, mely a Krisztust befogó felhő szárnyain az Isten fenséges trónusához emelkedik. Vajha megkezdődnek szíviünkben Isten országa! Vajha megtudnák már érteni e mai dicső ünnep nagy jelentőségét. Vajha amaz utolsó napon reánk is úgy szólna a krisztusi ige:

Atyám, ezek is szerettek engemet! Ámen.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Önk. Kör múlt év végén megválasztott alelnökének összehívására e hó 17-én tartotta alakulóját, melynek — mint minden éven, úgy most is — legfontosabb tárgyát a tanár-elnök s a többi tisztikari tag megválasztása képezte. Az előbbi pontra nézve a Kör osztatlan bizalma nagy lelkesedéssel Dobby László tanár úr mellett nyilatkozott, aki a meghívást készségesen el is fogadta. Titkárrá a Kör Topa József, főkönyvtárnokká Tóth János VIII. oszt. tanulókat választotta; míg a főjegyzői állást Kukri Ferenc, a pénztárnokit Szabó Károly s az aljegyző-alkönyvtárnokit Enyedi Andor VII. oszt. tanulókkal töltötte be. Ez évre a Kör a következő kérdésekre nyit pályázatot: 1. Vers: Lira vagy idill. Díja: 12 korona. B. h. i. okt. 8. 2. Próza: Novella. Díja: 12 kor. B. h. i. nov. 5. 3. Történeti: A mohácsi vész okai és következményei. Díja: 12 kor. B. h. i. nov. 19. 4. Fizikai: Az erő megmaradása. Díja: 20 kor. B. h. i. dec. 3. 5. Aesthetikai: Mutassa ki a pályázó Arany öntudatos, költői művészetét Ilosvai és Arany „Toldi“-ja (I. rész.) alapján. Díja: 16 kor. B. h. i. jan. 10. 6. Irod.-történeti: Gvadányi „Egy falusi nótárius budai utazása“ és Gaál József „Peleskei nótárius“-a irodalomtörténeti szempontból. Díja: 16 kor. B. h. i. febr. 10. 7. Latin műfordítási: Ismertesse a pályázó röviden a „Szigeti veszedelem“ és az „Aeneis“ IX. énekének közös vonásait s vázlatos tartalmú előkészítés után nyújtsa műfordításban a IX. ének 314—446. sorig terjedő részletét. Díja: 30 kor. B. h. i. márc. 10.

A „Magyar Irodalmi Önképző-Társulat“ halot-taiból feltámadott. Aminthogy nem is lehetett máskép, aminthogy fel is kellett támadnia... Mert amint az életben ott van a halál csirája: úgy a megsemmisülésben is ott van az új élet kezdete. E társulatra is eljött a

szabadító halál, amikor annak be kellett következnie; eljött a megváltó megsemmisülés, hogy az új élet hajnala felharcadhasson. Vajha igazán felhasadt volna; vajha igazán az új élet kezdete lenne ez! Mi, akik igazán, bensőségteljesen, sőt rajongva gondolunk a nemes versengés ösztönző sarkalásaira s az ifjúsági együttmunkálkodásnak képző, gondolkozásra készítő nemesítő voltára; mi, akik hallottuk a holttest ereiben a vér megpezsdülését s akik várva-vártuk szívének feldobogását: mi szeretjük hinni, mert nekünk jól esik azt hinni, hogy igenis: ez a feltámadás az új élet hajnalhasadása...! Mi, akik kevéssé erővel bár, de nagy lelkesedéssel; — kevés tudással még, de sok jó akarattal; — kitartó munkára mély vágyódással siettünk egybeseregleni; mi még így is, gyengeségünk érzetében is, szeretjük hinni, mert nekünk végtelenül jól esik azt hinni, hogy igenis: ez a megalakulás az új élet kezdete!... Mi, kik kibontott zászlónkat olyan kezekbe adhattuk, mint a dr. Tüdős Istvánó; mi, akik az irodalmi önképző tanár-elnökeül őt megnyerhettük: hisszük, sőt tudjuk, hogy ez a megalakulás nem volt hiábavaló, hogy ez a feltámadás nemcsak hang, hanem igenis, tartalom és lélek, szent fogadástétel és élő valóság...! Az alakuló gyűlés szeptember 21-én tartatott meg. A társulat tisztviselői karát következépen alakította meg, alelnök: Szabó László IV. hh., titkár: Baresa Endre III. hh., jegyző: Éles István II. hh., aljegyző: Veress Károly III. hh., pénztárnok: Baresa Mihály III. hh., ellenőr: ifj. Novák Lajos I. hh. Az évi pályakérdések tárgyának, díjazásának és beadási határidejének megállapítására a tisztviselőkből álló hatagú bizottság küldetett ki.

Akadémiai Torna és Vivó-Egylet. „Sana mens in corpore sano.” . . . Ezt tartva szem előtt, az akadémiai ifjúság ez évben is megalakította torna- és vivó-egyletét, hogy néhanapján egy-egy óráig tartó tornászással frissítse fel a szellemi munkában elfáradt elmét és testet. Mert hiszen a tornászás, a testgyakorlás szeretete nemcsak üres passzió, nemcsak csengő-bongó, ideig-óráig tartó dicsőségre vágyódás eredménye, hanem a szellemi munkában kifáradt elmének is a felfrissítése. Megmondom miért. A folytonos, egyoldalú szellemi munkában kifárad az elme. Ha a gondolkozás fáradt, nem ruganyos: elveszti rugékonyságát a test is; petyhüdség, restség, hogy ne mondjam: tunyaság vesz rajta erőt. Hányszor mondjuk egymás között: „De jó volna már egy kicsit tornászni! Mikor hosszú ideig nélkülözzük a nyújtót, a korlátot! Ha kitornászszuk magunkat kedvünkre: mily jól esik a pihenés, az alvás. S mikor pihen meg a test és lélek? Ugy-e alvás közben? És mi az eredménye a jól alvásnak? Nem az-e, hogy általa megpihen a test és lélek, rugékonyságát visszanyeri s a következő nap aztán oly jó közérzete van az embernek, amelyet nem adhat meg semmiféle mámorító eszköz, nem még Bacchus isten kábító nedűje sem. Tornászszunk tehát, mert: „Sana mens in corpore sano.” — Az alakuló gyűlés szept. 16-án tartatott meg. Tanár-elnökké dr. Illyefalvi V. Géza jogak. tanár, ifjúsági elnökké egyhangúlag Komjáthy Lajos III. jh., jegyzővé Tariska Lajos II. jh., alelnökké Varga Imre II. hh., vivásvezetővé Magda Sándor IV. hh., pénztárnokká Szilágyi László II. hh., ellenőrré Kóta Lajos II. hh., csapatvezetőkké Varga Imre, Pósa Béla és Sáfrány Jenő I. hh., bizottsági tagokul a hittanhallgatók részéről Abloncy László II. é., a joghallgatók részéről László Kálmán III. é. választottak meg. Szóba került a gyűlésen az annyira fontos és szükséges alapszabályok készítése, illetve kidolgozása, továbbá jegyző- és név-

könyv beszerzése. Ezek végzésével a bizottság van megbizva, amely hű sáfárja lesz a reá bizottaknak, miután oly lelkes, odaadó vezetője van, mint Komjáthy Lajos.

Olvasó-egylet. Folyó hó 17-én tartotta meg alakuló közgyűlését az ifjúsági Olvasó-Egylet Radácsi György tanár-elnök vezetése alatt, amely alkalommal is kifejezte odaadó ragaszkodását és szeretetét ez eglyettel szemben és — amint ő mondja — még ez évben erkölcsi kötelességének tartja ez eglyet ügyeinek vezetését, mert egy igérete (a Szemere arcképe) még mindig beteljesítésre vár. Azután tisztviselőit választotta meg az eglyet. Elnök az ifjúság részéről: Bálint Dezső IV. hh. Jegyző: Baresa Endre III. hh. Pénztárnok: Móric István III. hh. Ellenőr: Fekésházy Endre III. jh. Bizottsági tagokul megválasztottak: Mikola Gyula IV. jh., Kun József II. hh., Suttka István III. jh., Bódy Dénes III. hh., Tariska Lajos II. jh., Lengyel István II. hh., Farkas Elek I. jh., ifj. Novák Lajos I. hh. Isten áldó keze vezesse e humánus eglyeletet működésében!

A főiskolai Betegségélyző Egylet 1904. szept. 18-án tartotta alakuló gyűlését Kun Zoltán dr. elnöklete alatt. A tisztikar a maga egészében a következő: Elnök: Kun Zoltán dr. főiskolai orvos. Alelnök pénztáros: Sinka Gyula főiskolai szénior. Ellenőr: Baresa Endre III. hh. Jegyző: Mikola Gyula IV. jh. Bizottsági tagok: Csabay János IV. hh., Szik Ödön IV. jh., Veress Károly III. hh., Komjáthy Lajos III. jh., Éles István II. hh., Búza László II. jh., Tóth Sándor I. hh., Kapitány Andor I. jh., Vitányi Dezső, Galgóczy Gyula VIII. o. Enyedi Andor, Szabó Károly VII. o. — A közgyűlés ezúttal jegyző-könyvi hálás köszönetét nyilvánítja a sárospataki fogyasztási szövetkezetnek azon nemes lelkű áldozatkészségeért, hogy az eglyet céljaira 50 koronát adományozott.

A főiskolai ifjúsági eglyet szept. 18-án tartotta alakuló közgyűlését Sinka Gyula szénior elnöklete alatt. Az eglyet tisztikara a következő:

Elnök: Sinka Gyula szénior (hivatalból) Alelnök a megválasztandó theologus- és jogászelnök., Jegyző: Komjáthy Lajos III. é. jh., Suttka István III. é. jh., Bizottsági tagok: Kun József IV. hh., Mikola Gyula IV. jh., Bódy Dénes III. hh., Görömbey Szilárd III. jh., Éles István II. hh., Bálint Bertalan II. jh., Papp Ferenc I. hh., Tóth Elek I. jh., Szívós Géza VIII. o. Kukri Ferenc VII. o. és Nagy Lajos mint az Erd. önk. Kör elnöke. Ezután az Ifjúsági Közlöny szerkesztősége választott meg.

A főiskolai ifjúsági énekkar, főiskolánknak e százados múlttal dicsekvő ifjúsági eglyete ez évben szept. 13-án tartotta alakuló közgyűlését, amelyen a tisztikar a következőleg alakult meg:

Tanárelnök; Hodossy Béla áll. képezdei ének- és zenetanár; ifjúsági elnök: Csabay János IV. é. hh., a főhangvezéri állás alkalmas egyén nem létében az ifjúság köréből betölthető nem lévén teendőinek vitelére a tanárelnök kéretett fel; alhangvezér: Bakó Károly IV. é. hh., főénekese: Ten. I. Szabó László IV. é. hh., Ten. II. Ferenczy Dániel II. é. hh., Bass, I. Komjáthy Lajos III. é. jh., Bass, II. Kun József IV. é. hh., jegyző: Komjáthy Lajos III. é. jh.

Uj tagok felvételtek tizenketten s ezekkel együtt az énekkar összes tagjainak száma ötven. Az énekkar mindjárt megalakulása után megkezdte léleknemesítő munkáját és az elődöktől átvett szent örökséget igyekezni fog megőrizni és öregbiteni.

Előfizetési felhívás.

Lapunk jelen számával 21-ik évfolyamába lépett. 20 esztendőn keresztül főiskolánk ifjúsága, ha súlyos anyagi áldozatok árán is, de fentartotta, s a benne rejlő erkölcsi tőke ápolásáról sohasem mondott le. De hogy lapunk az olykor-olykor beállt nehéz időkben is virágzott, abban jelentős érdemeik vannak lapunk barátainak, kik anyagi és erkölcsi támogatásukat soha sem sajnálták tőle.

E tiszteletre méltó áldozatkésziségre hivatkozva fordulunk most is hozzájuk s mindazokhoz kik szeretik az ifjúságot, mozgalmainkat, törekvéseinket jóakarató érdeklődéssel szemlelik és bátorítják, — részesítsék lapunkat anyagilag is pártfogásukban, hogy az ifjúsági életben annál buzgóbban teljesít-tesse tisztos hivatását.

A „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ előfizetési ára:
egész évre . . . . 4 korona.
félévre . . . . . 2 korona.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőség címére (Sárospatak, széniori hivatal) küldendők.

Akik előfizetni nem óhajtanak, szíveskedjenek ezt akár jelen számunk visszaküldésével, akár levé-levé-lyileg még október hó folyamán tudomásunkra hozni, hogy a nyomtatandó lappéldányok száma iránt tájékozódhassunk.

A „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ szerkesztősége.

HIREK.

— **Uj tanárok.** Az iskolai év kezdetén a spataki főgimnáziumban két ifjú tanár kezdette meg nemes hivatását. Elekes Imre a magyar latin. Maller Sándor a számtani tanszéken — Legyen működésük áldást hozó!

— **H. Bathó János.** A néhai Pásztor Sámuel helyét lesz hivatva betölteni az a férfiú, kinek nevét e cikkecske fölébe irtuk. Ugyszólván még nem is ismerjük és mégis már azután az egyszerű megjelenés után is ítélve, egy kedves, művelt embert vélünk benne, aki az ő finom lelkiületével és megjelenésével képes lesz tovább fejleszteni az ifjúság lelkében a zene az ének iránti kedvet. E helyről is örömmel üdvözljük a tekintetes Tanár urat s kívánjuk, hogy örömteljes legyen itteni működése s legyen még boldogabb élete itt, mint ott hazájában, a szép székeley földön!

— **Pósa Péter** kiskövesdi ev. ref. lelkész, főiskolánk múlt évi széniora, szept. 27-én utazott el Berlinbe. — Távol van tőlünk *Binét Menyhért* lapunk múlt évi főmunkatársa is, ki a folyó iskolai évben a bécsi egyetemen fogja folytatni tanulmányait. Áldás kísérje őket.

— **Évmegnyitó a sárospataki főiskolában.** Szeptember 10-én folyt le a hivatalos évmegnyitási ünnepély a szokott keretekben a főiskola imatermében. Istentisztelettel kezdődött, melyen Novák Lajos főiskolai lelkész emelte áhítatos imádságban lelkeinket a minden bölcsesség kútfejéhez. Istenitisztelet végeztével dr. Székely György akadémiai és közigazgató buzdította az ifjúságot szorga-

lomra, kötelességteljesítésre, az alma-mater szelleméhez való hűségre. Majd Fejes István, a főiskola algonduka intette az ifjúságot komoly munkálkodásra, a magunk elé kitűzött életcél szem elől nem tévesztésére; kérte a tanári kar munkásságára Istennek áldását; megemlékezett Kiss Elek tornatanárról, kinek 25 éves hű munkássága alkalmából az előjáróság nevében a legmelegebb elismerését fejezte ki. — Ezután következtek a tanári székfoglalók. Nagy Lajos gróf Platen Ágostonról olvasott értekezést. Szilágyi Benő „A görög és latin nyelv tanításának általános szempontja“ c. tanulmányában történelmi és klasszikusok mellett. Harsányi István „Elő, önálló, személyes meggyőződé-ésen alapuló hitre való nevelés“ c. felolvasásában adott kifejezést tiszta szabadelvű, igazi protestáns nézeteink. — Fejes István üdvözölte meg néhány meleg szóval a székfoglaló tanárokat s az ünnepély véget ért. — Legyen ez az új iskolai év is méltó a sárospataki főiskolához!

— **Szemere-ünnepély.** Ha jól értesültünk, úgy halljuk, hogy az ifjúság régi vágya teljesülő-félben van, amennyiben a Szemere-ünnepély megtartására némi elő-készületek történnek.

Az akadémia né pessége. Akadémiánkra az 1904/5. iskolai évre beiratkozott 105 hittanhallgató és 56 jog-hallgató.

Szerkesztői üzenetek.

A magyar egyetemi és főiskolai ifjúság figyelmét bátor- kodunk e helyen is felhívni lapunkra, mit ha olvasó-egyleteik számára megszereznek, csekély, ugyszólván számba sem jöhető előfizetési díj ellenében mindig hű tájékozódást nyerhetnek nemcsak a sárospataki, hanem általában a magyar ifjúsági életéről is.

Nagy Béla úrnak Eger. Az ígért kéziratra tisztelettel- jesen szamot tartunk.

Ifj. Zsoldos Benő úrnak Zombor. Szíves munkálko- dását, mely tavaly dícselkedésünk volt, jövőre se vonja meg szerény közlönyunktól. Szíves üdvözlöt.

Zajdó László, ifj. Csabay Pál, Pósa Péter, Moskovics Mór, Binét Menyhért. Reméljük, hogy a régi bajtársak- tól ti sem fogtok ridegen elzárkózni, s megtisztelitek lapunkat egy pár vakaritással?!

Köröskényi István úrnak Vámos-Újfalu. Múlt évre szóló előfizetését pótlólag itt nyugtazzuk hálás köszönettel.

Kételkedő. Ha eddig fordultak is elő rendellenessé- gek, jövőre nézve ezeket kizártuk tartjuk. A lap expe- dicióját ugyanis mostantól kezdve Radil Károly, a főis- kolai nyomda új bérlője fogja végezni, a szerkesztőségnek jóformán felesleges, de mindig éber ellenőrzése mellett.

S. J. Jogosult kérdés, hogy a sárospataki iparosok és kereskedők mért maradnak ki kevés kivétellel mind- annyian az előfizetők sorából. Ők s különösen a fodrászok és vendéglősök majdnem egész üzleti forgalmukat a diákságnak köszönik. Megvárhatnók tehát, hogy ők is támogassák az ifjúság sajtóját.

Ifjúsági laptársainkat tisztelettel kérjük a cserepéldányok megindítására.

Belső munkatársak:
Sutka István Éles István Bódi Dénes.

TARTALOM. Szerkesztőség: Új év — új korok. — Szabó József: Október 6. — Sutka István: Év kezdetén. — Éles István: Betegen. — Kovács Lajos: Egy asszony háza. — Komjáthy L.: Kiss Elek. — Lányi Imre: Egymástudón. — Z. Szombathy István: Szeptember 19. — Ifj. Bálint Dezső, Ma: Kránika. — Bódi Dénes: Elszállt már a daru madár. . . — B. E.: Kivonatok. — Baross Endre: Krisztus földi és égi pályája. — Egyleti élet. — Előfizetési felhívás. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

<p>Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szénkori hivatal. Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.</p>	<p>Főszerkesztő: SINKA GYULA FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, ifj. BARCSA ENDRE</p>	<p>Felolvasó szerkesztő: KOVÁCS LAJOS Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségnek küldendők.</p>
--	---	--

Aki nem óhajt előfizetni, szíveskedjék jelen számunkat ugyanezen címszalag alatt (vagy 4 filléres bélyeggel), „Nem fogadom el” megjegyzéssel visszaküldeni.

TARTALOM: Sinka Gyula: Október 31. — Ma: Krónika. — Ifj. Csabay Pál: Levelek. — C.: Egy álom. — Binét Menyhért: Cseruzajegyzetek. — László Sándor: Szeretsz-e? — Takács Mihály: Vigyetek haza, . . . — Sütka István: Diák-történetek. — Bódi Dénes: Amós próféciájának V. fejezete. — A debreceni orsz. torna- és atletikai verseny. — Topa József: Megmondtam volna . . . — Egyetemi élet. — Irodalom. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

Október 31.

. . . Messze, fényes múltba száll vissza a lélek, öröm ragadja századokon át, mert valóra vált, amit hön óhajtott régóta már az emberi kebel. Sötét tudatlanság homálya eloszlott, hajnalpir vett erőt a borus éjszakan, mély, nyomott álmából ébredt fel az ember s világosságra lelt a sötét éj után. Széttörve a bilincs, amit kovácsollak hosszú időkön át a kufár emberek s a föld is most már nem siralom völgye, mely öröm helyett bút nyújthat csupán.

Egy egyszerű barát, ki még előbb erősen áll a megdönthetetlennek hitt régi alapon, kezdi meg harcát egy ily napon a hatalommal, fénnel körülvett hierarchia ellen, szikrát dobott az öszszegyült gyúanyagba, hogy tűz támadjon, hatalmas, pusztító, mely elégesse a babonás kornak gyarló alapon épült alkotásait. És csakhamar dúlni kezdett mindenütt a harc, elterjedett mindenfelé a tűz, hogy az elpusztult, romba dől világból egy tisztább élet nyerjen létjogot.

Porba sülyedt az ember, tévhit, babona vett erőt a lelkeken, nem is kellett, hogy Istenhez forduljon, hogy a bűn terhétől, mely szorongatá, nála keressen bocsánatot s ő tőle várja a szabadulást, melyre bűnterhelt lelkének oly nagy szüksége volt; elég volt csupán az is, ha vásári zajban egy-két hitvány pénzért megvette a kínálgatott bűnbocsátó-cédulát. De íme a wittembergi hős nem tartóztatja már tovább magát, igazságának biztos érzetében beszélni kezd, hogy világosság lövelljen szerteszét s az oly régóta elhantolt igazság sírjából kikeljen s annál fényesebben ragyogjon mindenütt.

Kezében egyetlen erőssége, a könyvek-könyve a biblia s hirdetni kezdi, hogy ütött már az óra s lerázhatjuk a tudatlanságnak átkos láncait, hirdetni kezdi, hogy a letűnt időben, mikor a Mester itt volt s tanított, nem vásári zajban kerestek és nyertek — mint most teszik az emberek — bűnbocsánatot. Beszél oly dolgokról, miket nem hallottak eddig az evangélium tiszta szellemétől félrevezetett jámbor emberek, hogy nincs más közbenjáró, mint amaz Isten-ember, ki a bűnös világ megváltója lett, mert hiszen eddig nem volt ő rá szükség, a képzelődés talált fel szenteket, ezekhez kellett fordulni minden halandónak, mert idvességet csak úgy szerezhetett.

De eljött a perc, hogy a setéltségen keresztül törjön egy fényes napsugár, mely felébressze a hosszú tpsedéből az elaltatott embert: s hogy feleszmélt, ledobta magáról a szolgaságnak átkos láncait, belátta, hogy mint Istennek képe egy magasabb életre hivatott, megtudta azt, hogy nem hitvány földi pénzért, nem a bőjt által lesz tiszta benseje, hanem igaz bűnbánat az, mi által Isten kegyelméből ingyen idvezül.

Egy pillanat kellett ahoz csupán, hogy szárnyra kelljen ezernyi gondolat s legyen az ember mostan már olyan, ki Isten képét viseli magán. Erdők, hegyek adják a vártemplom ajtajára kifüggesztett 95 tétel szavait tova s nem volt erő, amely megállítsa hódító útján ez eszmék bajnokát.

A szabadság fája immár megizmosult, népek milliói találak annak árnyékában csendes nyughelyet: Az a fénylő csillag, a melynek sugára utat tört magának a tudatlanságnak sötét éjjelén, itt tündöklök tiszta fénynyel felettünk, erőt ad az, biztat, bátorít csak harcoljunk amaz igazakért, melyekért az ősök annyit küzdtenek.

Emlékezzünk vissza a messze múltba s támadjon bennünk szent elhatározás, hogy a nagy elődök dicső alkotásait erőnkhez képest fejlesztjük tovább, nagyon sokat kell küzdeni nekünk is, mert ezer az ellen, mely tör ellenünk, de e küzdelemben velünk van az Isten s ő erős várunk, oltalmunk nekünk.

Sinka Gyula.

KRÓNIKA.

A Rákóczi-várról.

Egy hitanhallgató ifjú a hazafias hévtől indulatos modorban ír nekünk ama kegyeletlenségekről, amelyek a mi halott nagyfejedelmünk egykori kedvenc várában tapasztalhatók. Tudtunk mi ezekről, de — a magyarnak már ilyen a természete — hangtalan fájdalommal, a jobb jövőbe vetett hittel túrtuk, ami ellen úgy sem tehattünk semmit. — A soká feszített húr azonban egyszer mégis elszakad . . . az a lelkes, izgalmas hangú néhány sor írás — félek — már ennek az előjele.

Ahol alkothatunk, ott ne romboljunk, ahol gyógyítani lehet, ott ne használjuk a boncköst! A vár mostani úrasszonyának van szíve, bízom benne, hogy magyarul érző szíve . . . Indulatos kitérésekkel megtaláljuk sebezni s gátat emelünk saját magasztos törekvéseink elé. Míg így, hiszem, hogy a hercegasszony meg fogja hallgatni szavunkat és érzelmeink húrja, melyben imitt-amott még rokonérzés rezdül, ahelyett, hogy elszakadna, közelebb fogja hozni a pataki vár finom lelkületű úrasszonyához a pataki lelkes diak-ifjúságnak a szívét.

Miről is van szó?

A pataki várban a régi vár tróntermében, kegyeletlenség módjára vannak lomtárba rakva a Rákócziak, Lorántffiak és Perényiek bútorai; maga a terem egy nagy galambseregnek állandó tanyája. — A galamb, mint az ártatlanság jelképe — igaz — kedvelt madara a gyöngéd érzésű embereknek, — de többek közt földi lény is s ennek oly undorkeltő realizmus a következménye, mely megszenteltelenti a várnak egykor díszes termeit . . . Aztán meg: e helyeket lomtárrá teszi az a mód, amely szerint itt ama régi bútorok összehányva vannak. S hogy a lovagteremből lomtárt csináltak, ez nem kisebb kegyeletlenség annál, hogy a Rákócziak, s Perényiek bútorait lomtárba rakják.

Egy szerencsétlen csoportosítás ime milyen súlyos kegyeletlenségek szülő anyja! Holott, ha megadnák az illő elrendezést, azok az ereklye-számbamenő régi bútorok harmónikusan egészítenék ki a Rákóczi várát, minden idevetődő idegennek e kegyeletes búcsújáróhelyét. S legtöbbit nyerne a vár *korhűségben*, ha visszahelyeznék abba a fejedelmi méltóságba, amit hosszú évek óta lejártni igyekezett az a „galambsereg.“

A pataki vár úrasszonya magyar születésű grófnő, ki Windisch-Grätz hercegnek, a 48-iki osztrák generálisnak a képe mellett a kastély legszebb díszéül saját keze munkájával, művésziesen varrta ki a vár egykori urának: II. Rákóczi Ferencnek a képét. A közíudat úgy vallja, hogy ha férje atyjának a képét a kötelességérzet, Rákócziót magyarul érző szíve készítette vele s e tudat jó hangulatot kelt minden magyarban iránta.

Ez a hangulat vezeti tollamat, midőn magyarul érző szívére hivatkozva szólok e sorokban a kegyelmes hercegasszonyhoz: ne csak a vár egykori urát lássa Rákócziiban, hanem lássa a magyar népnek legendás, becézgetett hőstét, hőstét annak a magyar nemzetnek, amelyből szakadt a hercegasszony.

A hercegasszony magyar földön él; magyar földből eszi azt a kenyeret, mit a bécsi politika

kivett Rákóczi kezéből. Odon várkastélya körül pedig magyar emberek laknak, olyanok, kiknek lelkéből visszatükröződik a Rákóczi lelke. A Rákóczi lelkéből fakadt kérdésünk is: a körötte élő magyar lelkek óhajának tegyen eleget a hercegasszony. A magyar ember lelkében az érzelmek dominálnak, s az érzelmek húrjai nagyon érzékenyek: könnyen resonálnak a benyomásokra. . . ne szakítsa hát szét a hercegasszony óhajunk nem teljesítésével rokonérzésünk utolsó kötelekeit.

Tudom, hogy itt első sorban csak kérdésnek van helye, mert a pataki vár magántulajdon, magántulajdona annak a Windisch-Grätz-családnak, mely 48-ban fegyverrel jött hazánk ellen. De nem magántulajdon az emlékezet, az az imádatszerű rajongás, mely a magyar lelkekből fakad s minden elporló kőhöz odatapad. Azokat az élettelen tárgyakat a tulajdonos teheti oda, ahova neki tetszik, akár meg is semmisítheti, de nem semmisítheti, nem ölheti meg a hozzájuk fűződő gondolatát sok millió magyar embernek. Azoknak az élettelen tárgyaknak lelkük van, a lélek pedig halhatatlan.

A hercegasszonynak születése magyar. Durva sértést követnénk el, ha kétségbe vonnánk magyaros őrőseit. Sok millió magyar szív vérzik, ha tud a Rákóczi várában meglévő kegyeletlenségekről: . . . a hercegasszonynak egy parancsszava elállítja mind e vértést s balzsamot köt a saját szívére. Azoknak az ereklyéknek lelkük van; bánjanak úgy velük, mint lelkes lényekkel szokás s azt a kezet, mely annyi magyar szív óhaját valóra váltja, megannyi magyar ajak áldani fogja.

A régen kínzó fájdalom örömré válik, ha megszűnik a panaszlott keserv és halott fejedelmünk hamvai megnyugodva térnek majd a hazai földre, amelynek színén nem támadnak többé álmaid zavaró dissonáns hangok.

Maclean úr.

Maclean úr skót református lelkész és misszionárius hittérítő Indiában. Kilenc évi ott tartózkodás után visszajött és a múlt hetekben, hogy tapasztalatait öregbitse, meglátogatta az öt magyar református teológiát. Magunkfajta emberek tán meg is ütődnek rajta: egy 27—30 éves ember, ki életének egy harmadrészében minden napot oly tapasztalatszerzésben töltött el, amelyben millió európai közül tíznek-húsznak ha része van, van tehát fiatal ember létére tapasztalata annyi, mint más 100 embernek — és *ide jön közénk*. Fel kell tételeznünk róla, hogy tudja, mit csinál s nem dobálja ok nélkül a nagy bankókat, de saját szempontunkból is komolyan kell fontolóra vennünk látogatásának jelentőségét. A „művelt nyugat“ előtt mi rejtve vagyunk s kevésbé ismernek bennünket, mint a legsötétebb Afrikának feketelőrű benlakóit. Olyanok vagyunk, mint föld mélyén a fel nem fedezett bányák; keblében rejtett kincsek hevernek s mégis: az emberek felé sem néznek (bár az anyagiság korát éljük) mert *nem tudnak róla*, nem ismerik. Pedig nekünk vannak kincseink — igaz! némelyik csak vizenyős salak, de vannak imitt-amott — közintézményeinkben és népéletünkben — szilárd, nemes érecek és igaz gyémántok s ha olykor-olykor — közjogi helyzetünkben kifolyólag — felbukkan is a mérges bányalég, nemzeti létünket soh'sem veszélyezteti. Ám a föld a maga keble mélyén rejtve tartja, dugja kincseit, megnehezíti a hozzá-

juk jutást. A föld színén más törvény uralkodik: itt ki nem számítható veszedelem az, ha a kincs — akár az anyagi, akár az erkölcsi — nem talál érvényesülésre. És nálunk — sajnos — így van.

Most Maclean úr személyében ide vetődött egy fedező bűvár, a kevesek közül csak egy, de aki mégis szaporítja számukat és lesütött szemmel kell bevallanunk, hogy nem becsültük meg méltóképen. Szellemi kincseinkből ma, ával vitt volna — talán vitt is — annyit, amennyit, de úgy, hogy a miénk se fogyatkozzék s cserében juttatott volna nekünk óriási tapasztalatainak gyümölcseiből. És gazdagabbakká lettünk volna . . .

A sors úgy hozta magával, hogy a száját sem nyithatta fel; hogy miért? Az okot nem tudjuk. (De vigasztalódjunk: amit mi elmulasztottunk, azt bizonyára helyrepótolták a debreceniek, meg a többiek.) Kérdésközdött az ifjúsági életről, az egyleteinkről s tetszett neki mindez. Megnézte a vár belsejét is, (de erről már nem tudjuk, hogy tetszett-e neki.)

Azt mondja a magyar példaszó, hogy ha a vége jó, minden jó: *Maclean úr* — ő maga mondta — *Patak-ról jó emlékekkel távozott.* (hála a mi tiszteletes szénior urunknak, meg annak a néhány lelkes hittanhallgatónak, akik a tiszteletére közébdet, vacsorát rendeztek s gondoskodtak, hogy ritka vendégeink órái a „bodrogparti Athénében“ kellemesen teljenek.)

Ma.

Levelek.

*Halavány-arcú szép barna leány
Halaványszínű színes levelek.
Szép barna leány, ne kérjed vissza
Sok uranyszélű, keskeny leveled.*

*Ezek enyhítnek, ha szomorkodom,
Hogy voltam boldog én is — te veled;
Boldogságonnak tanújaképen
Hagyd tovább nálam sok szép leveled.*

*Siromba viszem fejemaljának,
Nem gyűjtök hervadt rózsalevelet,
Szebb lesz ezeken álmod is rólad,
Ne kérjed vissza sok szép leveled.*

Ifj. Csabay Pál.

Egy álom.

. . . Drága Gyöngyöm!

*Otthon jártam álmaimban,
Voltak ott jó emberek . . .
Láttam mindet, ámde téged
Hasztalan kerestelek;
Már kétségbe voltam esve,
Hogy többé rád sem lelek.*

*Rózsát szedtél lenn a kertben.
Végre rád találtam ott:
„Csúnya kis lány! „Bácsikádat
Már te meg se' csókolod?“
Hogy mi volt a válasz erre,
Azt — remélem — gondolod?!*

C.

Ceruza-jegyzetek.

Bécs, október hó.

Ha újból kellene Bécsset elkeresztelni, én ezt a nevet ajánlanám: Filiszteropolisz. Ez a csöndes bugrisok — az igaz, hogy nagyvárosi, nagystilű bugrisok — városa, akik szeretnek jól emészteni és azután lehetőleg mindenből kivenni a részüket. Ám míg a kenyeret, a vagyont, a szórakozásaikat hajszolják, az arcukon ott ül a gondolat: az istenért, csak lehetőleg meg ne erőltessük magunkat. Ezek itt mind-mind a „Philister im Sonntag-röcklein“, (akiről Heine mesél,) a simára kefélt cilinderkéikkel, a vasárnapi szalonkabátkáikkal és valami csöndes, totyakos lelki nyugalommal. A különbség közöttük csak az, hogy egyiknek csak egyszer van egy héten vasárnapja, a másiknak talán a hét minden napja vasárnap. De a cilinder ugyanaz, a virgónia-szivar is ugyanaz és ha valakinek nem virgónia van a szájában, azért az mégis csak virgónia. . . .

Haj, haj, azok a bizonyos vasárnapok ijesztő módon fogynak, a régi cilinderformák is kikopnak a divatból s a híres bécsi kedélyesség mintha kezdene megecetesedni. A lágy keringő-úriák, hamiskás valcer-hangulatok, mintha bágyadnának és a báltermekben, ahol fess fiakkeresek táncoltak fehérbóbitás mosolányokkal „schia-berisch auf Sechse“-t most a maga vörösbetűs tanításait olvassa fel talán a szocializmus. Az élet bizony kemény lett. A régi jó abszolútizmusnak is vége, amiben a jó bécsiek úgy melegedtek, mint egy puha és kényelmes házi kabátban; a „Madjaren“ is kezdenek erősen magukhoz jönni, „ide át“ meg a nemzetiségi ördög repedésekből szakadékokat csinál s a szocializmus gyűjtja fel a maga vérvörös világát. Az élet keményebb lett és a jó bécsiek már panaszkodnak, hogy pusztul az ősi „Gemüthlichkeit“.

Ennek a kedélyességnek a nyomán valami megállapodottság, valami lehiggultság maradt az utcák képében. Valójában az élet nem forr, nem lázong úgy, mint mi nálunk. Értem Pesten. A forgalom szédítő, mégis a színképéből hiányzik valami, talán egy szín, talán csak egy árnyalat: a létért való megfeszített, kegyetlen tusakodásnak a színe. Mintha hangfogóval lenne itt eltompítva az élet zaja és a gazdagságnak az aranykódös párázata s a nemzeti jólétnek a zsírzsága, a konyhaszága terjedne széjjel. Ez a lehiggultság bizonyára vonzóbb, mint az ősbécsi „Gemüthlichkeit“ különlegességei: a Wurstli-Prater a maga hülye mulatságaival, a sörszagú élecek a maguk, szinte már nem is olcsó, hanem „potya“ szellemességeivel és a vízfejű mókák a maguk izetlen gorombaságaival. . .

Különben úgy érzem: a katolikuság veszi körül itt az embert a maga mérhetlen, szinte brutális gazdagságával és a maga antiszemizmusával. Ez a katolikuság itt igazán „egyedül üdvözítő.“ Szinte szembe-tűnően katolikus minden: a múzeumokban a szomorú szemű szentek, az áhitatos apostolok, göndörhajú angyalok, bodorgalléros hitű spanyol hóhérok. Az utcákon a renaissance és góthikus épületesudák. És a vasárnapi zenés-misék: ezek az ingyenes operaelőadások. Talán több mint szímbölm, hogy a városnak a szíve a vén Szt.-István templom, amelyik olyan, mint a keresztes hadjáratok egy kővé meredt, óriás lovagja, akit ittfelejtettek a középkorból.

A „Stadt“, az I. kerület, ahol szinte összesűrűsödik a város pompája, amelyik szinte csöpög a túlömlő, a széleiből kicsorduló gazdagságtól, most is sok helyütt olyan, mint egy darab középkor. Ócska templomok — útcaszépitészetnek néhol semmi nyoma — szűk és görbe

utcák — a Judenplatz meg egész ghetto. — Bizalmatlan nézésű kalmárok, akik mintha még rablólovagoktól félnének. Ó, hol vannak már ezek!? De mégis, rablólovagok vannak, csak hogy most nem páncélban járnak, hanem angol szabású ruhában és káprázatos boltokat nyitottak a Grabenen, meg a Kohlmarkton. A Burg, a császári várpalota is, csak a Ring felőli részen ölt egy kis derűs és modern színt; különben kívül mocskos ez is, szürke és ócska. Az egész Burg egy átjáróház és a hétköznapi forgalom itt bonyolódik le. Milyen más a mi gögös és felséges budai várpalotánk. Mégis ez csak a szegény Hamupipőke, a „Prugelknabe“ amaz mellett.

A hogy egymás mellé hoztam a két fővárost, a mienket nincs egy csepp okom sem félni az összehasonlítástól. Pest olyan, mint egy édes, bájos kacér asszony, akinek minden jól áll. Az idomai nem olyan nagyon teltek, de hát ez guszthus dolga. De a fiatalsága szilaj, dacos, életerőtől teljes és elragadó. És a mohósága aranyos és az élnivágása gyönyörű. Bécs: ez egy pikáns, szépségflastromos, gömbölyű asszony, aki már túl van a Balsac veszedelmes harminc évén. Kacér tokája is van már és nagyon erősen kell fűznie magát, hogy karcsúnak lássék. A nagyon erős izgalmakat nem szereti, de az ékszereket igen és a szoknyáját nagyon de nagyon ügyesen tudja felfogni . . .

*

Bécs tagadhatlan erős, intenzív szellemi életet él. A szellemi „kereslet“ nagyon erős, a kínálat azonban most nagyon gyenge. Már ami az osztrákok jelenlegi irodalmát — a tudományostól persze eltekintve — s a művészetüket illeti. Középszerűségeket mutatnak fel jóformán az egész vonalon. A könyvkereskedések kirakatai — ezek a maszlagok, a közönség izlésének ez exponeisei — néhol olyanok, mint egy ruinált aszfaltbetyárnak a pipereszobája: itt egy svéd keztyű, angol nyakkendő, francia parfüm, elnyűtt is, meg új is. Temérdek a francia, angol, olasz könyv — eredetiben is, meg fordításban is. Ez a sok idegen nyelvű könyv bizonyos fokú műveltségről tehet tanúságot, mégis inkább az osztrák széppróza sekélységéről is, amely valamirevalót nem igen tud most produkálni — és mikor német írókról van szó, a szomszéd Németországból kénytelen mázsás példákat a fejüinkhöz vágni. A kisebb könyvkereskedések meg valósággal hemzsegnék a modern francia szennyirodalom „gyöngyei“-től. Nyilván nagyon keresik. Ez igen furcsa világításba helyezi a híres bécsi erkölcsösséget.¹

A viláért sem az erkölcs szól belőlem. Soha sem tudtam átlátni, hogyha a világ órákhoz tud állni, teszem a Corregio Jo-ja a Tirian „Danäe -ja és a Rubens asszonyalakjai előtt, kiknek a puha testéről lekacag az érettség és a tudás: az írónak vagy a poétának mért ne szabadjon azt tenni, amit a festőnek vagy a szobrásznak szabad? És értem egy enervált korszaknak egész nietzschei szomjúságát, amely a vadember tőkéletes teste után sir egy agyongyötrött idegzetű és elsatnyult testű világban. Mégis amit Willy (az igazi nevét nem is meri

¹ Mert, kérem, Bécs roppant erkölcsös. Itt virágáros lányok nincsenek, csak virágárosnők, vén sárkányok, akik már láttak egy emberöltőt s a bölcsesség-foguk kinőtt, illetőleg a foguk kihullott. Engedelmet az árulásra a rendőrség ad és aki a pápától aranyrózsát kapott, az előnyben részesül. A rendőrség ezzel a fiatalok erkölcsét akarja megvédeni és nem engedi őket neki menni egy viharos jelennek. Mégis azok a sárkányok, akik virágot árulnak, s akik igen csúffá teszik poézisét, arról tanúskodnak, hogy viharos múlt van a hátuk megett. A morál szempontjából pedig úgy hiszem, mindegy, ha „Liza“ mint virágáros lány „nem tud ellenállni“ vagy mint Waschamédi.

kiírni) úrök csinálnak, a publikumnak csak a legalsóbb rendű ösztöneire és a zsebére pályázván, az mégse járja. A régebbi francia realisták és naturalisták, akik a kokottírodalmat teremtették meg, vagy egy csomó sarat vágta az embernek szemébe, mondván, nesze, ilyen vagy: fehér liliumok ezekhez képest, akiknek a perverzitás a mindennapi kenyerük és azt éneklük meg, amit a büntető-törvények börtönnel sújtanak . . . Azonkívül a Bilsé et Comp. sekélyes, száraz garnizon-históriái vannak a felszínen és a modern német (nem osztrák) irodalom.

*

Épületesodákban, múzeumokban sincs hiány. A Ring-en a fogadalmi templomtól kezdve az operáig az ember — bocsánat ezért a ledér és haszontalan mondásért — kutyát keres és építészeti remekműveket talál. A fogadalmi templom, amelyik olyan, mint egy gótikus kis joujou; (cukorhab-tornyocskák és csipkediszítés) az egyetem, a Hofburgtheater, a városháza, a parlament a maga klasszikus görög stílusú homlokzatával (kint nemrég még virágok nyitak és egy allegorikus alakokkal díszített szökőkútból ömlik a tiszta víz — bent kevésbbé illatos virágszálak szoktak diszelegni és az ajkakon kevésbé tiszta szóáradat fakad), a két Burgmúzeum a Mária-Terezia szoborral, ez olyan szép, hogy még a pataki kollégium magamfajta konok és elfogult íródeákjának is be kell ismernie: ez szép. Mégis ezek az épületek magukban nagyon szépek, de hiányzik itt a Ring-ből valami; valami egységes hatás — talán, az Andrassy-út fejedelmi perspektívája. Aztán a pesti Duna-sor a suhanó hajókkal, a gögös királyi várral a budai oldalon és az édes Margit-sziget: hol vagy te itt? . . .

Múzeumok pazarok, gazdagok: azok vannak. A két Burgmúzeum a maga káprázatos pompájával a kolossalálsnak leverő érzetét költi az emberben. Valami mesés kincs ez: mind a Habsburgoké. A képesarnokra már nem találok jelzőt . . . Rafael, Correggio, Tizián, Rubens, Rembrandt, Velazquez, Murillo. . . A fejedelmi lépcsőházban van egy Munkácsy-freskó. Azonkívül talán még egy Markó-kép van s a 2. emeleten egy László Fülöp rajz. . . Különbö Pettenkofen képviseli az egész Magyarországot. Pettenkofen, aki Bécsben született. A modern művészetünknek mintha hírét sem hallották volna.

És ez így van a „Moderne Gallerie“-ban is, a Belvedereben, abban a francia stílusú szép parkban, ahol elvonultan és titokzatosan szövi Ferenc Ferdinánd, a maga eljövendő uralkodásának szálait. No ez itt, a Belvedereben érthető. De mégis furcsán veszi itt ki magát a modernség, a művészi pártütés és forradalom: Segantini, Böcklin, Klinger és a szecesszionisták. . .

Nagyon szép szobrok mindenütt. Eszembe jut, mi csoda vandáli pusztítást visznek véghez Pesten a szobrokkal és elfog a méreg. . .

*

Magyarok, hál'istennek, vagyunk itt elegen. Az embernek — először főképen — bele kell gyakorolnia magát, hogy a nyakába ne borúljon mindenkinek, aki a háta mögött magyarul kezd beszélni. De ha a magyar beszédünkről meg nem ismernek, a német beszédünkről bizonyára. Bizony egész másképp hangzik ez, mint mikor a bécsi mondja: dö kaiza iz g'kuma. Viszont aztán mi törtünk ki csöndes kacagásba, mikor a Habsburgok csaladi kincstárában egy jámbor német a Bocskay koronáját nézve, kérdezte a szomszédjától: Wer war dieser Bocskáj? . . .

*

Magyar jogászok itt üres óráinkban közjogi bolondgombákat keresünk. Úgy látszik, ez még mindig legkedvencebb eledele a „sógorék“-nak. Lueger úr, a „schöner Karl“, a jakobinus polgármester, aki a szeptemberi újságrói kongresszuson olyan megható önmegtadással ölelte keblére az egész világ par excellence zsidóit, az újságrókat és magyarokat is köztük és akinek a hatvanéves születésnapján csak most lélegzettek fel a szociáldemokraták és liberálisok: hál'istennek, hogy már hatvan éves — mondom, a schöner Karl ezt mondotta a minapában: Nekem egy hazám van: ez Oesterreich-Ungarn. És legyen valaki osztrák, vagy magyar, azért mégis csak osztrák. Egy egyetemi professzor (Krainz) pedig egy szigorlaton így emlékezett meg rólunk: Ein Staat, gehört uns. (Szabó Jóska, ha ezt hallanád!) A hallgatóság röhögése közben tette hozzá: das heisst selbständig gehört . . . Mit csináljunk: egy nagyot káromkodtunk — magyarul.

A diákság ugyanazt a züllési, felbomlási processzust mutatja, mint az egész Ausztria. Tömerdek sok a diák-egyesület, mind nemzetiség, faj, vallás, vagy más elvek köré csoportosítva. Itt az alldéutschok, amott a csehek, olaszok; itt katolikus-egyesület, keresztény-szocialista, amott szociáldemokrata és zsidó. S itt igazán a diákság arcáról lehet látni, hogy a darabokra tört diákság egyesületeinek a társas érzéközési formája ugyanolyan vad, kiméletlen és brutális, mint a parlamenti pártoké. Tömerdek a kardvágással elesült arc. Verekedések még nem voltak a nemzetiségek között, — tavaly egész csatákat rendeztek, — de hiszem a jó istent, hogy még lesznek. Itt vannak a mi kakukfiókáink, a szász diákok is, kiket a jó kakukmama, a magyar állam költ ki nagy Németországba . . .

Sine me carmen ibit in urbem. Az Ovidius poeta mondása jut az eszembe, irván nektek ezeket a töredékes sorokat, nem éppen maguk miatt a sorok miatt, hanem, hogy a hozzátok tartozandóságomra emlékezzem. Hiába: úgy érzem, mintha a pataki diákság követelennék itt a bécsi egyetemen, egy ifjuságé, amelynek a szeretetét eléggé megköszönni nem tudom és nem is volt alkalmam.

Sine me carmen ibit in urbem. A mellettem levő szobában egy egyiptomi fiú dalol valami különös vad nótát Mértföldre nyúló afrikai puszták mélységes, fakó szomorúsága sir abból elő. Olyan különös ez a nóta, mégis olyan ismerős és mintha rezonálnának rája az én lelkem húrjai is. Ez a hangulat az, amely a pompázó párisi szalónban tőzeget gyújtat fel és amely miatt — nem tudjuk miért — bebámulunk néha a ködbe, a füstbe és keresünk ismerős, messzi kék hegyeket. Én nélkülem jut el hozzátok az én írásom.

Binét Menyhért.

Szeretsz-e?

Szeretsz-e? kérdem
Ha az alkonyat
Az ég aljának
Piros csókot ad,
S virágillattal
Futkos a szellő
S az első csillag
Lopva ha feljő.

Reszket a szívem —
Gyúl a reménye;
Kigyúl, — elalszik,
Foszlik az éjbe.
Szeretsz-e? kérdem
Újra meg újra . . .
— Nézek az égre:
Be van borúlva.

Zilah, 1904. okt. 14.

László Sándor.

Vigyetek haza . . .

Nagy beteg lett templomosi Kovács János. Eddig csak ellézengett lassacsán egyik napról a másikra, de a napokban ágyba került s bizony-bizony a múlt héten már papot kellett hozzá hívni, hogy felvegye az úri szent vacsorát utóljára, úgysem igen él vele többet, legalább úgy mondják a szomszédok, különösen a vén Csiszárné, aki tulajdon saját szemével látta napról-napra a halálos beteget. Mikor már a jó csirke-leves sem kell neki s mikor már elismeri a világban elkövetett gyarlóságait is, a halál jele már az; de különösen az, hogy a papot is elhivatta magához, akit pedig teljes világi életében ki nem állhatott, mert hogy egyszer igen az elevenére tapintott a jó szomszédnak egy vasárnapi szent napon, azótától fogvást rá se kíván nézni arra az „antikrisztusra“, amint a papot elnevezte. Ha valaki kérdezte tőle, hogy ugyan miért nem megy a templomba, kurtán annyit válaszolt rá:

— Minek hallgatnék egy antikrisztust? Templom az én házam.

Hej pedig, hogy templom-e, azt csak az a jó, hűséges felesége tudná megmondani, akit annyit szid, átkoz; meg az a szép hajadon lánya, Zsófi, akit — Isten bűnül ne rójja fel neki! — meg is ver néha, csak úgy szelíd atyai dorgálásképen. Hiszen teheti, nem panaszkodnak senkinek, csak össze-összeborúl olyankor az anya és lánya s kisíriják egymásnak fájdalmukat és már a másik pillanatban elfelejtik a bánatalmakat.

Amióta meg az Isten betegséggel látogatta meg templomosi Kovács Jánost, még mogorvább lett a természet. Érzí, hogy napról napra gyengül, hogy nem segít rajta a sokféle orvosság; s hogy nem tudnak rajta a doktorok segíteni, hát tehetetlenségében ezért is csak a szegény feleségén, meg a Zsófi lányán igyekszik kitölteni a bosszúját. Elkereszteli őket méregkeverőnek, hogy bizonyosan azért nem használ a drága patikai szer, mert nem jól vegyítik fel s nem adják be rendesen neki . . . Hiába állítják azok, hogy ők úgy csinálnak mindent, ahogy a „Blóu“ orvos úr rendelte, hogy naponként csak háromszor kell szednie az orvosságból; nem hisz nekik, azt gondolja, hogy sokkal jobb, ha gyakrabban használja az ember, négyszer vagy ötször is naponta. A vége az, hogy napról-napra még rosszabbul lesz s még jobban szidja a két szegény teremtést.

A szomszédok el-elmondogatják egymás közt, hogy nem tudná más emberi halandó kiállani a nehéz természetét a feleségén, meg a lányán kívül s meg is mondják néha neki, hogy ugyan mire való már az a nagy indulatokodás, hiszen csak magának árt vele, aztán meg mit is vétett az a szegény két teremtés? . . .

Ugyan, hogyne indulatokodnék, mikor úgy bánnak velem, mint a rossz ebbel, még azt se kéne így magára hagyni!

A jó szomszédok ilyenkor csakúgy csóválják a fejüket, hiszen tulajdon szemükkel látják, hogy egész nap ott sürgölődnek az ágya körül, várják a parancsait, mint valami hatalmas úrót. Nem is lehet már a szegény János gazda rendes állapotban, betegesebb neki a lelke a testinél, szokták ilyenkor mondogatni.

A napokban aztán még betegesebb lett; most már nemhogy szitkozódott volna, nem is zsörtölődött; lassú hangon, szinte szeliden szól oda a feleségének:

— Borsza! én nagyon rosszul vagyok; nem tudom, tán fel se igen gyógyulok többé. Hidd el a papot, le akarom róni, ami tartozásom van ebbe a világba . . .

Fel is vette az úrvacsorát. Már akkor fel se tudott

ülni az ágyában, úgy kellett a feleségének fognia; a kezei reszkettek s kicsordult a könyve a keményszívű embernek, mikor a szent sakramentumot magához vette. Aztán csendesen, szinte sűgyva mondta a papnak:

— Nem tehetek róla Tisztelendő úr, hogy ilyen nehéz természettel áldott meg a jó Isten; bizony sokszor kitört belőlem az indulat — beismerem, — a feleségemmel, meg a lányommal se bántam úgy, ahogy dukált volna, de hát hiába, ha ilyen a természetem.

Aztán, hogy elment a pap, akkor nap mintha csak megváltozott volna, a legkisebb rossz szót se szólt a feleségéhez, se a Zsófi lányához, hanem másnap, hogy valamiképp lábbadozni kezdett, megint csak a régi lett, mintha csak az életerő tartotta volna benne a mérget. Elmondta napjában tízszer is, hogy ő bizony nem kínlódik itt, ahol feléje sem néznek; elmegy a városi kórházba, ahol hűségesebben gondozzák, mint itthon; hiszen nagyobb beteget is kigyógyítottak már ottan, mint ő; nincs is neki semmi nagyobb baja, csak éppen hogy rosszul gondozták s egy kicsit elhatalmasodott a betegsége. . . .

Hiába könyörgött neki a felesége, hogy ne menjen oda, idegenbe meghalni, maradjon itthon, hisz' ha a jó Isten úgy akarja, itt is ép' úgy kigyógyulhat; — nem hallgatott rá, sőt durván szólt oda neki:

— Azt akarnád úgy-e, hogy mielőbb elmennék már láb alól, teher vagyok a nyakadon; azért is elmegyek s ha kigyógyulok, mindenemet a kórháznak hagyom, nekem úgy sem lesz szükségem rá; ti pedig elmohettek világgá, az én vagyonomban ugyan nem fogtok dúskálni!

El is ment a városi kórházba. Mintha bizony ott lelket tudnának önteni a haldokló emberbe! . . . Nem sokáig tartott még a betegsége. Egyszer érezte, hogy megint rosszabbul van, még sokkal rosszabbul, mint odahaza volt. Láttá, hogy itt se lesz már ő jobban a betegségiből.

Lelke előtt feltűnt az a szegényes kis ház, amelybe az ő hűséges felesége, meg a Zsófi lánya talán most is ő rajta siránkoznak, a makacs, keményszívű emberen. Megmozdult a szíve . . . ha ő még egyszer haza mehetne innét, ebből a nagy, sivár palotából abba a kis mályvaablakos házba . . . ha otthon halhatna meg, ha láthatná még egyszer azt a két hűséges eselédet, könnyebb volna a meghalás! . . .

Meg is érte még, hogy megláthatta a feleségét, de már a Zsófi lányát nem láthatta meg, sem azt a kis nádfedeles viskót, a mályvás ablakokkal. Mikor a felesége könyezve hajolt oda az ágya fölé, templomosi Kovács János elhaló hangon rebegte:

— Vigyetek innét haza, otthon akarok meghalni! . . .

Takács Mihály.

DIÁK-TÖRTÉNETEK.

A bezárt hitelező.

Jó Patak városában, hála az Istennek, még mindig megvan a régi jó szokás, hogy mindent lehet venni ünnep utánra (világosabban szólva, a sátoros ünnepek után való fizetésre), bort, petróleumot, tintát, pennát, papírt, ruhát, kalapot, ki tudná elsorolni, hogy mi mindent, de a dolog jellemzésére elegendőnek tartom megemlíteni, hogy még táncolni is lehet ünneputánra, sőt az avas krónikák szólnak olyan esetekről is, amikor a

szerelmes műzsáfi ünnep után fizetendő „nachtsmukok“ által adott kifejezést szerelmi önlengéseinek. Arany élet, jó szokás, bizonyos. Csak az a baj, hogy minden jónak meg kell adni az árát, a fénynek még Patakon is megvan az árnyéka, mondjuk ki röviden — jaj-jaj — ünnep után jön a haddelhadd. Ilyenkor, nagyon rövid időközökben, egymásután jelenik meg a boltos, korecsmáros, suszter, szabó, cigány, egyik a másiknak adja a kilincset (a szeniori számolásokra jobb, ha fátyolt boritunk). És még ha csak egy jönne egy-egy genusból, de az a baj, hogy minden genusban sok a species. Hát még, istenem, milyen élelmese! Nem hiába van itt a kollégium több mint 300 éve, de már a pataki hitelezők olyan kitanúltak, hogy kikutatniák ezek a szegény adóst még talán a sírban is. Ezek előtt nincs zárt ajtó, nincs korán felkelés, későn lefekvés, nincs ragadós nyavalya, nincs ékesszólás, szóval nincs menekvés; előbb vagy utóbb, de bizonyosan horogra kerül a szegény diák. De ha a hitelező körmönfont az adósság behajtásában, ügyes aztán a szegény, üldözött, megkínzott diák is . . . de nem a fizetésben. Hiába! megmondta már régen a híres Newton: hatás ellenhatást szül.

Szegény Varga János! Egy hét óta bujdosott már Schweiger bácsi elől (de nem a nádon és az éren, mint Toldi Miklós. Hiszen könnyű volt Toldinak! neki legfeljebb farkasokkal volt dolga, nem pedig Schweiger bácsival). Reggel korán felkelt, pedig ez nagy dolog, este későn feküdt le, ez — igaz — már nem nagy dolog. Nappal egy cigarettáért nem mert volna a lakása felé tekinteni, mert kiirthatlan rögeszméjévé vált, hogy ott ólalkodik valahol a környéken Schweiger bácsi. De még az utcán is veszedelem volt járnai, mert sohasem lehetett tudni, hogy nem tűnik-e fel valahol a láthatáron a piros arci, ősz szakállú, örökké mosolygó izraelita honpolgár. Hogy a keletetlen találkozást elkerülje, valahányszor az utcára kénytelen volt kilépni, sohasem mulasztotta el szegény Varga bizonyos óvintézkedések megtételét. Így például valamelyik barátja rendszeren előtte járt, mint a zsidók előtt az Úr, az igaz, hogy nem tűzoszlop alakjában, hanem saját úri személyében 100 lépésnyi távolságban. Ha pedig a multhatatlan szükség nem szólította ki az utcára, akkor rendszeren behúzódott valamelyik barátja szobájába, de előre kikérdezte tőle, hogy nincs-e valami keresni valója Schweiger bácsival, jobban mondva Schweiger bácsinak vele. De Schweiger bácsi is megtett mindent, hogy fáradságát siker koronázza. Már talán a követeléséről is hajlandó lett volna lemondani, de boszantotta a sok hiábavaló járás, kilincselés és szinte becsületbeli ügyet csinált belőle, hogy csak azért is behajtja. Meg is üzent Vargának a vele lakó kis mendikánssal, hogy hiába bujdosol, felkeresi még a sírban is. Egy pár napig azt a rendszert követte, hogy bejárja Vargát. Esto beült a Varga szobájába és ki nem mozdult, míg csak ki nem tuszkolták vagy míg roppant el nem álmósodott, de Vargát nem bírta kivárni soha. Majd egy pár napig megjelent a nap csaknem mindenik órájában, de ez sem használt.

Utóljára feltette magában, hogy jókor reggel fogja megkaparítani. (Tudta, hogy a diáknak a jókor kelés az Achilles sarka.) De már úgy látszott, hogy ez sem fog segíteni, mert már a negyedik reggel kísérlette meg, de valahányszor elment, Varga akkorra már mindig elpályázott. Még egy utolsó kísérletre szánta el magát, elment reggel 5 órakor. Télben, mindjárt karácsony után, csikorgó hidegben, térdig érő hóban csendesen, óvatosan baktatott az udvaron végig. Varga már éppen felkelt és

öltözködéshez látott. Míg ezzel elkészül, óvatosságból kiállította silbakúl az udvarra a kis mendikánsát. Már éppen nagy sietséggel a mosdáson esett túl, mikor lélekszakadva beront a kis fiú, jelentve, hogy itt van Schweiger bácsi. Alig húzta be maga után az ajtót, már hallatszott is a hó ropogása a Schweiger bácsi talpa alatt. Menekülni nem lehetett, mit volt mit tenni, bekulesolta az ajtót.

Schweiger bácsi még hallotta a zárban a kulcs csikorgását, ebből világossá lett előtte, hogy Vargát végre-valahára itthon esipte. No, gondolta magában, csak hogy itthon van, itt kell neki ezen az ajtón kijönni, kivárom, ha délig kell is várni. Megállt az ajtóban. Varga észrevette a cselt és megadva magát sorsának, a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkedett. Várt ő is csendesen.

Schweiger bácsi egy órai várakozás után sajnosan kezdte tapasztalni, hogy tél van, a lába fájni kezd, a fülcit csipi a hideg. Fel s alá kezdett járni a pitvarban az ajtó előtt. Eltelt két óra és Schweiger bácsi nem tágitott. Kip-kop hangzott egyre szabályos tempóban a lépése. Eltelt csaknem 3 óra, a helyzet változatlan. Ugy látszott, hogy a győzelem Schweiger bácsié, mert a kis mendikánsnak órára kellett menni és elkezdett sírni, hogy őt Varga engedje ki. De óh Jehova! Áldott eszme, nagyszerű gondolat: (van valami a közmondásban, hogy ahol legnagyobb a veszedelem, ott van legközelebb a segítség) ott az ablak. Varga óvatosan kisegítette a kis fiút az ablakon, az pedig szépen elillant. Már éppen azon gondolkozott, hogy ő is megteszi ezt a légi utat. De fel-támadt benne a kevélység: azért sem szökik meg, megmutatja, hogy ő bírja tovább.

Igy ment a dolog 9 óráig. A hitelező kívül a pitvarban, az adós belül a szobában. Tegyük hozzá, hogy a hőmérő jóval alúl a 0 fokon. Kilenc órakor Varga unni kezdte a dolgot, anélkül sem volt valami roppant erénye a kitartás, no de az is igaz, hogy szörnyen megéhezett. Elhatározta, hogy megszökik.

Csendesen kimászott az ablakon, kileste, hogy Schweiger bácsi mikor van háttal a pitvarajtónak s azzal illaberek. De nem, mikor az ajtó előtt el akarna osonni, akkor veszi észre, hogy a pitvar ajtóban benne van a kulcs, még pedig kívülről. Hirtelen becsapta az ajtót, a kulcsot megforgatta a zárban, aztán zsebre vágta és mint aki jól végezte dolgát, szépen, csendesen füttyörészve elballagott, diadalúttan, mint egy győzelmes hadvezér.

Szegény Schweiger bácsi most vette csak észre, hogy esapdába került, úgy járt, mint a farkas, amelyik a juh-akól körül settenkedik, már előre nyalja száját a kövér falatnak és mikor már csaknem megvan, beleesik a farkasverembe. Odarohant az ajtóhoz, rázni kezdte teljes erejéből, semmi visszhang, semmi segély. Ekkor elkezdett kiabálni nem jól mondom, nem kiabálni, hanem ordítani, mint egy halálosan megsebzett oroszlán. A nagy zajra előjöttek a háziak, sőt még a szomszédból is átfutott egy pár ember, hogy mi történhet ott. De segíteni nem tudott senki, kulcs nem volt sehol. Mind a kettőt elvitte magával Varga. Az ajtón keresztül előadta az esetet, aki csak hallotta, nem állhatta meg nevetés nélkül. A szegény bezárt hitelező pedig eleinte dühöngött, dörömbözött, de mikor látta, hogy ez mind nem használ, legfeljebb minél jobban toporzékol, annál jobban mulatnak rajta, ő pedig majd megfagy, elkezdett könyörögni, rimánkodni, esküdni, hogy csak bocsássák ki, sohasem jön többet ide adósságot kérni, elenged mindent. A házigazda végre megszánta és elküldött a kulcsért Varga után. De ezt nem tudták előkeríteni és

már elmúlt a dél is, mikor megkerült végre a kulcs. Szegény Schweiger bácsi már ekkor közel volt a síráshoz, szörnyen fázott, az éhséget is alig bírta már, hiszen estétől nem evett egy falatot sem. Elment nagy átkozódások között és megfogadta szörnyű fogadással, hogy ha éhen veszne is el, még akkor sem megy más-kor Vargától adósságot kérni.

Sutka István.

Amós proféciájának V. fejezete.

1. *Halljátok meg a szót, e gyászos beszédet,
Amelyet panaszként rólatok beszélek*
Izraelnek háza!
2. *Nincsen, ki a szegényt többé már elűzze,
Mután elesett Izraelnek szüze*
Saját hazájában.
3. *Mert szállhat egy város ezerrel a sikra,
Csakis száz vitézzel térend egykor vissza,
Ezt mondja Jehova;*
Amely város pedig száz vitézzel járul,
Tízet fog számlálni Izrael házául,
Hirdeti Adonaj!
4. *Mert így szól Jehova Izrael házához:*
Járuljatok hozzám, életnek Úrához!
Hozzám járuljatok!
5. *Béth-El pedig soha fel ne keressétek...!
Valamint Gilgálba menni is már vétek...
Beér-Sebán se vigyen utatok keresztül,
Mert Gilgál szolga lesz, Béth-El megsemmisül.*
Fel ne keressétek!
6. *Keressétek Jáhvét s akkor élni fogtok;*
Különbén reászáll, mint „égő tűzoszlop“
A József házára;
S lángba borul Béth-El, nem lesz megoltója,
Mivel nincsen senki, ki ettől megóvja
(A nyaraló helyet.)
7. *Mert az ítéletben sincsen már igazság,
Helyébe lép annak az ürmös és gazság*
A törvényszékeken.
8. *Ki a fiastyúkot s a kaszás-esillagot
Alkotta, s éjjelből kihozza a napot;
S valamint akinek hatalmas szavára
Változik a nappal sötét éjszakára;
Aki összegyűjti a tengernek vizét
S elborítja vele a földnek felszínét:*
Jehova a neve!
9. *A hatalmasokra mint pusztító erő,
Nem késik sokáig, pusztítva tör elő,*
Rombadöntvén várak.
10. *Gyűlölet-útálat vár a dorgálóra;
Nem hallgatnak többé feddhetetlen szóra,
Mely kapuból hangzik.*
11. *És mivel a szegényt lábbal tiporjátok
S kevés gabonáját is megvámoljátok*
Az adó fejében:

- Faragott kövekből házat építetek,
Mégsem lesz tinéktek lakozóhelyetek;
Pompás szállókat is hiába plántáltok,
Azoknak a borát meg nem kóstoljátok,
Noha kívánatos.
12. Mert tudom számosak a ti bűneitek,
Akik jogtiprással váltságdíjat szedtek,
Vétkeitek nagyok.
S míg igazságszolgáltatás várna rátok,
Ahelyett a szegénnyt ti csak megcsaljátok
A kapuban ülve.
13. Azért hallgat a bölcs és nem nyílik ajka
Beszédre, mert e kor attól visszatartja,
Mert gonosz idő ez.
14. Keressétek a jót, hagyjátok a vétket,
(Ha ezt cselekszitek, bizonyára) éltek;
Veletek lesz Jáhoé, akinek a neve:
— Amint ti mondjátok — Seregek Istene
„Elohéj Czöbaót“.
15. A jó szeretetet, a rossz gyűlöletet
Keltsen fel bennetek! Igaz ítéletet
Hozzatok kapukban!
Igy tán rá fog szállni Jehova kegyelme,
Igy tán irgalmas lesz Seregek Istene
József utódinak!...
16. Mert így szól Jehova, Seregek Istene
Én Uram: E helyet siralom tölti be . . .
Minden utcán kitör a hangos zokogás,
A szántóvetőt is sirni hívja a gyász
Siratokkal együtt.
17. Minden szőlőskertben siralom hallható,
Mert én vonulok át, (aki mindenhaió)
Ezt mondja Jehova.
18. És jaj lesz azoknak, akik várva-várják
A Jehova napját annyira kívánják . . .!
Miért azt kívánni . . .!?
A Jehova napja nem bír semmi fényvel,
Sötét, nem világos, (mint viharos éjjel,
Ez a „Jóm Jehováh“!)
19. Minthogyha valaki, hogy magát megvédje,
Fut orozslán elöl és bukkan medvére;
Vagy szalad a házba felve, menekülve
És kinyújtja kezét a kőfalhoz dülve,
Hol kígyó marja meg.
20. Bizony sűrű sötét a Jehova napja,
Homály, s csak egyetlen fény sugar sines rajta.
Még hajnalpírja sincs.
21. Unnepjeiteket utálok, megvetem,
Áldozatoknál sem leszek már jelen,
Gyűlölöm azokat.
22. Hozhattok már nekem égő áldozatot,
Sőt akármiféle ételt áldozatok . . .
Többé nem kedvelem.
Áldozatitoknak lehet már a tárgya:
Legkövérebb állat, mit adhat a hála,
Reá sem tekintek.
23. Távoztasd el tőlem énekeid zaját,
Ne zengjen dicshymnuszt hárfád húrja, se szád,
Mert nem hallgathatom.
24. De miként a víz foly a sima mederben:
Folyjon az ítélet igazsággal egyben,
Mint megáradt patak.
25. Vagy járultatok-e véres áldozattal
Hozzám a pusztában negyven éven átál . . .?
Izraelnek háza!
26. Sőt inkább Molochnak sátrát emeltétek
A pusztán keresztül s Kijjú bálványképet;
Isteneiteknek csillagát, amelyet
Alkottatok ti az igaz Isten helyett
Saját magatoknak.
27. Ezért túlüztelek, Damaszkuson messze,
Ezt mondja Jehova, akinek a neve:
„Seregek Istene“.
Héberből: *Dódi Dénes.*

A debreceni orsz. torna- és atletikai verseny.

Még meg sem alakult akadémiái torna-egyletünk, amikormár megérkezett a debreceni torna-egylet meghívója az okt. 2-án tartandó orsz. athlet. tornaversenyre. Ez örömhírré azonnal megalakítottuk egyletünket s elhatároztuk, hogy a mi egyletünk is részt vesz e szépnek ígérkező versenyen, melyen majd alkalma nyílik, hogy bizonyosságát adja életrealóságának s jelt adjon magáról. Lázás sietséggel fogtunk tehát hozzá a készülődéshez, melyre alig jutott rövid 3 hetünk. Egyletünk 12 versenyzőt nevezett, kiket egy szintén 12 tagból álló önkéntes csapat is elkísért Debrecenbe, hol a torna-egylet szívesen fogadott bennünket s mindannyiunk számára barátságos és kényelmes szállásról gondoskodott. Lelkes tornászesapatunk vezetői dr. Illyefalvi V. Géza akadémiái torna egyleti tanár-elnök, nt. Zoványi Jenő és Kiss Elek tanárok voltak — Elmondhatjuk, hogy félve indultunk e versenyre, mert olyan volt ránk nézve e versenyen való megjelenés, mint mikor az újonc katonát először viszik a csatatérre. Mert hiszen még csak ez volt első megjelenése egyletünknek ilyen orsz. athl. versenyen. De azért bátran megállottuk helyünket, bebizonyítottuk egyletünk életrealóságát s a fő az, hogy jelt adtunk magunkról és ismertté tettük egyletünk nevét e széles hazában, a sport iránt érdeklődő közönség előtt. — Okt. 2-án délelőtt voltak az előmérkőzések a nagyerdei sporttéren s délután 2 órakor kezdődött a verseny, mely a következő eredménnyel végződött: I. 100 méteres síkfutás. Nyertesek lettek: 1. Kémény J. (Ujpesti Torna Egylet) 11⁴/₅ mp. 2. Sz. Futó Sándor (Debreceni Torna Egylet.) — 3. Szűcs Vilmos (Budapesti Torna Club). — II. Súlydobás. 1. Véczy Viktor (Kolozsvári Athl. Club) 11⁶/₂ méter. 2. Izsák Dezső (Debreceni T. E.) 11³/₇ méter. 3. Coray Arthur (Bpesti T. C.) 11⁰/₄ III. Magasugrás földről. 1. Szegedi Góza (Kolozsvári A. C.) 1⁷/₅ m. 2. Nemes Béla (Bpesti Egyet. A. C.) 1⁷/₅ m. 3. Somody István (Bpesti Egyet. A. C.) 1⁷/₀ méter. IV. Kalapácsvetés. 1. Rudolfi Imre (Debr. T. E.) 29⁴/₆ m. 2. Izsák Dezső (Debr. O. E.) — 3. Mózes István

(Debr. O. E.) V. *Távolugrás földről*. 1. Somodi (Bp. E. A. C.) 6:25 m. — 2. Nemes Béla (Bp. E. A. C.) 3. Kéméndy J. (Ujpesti T. E.) — VI. *Diszkosz-vetés*. 1. Coray Arthur (Bp. T. E.) 34:20 méter. — 2. Rudolfi Imre (Debr. T. E.) — 3. Véczy Viktor (K. A. C.) — VII. *Tornászati főverseny korlátlan és nyújtón*. 1. Kmetyko Lajos (Aradi T. E.) 28:3⁴ pont. 2. Boór Nándor (Sopr. O. T. E.) 27 pont. — 3. Lichtmann Béla (Bpesti P. Tt. Sp. E.) — 4. Szűcs Vilmos (Bp. T. C.) — VIII. *Rúdugrás földről*. 1. Bornemissza István (Sárosp. A. T. E.) 2:80 m. — 2. Szegedi Géza (K. A. C.) — 3. Zöldi József (Debr. T. E.) — IX. *¼ angol mértföldes síkfutás (402¹/₂ m)* 1. Bodor Ö. (Bp. P. Tt. Sp. E.) 54 mp. — 2. z. Futó S. (Debr. T. E.) — 3. Gombos Pál (Sárosp. A. T. C.) — X. Most következett a legérdekesebb pontja az ünnepélynek: a *kötélhúzás*. Csak a debreceni és a pataki tornaegylet vett részt ebben az óriási és aránytalan küzdelemben Aránytalan volt, mert a debr. torna-egylet által kiállított nevezettek hozzánk, patakiakhoz képest valóságos Herkulesek voltak s azonfelül a súlykülömbőség is nagy volt a két csapat közt a debreceniek javára. — ami pedig nagyon is figyelembe veendő. — Elmondhatjuk, hogy mikor a két csapat kiállott a küzdőtérre, a közönség teljesen biztosra vette a debreceniek győzelmét — látván a két csapat közt lévő testi különbséget. — De nagy volt ám a meglepetés, mikor a mérkőzés megkezdése után a patakiak meg sem mozdultak, mintha a lábuk gyökeret vert volna. A verseny tartama alatt hol a debreceniek nyertek 60–80 cmt., hol a patakiak. A közönség izgatottan kiabálta: húzzad Debrecen! húzzad Patak! (aszerint, ki melyik párton volt.) De a határidő eltelt s azonfelül az erők is lankadtak mindkét részről s az eredmény: *holtverseny* lett. — 1—1 csapat 6 tagból állott. A *debreceniek* részéről húzott: Rudolfi Imre, Izsák Dezső, Mózes István, Toldi László, Koszteczy Bertalan, Bán Kálmán. A *patakiak* részéről pedig: Pataky Imre, Varga Imre, Sáfrán Jenő, Csatóry Jenő, Tariska Béla, Ablonczy László. Ime ez az eredmény! Lett tehát az egyéni versenyekben 2 győztesünk: *Bornemissza István* 1. éves theol. a rúd magas-ugrásban első lett. Az I. ezüst érem mellett még ifj. gróf Waldeck Frigyes tiszteletdíját kapta (súlyos ezüst szelence, fedelén gyönyörű festéssel), amely egyike volt a legértékesebb tiszteletdíjaknak, — és *Gombos Pál* II. éves theol., ki a 402¹/₂ méteres síkfutásban 3-ik lett (bronz-érem). De még szebb sikert ért el *kötélhúzó csapatunk* a debreceni csapattal szemben, amely pedig az ország legelső kötélhúzó-csapatának egyike. Ezen szép eredményt méltányolandó, a versenybírótság a díjat (6 ezüst érem) megfeleltette, 3 ezüst érmet kapott a debreceni csapat s 3-at pedig a pataki csapat, mely 3 érem, azzal a fényképpel együtt, mely a küzdelmet ábrázolja, rá mába téve, tornacsarnokunk falát díszíti s buzdítja a tagokat a kitartásra, a munkára. Este 7 órakor a vasúti pályaház éttermében volt a díjkiosztás és a kedélyes búcsú-vacsora. Csengtek a poharak, vígan szólt a zene s hangzottak a szebbnél-szebb felkőszöntők és nóták. Végül a cigánybando ropogós csárdása úgy feltűztele a versenyben kifáradt tornászokat, hogy még tánca is perdülnek a jelenlévő szép hölgyekkel. Ime, ennyi mindaz, amit e felejthetetlen emlékü szép versenyről el akartunk mondani. Ha a legfényesebb eredményekkel nem díszeskedhetünk is, mégis megbecsülhetetlen fontosságú ránk nézve az, hogy a tűzkeresztségen

áttestünk s a legközelebbi alkalommal már nyugodtan állhatunk ki a versenyterre. (Ugy halljuk, hogy Kassán lesz Pünköszt körül!) De az általunk elért reális eredmény is teljesen kielégítő (5 érem s 1 tiszteletdíj) főleg, ha figyelembe vesszük, hogy nem magunkfajtájú s folyton változó ifjúsági egyleti tagokkal kellett mérkőznünk, hanem az ország első atlet. klubjainak legjobb erőivel. Hogy az erkölcsi siker mily nagy volt, mondanunk se kell; tanultunk kitartást, lelkesedést a tornászati iránt s ismét bebizonyosodva láttuk azt a régi közmondást: „*gyakorlat tesz mesterré!*” (Komjáthy & Co.)

Megmondtam volna . . . *

*Megmondtam volna már leányka régen,
Hogy szeretlek, hogy mindenem te vagy.
Oh de, ha csillogó szempárod nézem,
S hófehér kacsóid kezemben érzem:
Szemem beszél csak, ajkam elakad!*

*Megmondtam volna: szívem mécsvilága
Kiolthatatlan lánggal érted ég!
De attól félek: lelkem vallomását,
Titkolt szerelmem megnyilatkozását
Gazdag leány, tan meg sem értenéd?!*

*Megmondtam volna . . . de hiába, vége!
Köztem s közted mérhetlen tengerek.
Te gazdag, — én szegény, elhagyott árva;
S bár szerelmemnek nincs vége, határa:
Erről beszélni, — nem, sohsem merek!*

Topa József.

EGYLETI ÉLET.

Jogászegylet. Megtisztult a levegő azoktól az aggodalmaktól, amelyek a tagok békés együttműködése felől imitt-amott felhangzottak. A jogászegylet megalakult, békés hangulatban megválasztotta tisztviselőit, s azóta csendesen tölti be a maga hivatását: már két ízben utalt ki tisztos összegeket a tagok számára kölcsön gyanánt. — Az egylet elnöke *Kormány Béla* IV. é. lett; alelnök: *Komjáthy Lajos* III. é., pénztáros: *Fekesházy Bandi* III. é., ellenőr: *Bogyaí Elemér* III. é., könyvtáros: *Heregh Károly* II. é., jegyző: *Farkas Elek* I. é. Bizottsági tagok: *Szűk Ödön*, *Udvarhelyi Béla* IV., *Sutka István*, *Ruszkay István* III., *Bálint Bertalan*, *Hayde Jenő* II., *Tóth Elek*, *Szabó Géza* I. — Ennyi történt hivatalosan, ennyi tartozik a nyilvánosság elé, egyebekről a referens nem beszélhet.

Ifjúsági zeneegylet. Erre az egyletre nagy szüksége van ifjúságunknak! Amikor — nem éppen frázisként említjük — a világ mindinkább elprózaiasodik s az ideálok az ifjú emberekben sem keltenek olyan lelkesedést, mint hajdanán, — meg kell adni a módot azoknak a keveseknek, kikben van fogékonyság a művészetek iránt, hogy képezhessék magukat. Hogy kiemelkedhessenek fejjel a hétköznapiságból s élesztgessék a lelkesedésnek kialvófélben lévő zsarátnokát. Erre a célra szolgál a zeneegylet, amely — egy kicsit megkésve —

* Az Erdélyi önképzőkörben pályadíjat nyert

most már szintén a működés terére lépett. Az egyesület tanárelnöke s hivatásszerű vezetője a kiváló naturalista muzsikus: *Meczner Sándor* jogtanár; ifjúsági elnök és pénztáros: *Bakó Károly* IV. é. hh., jegyző és ellenőr: *Tariska Lajos* II. jh., kottatáros: *Tariska Béla* II. hh. Hálás közönettel tartozik az egyesület *H. Bathó János* főiskolai ének- és zenetanár úrnak, ki megígérte szíves utmutatásait a zenedarabok betanulásánál. Az a 19 főből álló gárda pedig, amelyből áll a zeneegyesület, buzgalommal kezeli hangszereit s tekintve a bekövetkezendő szerepléseket, buzgalmuk nem fog kárba veszni.

A „Magyar irodalmi önk. társulat“ kebelében — a tagok létszáma is emelkedvén, — ugyanesak pezsg az élet. „Szellemes és mélyen járó“ eszmecserek, frappáns „nyilatkozatok“ ötletesen kacajrafukasztó „bírálatok“, és olykor-olykor megkapó „érzelem-tolmácsolások“ napirenden vannak. Szóval a nemrég még kihalt berekben az élet zszibongása hallik.

Kiemelkedőbb programmpontok voltak eddig: *Kincses Lászlónak* nagyon szép komoly szavalata, ki hatalmas lelkesedéssel adta elő *Kovács Kálmán*: „Petőfi emlékezete“ c. költeményét; továbbá *Gombos Pál* és *Horkay Lajos* vig szavalata. Amaz *Nagy Endrének*: „A nevető ember“, — emez *Ábrányi Emilnek*: „A krakóler“ c. vig monologját adta elő, — nagy készültséggel és eltagodhatatlan rátermettséggel mind a kettő. Amaz élesebben, emez finomabban színez; amannak alakításai merészebbek és hatásosabbak, de emezéit sem érheti gáncs, mert azok is megállják a helyüket. Mindkettő a tehetséges vigszavaló hatásait gyakorolta a hallgatókra. Mind a három szavalat dicséretben részesült. Megdicsértetett még *Barsa Mihálynak* egy „*Rózsika halála*“ című költeménye és *Barsa Endrének* egy, erről a költeményről írt bírálatát.

Úgy a vers, mint a bírálat hangulatos, ügyes alkotás. . .

Ez évi pályatételek a következők:

1. Elégia. Díja Dr. *Tüdös István* tanár-elnök úr ajándékából egy 10 kor. arany. Beadási határideje okt. 15.
2. Komoly tárgyú prózai beszély. Díja 24 kor., B. h. i. nov. 10.
3. Vigtárgyú költői beszély, történeti vagy mondai alappal. Díja 30 kor., B. h. dec. 5.
4. Humoreszk. Díja 12 kor., b. h. jan. 15.
5. Latin műfordítás (*Ovid. Met. libr. VI. r. 146—312-ig terjedő sorok*; azaz „*Niobe*“:) Díja 20 kor., b. h. febr. 15.
6. Irodalmi essay: „*Reviczky Gyula* élete és költészete“. Díja 60 kor. b. h. márc. 1.
7. Aestheticai méltatás: *Rákossy Viktor* „*Elnémult harangok*“ c. regényének aestheticai méltatása. Díja 50 kor., b. h. ápr. 5.

E tételek közül az első, az „elegia“ pályázat már lejárt s a kitűzött terminusra beadott nyolc darab elégia most van az e célra megválasztott bíráló-bizottság kezei között.

„Gimnáziumi Erdélyi-Önképzőkör“. E szerény, kis egyesület falai közül a múlt évi párttusák lármája után a csendes, komoly munkálkodás zsongása hallatszik. A baráti szeretet szíves, buzdító gyámkodása mellett fiatal tehetségek próbálgatják, erősítgetik gyenge szárnyaikat s röpkedéseik előtt az egyesület ügybuzgó tanárelnökének józanul kritizáló szavai s atyai utasításai jelölik ki az irányt. E vázlatos kép keretein belül, e helyen csupán két sikerültebb pont-ról emlékezünk meg. Az egyik *Mészáros Dezsőnek* művészi szempontból alig kifogásolható, dicséretet

arató szavalata, a másik *Trenkó Györgynek* egy költeményről készült szintén megdicsért bírálatát, mely a körben szokásos bírálatok sablonjával szakítva, a jó és rossz oldalak megvilágítása mellett utat is mutat a hibák elkerülésére. — A „*Lyra* vagy *idyll*“ pályatételre húsz. tehát egészen jelentékeny számú költemény érkezett, amelyek közül a bíráló-bizottság a díj elnyerésére *Topa Józsefnek* „*Megmondtam volna*“ című költeményét ajánlotta, mint olyat, amely mind verselő-ét, mind költői tartalmát tekintve, felülmúlta versenytársait. A díjazotton kívül azonban megdicsérésben részesült — mint tartalma és technikája által kiemelkedő vers — *Topa Józsefnek* még egy „*Búsan szól a . . .*“, *Mizsák Istvánnak* „*Síró szellő*“ című költeménye és egy „*Varázs-álom*“ című költemény ismeretlen szerzőtől.

Oh! bár az a béke s az a munkakedv, mely e kis egyesületet megszállotta, ne is hagyná el azt soha! . . . soha

A főiskolai énekkar tanárelnöki és főprecentori tisztét, melyeket ideiglenesen az egyesület bizalmából *Hodossy Béla* áll. tanítóképezdei ének- és zenetanár töltött be, október havában a hivatalába lépő új főiskolai ének- és zenetanár: *H. Bathó János* vette át. A jövőt üdvözljük s kívánjuk működésére Isten áldását, a távozónak jól megérdemelt köszönetünket fejezzük ki.

A gimnáziumi tornaegyesület okt. hó 1-én tartotta meg alakulóját. Kicsiny, de lelkes csapat, amely tudja azt, hogy a szellemi munka mellett a testet sem szabad elhanyagolni, mert a test éppen úgy megkívánja, sőt megköveteli a magáét, mint a lélek. Mindenki tapasztalhatta, milyen jól esik „tornászni egyet“ az egész napi tanításon való ülés után s azután egy kissé megpihenve, a tanulás is mennyivel jobban megy! Lelkes tanárelnöke: *Kiss Elek* most is megígérte buzgó támogatását s vezetését; azután az egyesületet az alelnök, jegyző és az előtornászok választására hívta fel. Így választották meg egyhangúlag *Dávid Károly* VIII. o. tanulót alelnökké, jegyzővé és pénztárnokká *Doktor János* VIII. o. tanulót; a csapatok vezetését pedig *Thuróczy Benő* és *Adorján Bálint* VIII. o. tanulókra, vagy ezek akadályoztatása esetén *Tamaska Lőrinc*, *Szabó Sándor* és *Keresztesy Ferenc* VII. o. tanulókra bízták.

IRODALOM.

— A „*Paedagogiumi Lapok*“ egy önérzetes, és tette kész ifjúságnak a lapja, mely buzgó munkássággal akarja kiemelni magát a bántó mellőztetésből s képességeinek érvényre juttatásával akarja ismertté tenni nevét. A IV-ik évfolyam 1-ső számában *Laszczik Ernő*, a lap felelős szerkesztője vezető helyen talpraesett, okos cikkben hívja fel a *Paedagogium* ifjúságát együttműködésre. Úgyesen szekerített változatos szám különben az egész *Varsányi Géza* „A halottak tisztelete és emlékek ápolása a görögöknél a homéri idők után“ című magvas, sok és komoly tanulmányra valló cikkével mutatkozik be. *Kiss József*, ki *Charlean Armand* francia írónak a „tudományok ellen“ írt röpiratát ismerteti élvezetes módon, keresetlen, magyaros irányával tűnik ki. A szépirodalmi rovatot *Deák Dezső* és *Deák István* művei képviselik. Amaz szép versébe mélységes philosophiát ültet, ez könnyed novellát ad olvasói elé. Van még egy említésre méltó cikk: *Seidl Sándoré* „A nő divathajlamáról.“

A vegyes rovat pezsgő ifjúsági életről tanúskodik. Mindezeknek alapján pedig azt a következtetést vonjuk le, hogy a lap, a tavalyihoz viszonyítva, nagyon sokat változott — előnyére. Egy megjegyzésünk mégis van: szívesen látnók, ha a lap foglalkoznék közös érdekű diákdolgozattal, az u. n. diákpolitikával is.

— A „**Debreczeni Főiskolai Lapok**“ jó télesztendei alvás után újból mutatja magát. A pihenés idején úgy látszik — megtollasodott egy kissé (erre mutat legalább díszes köntöse) de rejtve titkolgatja, mért nem mutatkozott fél esztendőn keresztül. Mi sem firtatjuk. Magunkról tudjuk, hogy vannak, lehetnek olyan kényes kérdések, a melyeket nem lehet nyilvánosság elé vinni. A „szerelem, békeség, igazság“ hármasság jelszava alatt „az erők egybevetésével“ kezd meg a lap ez évi pályafutását. A szerkesztői előszóban Lukács Tihamér üdvözlő az új korszakot, mely az egyenlenségek megszűnése folytán „a béke korszaka“. Az első szám többi cikkei között kiemelendők Lukács Tihamér és Segesvári Viktor esinós versei, Lengyel Béla tárcája és Kostyák József irodalomtörténeti vázlatai. — A 2. szám vezérekében Baróthy István érdekes módon ismerteti a debreceni ifjúsági küzdelmeknek a legutóbbi években időről-időre felmerülő fázisait s örömmel hirdeti a béke és egyetértés zászlójának győzelmét. Úgyes és ötletes dolog Xyznek dala „az első édes absentiáról“ (amit az első szám „ősz-i strófáiról“ kevésbbé mondhatunk el.) Szép a Lengyel Béla költeménye „okt. 6. -ról“. Leginkább mulattató azonban az a tárcacikk a melyet Capus Alfréd-től, a kiváló francia humoristától közöl a lap sikerült fordításban. — Hogy Debrecenben most is van eleven ifjúsági élet, azt az „ifjúsági hírek“ rovata kézzel foghatóan bizonyítja. Két új rovatot is nyitott a lap a „sport“ és a „sakk“ számára. Általában mondhatjuk, hogy az eddig megjelent 2 szám csak becsületére válik a szerkesztőségnek, a mely ez évben így alakult meg: felelős szerkesztő: Lukács Tihamér, szerkesztőtársak: Lengyel Béla, Baróthy István és Segesvári Viktor.

A budapesti és kolozsvári „*Egyetemi Lapok*“-at még nem láttuk.

— **Mindenható szeretet.** (Theológia és telepátia), írta Széki Ákos. — Csiky Lajos, theol. akad. tanár, a még kéziratban átnézett műről következőképpen nyilatkozik a szerkesztőhöz írt levelében: Kezembe vettem olvasni kezdem s fokozódó érdeklődéssel, rengeteg sok dolgom közepette is egyfolytában olvastam „Mindenható szeretet“ című tanulmányát. Azt ígértem, hogy két hét múlva adom azt vissza s ime 48 óra sem telik még el és olvasni tetszik a tanulmány felől való véleményemet. Hatalmas olvasottság, az olvasottakat feldolgozni tudó tehetség, mélységes komolyság s e mellett élő bibliai hit, tehát tudatos vallásosság, tudás és hit jellemzik e tanulmányt. Reánk theológusokra véghetetlenül érdekes és értékes benne a „Gondviselés“ című szakasz, amely az isteni gondviselésről, reám nézve legalább sok, egészen új szempontot állít fel . . . Az irány tiszta és világos; ahol a hit régióiba száll fel, ottan éppen emelkedett . . . Ezen mű, mint a szerzője által megindítandó *Ezerjő egyetemes olvasó könyvtár* című vállalat I. sorozatának 1. és 2. füzeté, körülbelül 6 nyomtatott ívnyi terjedelemben, ez évi november hó közepe felé fog megjelenni. Olvasó szépirodalmi vállalatunk nagy számmal van, olyan azonban, amely az emberi lét fontosabb kérdéseivel foglalkozó és közérdekű ismereteket tar-

talmazó műveket is terjesztene, még eddig nincs. Az *Ezerjő, egyetemes olvasó könyvtár* e hiányt van hivatva, hogy pótolja. A *Mindenható szeretet* című mű megjelenését a következőké fogja követelni: Holberg Lajostól *Klimius Miklós földalatti utazása*, Swift *Gulliver utazása* című világhírű szatirájának méltó párja; Dr. Szilvek Lajos theol. tanárnak *A test felámadása* című nagy értékű munkája, amelyben a tudós szerző természettudományos alapon, sikeresen fejtegeti a test feltámadásának a biblia szerinti lehetőségét. Ezek után valamely sociológiai mű fog következni. A vállalat egyes füzetéi pontosan meg nem határozott időben, de legalább havonta egyszer fognak megjelenni. A 10 füzetből álló sorozat előfizetési ára telkészek, tanárok és tanítók számára 4 kor; egyes füzet 40, kettős füzet 80 fillér; másoknak az előfizetési díj 5 kor., a füzetek ára 50 fillér, illetve 1 korona. Gyűjtők 8 megrendelő után tiszteletpéldányt kapnak. Az előfizetéseket a következő címre kell küldeni: *Széki Ákos*, Debrecen, (Bethlen-utca 60. sz.)

HÍREK.

— **Barcsa Endre**, lapunk főmunkatársa — mint részvétellel értesülünk — súlyos betegen fekszik. Pár hét előtt még jó egészségben utazott el Patakról Mező-Csáthra, testvérének látogatására. Ott valami szüreti mulatságban vett részt, erősen meghűlt s azóta még nem hagyhatta el az ágyat. — Őszintén kívánjuk mielőbbi felgyógyulását.

— **Halálozás.** *Csontos Béla* III. elemi osztályú tanuló, a tanítványai körében általános szeretetnek örvendő *Csontos József* főgyimnáziumi tanár 8 éves fiaeskája f. hó 1-én elhunyt. A jó szülők súlyos fájdalomában őszintén osztozunk. Leljenek vígaszt többi gyermekeikben, kiket megtartott számukra az Úr.

— **Október 31-ének megünnepléséről** örömmel és büszkeséggel írunk, mert ez méltó volt a nap nagyságához s az ünneplő főiskolának tanári karához és ifjúságához. Részt is vettek az ünneplésben — szereplések által is — mindannyian. Reggel 8 órakor istentisztelet volt a főiskola imatermében, hol Harányi István főgimn. vallás tanár emelt hálafohászt az Eg. urához. Imáját, mely a gyülekezetnek is szívből fakadt, megelőzte a „Jövel szentlélek Úr Isten“, követte az V-ik zsoltár bensőségteljes eléneklése. Délután nagyszabású ünnepély volt a főiskolai imateremben, melynek műsora a következő: 1. Luther éneke: előadta a főiskolai énekkar. 2. Emlékbeszéd: tartotta Dr. Rácz Lajos gimn. igazgató. 3. Az utolsó gályarab: szövegét írta Szabó László IV. é. hh., zenéjét szerette Bathó János főiskolai zenetanár; előadta a főiskolai énekkar. 4. A reformáció ünnepén: írta és előadja Szabó László hh.; 5. Ima: előadta a főgimn. vegyeskar. 6. Október 31: írta Tóth Gyula, szavalta Mertens Alfréd VIII. o. t. 7. Gályarabok éneke: előadta a főiskolai énekkar. Legkiemelkedőbb pontok voltak: az emlékbeszéd, mely mélyreható történelmi fejtegetéseivel s kitűnő magyaros irányával elejétől végig feszült figyelmet keltett, s H. Bathó János zenekompozíciója, amelyet a kórus perfect előadása után az egybegyűlt közönség meg is ismételtetett. A kórust egyéb szerepléséért is — mint mindig — csak elismerés illeti. Szabó László hatással szavalta el

pályanyertes ódáját, mely erőteljes kifejezéseivel méltóképen ostromozza az okokat, melyek a reformációt szükségessé tették. Mertens Alfréd szavaltán meglátszott az első nyilvános szereplés lámpaláza, de alapjában szépen sikerült szavaltat volt ez s nem is maradt el a közönség részéről a megérdemelt elismerés. Most mutatkozott be először a nyilvánosság előtt a főgimn. vegyeskar is s első szereplése szép jövőt jósol neki. Az apró és nagyobb gimnazisták olyan animóval énekeltek, hogy teljes meglegedésünket vívták ki.

— **Szüreti vakáció** volt a sárospataki főiskolában okt. 18-tól 26-ig. Volt hát öröm minden vonalon. A tanár urainkra is ráfér egy kis pihenés; magunkfajta öreg theologus és jogász mesterembereknek meg lassacskán úgy is ki kell szokni az iskola falai közül, hát ezt, ha máskor nem (?), legalább ilyenkor praktizáljuk. A gimnazistáknak már szorosabb az iskolapad, nem csoda, ha emiatt — különösen a nagyja — szabadságra vágyik. Az apró gimnazisták meg annak örülnek legjobban, hogy egy hétig nem kell tanulniok. — Előbb-utóbb azonban, ha vége van a vakációnak, elműlik a nagy öröm és savanyúra válnak az arcok. Azonban ez is csak ideig-óráig tart és újra a világ ügyeivel-bajaival nem törődő ifjú kedély foglalja el birodalmát a kollégiumban.

— **Írásbeli tételek.** Az 1904/5-iki iskolai évben tartandó theologiai alap- és lelkészkepesítő vizsgálatokra a következő tételeket adta a Nt. theol. kar. — I. A theologiai alapvizsgálatra. 1. Ó-szövetségi kánon történetből: „Elihu beszédének, — Jób XXXII—XXXVII — jellemzése és isagógikai méltatása“. 2. Vallásbölcsezetből: „Ismertetendők a buddhista és róm. kath. kultuszok közös vonásai s felemlítendők az azokban található ősvallás-elemek“. 3. Ker. egyháztörténelemből: „A holland protestantismus vázlatos története“. — II. Az I-ső lelkészkepesítő vizsgára. 1. Szentírás magyarázatból: „Fordítandó és magyarázandó az Ezsaiási próféta mű IX₈—X₄-ig terjedő részlete“. 2. Dogmatörténetből: „A terminusi vita jelentősége“. 3. Bibliái vallástamból: „A papság eredete és kifejlődése az ó-szövetségben“. 4. „Egyházi beszéd irandó az I. Ján. V₉ alapján“. III. A II-ik lelkészkepesítő vizsgára. 1. Gyakorlati theológiából: Urvaesora osztási teljes agenda, eredeti bűnbevallással és imádságokkal. 2. Gyakorlati írásmagyarázatul a következő szentírási helyek; I. Mózes XXVIII_{10—16}, I. Mózes XXXVIII_{1—10}, I. Krónika XV_{26—29}, Zsoltár I., Predicator IX_{15—20}, Joél II_{28—32}, Máté V_{13—16}, Máté VII_{7—11}, Lukács XII_{16—21}, János VII_{10—14}, I. Korinthusi I_{13—25}, Filipi II_{1—6}. — 3. A magyar protestantismus történetéből: „A gyásztized rövid története. — A dolgozatok 1905 május 1-ének déli 12 órájáig adandók be a theologiai dékani hivatalba.

— **Művész-estély.** Mint értesülünk, az eperjesi „Széchenyi-kör“ november havában lerándul Sárospatakra és itt az új Vay Mocsáry-alap javára — lehetőleg a pataki ifjúság bevonásával — művész-estélyt rendez. Örömmel és várakozással tekintünk ez esemény elé, mely oly fényes tanújele leend annak, hogy a sárospataki főiskolának mindenütt vannak áldozatkész barátai. És már most felkérjük Sárospatak műpártoló közönségét a művész-estély lelkes támogatására.

— **Előfizetéseiket beküldötték:** Fejes István (S.A.-Ujhely) 4 kor., Kazinczi Ferenc (S.-A.-Ujhely) 2 kor., Ev. ref. theol. fakultás (Kolozsvár) 4 kor., Fűrjész Tamás (Karád) 4 kor., Ifj. Csabay Pál (Vis-

nyó) 4 kor., Sallay Gyula (Nagy-Szelmenc) 4 kor., Siposs Lajos (Cegléd) 4 kor., Bálint János (Nyír-Jákó) 4 kor., Baresa János (Zemplén-Csanáros) 2 kor., Román Ernő (Sajó-Kesznyéten) 2 kor., Szent-Imrey Sándor (M.-Sziget) 2 kor., Ifj. Wohl Aronné (Sárospatak) 2 kor., Goldblatt Ferenc (Sárospatak) 4 kor., Vass Béla (Kolozsvár) 2 kor., Szabó József (B.-Nagy Mihály, 2 koronát. Köszönettel nyugtázzuk.

Szerkesztői üzenetek.

Múlt évről hátrálékos előfizetőinket tisztelettel kérjük tartozásalk kiegyenlítésére.

Bécs. Cikkedet köszönjük. A te munkásságodat mindig szívesen látjuk és kérjük is.

Visnyai. Neked sem tudunk mást üzeni.

Z. Lelkes cikkét lapunk más helyén méltatott okoknál fogva nem hozhattuk

„Sárospataki Lapok“, „Felsőmagyarországi Hírlap“. Lapunkról való rokonszenves híradásukért hálás köszönőnként nyilvánítjuk.

M.-Sziget. Lapunk színvonalának megfelelő cikkeket mindig szívesen veszünk.

—ss. Ez az üzenet önnek is szól.

Sz. L. Mint láthatod, okt. 31-iki pályanyertes ódátat nem közöltük. Az óda-pályázat az ifjúság számára volt kiírva, mi sem természetesebb tehát, hogy a nyertes óda közlésére elsősorban az ifjúság lapja lett volna illetékes. Az óda azonban napvilágot látott a „Magyar Szó“ okt. 30-iki számában s ezzel a mi sajtónk előtt az eredetiségét elvesztette. — El sem tudjuk képzelni, miért siettel oly mohón e napilap hasábjaira, tán kicsinynek tartottad lapunkat és közönségünket? De akkor meg miért kopogtattál be hozzánk mégis?

Ifjúságunkhoz. A „diáktörténetek“ című rovatot állandósítani akarjuk. Szívesen veszünk tehát akár feldolgozás végezt velünk közlendő jóízű diákhistóriákat, akár versben vagy prózában kidolgozottakat, (ez utóbbi esetben fenntartva a kritika jussát).

—s. —r. Az általad ismert vers közléseért a felelős felelős.

Szezon-poéta. Ön beküldött elégiájában megrendítő elmésséggel oldotta meg azt a kérdést, hogy verse tavasszal, ősszel, télen vagy nyáron, este, reggel, nappal és éjjel egyaránt aktuális legyen. Nem gondolja-e azonban Ön, hogy e vers visszaélés a versírás szabadságával? Mi megtesszük Önnek: *mindeneknek elretentő például* leközöljük petit betűvel, de viszont megvárjuk, hogy (ha van Önben egy kis humánus érzék) jövőre meg fog ki-mélni bennünket is, közönségünket is elmeszüleményeitől.

ELÉGIA.

Gyönyörű nyári reggelen,
Mídon már föld mögött pihen
Az őszi nap és sugarát
A felhőkön lövelli át,
A tiszta égen számtalan
Fémfényű csillagocska van
S a csillogó fehér havat
Lapáttal túrják, mialatt
A forróságnak miatta
Hat ember lelkét kiadta.

Isten Önnel mindörökre!

Belső munkatársak: Sutka István, Éles István, Bódi Dénes.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

<p>Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, széniorát hivatal.</p> <p>Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.</p>	<p>Főszerkesztő: SINKA GYULA</p> <p>Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS</p> <p>FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.</p>
--	--	--

Aki nem óhajt előfizetni, sziveskedjék jelen számunkat ugyanezen címszalag alatt (vagy 4 filléres bélyeggel) „Nem fogadom el” megjegyzéssel visszaküldeni.

TARTALOM: —cs.—s.: A szeretet alkonyán. — Ma: Bende vitéz & Co. Krónika. — K. L.: Klauzál Gábor. — Lányi Imre: Kék volt az ég. — Ifj. Novák Lajos: Az elüfint legátus. — Ifj. Barcsa Endre: Falusi képek. — Bornemissza József, k. l.: Diáktörténetek. — Éles István: Hangulatok. — Egyleti élet. — Irodalom. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A szeretet alkonyán.

(—cs—s.) Annyi izgalmat és megdöbbentő eseményt, mint amennyi ebben a hónapban történt, nagyon régen produkált ifjúsági életünk s azok, akik szemtanúi voltak az ezelőtt két-három évvel történt borzalmas tragédiáknak és hűen emlékeznek még azokra a részletekre, amelyek izgalmas fordulataikkal a legszomorúbb, de egyszerűségi a legizléstelenebb színpadi terméket is felülmúlták, a mostani események láttára lehetetlennek tartom, hogy meg ne döbbenjenek és aggódva ne nézzenek a jövőbe.

Hiszen azok előtt, akik figyelemmel és elfogulatlanul szemlélik az ifjúsági életet, akiket még nem kapott gyűrűibe a most még gyengén, de lehet, hogy rövid idő múlva már örületes sebességgel kavargó örvény, bizonyára úgy tünnek fel ezek az események, mint előcsatározásai egy kifejlődni kezdő szenvedélyes harcnak, mint pásztortüzei egy, most még elfolytva, de belül talán már óriási arányokban égő, pusztító tüznek, melynek sötét pírja már ott ég az arcokon.

Lehet ezeknek az eseményeknek a belső rúgóit mozgató erőit titkolni, lehet szépítgetni s árníthatjuk magunkat ezzel vagy azzal, de vigyázzunk, hogy ez az önámítás az örvény szélére ne vigyen bennünket, mert ott már nehéz lesz megállnunk.

Senki se értsen félre. Nem egy eseményről beszélek, hanem mindazokról, amelyek csekélyebb voltuk mellett is, mint e hónapnak szo-

morú szenzációi, oly jelentősek, hogy joggal foglalhatnak helyet a nagyobb mellett.

Sokan vannak, akik nem ismerik azokat a kisebb, de az ifjúság életében mégis nagy jelentőségű összeütközéseket, amelyek egyes személyek, vagy egyes egyletek közt történtek. Viszont olyanok is sokan vannak, akik ismerik ezeket a konfliktusokat, sőt akkor egy pár napig egyik vagy másik „érdekes eset” a kedélyüket is foglalkoztatta, izgatta, de aztán lassankint elfeledték, hisz' elvégre annyira megszokott dolgok az ilyenek és olyan csekélységeknek látszanak, pláne ha egy nagy egyleti esemény követi őket, hogy szinte természetes, ha ez a nagyobb a csekélyebb jelentőségűeket elfeledteti.

Természetes és mégis azokhoz a csekélyeknek látszó eseményekhez kell visszatérnünk, mert ott találjuk meg azokat az okokat és mozgató erőket, amelyek szenvedélyessé, megdöbbentővé tesznek egy-egy nagyobb eseményt és irtózatossá dühvel ragadják magukkal az ifjúságot.

Ez alkalommal azonban nem szándékozom rámutatni ezekre a belső rúgókra, mert ez nagyon kényes feladat s könnyen megtörténhetnék, hogy itt is állana ez a közmondás: „Szólj igazat, betörök a fejed.”

Annyit azonban bátran állítok, hogy a szeretet alkonyán élünk és a szeretet hiánya mellett kevés bennünk az ízlés, a tapintat, a bel-esprit is

Lépten-nyomon gyanúsításokkal, személyeskedéssel és gyűlölettel találkozunk. Nem tudjuk tisztelni egymásnak egyéni meggyőződését, nem bízunk egymásban s durván, szinte önmagunkból kikelve mondunk peregat azokra, akik nem a mi véleményünket tartják helyesnek, akik nem a mi igazainkat szankcionálják.

Tévednek azok, akik azt gondolják, hogy „párt-érdek” szól belőlem. Nem! Én magamat sem veszem ki a sorból, de érzem, hogy nem helyes úton haladunk, nem ízléses és helyes fegyverekkel küzdünk, mert ahelyett, hogy egymást szeretve, támogatva higgadtan, az értelem és a komoly meggyőződés fegyvereivel harcol-

nánk és bizonyítanánk be felfogásunk helyes voltát, olyan szavakat dobunk az ellenségnek tartott társaink szeméi közé, amelyek az elkésredést, a pártszenvédelyt szílják és egyenkint szaggatják szét szívünkben a szeretet kötelekeit.

A lélekharang még nem kondult meg, de a harang kötele már ott van az ifjúság kezében. Vigyázzunk! Óvakodjunk meghúzni a kötelet, mert eltemetjük azt a parányi szeretetet is, ami még megvan.

Más irányba kell az ifjúságnak haladni.

Több szeretet, több tapintat és akkor előre!

KRÓNIKA.

A „Magyar Szó“

Akit megütnek, az jajgat. Természetes hát, hogy a „Magyar Szó,“ amelynek fájt az a seb, mit a sárospataki akadémiái ifjúság ismeretes kitiltó határozata ütött rajta, most fűhöz fához kapkod, hogy visszaiithessen bennünket. Felhasználja a pataki ifjúság ellen Patakról kapott rosszakaratú információit s e kérdéssel foglalkozó cikkében minket önállótlanúsággal gyanúsít meg, egyik jeles tanárunkat meg azzal, hogy bennünket befolyásolt Nekiünk, mint ifjúsági lapnak az ifjúság érdekeit kell védelmeznünk, ez jogosít fel válaszadásra: A sárospataki akadémiái ifjúságnak, — ha akadt is egy kis töredék, amelynek szíve (nem tudni mi okból) egészen hozzánőtt a „Magyar Szó“-hoz, — büszkeségét képezi és dicsőségére szolgál, hogy aktióját *telj sen függetlenül és befolyásoktól menten* vitte keresztül s hogy ő volt a kezdeményező olyan dologban, amelyben immár a legprotosztánsabb főiskolák: *Nagy Enyed, Eperjes, Debrecen* ifjúsága követte. Ami eléggé bizonyítja, hogy nem épen csak „hazafiasnak vélt“ érzésünk vezet, hanem vezet az idealizmusunk és egyformán *tiszta protestans gondolkodás módunk* Hogy pedig mi nem értjük a világot? Értjük. Kiváltképen az *üzleti* világot. *Ma.*

Konkurrencia.

Bánatos szívvel értesítjük a nyájas olvasót, hogy ez a krónika versben akart íródni, de mielőtt megszületett volna, megölte a konkurrencia. Mert manapság már minden ágon költők csieseregnek. Egynémelyik zöld ágon, a legtöbb száraz ágon, amiben utóvégre nem tudjuk, ki a hibás; az irodalompartoló közönség-e, amely nem pártolja az irodalmat, vagy a költő, aki énekel, noha senki sem hallgat rá? — Egyik sem, hanem az átkos konkurrencia, amely ime száraz ágra juttatta és sivár prózává idomította a mi krónikás versünket is. Megvalljuk titoktartás mellett: mi bizony megfutottunk, gyáván, mert féltünk, hogy konkurrens versíróink megharagusznak ránk s pennájuk hegyere szúrva, mérges szatirába fojtanak. Pedig, mi — ifjak és bohók — még élni szeretnénk rózsás életet, ahol a szerelem virágai nyílnak számunkra. — Igen ám, ha le nem fogyasztaná őket hideg lehellelével a rettenetes konkurrencia! Mert bizonyos, hogy a legelső kékszemű angyalnak, akibe belebotlunk, pl. bankár a papája (*lehet* hogy ez nem is nagyon fontos dolog), elég az hozzá, hogy az angyal szerfölött kapós. *Önzetlen* ifjak csinálnak körülte egy-

másnak konkurrenciát s míg örülten csapják a szelet mindazok, akik „észbontó szépségeért“ imádják, — egymást belefojtanak egy kanál vízbe. — Aztán legyen az embernek kedve a szerelemhez!

De hát az embernek maga az élete is konkurrencia! Még pedig azzal a 4000 millió emberélettel szemben, mely szerteszét leledzik a kerek világon. Mert ha nem élnénk, bizonyosan más emberek fogyasztanak el (mögleghezős barna) kenyereinket, mások nyúznak el a télkabátunkat és mások cipőtalpa kopnák — óh Istenem! — egy-egy ablak előtt a járdán. De — s itt van az éremnek a másik oldala — más fizetne helyettünk a foltozásért is, meg a kosztadó asszonynak is, amely módját a konkurrenciának az életben sem lenne megvetendő dolog rendszerezíteni.

Bezzeg keserves módon konkurrálnak szegény országok meg japánok Mandzsúriára. Versenyezve segítik át egymást a másvilágra, ahol nincs vutki meg rizs, de van boldog menekvés a mandzsúriai eső elől. És öldöklő csatákon konkurrálnak egymással a fegyvergyárosok, hogy melyiknek szól nagyobbat a puskája.

Konkurrencia minden vonalon.

A napokban népgyűlést tartott a szövetségzett ellenzék. Nos? A sárospataki szabadelvű-párt egy kontra-népgyűlésben konkurált velök. Hogy melyik vitte el a győzelmi babért, ennél a kérdésnél nem sokat határozott az, hogy melyikre jött el a nemzet prófétája: Eötvös Károly, a vajda, de eldöntötte az a esendőrkordon, amely nem eresztett a kormánypárti nép gyűlésre diákos embert. Konkurens határozatokkal fájditották meg a kerület képviselőjének a fejét. Aki most már hanykolódhatik a mardosó kétségek között: „melyik az igazi, melyiknek higgyek?“ Konkurens fáklásmenetben tüntetett mindegyik a maga igaza mellett, s azután hajh! ez már kártékony konkurrencia! — konkuráltak abban, hogy ki ver be több ablakot — a másikébol.

Igy nem maradt épen egy ablak sem a kerület szeretett képviselőjének a házában; kontra: beverődött a függetlenségi pártelnök ablaka; rekontra: beverődtek a szabadelvűpárt elnökének ablakai stb. A tettnek nincs gazdája sehol, nem is csuda hát, ha ez a „senki“ nem hagyta ott a fogát ijedtebe egy pár vaklövés miatt.

Zemplénnvármegyében konkurrálnak a szolgabíró-ságok. A kollégiumban konkurrálnak az egyleteink. Az egyik — mint kevésbbé megbízható forrásból értesülünk — nem akart a másik koncertjén énekelni, mert ez viszont nem volt hajlandó az ő koncertjén tornász-mutatványokat produkálni. Aztán versenyeztek, hogy melyik fog hamarább a maga számára szereplőket és hogy melyik fog hamarább hangversenyezni! Végeredményében mégis a khórus maradt a győztes, ami azt bizonyítja, hogy többre lehet menni hanggal, mint izomerővel. — Azt mondják, hogy manapság az egyleteinkben elnöknek sem jó lenni, mert itt is szörnyű nagy a konkurrencia

A miniszterelnöknek is konkurrensse támadt (kérem, ez nem politizálás!) aki az Irodalmi Társulatban akarta behozni a klotürt. — Konkurrálnak a hitelezők is — az adós bőrére Konkurrálnak a cipészek, szatócsok, asztalosok, gyógyszerészek, rőfösök, kovácsok, vendéglősök és fűszeresek, mindenik a maga fajtájával.

— Elvégre nem csoda, ha nekünk is akadt konkurrensünk:

Kicsinyke kis lap: „Napraforgó“

Nyomdafestéket soh'se lát,

Eleven nyomda pingálja rá

A verseket s a krcnikát.

Hatodik gimnazisták csinálják. Az egyik szerkeszti és írja, a másik illusztrációkkal látja el, míg a felelős szerkesztő felelősségteljesen nyomtatja a „phönix”-nyomdán. Ami utóvégre sajtónak sajtó, de megvan az a gonosz természet, hogyha napfényre viszik, hess! elszáll minden írás a fehér papirosról. A mi elég nyomós bizonyítéka annak, hogy *szellemi* termékek jelennek meg benne.

Hetenként jelenik meg. Bár ezzel cudarül lefőzött bennünket, emiatt még nem fájna a fejünk, de mint halljuk, hallatlan nagy tökével dolgozik s ez aggaszt bennünket. Vele kérem így fel nem vehetjük a harcot; olvasóink oltalmába menekülünk hát védelmezzenek meg bennünket tömeges előfizetéseikkel az óriási konkurrencia ellen.

Bende vitéz & Co *

Klauzál Gábor.

Nem vagyok hivatott arra, hogy a negyvenes évek e nagynevű politikusának, az első magyar felelős kormány egyik tagjának a politikáját bíráljam, de nem is ez a célom, hanem csak életét akarom röviden vázolni, mert azt hiszem, hogy méltán megérdemli részünkről is azt a néhány sort, amellyel születése századik évfordulóján emléket szándékozom felújítani.

Klauzál Gábor 1804. november hó 18-án született Pesten s az egykori Károly-kaszárnyában még ma is teljes épségben van az a szoba, ahol száz évvel ezelőtt Klauzál János osztrák katonatisztnek a felesége, Babarczy Irma, negyedik fiának, később hazánk jeles emberévé és kitűnő államférfijává lett Gábornak, életet adott.

Klauzál Gábor ősei cseh eredetűek voltak s a huszitaüldözések korában Belgiumba menekültek, ahonnan atyja János tért ismét vissza Ausztriába és mint katonatiszt, a császár szolgálatában töltötte el élete javát, nyugalomba vonulása után pedig mint gazdatiszt a Károlyi grófok birtokán munkálkodott élete végéig.

Fia, Gábor, kitűnő nevelésben részesült. Középiskoláit a pesti kegyesrendi gimnáziumban végezte, majd a jogi pályára lépett s 1824-ben tette le az ügyvédi vizsgát. Mint tanuló mindig az elsők közé tartozott s így misem volt természetesebb, minthogy kint az életben politikai pályáján is mindig azok között foglalt helyet, akiket a nemzet rajongással, bizalommal vett körül.

Kiváló szakismerete, nagy tudása, vasszorgalma és feddhetlen jelleme következtében egymásután érték a legnagyobb kitüntetések úgy, hogy az alig 26 éves fiatal politikust már a „haza oszlopoi” közé sorozták. Meg is érdemelte ezt a kitüntetést, mert hosszú politikai pályáján mindig ott buzgólkodott, ahol a felvilágosultság, a haladás eszméit hirdették.

Ott találjuk őt mindig a reform szolgálatában, azok között, akik szabaddá, hatalmassá akarták tenni a mi édes hazánkat s mint a szabadelvű ellenzék tántoríthatlan híve, nagytudományú és ékesszóló tagja, sőt mondhatjuk egyik vezére, nem egyszer szállt szembe a makacs nemesség ósdi felfogásával és előítéleteivel.

Mint szónok egyike volt kora legnagyobbjainak, s a hazafiúi szív hangja oly igazán, oly szívettpősen hangzott ajkáról, hogy minden igaz magyar érezte benne a

százados sérelmek keservét és mikor vitte-ragadta a hallgatóságot a keserves állapotból egy szebb, egy boldogabb ország felé, észrevétlenül lopta be magát a szívekbe nagyratörő eszméivel s ritkán végezte beszédét úgy, hogy tapsvihar ne követte volna.

A szív embere volt Klauzál Gábor, de mindig nagy tudással és óriási körültekintéssel. A közvélemény is úgy tartotta, hogy ha Deák Ferenc az országgyűlés esze, úgy Klauzál a szíve, aki lelkesen, a szív hangján tudott szónokolni, de sohasem lépett a szélsőség határára, sohasem engedte magát messze ragadtatni, hanem a legapróbb részletekig megvilágította tárgyát s mindig számolt a körülményekkel és a következményekkel is.

Ott volt a márciusi mozgalmakban is Klauzál Gábor, de itt is arra vigyázott, hogy zavargássá ne fajúljon a mozgalom, a szélsőség határára ne tévedjen a nemzet, Sok ügyben vitte itt is a vezérszerepet, és sok kiváltság elnyerése fűződik az ő nevéhez, s midőn az 1848-iki első magyar felelős kormány elnöke gróf Batthyányi Lajos, a földművelési, ipar- és kereskedelmi tárcát Klauzálnak ajánlotta fel, csak megérdemelt kitiintetésben részesítette.

Sajnos, hogy Klauzál csak alig pár hónapig viselhetett ezt a hivatalt, mert az a tevékenység, az a hazája érdekeit szem előtt tartó hazafias munkásság, melyek rövid idejű miniszterségét jellemzik, sok szép reménytel biztatták meg a magyart. De hiába, a bekövetkezett szomorú események lehetetlené tették azoknak megvalósítását.

Az 1848—49 események lezajlása után az 1860—61. országgyűlésen találkozunk ismét Klauzállal, mint Szeged I. kerületének követével. Itt óriási buzgalmat fejt ki a Deák javaslata mellett.

Még egyszer látjuk őt 1865-ben, s már a következő évben a ravatalon fekszik. Gyermekai vizsgájára ment el Kalocsára s itt érte utól a halál 1866. augusztus 3-án.

... Csak ennyit akartam írni róla, röviden foglalva össze életének egy pár nevezetesebb részletét, röviden jellemezve egy pár kimagasló oldalát. Ha olvassák ketten, hát akkor is elértem céloim, mert megemlékeztünk róla.

K. L.

Kék volt az ég . . .

*Kék volt az ég, fénylett a nap,
Dalolt egy kis madár-csapat;
Virágos kertben, fák között,
Először akkor láttam őt.
Szemén a fény, korom-setét,
A néma ajka is beszéd;
Igéző rajt ez is, az is, —
Olyan szelid s mégis hamis.*

*És válnunk kellett: este lett,
Már csillag gyűlt a hegy felett.
S úgy fájt, hogy lankad a virág,
Mert nem nevet rá napvilág.
Csak annyit szoltam: ég vele!
Csak rám villámlott kék szeme;
Csak reszketett a két kezem
És álmatlan lett éjjelem.*

Lányi Imre.

* Még a krónikások is konkurráltak egymással a szerénységben, hogy melyiknek a neve ne kerüljön a cikk alá, de a poéta Bende vitéz itt is kénytelen volt meghátrálni a prózaista Ma előtt. Igy hát ez utóbbi lett a csendes. Co. Szerk.

Az eltűnt legátus.

— Régen történt, nagyon régen — kezdé elbeszélését a tisztelendő úr — mikor még a vasút sem állott rendelkezésére a diákoknak, csak úgy az apostolok lovain jártak be a legátiókat.

— Hej, de más világ volt még akkor... Nem lustultunk el a nagy kényelemben, tanultunk szorgalmasan a krajcáros gyertya gyér világa mellett, amelynek a hánvát sokszor le kellett koppantani tanulás közben. Most bezzeg a petróleum se jó, mert hát gáz, meg villany is van a világon, persze, az kéne már mindenkinek, mert „szegény fiúkat“ a lámpa tisztántartása is rettenetesen üldözi. Nekünk jó volt a gazdasszony tüzhelyéről kiáradó fény is.

Mire én szellemesen megjegyeztem: — No, meg egyéb is.

De az öreg tisztelendő úr rám se hederített, csak beszélt az akkori diákélet mostohaságáról, többnél-több példával erősítve állítását.

Szórakozottan néztem ki az ablakon, melyre esővel vegyes hópelyhek csapódtak halk zörejjel. A szél tompán zúgott a templomkert puszta fái közt. Megvallva az igazat, kezdett a dolog untatni. — Hiszen ha a diákélet kerül szoba, a pap meg a tanító ugyanezeket prédikálja az ember fülébe.

Végre a tisztelendő úr képzelete visszaszált a múltból a „sívár“ jelenbe és csendes resignációval nézte a pipájából kiömlő s a diák-purzicsán szagára emlékeztető hodros füstfelhőket.

— Hol is hagytam el, édes öcsém?

— Ott, amikor Stefenson sem élt — felelém kissé bosszúsan.

Rám nézett, nem értve meg válaszom.

— Hát mikor még a vonat sem volt feltalálva — tevém hozzá mosolyogva.

— No igen.

Majd hirtelen rám nézve, kérdező: Nem ösmeri édes öcsém, a kismegyeri lelkészt, Csohány Pált? — s feleletet sem várva, folytatá — no, hát azzal történt ez az eset, amit most elakarok öcsémnek beszélni.

— Bizony, okulást szerezhetsz magának belőle minden diákember.

— Igen jó barátok voltunk, — kezdé a tisztelendő úr — még a papi exament is együtt tettük le. Ő volt köztünk mindig az első, pedig nehéz felfogású volt egy kicsit, no de amit egyszer bevett a koponyájába, az benne maradt talán itéletnapig is. Nyolcad osztályosok voltunk, mikor lejutott hozzánk karácsonykor egy nyolc pengő forintos szabolesi legátió s mint első diák, természetesen ő küldetett ki a szent ünnepekre.

El is indult az én Pali barátom Patakról ünnepszombatján, még pedig gyalogszerrel, nem sokat törődve a dermesztő hidegséggel, hanem vígan szemébe nézett az idő mostohaságának.

Nem tudom, hogy az úton történt-e vele valami nevezetes dolog, elég az hozzá, hogy egy fél napi gyaloglás után bekopogtatott a lelkész ajtaján, miután lábáról gondosan levette a reá fagyott hótömeget.

A kopogtatásra semmi nesz...

Ismét egy tiszteletteljes kopogtatás, mire az átellenes ajtóból kidugja fejét egy szurtos fehéreseléd, de egy pillanat alatt ijedten húzza vissza a diák láttára.

Azután újra hosszú csend...

Pali tétovázva állott meg a pitvar közepén, nem tudta elhatározni magát, hogy tulajdonképpen melyik ajtón menjen hát be?

De ime, ahol a legnagyobb a veszély, ott van legközelebb az Isten segítsége is.

Amint ott állott szegény Pali a nagy válaszüton, egy kis borzas cica jö elő a pitvar kemencéjéből, művészi nyávogással adva tudtúl a szorongó legátusnak, hogy ő is a szobába szeretne bemenni. A kis cica e merész fellépése a mi Palinkba is bátorságot önt s az ajtót, melyen az imént kopogtatott, megnyitja a kis könyörgő előtt, aki karesú testével ügyesen siklik be az ajtón és a másik pillanatban már ott áll a szoba közepén, hálásan és bátoritólá pislogva a tétovázó ifjú úr felé.

A mi Palink erre még jobban nekibátorodva, a szobába lép.

— Alázatos szolgálja, jónapot kívánok! — kezdí Pali a köszöntést nagy illendőképén — én vagyok az ünnepi követ, Csohány Pál, Patakról. Nincs itthon a tisztelendő úr?

A nagyhangú bemutatkozásra a mellékszobából kilép a szent atya, csak afféle házi kosztümben, nem valami barátságosan fogadva a legátust.

Az én Palim meg a gyenge ruházatról következtetve, azt hívé, hogy nem a pappal, hanem valami szolgál-félével van dolga s türelmetlen hangon kérdi ismét:

— Nincs itthon a tisztelendő úr?

— Mi? hát én vagyok az! — felelé mérgesen a lelkész úr — hát nem!... Hm!...

— Bo... bocsánatot kérek nagytiszteletű úr, — felelé megijedve Pali — nem is láttam, azaz... hogy láttam, de nem gondoltam, hogy a nagytiszteletű úrnak méltóztatik lenni. En vagyok Csohány Pál, ünnepi követ a pataki főiskolából, kívánom tiszteletemet tenni.

A nagytiszteletű titulus valószínűleg megengesztelé a papot, mert barátságosabban szólt a megszeppent Palihoz.

— No jól van, követ úr, üljön le — s háttat fordítva kérdező: Szeret-e politizálni, szokott-e dohányozni, tud-e jól prédikálni, van-e mendikása, hol laknak szülei?

E hosszú kérdésözönre a még mindig ijedt fiú sebesen felelte:

— Ohóm, szeretek, szoktam, tudok, van, azaz... hogy nincs, otthon!

A tisztelendő úr úgy nézett a fiúra, mint aki nincs tisztába azzal, hogy mit mondanak neki s azután olyan mosollyal, mintha azt gondolná: ennek is hiányzik valami — barátságosan szólt a mi Palinkhoz:

— Gyújtson rá, kedves követ úr, ott a gyufa az asztalon, tudom, ebéd után van már, nem is kínálok.

— Nem épen, ha csak a tegnapi nem számítjuk, — viszonzá Pali csaknem sírva.

— Ejnye, ejnye! No, de sebaj, mindjárt csináltak egy kis rántottát a gazdasszonnyal, míg elkészül, megcimezzük a pátenseket — s ezzel kiment a tisztelendő úr, hogy kiadja a rendeletet. Mire visszajött, Pali már kikereste a pátenseket s tintát kért a tisztelendő úrtól.

— Ehun van ni, de azt hiszem, nem igen sok van benne.

— Vanni van, esakhogy nem látszik — felelé gúnyosan Csohány.

— No, akkor átküldök a tanítóhoz.

Sokára aztán elhozták a tintát is, pedig Pali már kételkedni kezdett az ismert közmondás ama szavaiban, hogy „türelem rózsát terem.“ De végre ott volt s csakhamar készen voltak a pátensekkel is. Nem sokára aztán a jól megtermett paraszt gazdasszony is behozta a párolgó rántottát s a mi Palinknak olyan széles kedve

támadt, hogy örömeiben a gazdasszony kezét is majd mege okolta. No, de tisztelet a gazdasszony szerénységének, ez nem történt meg s Pali esőkra éhes ajkával a párolgó fíntottát esőkolgatta. Miközben hatalmas étvággal fogyasztja az elébe tett ételt, beállit a harangozó.

— Jónapot kívánok, tisztelendő és követ úrnak, aki szerény falunkat megtisztelve, sólyomszárnyakon ide törekedett.

Pali önkénytelenül is a csizmájára pillantott.

— De hát, hogy megtudják inditékát idejövetelem nemes céljának, szólamlók tehát a szavak özönét megereztve — folytatta tovább az érdemes férfiú.

— Először is, úgy követ úrnak, mint ezen ház nemes lakójának s egyházunk érdemekben gazdag, tudós lelkipásztorának nagy hatalmú és horderőjű boldog ünnepeket kívánok. Másodsor pedig a tanító úr zártkörű dísznótort rendez, melyen csak mi, „előljárók“ vesziünk részt, melyre meghívni a tisztelendő úrékat főbenjáró dolognak tartom.

Pali hálásan tekintett a beszélő felé s reménykedve és félve várta a tisztelendő úr válaszát, s azután barátságosan kezét szoritott a távozó egyházzfival.

— No, édes ösém, — szolt a tisztelendő úr — hát csak gyorsan azzal a requirálással, hogy el ne késsünk.

Pali boldogan szedte magára felöltőjét és elindult.

Itt megállt beszédében az én tisztelendő uram. Rágyújtott a kialudt pipára s miután meggyőződött róla, hogy rendben van, felém fordulva így szolt:

— Talán már meg is unta hallgatni, kedves ösém, pedig hát most jön a Ösohány Pál históriája.

Mikor biztosítottam, hogy nagy örömmel hallgatom jóizü elbeszélését, újra felvette a beszéd fonálát.

Mind együtt voltak már a vendégek a tanító úrnál, csak Pali hiányzott még. Végre ő is megjött s a kölcsönös bemutatkozáson túlesve, derekasan hozzáláttak a dísznő mindenféle alakban feltalált maradványainak az elfogyasztásához, miközben a tisztelendő atya nem győzte eléggé dicsérni a tanítóné gazdasszonyi talentumát.

Kedélyesen húzódott a vaesora majdnem éjfélig, mialatt szó esett Patakról, az aratásról s mindenféle dologról, ami az egyszerű falusi ember életében előadja magát. Folyt a beszéd a haza állapotjáról is s a honfiú keservet elnyomták a poharak sűrű omeletgetései.

Emelkedett volt már a hangulat, mikor a harangozó engedelmet kért a távozásra, hogy a harangot meghúzhassa az akkori szokáshoz híven, karácsony viliján.

Egy negyedóra múlva nagy lélekszakadva jött vissza az érdemes egyházi férfiú s ijedtségtől halálsápadt arcú, remegve zárta be maga után az ajtót.

A társaság abbahagyta a beszélgetést és mindnyájan a harangozóra figyeltek, aki úgy tekintgetett vissza az ajtóra, mintha valami félelmes ellenséget várna rajta betoppanni. A sok unszolásra végre valahogy magához tért s remegve kezdett beszélni.

— Hát amint ott vagyok a toronyban, csak meg-lódlól a harangkötél, oszt' egy fehér alak jött elő, nagy, tízes szemekkel, a lába olyan volt, mint a lóé, megállt a torony lépcsőjén, aztán csak elkezdett figurázni. Én nézem, nézem, hogy miféle szerzet lehet, hát csak megsuhajtott valamit, oszt' úgy a képemhez vágta, hogy majd kilódlóltam a toronyablakon.

— Nem lehet az igaz, harangozó uram, — mondja Pali — hiszen álmódott kend bizonyára; keresztyén ember létére, hogy lehet már ilyet állítani?

— De bizony van arra eset, követ úr, — felelé hevesen a pap — hiszen a spiritizmus a mai kor legnagyobb vívmánya és tudománya, a mostani eset is bizonyára a spiritizmus alfaja.

— Roppant sajnálom, hogy egy művelt ember, pláne egy református pap, képes legyen ily ostoba babonának hinni — szavalta nagy páthosszal a bor hatása alatt a diák.

— Én meg kikérem magannak a leckéztetést és én is sajnálom a pataki iskolát, hogy ilyen növendéke is van, aki emnyire el van maradva a tudományokban. Engem ne tanítson senki ura-fia, többet tudok én az egész pataki diákságnál — tüizelt tovább a tisztelendő úr, roppantúl hadonázva kezeivel.

A mi Palinkban már sokkal több volt a jóból, semhogy ezt eltűrhetne volna. Főllalt az asztaltól s keresztfelont karokkal, kihívó, mondhatni gúnyos tekintettel nézett végig a tisztelendő úron, azután a társaság felé fordulva, így szolt:

— Jó éjt uraim! — fájdalom, hogy művelt emberek társaságában ilyet kellett hallanom — s kissé ingatag lépésekkel eltávozott.

Erre hosszú csend következett, melyet a kúrator szavai törtek meg.

— Úgy látom, hogy a diáknak igaza volt, mert az tanult egyéniség, az jobban tudhassa a dolog nyitját, mert az most tanulja, a tisztelendő úr meg régen elfelejthette.

*

Szép téli nap virradt a kis szabolcsi falura. A fák telve zuzmarával, a levegő tele friss, egészséges lehellettel, mintha a természet is ünnepelné az emberek Megváltójának születését. Ünnepi hangulat mindenfelé... Megkondult a kis templom harangja, tiszta, csengő hangja buzgóságra szolította a falu népeit.

Míg a falu népe lassan-lassan gyülekezett, addig a papnál nagy volt az izgatottság. Nem volt sehoh legátus.

Felkutatták az egész falut, még a kutakat is meg-nézték, de a legátust nem találták sehoh. — Eltűnt.

Utolsót csendült a kis harang, visszhangját visszaverték a templomkert zuzmarás fái. Benn megszólalt az ének, a buzgó keresztyén ember hála-fohász a Megváltóért „Krisztus urunknak áldott születésén.“

A tisztelendő úr, midőn füleihez is eljutottak a szent ének hangjai, belátta, hogy itt nem segíthet már semmi. Hiába, ő volt a hibás, amikor az egyházzfi álláspontját védelmezte.

Milyen rosztul estek most már a kúrator szavai, amit tegnap fel sem vett: „bizony annak a diáknak igaza lehetett.“

S míg az imádságos könyvet, a bibliát előkereste, megérlelődött benne az a gondolat, hogy a diák jogosan botránkozott meg az ő szavain és még tegnap éjjel el indult haza, itt hagyva az ünnepet, mint „Szent Pál az oláhokat.“

— Hej, ha az a diák elbeszéli Patakon, sohasem kapunk mi ünnepi követet — sóhajtott szomorúan a tisztelendő úr s lassú lépésekben megindult a templom felé.

*

De hát hová lett a legátus? Talán a föld nyelte el vagy a roszt lélek vitte el, amint azt a harangozó szentül hitte?

Nem! A föld sem nyelte el, a roszt lélek sem vitte el, hanem mérhetetlen (tudomány)-szomjának lett áldozata.

Bizony nem ment ő haza, de még a faluból sem tette ki a lábát, hanem ott feküdt félholtan a tanítóék pincéjében. Arcán, homlokán a zúzódások nyomai tarkállottak.

Mikor ugyanis nagy felháborodva elhagyta a szobát, nem a helyes irányba indult, hanem a pinceajtónak, mely történetesen nyitva volt s mikor ezt a mi Palink meglátta, így kezdett morfondirozni:

— Bizonyos, hogy a sors kegyeltje vagyok. Ez a kosta aligha a legjobb borát hozta fel... olyan különös zagyva íze volt, mint a kamarásom rózsavízének... he... he... De milyen nyomorult gyenge cankó volt, nem tudom felfogni, hogy az a tökfilkó harangozó, hogy láthatott ettől lelket. — Van! Lenni kell itt jobb bornak is. Sors, engedelkedj ujjmutatásodnak! Megyek és leleplezem a borhamisító kostát, — declamáta Pali nagy áradozással s bár kissé tántorgó lépésekkel, de szilárd elhatározással lépett az első fokra.

Mint egy hatalmas hadvezér, ki kivont karddal áll serege élén, úgy nyújtotta ki kezét a mi Palink a fal felé, mert úgy konstata, hogy a lába alatt a talaj nem valami szilárd s azután fokról-fokra, nehéz küzdelmek árán ugyan, de magasztos hivatásának tudatában, bátran szállt alá a bor csendes birodalmába,

Szegény Pali! Tréfát űzött vele a sors. Nem volt ott több egy hordónál s az is olyan gyengén adta már.

— Csalódtam, csalódtam — mormolta Pali elkecseregetten.

— Szegény kosta, hogy meggyanúsítottam... Gondolhattam volna... persze, persze. Oh, de balga is néha az ember — folytatta Pali.

— Ugyan miből is venne bort a kosta, mikor olyan szegény, mint a templom egere — s mint hajdan Marius, úgy ő is keseregve ült le a hordó mellé, siratva tartalmának immár csak romjait s nagy érzékenyülése következtében mit tehetett egyebet, mint hozzálátott a maradék megkóstolásához.

Háromszor töltötte tele a hordó alatt lévő tálat, amitől aztán különös dolgokat is kezdett látni. Úgy tetszett neki, hogy nem egy, de több hordó is van már ott, csak hogy mindeniken egy-egy vigyorgó alak ül, akik incselkedve koccingatnak ő vele.

Egy darabig csak tűrte Pali ezt a bizalmaskodást, de azután irtózatos dühbe jött s úgy gondolta, hogy ő most egy nagyot kiált, de hang nem jött ki a torkán, csak a kezében levő tálat csapta feléjük, amely csörömpölve zúzódott szét a pince falán.

Pali ijedten ugrott a lépcső felé, de csak egy pár fokot haladhatott, mert ott már ezer meg ezer alakú szellemek rémséges hada vigyorgott rá s egyensúlyt veszítve, élettelenül terült el a pince hideg fenekén.

Már a délutáni istenífisztelet is elvégződött, amikor a tanítóné asszony megtalálta a félig megdermedt, elalélt fiút.

Bizony, a szegény Pali egész ünnep alatt nyomta az ágyat, de a tanítóné asszony gondos ápolása következtében még idejében beérkezett Patakra, ahol kérdéseinkre mindig vígan felelte:

— Nagyon jól mulattam s megtanultam a spiritizmus egyik alfaját.

A többi bölcsen elhallgatta s nekem is csak később beszélt el az egész esetet.

Eddig tartott az öreg tisztelendő úr elbeszélése s nekem sokszor eszembe jut legátiók alkalmával az „el-tűnt legátus“ tragikomikus históriája. *Ifj. Novák Lajos.*

Falusi képek.

A barna éjben cigányzene hangja
S tompán zúg reá a falu harangja.
Nótás leányok dala zendül távol,
Halkan, csendesén, mintha fedné fátyol,
Harangszó... hegedű... dal... a szellő lobban,
S megcsendül szívemben mind, még százszor
[szebben,

Szomorú zenében bánatos szerelem,
A harangzúgásban imádság: „Istenem!“
S míg a nótás lányok dala vígan csendül,
Egy-egy szerető pár nyomban táncra perdül:
— Vigabban Juliskám, hisz' miénk a világ,
Nekünk illatozik mindenféle virág,
Felőlünk dalol a madár is az ágon,
Nincs boldogabb nálunk széles e világon!
Vidám itt valahány, nem szenved a gondtól,
... Im az öreg harang egy utolsót kondúl.
Feloszlik a sereg, hazamennek szépen
S csend honol egyszerre a földön, az égen,
... De hallga!... Való ez, avagy tündér-
[álom? ...

Angyali lány zene az éjjeli árnyon,
Majd mintha vasmarok csapna le a húrba,
Elragad a lelkem örületes tourba.
Lüktető szívem úgy kergeti a lázba,
Mig magam csak állok a hidegtől fázva.
Lelkemen átvonul száz, meg száz sejtelen,
Nem tudom, nem tudom, mi történik velem,
A dalnak varázsa szívem általjárja...
Ki vagy te?... Mezőnek bűvös csalógánya?...
Hol tanultad a dalt?... Földön, avagy égen?...
... Nyílik egy kis ablak lent a faluvégén,
Szerelmes szép leány szava lágyan rezdül,
Majd meghasad szíve a nagy szerelemtől:

— Te vagy itt, szerelmes szép cigánylegényem,
Te vagy üdvösségem, életem, reményem!
Csak a te hurodon sakadhat így a dal,
Te jöttél el értem, oh vigy hát magaddal!
Epedő szavamat egyedül te érted,
Úgy dobog a szívem, majd meghasad érted.
Szeretlek mint a nap a fénylő kék eget,
Mint csillagot az éj... hogy szeretni lehet...
Szeretlek szívemnek egész melegével,
Dobogó keblemnek nagy, izzó tűzével,
Tiéd a szívemnek minden dobbanása,
Tiéd a lelkemnek forró imádsága!...
Jer, hadd legeltessem szemeimet rajtad
S csókdozzam szellőként vértől piros ajkad,
Óledben pihenve, hadd jöjjön halálom,
Mennyországom ottan úgy is feltalálom!
Szól a cigánylegény: — Nem maradok itten,
El kell mennem messze... Áldjon meg az Isten!
Es azután csend lesz, néma, őszi éjjel,
Enyhe szél játszik a hervadt falevéllal.
Hervadt falevele hull, csak hull a fáról...
Csitt... Egy cigány kunyhó ajtaja kitarúl.
Gyönyörű cigánylány lobban im ki rajta,
Haja fut a szélben... Egyre csak azt hajtja:
— Eljön... elvisz... már jön... itt van már...
[ni... itten...

Megőrült! Ah, gyógyítsd meg őt te jó Isten! ...

Barsa Endre.

DIÁKTÖRTÉNETEK.

Neki mindegy.

Éjfélkor jött haza Szeles a lumpolásból, nem akart soká fel lenni, mert colloquálnia kellett.

Az ébresztő-órát odatette az ágya mellé egy mosdótálba, hogy annál jobban zörögjön, azután lefeküdt, elaludt, álmódott.

Szép álmái lehettek. A „Királyba“ vezette vissza képzeletét a nyugalmat hozó álmok; hallotta a hegedű sirását, a bőgő egyhangú bűgását s a poharak harmóniás csengését.

Hat órákor rémítő csörömpöléssel ébreszté fel a mosdótálba helyezett „wecker.“ Felnyitá szeméit, szét-néz . . . olyan különösnek tűnt neki, hogy a Jancsi hegedűje helyett az óra csörömpölése „súgja-bűgja a fülébe“, hogy ma colloquálni kell s a félhomályba így monológizált: — vagy felkelek, vagy nem; ha felkelek, úgy se tudok már elkészülni, ha nem, akkor még úgy se, tehát mindegy, akár felkelek, akár nem. Mindazonáltal nem fog ártani egy kis silvóris, gondolta azután magában s mély álmaiból felrázva a mendikást, riasztja „Cziczuhoz“ két deci silvórisért. Alig távozik azonban a mendúr, utána kiált Szeles: — Jer csak vissza Sanyi, ne hozz, csak egy decit, hanem hozz egy kis petroléumot is, ott a másik üveg a láda mellett. Mégis jó lesz — gondolta magába — egy pár levelet átolvasni s ilyen homályba nem lát az ember egy betűt sem.

A mendúr elment, ő meg addig elmélkedett a múlt esteről, a ka csú szamorodnis üvegekről . . .

Előjön a mendúr s leteszi mind a két üveget az asztalra és előkeresi a lámpát. Szeles ezalatt fogja az egyik üveget s annak tartalmát felhajtja, a másik üveg tartalmát pedig az előkeresett lámpába tölti. Meggyújtják a lámpát, de nem akar égni.

— Az áldóját, — szolt Szeles — úgy serceg, mintha nem is petroléum volna.

— Olyan furcsa a színe is — toldja a beszédet a mendúr.

— Ejnye teremtette, hát miféle petró ez Sanyi? — tör ki Szeles.

— Hát . . . hát nem tudom . . . de tán úgy lát-tam, hogy . . . hogy . . .

— Hogy láttad na! — riad rá Szeles dühösen.

— Hát úgy láttam, hogy a petroléumot tetszett meginni — szolt remegve a mendúr.

Szeles megfogja a lámpát, lecsavarja a tetejét, megszagolja . . . szagol és sejt . . . „sejtése pogány“ . . . Újra megszagolja és elegikusan felkiált: — Igazad van Sanyi! s a lámpa tartalmát is a torkára ereszté . . .

Bornemisza József.

Mikor az órák bomlanak.

A főiskola órája éppen tizenkettőt ütött, mikor Pesta Sándor a nagy kapuhoz ért s bár erősen illuminált állapotban volt, mégis feltűnt neki, hogy még csak most van tizenkét óra.

— Ohó, édes biztos uram, hát így vagyunk! Egy negyedórával előbb csinálunk zárórát! No várjon csak kis hamis egyenruhás, ezt megkeserüli! — sziszegett fel Pesta bosszúsán s kezét ökölbe szorítva, rémes átkot szórt a biztos úrra, aki őt egy negyedórával előbb küldte

el a Központból és olyan kegyetlen volt hozzá, hogy még azt az egy feketét sem engedte kiadni, amit — a biztos úr állítása szerint — éppen zárórakor rendelt.

— Becsapott, becsapott! — sziszegte tovább bosszúsán Pesta. Lám, milyen nagy baj, hogy a szegény diák nem hordhatja mindig magánál az óráját . . . no de megálljon csak biztos uram! s mivel újabb átkot hirtelen nem tudott előkotorászni, csak az öklével hadonászott és valami olyast mormolt, amit nem jó lett volna a biztos úrnak hallani. De jóformán még be sem végezte, mikor az öreg toronyóra kacagva ütött egyet.

— Mi a manó! — mormolta Pesta, — tizenkettő, meg egy!?! . . .*

— Hm, . . . hm, — morfondírozott aztán, — vagy én vagyok nagyon, de nagyon elázva, . . . vagy az öreg toronyóra bomlik már megint és ezt olyan mulatságosnak találta, hogy kacagott rajta, sőt neki úgy tetszett, hogy kacag rajta az egész utca, még a komoly, tisztos őszhajú iskola is, amely mosolyogva illegette magát és Pesta ellenállhatatlan vágyat érzett arra, hogy erős vállával támogassa, nehogy összedüljön s a torony felé fordulva, hamiskásan mosolyogva dorgálta az öreg órát.

— Öreg, öreg! nem szégyelled magad! . . . Őszhajjal szerelmesnek lenni egy ilyen szép, fiatal kis-asszonyba, a mi iskolai óránkba Hm, . . . hm . . . vén számár, hiába dobog egy negyedórával előbb a szíved, öreg vagy már te, nem hozzád való a mi csinos kis óra-kisasszonyunk.

— Mondj le róla öreg! . . . Felejtsd el! — mormolta Pesta, de csak úgy önmagának, mintha neki kellene valakit elfeledni s tántorogva indult haza felé.

Hogy otthon még miféle pecek érték, arról hallgat a krónika, csak annyit jegyez fel, hogy másnap tíz órákor ébredt fel (legalább a kamarás órája éppen tízet mutatott.)

— Ejnye! . . . Ejnye! . . . No de semmi — biztatta magát Pesta. A szónoklattant elaludtam, de a történetre el kell mennem, mert már két katim van s a nagytiszteletű úrral nem lehet tréfálni. Ha még egyet kifogok, okvetlenül bead a dékának.

E közben gyorsan felöltözködött és sietett a kollégium felé.

— Egynegyed tizenegy — mormolta Pesta a toronyórára nézve. Persze nem jutott eszébe a múlt éjszakai idyll s attól félve, hogy elkésik, három-négy fokot ugorva rohant fel a lépcsőn.

A folyosón egy lélek sem volt s Pesta ijedten nézett körül. Csak nem ment tán még be a nagytiszteletű úr? — gondolta s egy kissé megszeppenve indult a terem felé. Még nem érte el a termet, mikor a folyosón a süteményt áruló asszony alakja tűnt fel, amire Pesta úgy érezte, hogy jó volna egy sósperec s míg egyik kezével az asszonyt hívogatva integetett, addig a másik kezét füléhez illesztve hallgatódzott.*

Iszonyú felfedezést tett. Bent valaki praelegált és mivel $\frac{1}{4}$ 11-re járt az idő, Pesta azt gondolta, hogy a történet-óra már megkezdődött s feledve sósperecet, feledve mindent, csakhogy ki ne fogja a harmadik absentiat, ijedt ábrázattal, sietve lépett be a terembe, ahol óriási kacajjal fogadták a kollegák, amire ő, szinte kicsinylőleg nézett végig rajtuk és talán mondott is magában valami ilyet: de nagy gyerekek vagytok . . . Ugyan mit

* Igen gyakran megtörténik, hogy a nagytudományú művészek által kezelt óráink, az elhanyagolt nevelés miatt kizökkenek a rendes kerékvágásból s szerfölött meg szokták lepni szórakozottságukkal a közönséget és sokszor bosszúságot is okoznak. Szerk.

lehet azon kacagni, hogy elkéstem s bizonyos fölényvel foglalt helyet a hátulsó padok egyikében.

Szegény Pesta, mikor az ajtón belépett, abban a szent meggyőződésben lévén, hogy a történet-tanár van bent, elkésett diák módjára sietett helyet foglalni s csak mikor leült, akkor vette észre, hogy ő egy óriási tévedés áldozata, mert a katedráról nem a történet-, hanem a szónoklattan tanára mosolygott rá.

Pesta hol elveresedett, hol elsápadt s első pillanatra nem tudta megérteni a dolgot, de azután olyas valami derengett homályosan az agyában, mintha az éjszaka a toronyóra előbb járt volna. Bizonyára most is úgy van — gondolta és így lett ő áldozat, így történt meg vele, hogy arra az órára, amelyet hívése szerint átaludt, óra vége előtt 2 perccel ment be.

Ez azonban a kisebbik baj lett volna, ami megtörtént már másokkal is s mint azokat, úgy Pestát se sokáig bántotta volna, de mikor ő utánna egy fél perc múlva a süteményes asszony dugta be a fejét az ajtón, akkor már nagyon furesán érezte magát hősiünk, kivált, mikor az előadó tanár úr azt gondolva, hogy talán valakit keres az asszony, még biztatta, hogy lépjen beljebb. Az asszony aztán engedett is a hívásnak, de mikor észrevette, hogy nem jó helyen kopogtatott, rögtön visszahátrált s csak Pestát kereste szemével és amikor meglátta, szinte szemrehányólag mondta: Minek csapott be . . . . . s itt mondott egy olyan jó (magyarost), amitől Pestának örökre elment a kedve attól, hogy még egyszer ilyesvalami történjék vele.

Mikor a kamarásával találkozott, csak ennyit mondott neki: csapd a földhöz az órádat komám, mert ez is olyan bolondul jár, mint ott az öreg, — miközben végzetlenül keserűséggel mutatott a torony felé.

Hangulatok.

I.

Hiába hullámzik körültem
Egy egész pezsgő, nagy világ;
Hiába zajongnak mindenfelé
A jókedvű, vig cimborák;
Hiába a fény, a gond, az árny:
Én örökké rád gondolok,
Utánnad visznek százszor-újra:
A nyüzsgő, zajos nappalok.

Hiába ragadtak tőlem el,
Hiába vitt el végzeted;
Hiába rejt a roppant messzeség
Távol világa tégedet:
Én úgy csókolom forró csókkal
Halvány arcod, hogyónyi szád:
Előmbe hoznak százszor-újra:
A néma, csendes éjszakák.

II.

Ha csak egyszer hallanád a sóhajt,
Mely ezerszer hagyja el ajkamat,
Mikor keservem mind elzokogtam
És a köny már szememből kiapadt;
S álomvilágom romjai felett,
Mikor — szívem a teyvik, eped, óhajt, —
Hiába tördelem a te neved:
Ha csak egyszer hallanád a sóhajt!

Ha csak egyszer mondhatnám meg neked:
— Öledbe hajtva égő homlokom —
Érted virasztom át az éjeket
És ébren mindig rólad álmodom
És álmodom és nagy durván kikacag
A néma csend, a zord, kihalt sötét;
Utánnad vágyva, sóvár lelkemben
A minden poklok gyehennája ég;
Nagy, örült vágy, lángolva tüzesen
S mindhiába, hasztalan szeretlek.
Mily kín a szív, a tört, reménytelen:
Ha csak egyszer mondhatnám meg neked!

De nem, még se, ne tudj arról soha;
Összetörtél rútul, ne tudd meg azt,
Mert életed égő pokol volna
S úgy sem hozhatnád vissza a tavaszt!
Ne tudj arról, hogy itt az avaron
Árván, egyedül, magamra hagyva,
Mindig érted, érted imádkozom;
Ne tudj arról, ne tudj semmit, soha!

Eles István.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar Irodalmi Önk. Társulat“ elógia-pályázata, a beérkezett művek meghíralására kiküldött bizottság jelentése és ajánlása következtében megsemmisítetvén, új „elógia“-pályázatot hirdetett az egylet, december 3-ikát tűzve ki beadási határidőül, még pedig az „alapszabályok ama rendelkezése szigorú megtartásának hangsúlyozásával, hogy a pályaművek idegen kézzel legyenek írva s lapszámmal ellátva, nagyobb terjedelmű munkáknál pedig be is kötetendő vagy legalább összefűzendő a kézirat“. Alighogy ez elintéztetett, már is két bizottság kiküldése vált szükségessé. A titkos szavazás útján megválasztott egyik bizottság a november 10-ikén lejárt „komoly tárgyú prózai beszély“-pályázatra beérkezett 6 pályamű meghíralására, a másik bizottság pedig a versenyszavlati darabok (komoly és vig) megállapítása végett küldetett ki. A bíráló-bizottság a beszély-pályamunkákat átvevén, megkezdette, sőt néhány nap múlva be is fejezi működését. A versenyszavlati darabok ügyével foglalkozó bizottság a november 12-iki közgyűlésen már meg is tette a maga jelentését, mely szerint komoly versenyszavlat tárgyaúl Vörösmarty Mihály: „Élő szobor“ című költeményét; vig versenyszavlat tárgyaúl pedig Szabó Albert: „Divat“ című satiráját tűzte ki. Társulat a verseny idejét december 4-ikében állapította meg olyanformán, hogy a komoly e nap délelőttjének 11, a vig szavlat-verseny pedig e nap délutánjának 2 órájával vegye kezdetét. — A legközelebbi üléseken különösen a következő dícséretben részesült szavlatok okoztak több-kevesebb élvezetet a hallgatóságoknak: Szabó László elemzéssel egybekötve szavlat Farkas Imre: „Czinka Panna“ c. versét. A több alkalommal mutatkozó túlzás és néhány nem eléggé sikerült taglejtés leszámításával, a különben szép szavlat élénk és hű visszaadása volt a költeményen végigömlő, szenvedélyesen hazafias érzésnek. Elemzés szép, színes, lüktető nyelvű taglalása volt a költeménynek, inkább általánosságban, mint minden egyes részre kiterjedő figyelemmel, eltagadhatatlanul magán viselvén szerző részéről a komoly törekvés föltreismerhetetlen bélyegét.

Joó Miklós Barcsa Eudrének a „Czigány“ népszínműhöz írott: „Prolog“ című költeményét szavalta darabjának helyes felfogásával, ügyes, természetes alakításaival és kellemes előadásával hatott; Ruszkay István Kiss József: „Jehova“ c. költeményét adta elő, elismerést kelve és hatást aratva. Megrendítő tragoediáját az öreg Jób-nak tudta éreztetni, a hallgatóságot a gyönyörű darab-bal el tudta ragadni. Mindössze hangjának nem a legkellemesebb volta és egy-egy elhamarkodott taglejtése okozott egy kis disharmoniót . . .

„Gimnáziumi Erdélyi-Önképzőkör“. Egyetek mozgalmasságáról rövid jelentés keretében nagyon nehéz tiszta képet nyújtani. A kép rajzolója alig adhat többet egyszerű vázlatnál, melyről hiányzanak az aprólékos, a képet egészszé, tisztává s jellemzővé tevő vonások. Az Erdélyi-Önképzőkör munkálkodásából is csupán csak a legkiemelkedőbb mozzanatokat említjük fel. — A titkár által felolvasott művek közül Mízsák István „Az én szívem“ c. kedves kis lyrai aprósága s Kukri Ferenc komoly, ügyes vers-bírálata; a szavaltatok közül pedig Thúróczy Benő, Baksy József s Topa József nem éppen hiba nélküli, de a maguk egészében dicséretes szavaltatai tűntek ki. Topa Józsefnek szavaltati tárgyáról. Tompa: „Haldokló mellett“ c. költeményéről felolvasott elemzése, valamint Nagy Lajos társ. alelnöknek „Az öreg kegyelmes úr könyei“ c. (Schlicht: „Poine d' honneur“ ének egyik elbeszélése) német műfordítása most van a bíráló-bizottság kezei között. — A novella-pályázatra a beérkezett négy munka mese s másnemű szegénysége miatt nem volt eredményes; az ily módon kiadatlan 12 kor. díjra az egylet természetrajzi pályázatot hirdet, melynek tárgya: „A növények szaporodása“; beadási határideje: február 15-ike.

Logaszegylet. Kezdünk respektussal tekinteni ez egylet működésére, olyan munkakedv pezsdült fel az egylet tagjaiban legutóbb. 21-én Lányi Imre és László Kálmán vitatták a determinizmust, mint a beszámítás alapját, a büntetőjogban. Amaz pro, ez kontra de mindenik álláspontja iránti igaz lelkesedéssel és meggyőződéssel. Az egylet örömmel szavazta meg a megérdemelt 10—10 korona tiszteletdíjat. 26-án Görömbey Gusztáv tartott szabad előadást a büntetőjog alapelveiről, mely iránt Dr. Finkey Ferenc, aki mint mindig, most is megtisztelt bennünket látogatásával, teljes elismeréssel nyilatkozott. A munka érdeme felőli tüzetesebb véleményadásra bíráló bizottság vállalkozott, a szónoklat kellékeinek minden tekintetben megfelelő előadásért pedig a közgyűlés szavazott meg 10 korona jutalmat. — November 21-én az egylet táviratilag üdvözölte Kossuth Ferencet és a szövetség ellenzéket. — Nov. 23-án a közgyűlés egy tag indítványára megbizta az állandó bizottságot a tavalyi pénztári számadások megvizsgálásával.

Az 1904—905. évre az egylet a következő pályakérdéseket tűzte ki:

I. **Politikából.** Ösmertesse a pályázó főbb vonásokban úgy Magyarországot, mint Ausztria alkotmányos szervezetét, tüntesse ki a kettő közti lényeges különbségeket, fejtsse ki a két állam közt fennálló államkapcsolat eredetét, tartalmát és jellegét s ezzel együtt az államkapcsolatok általános elméletét. Díja: 50 korona.

II. **Büntetőjogból:** Adja elő pályázó a korlátozott beszámítási képesség, illetőleg gyengeelméjűség kérdésének állását a mai büntetőjogi és elmeorvostani iskolában, ismertesse az erre vonatkozó törvényhozási kísérleteket és javaslatokat s adja elő saját véleményét, miként gondolná e kérdéseket a magyar B. T. K. novellájában szabályozandónak. — Díja: 50 korona.

III. **Magyar alkotmány- és jogtörténetből:** Adassék elő a magyar vármegyei szervezet története, a legrégebb időtől az Anjouk uralkodásáig, különös tekintettel az idevonatkozó jogtörténeti nézetekre. — Díja: 50 korona.

A pályaművek olvashatóan írva, füzve és lap-számozva, jeligés levélkéik kíséretében adandók be 1905. május hó 1-ig az alelnökhöz.

Az akad. ifj. Olvasó-Egylet közgyűlése nov. hó 18-án viharos jelenetek közt tiltotta ki olvasótermeiből a „Magyar Szó“-t, mint amely lap számos tényeivel rászolgált arra, hogy az igazi kálvinista érzelmű ifjúság bojkottálja. — Az egylet egyéb ügyeiben lelkiismeretesen buzgólkodik az állandó bizottság, amely szűkebb bizottságban készíti elő a Szemere-ünnepélyt.

Az Ifjúsági Egylet, melynek elsősorban reprezentatorius hivatása van, meg is felel ennek. Nov. 22-iki elhatározásából kifolyólag feliratban üdvözölte Kossuth Ferencet s a szövetség ellenzéket, nov. 27-én pedig tevékeny részt vett a városi ellenzéki polgárságnak Eötvös Karoly és Olay Lajos tiszteletére rendezett faklyásmenetében. — A kisvárdai ref. népiskola céljaira 50 koronát szavazott meg az ifjúság.

IRODALOM.

Egyetemi Lapok. Szerkesztik: Dr. Zsembery István és Kétly Endre. Izléses kivitelben, tartalmas cikkekkal igyekszik azzá lenni e lap, ami tulajdonképeni feladata: hivatalos közlönyé. Beköszönővel kezdi, melyben az ifjúságot komolyságra buzdítja. Creon cikke: „Versek prózában“ élénk reminiscenciákkal telve, Gulyás József verse kielégíti a művelt olvasó vágyát. Megemlítésre méltó Halasy Andor: „Művészet s a fotografálás“ című tartalmas értekezése is. Szóval élénk és egészséges szellemet képvisel e lap.

Pedagógiumi Lapok Felelős szerkesztő: Laszczik Ernő. Igazi hazafisággal emlékszik meg a halottak napján a honvédek sírjáról a szerkesztő. Ujhelyi Imre olasz eredetiből fordított érdekes kis novellát közöl. Verses dramolettje Nagy Ferencről sikerült kis egyfelvonásos jelenet. — Nov. 12-iki számában ismét a szerkesztő elmélkedik a mai világ munkásságáról és ítéli el a munkától megriadt emberiséget. Gyönyörű vonásokban rajzol egy finnországi estét. Többi cikkei is tartalmasak, magvasak. Van azonban valami megjegyezni valónk. Az tudniük, hogy e lapnak mindennemű cikkén megérzik valamelyes tudományos szag, ami pedig a szépirodalmi dolgoknak hátrányára szolgál.

Tuberkulózis Ez a fiatal lap igen nemes cél szolgálatában áll. Egy veszedelmes betegség ellen küzd és e küzdelemre valósággal hivatott, Minden cikkével ezt az ügyet szolgálja és méltán megérdemli, hogy minden kaszinó asztalán helyet foglaljon.

Nagykőrösi Diáklap. Vajjon várhatunk-e sokat egy olyan laptól, melynek szerkesztőit a naponkénti iskolai munka a padokhoz kényszeríti és úgyszólván alig jut idő az önképzésre; — és mégis e kis lapocska helyet vindikál magának a diáksajtóban, nem annyira az írói hivatottsággal, mint inkább a kitartó, törhetetlen buzgalommal. Különösen kiemeljük a 3-ik számban megjelent Kárpáti Aurél: „Édes anyám lelkem“ c. költeményét, amely igazi költői vénáról tesz bizonyosságot. Többi cikkei részint helyi érdekűek, részint szépirodalmi kísérletek.

Debreceni Főiskolai Lapok. 47-ik évfolyamában egy hatalmas szerkesztői gárdával ugyancsak mozgalmas életet kezdett a lap; 3-ik és 4-ik száma is ilyen mozgósongó életről tanúskodik. Vezércikkeiben az ifjúsági egyletek feladatait tüzi ki, a munkát, a békét, az egyetértést, a szeretetet, a lelkesedést és hazafiságot írja elveinek zászlajára. — Apró, kedves költeményeket mutat be Frankó Jánostól, Szávay Zoltántól, Segešvary Viktortól, Lukács Tihamértól, Lengyel Bélától, Kocsis Jánostól és Kovács Lajostól. Kövér Árpád: „A nagy természet és a kicsiny ember”-ről ír élénk, festői képet. Őszintén gratulálunk a nemes törekvéshez! *Novitius.*

„**A műkedvelő fényképezés kézikönyve**“, különös tekintettel a kezdőkre, írta: Dr. Meczner Sándor. A fényképezéssel foglalkozó dilettánsok könyvtárából egy ilyen könyv, mint a Dr. Meczner Sándoré, nem maradhat ki. A fényképezés ma már nemcsak szórakoztat, hanem a műérzékét is erősen fejleszti, képszerűtökké, műkritikusokká és némileg műve zekké tesz bennünket, ami által a nemzetek kulturharcában bátrabban vehetjük fel a keztyűt. — Ilyen célt szolgál a Dr. Meczner Sándor könyve, amely különös tekintettel van ugyan a kezdőkre, de az avatottakra nézve is sok új és becses dolgot tartalmaz. Könyvének első részében elemi dolgokkal foglalkozik, amelyek igaz, hogy röviden az egyes árjegyzékekben is megvannak, de míg azok olvasása után félve, ingadozva fog a kezdő munkájához, addig a Dr. Meczner ismertetése után bátran, biztosan halad még a kezdő is. Különösen az objectivekről szóló ismertetése az, amely nemcsak a kezdőkre, hanem az avatottakra nézve is becses, mert ez sok nehézséget okoz a műkedvelőknek. Olyan körülményesen, a legapróbb részletekig kiterjeszkedve ír a sötét szobáról, a negatív-képek készítéséről, a beállítás és exponálásról (mely utóbbi-tól leginkább fél a kezdő), hogy ezek olvasása után lehetetlennek tartjuk a sikertelenséget. Ha biztos utat mutat ezekben a dolgokban, nem kevésbé fontosak azok az ismertetések, amelyekben a lemez előhívása, az előhívók készítése, ismertetése és az ezekkel járó műveleteknek egész sorozatát tárgyalja. Ugyancsak ilyen bőven és nagy ismerettel tárgyalja a pozitív eljárást s itt különösen az érzékeny papirokról ír oly szakismerettel, amely szerzőjére vall. A pigmentképek, gumniképek és dia-positívok készítéséről szóló részek mind fontos és becses adatok a műkedvelő közönség számára. Ami legjobban leköti az ember figyelmét ebben a könyvben, az a *főlvételek különböző nemeiről* szóló rész. Itt érvényesül leginkább a szerző kiváló finom ízlése, itt érvényesül nemcsak a fényképezés, hanem a festészet művésze: Dr. Meczner Sándor. — Mindenkinek melegen ajánlhatjuk ezt a könyvet, amely izléses kiállításban, a szöveg közé nyomtatott 28 ábrával és négy magyarázó képmelléklettel jelent meg Sárospatakon, Trócsányi Bertalan kiadásában. Ára 3 korona 20 fillér.

A nő elrejtetheti szerelmét 40 évig is, de gyűlöletét s indulatát egy napig se.

(Arab közmondás.)

*

Az anyaság szentté tesz, a szerelem martyrrá.

(Sir Henry Lawrence.)

*

Mit erő meg nem tesz, megteszi az ész, és amit az ész nem, megteszi a szerelem.

(W. v. Hillern.)

Kiss Aron püspök az agg patriarka november hó 20-ikán ülte születésének 90-ik évfordulóját. Már maga a szám is oly fenségesen hatalmas, hogy egymagában is tiszteletet parancsol. De ettől eltekintve is a legnagyobb tisztelettel, a legnagyobb szeretettel veszik körül az agg főpapot, mert a rábizott nyáját e hosszú időn keresztül, előbb mint rendes lelkipásztor, 1 60 óta mint esperes, 189 óta pedig mint püspök, lankadatlan ügy buzgósággal és odaadó szeretettel vezette. Születése 90-ik évfordulóján impozáns módon nyilatkozott meg az a szeretet és hódolat, amellyel mindenki viseltetik az agg főpap iránt. A főiskola tanári kara, az ifjúság és a város nobilitásai siettek felkeresni az agg patriarkát, úgy hogy háza valóságos zarándokhely lett, ahová a legőszintbb a legmelegebb szívvvel és hódolattal zarándokolt el a város, hogy letegye eléje az elismerés, a tisztelet és a szeretet koszorúját. Felséges jelenetek játszódhattak le az ősz főpap házában, akjt, mint mi is láttuk, bizony megviselték az évek terhei. Én sohasem felejttem el azt a megható imádkozást, amelyet két v. három évvel ezelőtt a debreceni nagy templomban, a kerületi gyűlés alkalmával mondott. Nehezen tudott már olvasni és mikor látta, hogy nem tudja olvasni az imádságot, könnyek toltak a szemébe betette az imakönyvet és imádkozott úgy, a hogy az ő szerető, jó szíve diktálta. Egyszer-egyszer meghatóbb imádkozást ritkán lehet hallani. Kiss Aronnak nem volt nehéz így imádkozni, mert az ő szíve hódoló tisztelettel és szeretettel van eltelve az Isten iránt, aki megpróbálja ugyan az ő szolgáját, de hosszú életet ada neki. Az a tudás, kitartó szorgalom, csodálatraméltó tapintat, jószívűség és méltányosság, amelyek jellemzik, önként fakadnak az ajkon s könyv nélkül is szebben tudnak az ilyenek imádkozni, mint mások könyvből.

— **Az akadémiai torna- és vívó-egylet** által rendezendő estély előre nem látott okok miatt egyelőre elmaradt.

— **A főiskolai énekkar** november hó 20-án a taktszadai orgona szentelésén vett részt és ez alkalommal is megmútatta, hogy nemcsak megőrizte, hanem előbbre is vitte a szent örökséget. Az ünnepélyes isteni tiszteleten 5 ponttal szerepelt és hogy nagyon megvoltak vele elégedve, bizonyítja az a kedves fogadtatás, amellyel a kórust lépten-nyomon elhalmozta az ünneplő közönség. A társas vacsora után nótára gyűjtottak a fiúk s vége-hossza nem akart szakadni a nótázásnak, amit a közönség nagy élvezettel hallgatott. Vacsora után reggelig tartó tánc következett, hol a jókedv általános volt.

— **Tüntető körmenetet** rendezett nov. 22-én este a főiskola ifjúsága, a mellyel a szövetség ellenzékkel való együttérzésének adott kifejezést. A menet a collégiumtól indulva falyák világánál hazafias nóták mellett a Lácay László dr. háza előtt állott meg, hol Mikola Gyula jh. ékes szavakkal üdvözölte Lácayt, mint a sári spataki függetlenségi kör oszlopos tagját, ki betegen

is lelkes szavakkal válaszolt. A menet tovább húzódott és dr. Zsindely István előtt állt meg, kit Kormány Béla jogász elnök szép beszéddel üdvözölt, melyre egy hatalmas, minden tekintetben kifogástalan hazafiúi érzelmektől áthatott szónoki beszéd volt a válasz. Onnan folyvást nemzeti dalokat énekelve ment a körmenet a Rákóczy utcán végig a Kossuth utcán levő Kossuth emléktáblához, hol Kincses László th. lelkesedést kelte szavalta el a „Talpra magyar“-t, melynek esküjét az ifjúság vele együtt mondta, utána Lányi Imre jh. tartott lelkesen szárnyaló költői beszédet. Aztán Zoványi Jenő theol. tanár, a sárospataki függetlenségi kör jegyzőjének háza elé vonult, kit Barcsa Endre th. üdvözölt. Az ünnepelet hazafias, lelkes, tüzes szavakban válaszolt; mire a menet a kollégium elé tért vissza, ahol folytonos éljenzés és hazafias dalok lelkesítő hangja mellett oszlott szét.

A főiskolai énekkar koncertje. Egy nagyszabású és minden tekintetben impozáns estélyt rendez a főiskolai énekkar december 10-én. Ezt az estélyt, azt hiszem, joggal nevezhetjük a H. Bathó János ének- és zenetanár úr székfoglalójának, mert itt viszi először a közönség elé a vezetése alatt lévő összes egyeteket. Szép lesz ez a bemutatkozás, szépnek kell lennie, mert a hálás növendékek boldog emlékezetű, néhai mesterük iránti szeretete egyesül itt a méltó utód, az új mester nemes lelkével, hogy a „Pásztor emlék“ et gyarapítsák. Az estély programját, sajnos, nem adhatjuk teljes egészében, mert többszöri kérésünkre sem kaptuk meg s így csak hiányos programot adhatunk azzal a megjegyzéssel, hogy még így is nagy az. Bizonyára kimagasló pontot fog képezni „Kerner“-nek a „Magyar dal“ című melodramája, amelyet H. Bathó János írt át zene-, férfi- és vegyes karra. Erről már előzetesen sokat lehetne írni, de most még csak röviden akarjuk vázolni nagy vonásokban mondjuk el róla azokat, amik a legszébbek, amik legfenségesebbek benne. Nehéz kiválasztani ezeket, mert hiszen az egész terjedelmében egy igazi magyar dal ez. Azok a gyönyörű részletek, azok a magasztos imák, amelyek a hegedű húrjain, az ajkakon és a tárogatón zeng, búg, az a százados honfiúi keservet kifejező költemény, mind-mind úgy viszik, ragadják az embert magukkal, hogy a *Rákóczy-ánduló* részleténél már nem itt, hanem ott él az ember a kuruc világban. Majd a Kossuth-nóta részleténél visszaálmódja a dicső 48—49-et s a végén a szózat részlete: „*Itt élned s halnod kell*“ . . . s kicsordul a köny a szemekből, sir a szív és rebegi az ajak: „*halnod kell*“. Bizony nem tetszhetett ez a dal a bécsi udvarnak, de lehet rajta csodálkozni és fájhat, hogy a *honvédség* bocsátotta el Kernert, az ő karmesterét, mert egy ilyen dalt szerzett. Itt igaz, hogy háttérbe szorúl a kórus s kénytelen helyet engedni a zenekarnak, de az estély többi pontja majdnem kivétel nélkül az övé. A zenekar fog még talán szerepelni a „Kakuk és filemile“ dallal. És most azokról kell még megemlékeznünk, akikről első helyen kellett volna írni. Olchvary Aladár és Ernő urakról, valamint Mészáros Dezső úrról, akik az énekkar felkérése folytán szintén hozzá járúlnak az estély impozánsabbá tételéhez. — Felkértünk annak hírüladására, hogy nem a táncmulatságra, hanem a koncentre kaphatók külön is jegyek 2 koronáért.

Népgyűlés. A sárospataki egyesült ellenzék nov. hó 27-én tiltakozó népgyűlést tartott, melyre Eötvös Károly és Olay Lajos ellenzéki képviselők is leutaztak Budapestről. A gyűlésen a s.-a.-ujhelyi függetlenségi

kör is megjelent. Nagyszámú közönség hallgatta végig a diszes szónoklatokat, melyeket Olay, Eötvös, Zoványi, Buza Barna, Fried Lajos és Szabó Zsigmond tartottak. Estve tüntető körmenet volt mely alkalommal a Láczy Sz. László házában egybegyűlt képviselőket Kormány Béla jogásznök üdvözölte, mire azok lelkesítő beszédet tartottak. A nagyenyedi kollégium ifjúsága üdvözölő táviratot küldött ez alkalommal a sárospataki főiskola ifjúságához, úgy üdvözölvén azokat, mint a mozgalom intézőit. A képviselők kiket megérkezésekor a pályaudvarnál az egyesült ellenzék nevében, dr. Zsindely István, az ifjúság nevében pedig Sinka Gyula szénior üdvözölt, az éjszakát Sárospatakon töltötték és másnap reggeli 8 óraker utaztak el innen.

Vér az e yetemen. A mostani politikai zavarok a melyekből az ifjúság éppen vérmérsékleténél fogva nem vonhatja ki magát, meghozták ezt a szomorú hirt is. Budapesten az egyetem falain belől támadott a rendőrség a diákok ellen és nem egy súlyos sebesülés történt. A sajnálatos eset ifjúságunknál mély részvételre talált.

— **Előfizetéseiket beküldötték:** Özv. Warga Lajosné (Sárospatak) 4 kor., Sárospataki Hitelbank 4 kor., dr. Kun Zoltán (Sárospatak) 4 kor., Tatár József (Erdőbénye) 2 kor., Jakab Ernő (Fehér-Gyarmat) 2 kor., Bukoveczky Nándor (Sárospatak) 4 kor., Papp István (Nagy-Kövesd) 4 kor., Illyés János (Átány) 4 kor., Heizler Sámuel (Sárospatak) 2 kor., Baksay István (Rimaszombat) 4 kor. Ifj. Fövenyessy Bertalan (Sárospatak) 2 kor., valamint tavalyról 4 kor., Kun Bertalan (Miskolc) 4 kor., Jósvai Dénes (Szutor) 4 kor. Köszönettel nyugtázzuk.

Felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét lapunk hirdetési rovatában is előforduló Haltenberger Béla ruha-festő-, vegyi tisztító- és gőzmosó-gyárára, mely cég szoliditásánál fogva általános elismerésnek örvend.

Szerkesztői üzenetek.

„Egyetemi Lapok“ Budapest. Más éven kaptunk cserepéldányokat. Most miért nem?

„Virágfakadás“ szerkesztősége Budapest. Önök is ifjú emberek, mi is azok vagyunk s talán nem fogják tolokodásnak venni, ha összeköttetést kívánunk — cserepéldányok által is.

Binét Menyhért Bécs. Ceruzajegyzeteidbe vaskos sajtóniba csúszott be. Készséggel igazítjuk helyre, hogy az említett közjogi bolondgomba *nem Krainz, hanem Grosz* bécsi egyetemi tanártól eredt. — A viszontlátásig üdvözlünk!

Ifj. Zsoldos Benő úrnak Zombor. Becses kéziratát tisztelettel vettük s nagyon köszönjük.

Székely Sándor. A „gondolatokat“ köszönjük. A „Hervadts lovelek“ a jövő számban jön. Máskor is keressen fel bennünket ilyenféle dolgokkal.

K. H. A verselése gyermeken naiv s gondolata teljesen hétköznapi. Semmi magasabb eszme, semmi nemesebb költőiség. Se nem lyra, se nem epika, hanem valami zagyvalék.

—ss. „Lévélhülláskor“ ügyes vers volna, de már elvesztette aktualitását. „Korzón“, „Kicsiny dalok“ nem

ütik meg a mértéket. Amannál a megragadóan kedves gondolatot összezúzza a gyarló kidolgozás, — ennél tūrhetőbb a kidolgozás, de kevés benne a gondolat.

M. S. Nagyon sajnáljuk, hogy „A IV. evangelium és a synopticusok“ c. művét nem közölhetjük, de nem űti meg a mértéket. Szép tárgyat választott ki, amellyel foglalkozni igazán öröm, de úgy látjuk, hogy csak a tárgyat találta meg és a hét pecsét nem tört fel szemei előtt. A bevezetés még eleinte szépen indul, de csakhamar ellaposodik, ami nagyon kezdetleges íráságra vall, pedig Öntől joggal várhattunk volna valami csinos és élvezetes bevezetést. Ez azonban a kisebbik baja a dolgozatnak, nagyobb baj az, hogy egy cseppet sem mélyedt bele tárgyába és sok olyan eseményt, olyan érveket, amelyek fontosabbak, egészen mellőz. A lépten-nyomon előforduló sajtóhibák, téves hivatkozások, ha mást nem, a „felületesség“ bélyegét ütik a munkára. Általában az egész munka egy nagy lére felelesztett gyarló szárnypróbálgatás, amelyhez így, még egyszer annyit kellene írni, pedig talán felényi terjedelemmel is jobban meg lehetett volna írni. Ami konceptióját illeti, az nagyon szétfolyó s csak azt mondhatjuk rá, mint a bevezetésre. Öntől, ismerve tudását, valami mélyebb dolgot vártunk és nem ilyet, amelyért, ha közöljük, meg vagyunk győződve, hogy Ön is kinevetett volna.

Zsolt. Hozzánk beküldött leveledet térszūko miatt nem közölhetjük, de a benne foglaltakat, mint amelyek a szőnyegen forgó ügy tényleges állapotát tüntetik fel, mi is aláírjuk s meggyőződésünk, hogy csak a roszakaratúak szándékos gyanúsításával állunk szemben akkor, amidőn a részedről érv gyanánt felhasznált nyilatkozat tevője személyében is célpontot keres a „Magyar Szó“ szerkesztője.

T A „Spiritizmusról“ irt hosszú cikkét — bocsáson meg — nem hozhatjuk. Mert első követelménynek tartanók, ha már szellemekről beszél, hogy legalább az írásban is legyen egy kis szellem. Mi pedig ilyet nem láttunk benne. Ön, tudom azt veti ellen, hogy a szellemek láthatatlanok, de... mi az Ön cikkét még sem vagyunk hajlandók közölni.

Belső munkatársak : Sutka István, Éles István, Bódi Dénes.

Nyomtatta Radli Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógyára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégebb s közismert gyárában ruhák egészben **tisztítatnak** és **festetnek**, továbbá **gallérok**, **kézeltők** s egyéb fehérneműek a legszebb kivitelben **mosatnak** és **vasaltatnak**.

Postacím : Haltenberger Béla, Kassa.

Hirdetések jutányos áron felvételnek.

A főiskolai ifjuság figyelmébe ajánljuk a magyaros jellegű, csinos, olesó

diák-ruhát

melynek Sárospatakon egyedüli készítője

HEISLER SÁMUEL szabómester.

NYOMTATVÁNYOK

a legjutányosabb árban

izléses kivitelben készülnek

a sárospataki ref. főiskolai nyomdában.

Finom vörös borok literenként 50 és 60 fillérért kaphatók özv. Nagy Gusztávnénál.

Tokaj-hegyaljai borvidék.

Sárospataki Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet borértékesítő osztálya, Sárospatak (vasuti állomás Sárospatak).

A hegyaljai szőlőtermelőktől részben megvett, részben pedig mintapincénkben elhelyezett s alább felsorolt borainkat teljes felelősség mellett eladásra ajánljuk:

1868. évi	4	puttonos aszú	1	üveg,	1/2	l. à	9—	kor
1883.	5	"	1	"	1/2	"	10—	"
1886.	4	"	1	"	1/2	"	8—	"
1890.	3	musk.	1	"	1/2	"	4—	"
1890.	5	"	1	"	1/2	"	7—	"
1891.	4	"	1	"	1/2	"	4—	"
1901	1	"	1	"	1/2	"	2—	"
18-3.		szamorodni	1	"	1/2	"	5—	"
1888.		"	1	"	1/2	"	4.50	"
1890.		"	1	"	1/2	"	3—	"
1901.		"	1	"	1/2	"	2—	"
1901.		"	1	"	1/2	"	4—	"
1901.		"	1	"	1	"	1 80	"
1902.		"	1	"	"	"	1 60	"
1902.		pecs.-bor (fur.)	1	"	"	"	1 20	"
1902.		aszt.	1	"	"	"	1—	"
1902.		"	1	"	"	"	—80	"
1902.		"	1	"	"	"	—70	"
1903.		"	1	"	"	"	—90	"

Az itt felsorolt borokból nagyobb mennyiséggel rendelkezünk.

Az árak üveg és csomagolási költség nélkül értetnek. Ez utóbbiak önköltségben számíttatnak fel. Az edényeket bérmentve, a felszámított árban a szövetkezet visszaveszi. **136 literes gönci hordó vételnél a feltüntetett árakból 5% engedmény jár, ingyen hordóval.**

Jelen árjegyzék kiadásával előbbi árjegyzékünk érvénytelenné válik.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szónoki hivatal. Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.	Főszerkesztő: SINKA GYULA FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE	Felölős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.
---	---	--

TARTALOM: Sinka Gyula: Karácsony. — Sutka István: A kórus táncmulatsága, meg a pataki képviselőtestület. — Ifj. Barcsa Endre: Karácsonyéji álom. — Pósa Péter: Berlinből. — Mikola Árpád: Csábítás. — Ifj. Barcsa Endre: Az emancipált nő. — Zsoldos Benő: Az éj. — Sutka István: A diákbecsület. — Hírek. — Hirdetések.

Karácsony.

Meg volt írva, hogy eljön e világra a Messiás és eljött mindnyájunk válságára, mindnyájunk üdvösségére. Dicsőség érte a magasságos mennyekben Istennek! mert ő küldte el, hogy az emberiséget, amely még ködben, a bűn, szeretetlenség és a tudatlanság fojtó, hüzhödt ködében bolyongott, — *megkeresse és megtartsa.* Eljött, alászállott Karácsony éjszakáján, hogy megtartsa bennünket, hogy megtanítsa minket az irgalom, a szeretet által törölni le a fájdalom könnyeit s gyógyítani a sebeket, kenyeret osztani a népnek, megvigasztalni a sorsüldözött szegényt.

A lelkünk esordultig megtelik örömmel, boldogsággal s a karácsonyi harangok zúgása között örömmel énekeljük a világ legszebb himnuszát, amelyet az angyali kar a jászol felett énekel:

„Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek és e földön bekeség s az emberekhez jóakarát.”

A karácsonyi ünnepek aranyos keretében képek jelennek meg lelkünk előtt s ismét halljuk:

„Ne féljete, mert hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz, mert megszületett néktek ma a Megváltó!!... Emez örvendetes szavakkal adá tudtára az angyal a megfélemlült pásztoroknak a rég várt Messiás születését s ők lelkök nemesebb sugallatát követve sietnek, hogy meglássák a dolgot, melyet megjelentett nekik az Úr.

Szokatlan fényű csillag ragyogása útnak indítja a keleti bölcséket s ők úttalan-úton, ezernyi veszély közt haladnak előre, hogy tisztességet tegyenek ama csecsemőnek, kivel üdv szált alá az egész világra.

Dicső múlt emlékei újulnak meg előttünk, örvendező sokaság tűnik fel lelki szemeink előtt, mert betelt az, amit oly régen óhajtottak, — beteljesült, miről ihletes lelkű, jövőbe látó próféták beszéltek, eljött végre az idők teljessége.

Mily öröm, milyen boldogság szállt be az elárvult szívekbe, mert mostan már bizonyosan hitték, hogy azok a litkos vágyak, reménykedések, amiket oly édes örömmel tápláltak mind valóra válnak.

Az angyalok énekét egyszerű pásztorok terjesztették széjjel az emberek között, a tündöklő csillagról a bölcsék beszéltek hirdelve mindennek az idők teljességét, a próféták szavának beteljesülését és aztán hirtelen az angyali szóval s karácsonycsillaggal új érzelmeket loptak a szívekbe.

Kézdtek emlékezni a letűnt nagyságra s álmódzni a régi szabadságról, hatalomról, fényről; azonban az álmok nem valósultak meg, az elvesztett hatalom nem tért vissza többé, mert az Ő hatalma nem földi hatalom, királysága nem földi királyság, mert Ő nem fegyverrel s nem hatalommal, de a szeretet szavával igyekszik közelebb hozni egymáshoz az embereket, hogy ledőljenek azok a válaszfalak, melyek elválasztották egymástól az embert, — hogy egy új világ táruljon fel a szemek előtt, szebb, dicsőbb, mint az a másik, melyben szolgálja volt a gyenge az erősnek, — hogy kiemelkedjék az ember a földporából s szárnyaljon lelke magasan az égig, hol nem bosszúálló, bünt-büntető Istent, hanem egy kegyelmes jó Atyát találjon, akinek gyermeke a föld minden népe. Egy szebb, magasabb élet kezdetét jelenti az angyal örömhírmondása s a bölcséket vezető csillag feltűnése, amelyben már nincsen *sem szolgál sem szabados*, de egyenlő mindenki a szeretet által.

A bölcséket vezető tündöklő csillagnak félnék világoló biztató sugára vezessen minket is ama messze napkeletre, kicsiny Betlehembe, hol a világ megváltója csendesen aludta csecsemő álmait, a pásztoroknak hangzott angyali ének csengjen a fülünkbe s hevítsen minket is törhetetlen hitre, erős szeretetre.

KRÓNIKA.

A kórus táncmulatsága meg a pataki képviselő-testület.

A főiskolai énekkar december 10-én fényes koncertet rendezett Pásztor Sámuel siremléke javára. Pásztor Sámuel évek hosszú során át pataki tanár volt, mint ilyen egészen össze volt forva Patak városával, a pataki főiskolával. Szerették tanártársai, szerették tanítványai, általában közbecsülésben részesült egész Patak városában. De különösen hálás szeretettel emlékszik meg Pásztor Sámuelről a főiskolai énekkar. Pásztor Sámuel sok éven keresztül volt ennek az egyesületnek vezetője, tanítója, sok verejtéket, sok fáradságos munkát áldozott az egyletért, sokszor dédelgette, sokszor védelmezte, ha kellett tollal, ha kellett szóval, valóságos édes apja volt a főiskolai énekkarnak. Mikor tehát a kórus, Pásztor Sámuelnek féltve őrzött, nagy gonddal ápolt kedvence hangversenyt rendez a Pásztor Sámuel siremléke javára, ezzel egy nagy, egy nemes kötelességét teljesíti és méltán számíthat minden szópért, jóért, nemesért lelkesedő, művelt embernek a támogatására.

A hangverseny fényesen sikerült. A közönségnek olyan művelzetben volt része, aminő nemesak Patak városában, de még nagyobb helyen sem mindennapi dolog. (Ezt különben bővebben méltatjuk lapunk más helyén). A hangverseny után táncmulatság volt. Hiába a fiatal vér megkivánja, no meg mindjárt nagyobb jövedelemre is lehet számítani és így mégis csak több remélhető a nemes célra.

A táncmulatságoknak a helye, mióta csak megvan a pataki városháza, mindig a városháza nagyterme volt. Eleinte ideadták ingyen. Úgy gondolkoztak a pataki városatyák, hogy a terem meg van, mikor tanácskozás nincs benne, üresen áll, multságokra nincs alkalmazható hely Patakon, a városnak nincs belőle kára, hát mulassanak benne. Csak egy pár év óta nincs így. Azóta megváltozott a felfogás és úgy látszik azt vallják, hogy aki multságot rendez, gondoskodjék helyről is. Ha neki nincs helyisége, odaadják a városháza nagytermét, de fizessen érte. A rendes díj 200 korona, egy estére talán nem is olyan sok (!) Igaz, hogy néha engedték mikor a felét, mikor mennyit. Állítólag azonban mégis megtörtént, (igaz-e vagy nem, nem tudjuk biztosan) hogy az ifjúság által a pataki *Kossuth-szobor* javára rendezett multság alkalmával a jövedelemből oda kellett adni 200 koronát terem-díjúl.

A kórus mostani táncmulatsága is a városházára lett tervezve, a meghívókon is még így is van jelezve a multság helye. Hiszen eddig, ha letették a taksát, szabad volt a vásár akárkinek, rendezhetett multságot, aki akart, a fő csak az, hogy fizessen. Sőt hiszen nem is olyan régen történt, hogy bűvészkedő, szemfényvesztő úrnak adták ki a termet jó pénzért előadás számára. A főiskolai énekkar úgy gondolkozott, hogy ha megengedik a multságot a városháza nagytermében a kellő díj lefizetése mellett a városi kórusnak, vagy az iparosoknak, akkor megengedik neki is, mikor Pásztor Sámuelnek, Patak város néhai polgárának az emlékét akarja megörökíteni. A kórus tévedett. Tarthat multságot a pataki városházán akármelyik kósza táncmester, megkaphatja előadásra akármelyik vándor csepürágó, ha tud fizetni: de nem kaphatja meg a főiskolai kórus, egyáltalában az ifjúság. Kimondották határozatilag, hogy a pataki ifjúságnak a városháza nagy terme többé nem

kiadó soha semmi áron. És ezt azért tették, mondották ki nagy határozatban és vették jegyzőkönyvbe vést jóslólag, mert a Rákóczi iskolájának az ifjúsága nem ment ki fogadni Ballagi Gézátt dísz-deputációval, sőt tovább megyek: a pataki ifjúság el mert menni az ellekzéli népgyűlésre; szóval mert a pataki ifjúság nem csupán akkor és ott éljenez, amikor Molnár János, a pataki főbíró.

Legyen nyugodt a nemes városi képviselő-testület, azért a pataki ifjúság nem megy fejjele a falnak, hogy nem tarthat ezután multságot a pataki városházán. Hiszen hál'istennek remélhető, hogy tarthat más helyen. De tegyük fel a legrosszabbat, hogy a főiskola ifjúsága egyáltalában nem rendezhet egy vagy két farsangon táncmultságot, (míg a jelenlegi előjáróság uralma tart) mert egyáltalában nem lesz helyiség. Azért legyenek nyugodtan, nem fog tönktré menni a világ-egyetem, sőt még talán a 300 éves kollégium sem fog összedűlni, szóval marad minden a régi rend szerint: (még Molnár János is megmaradhat főbírónak) ezzel ugyan nem valami szörnyű módon állottak bosszút a pataki ifjúságon. Ne fájjon a feje a nemes előjáróságnak, a pataki ifjúság azért még nem fog kétségbeesni.

Nem is azért írjuk e sorokat sem: csak tudja az Isten, olyan furcsának tűnik fel az új rend. Hiszen gondolkozunk csak egy kicsit, mit jelent a főiskola, mit jelent tehát a diákság Patak városának. Tekintsünk el attól, hogy ha nem volna itt a több mint 300 éves kollégium, ma Patak városáról csak annyit tudnának (ha tudnának) széles e hazában, hogy egy 6—700 lakossal rendelkező kisváros, jobban mondva nagy község, (ha egyáltalában felvitte volna eddig is) amelynek még egy járásbíróvága sincs. Mondom, tekintsünk el ettől is; nézzük pusztán az anyagiakat, hogy mit jelent a diákság Patak városának. A pataki főiskolának évenként átlag van legalább 700 növendéke. Már most minden növendék apraja-nagyja, átlagosan a legalacsonyabb számmal belekérül, vagyis lakásra, kosztra, ruházatra, fűtésre, világításra, egyéb felszerelésekre. zsebpénzre elkölt 400 koronát. Ez 700 embernél évi 280,000 korona, azaz kétszáznyolcvanezer korona. De ismétlem, hogy ez a legalacsonyabb számítás. Ha megkérdezzük a tanítató apákat, hogy mennyi pénzt kell egy évben Patakra küldeni, egész bátran tehetjük ez összeget 300,000 koronára. Azt hiszem nem kell hozzá bővebb kommentárt fűznünk, átláthatja mindenki, hogy mit jelent évi 300 ezer korona egy 6—7000 lakossal bíró nagy községnek. Megítélheti mindenki, hogy hány ember maradna Patakon kenyér nélkül, hány iparos csukhatná be a műhelyét, hány kereskedő a boltját, hány házi úrnak állana üresen a háza, mennyivel volna kisebb forgalma a pataki piacnak, általában mivé lenne Patak a diákok nélkül. Mégis lépten-nyomon azt kell látnunk, hogy a diák Patakon, az előjáróság szemében egy gyűlölt, sokszor lenézett, lebecsült alak, azt kell látnunk, hogy a pataki iparos legénynek valóságos ünnepnapja van akkor, mikor elverhet egy kis diákot; a pataki rendőrség (így hívják a hajdúkat és városi szolgálókat) örömmámorban úszik, ha egy kissé talán hangosabban beszélgető diák-kompaniát bejelenthet esendhaborításért, azt kell látnunk, hogy a pataki képviselő-testület határozatilag mondja ki, hogy mindenki másnak kiadja multság alkalmával a városházát, csak a főiskolai ifjúságnak nem.

Ismétlem, legyen nyugodt a nemes előjáróság, a pataki főiskolai ifjúság nem fog kétségbeesni. Azért most is — bár olyan váratlanul érkezett — az énekkar megtarthatta a multságot, nem maradt szégyenben és

hála az istennek törekvését, mulatságát siker koronázta, aránylag elég szép összeget tudott jelenleg is a Pásztor Sámuel siremléke javára összehozni. Mindössze csak azt érték el, hogy a közönség egy része, ismervé a tánc-helyiség kicsiségét, távol maradt és így kisebb volt a jövedelem. Ezzel aztán sikerült egy szép, nemes törekvést megkárosítani és elvenni egy bizonyos összeget egy olyan szép, nemes tervtől, amelynek megvalósítására, ha volna a pataki előljáróságban egy kis józan belátás, egy kis szépért, jóért, nemesért való lelkesedni tudás, neki kellett volna legelőször adakozni.

Sutka István

Karácsonyéji álom.

... És szólt az angyal... szállt fel az ének,

Bűvös danája a csoda-éjnek:

Örüljön ma minden lélek,

Szívünk álma im betölt,

Édenkertté vált a föld...

— Szép az élet, szép az élet!

Karácsony éj!

Oh szeretetnek csoda éje,

Mily bűvös-édes a zenéje!

S a dalos éjnek csillaga támad,

Vakit a fénye, űzi az árnyat.

Pásztori kar azt kiáltja:

Félre jajszó, panasz-sírás,

Eljött hozzánk a Messiás,

— Ég szülötte, föld királya!

Száll a lélek!

Futva repül tündéri tájra,

Ragadja az éj szent danája!

S a nevető szél lobogót lenget,

Megdobban a szív, jege felenged.

Tündérvilág képe tárul,

Ahol panasz, sírás nincsen,

Szeretettől fénylik minden,

Édes méz hull ott a fáról.

Mily boldogság!

Egy égi atyát tisztel a föld,

Testvérszeretettel szive betölt.

Repül a lelkem nem ismert tájra,

A nagy világot futva bejárja.

S tekintsek bár akármerre,

Szárazföldre, vagy tengerre,

Ég a földre csókot lehel

Csoda-édes szeretettel.

S az emberek!?

Inség, gyűlölet már eltévedt!

Légy áldva te édeni élet!

Ifj. Barcsa Endre.

Berlinből.

Lecturis salutem!

Ahogy itt ülök ridegnek csak a magányosság miatt mondható szobámban és hallgatom a hatalmasan megtermett, bozontos szőrű mecklenburgi lovak patáinak a kemény aszfalton való dobogását, meg az utánok gördülő, nehéz szekerek meg-megújuló dübörgését: úgy elgondolkozom az előttem szinte álomnak feltűnő változáson, amibe belecseppentem. Még most is, innen-onnan két és fél hónapi itt tartózkodásom után, olyan nehéz beletörödni a gondolatba, hogy a vén alma mater időbarnította falai olyan messze vannak tőlem! Azaz, — hogy én vagyok távol; — én távoztam messzire tőled, te szentséges emlékektől megszentelt csarnoka a tudománynak! — én, akit felneveltél, mint anya a gyermekét. — De hát ki tehet róla, hogy sebesen repülő szárnya van az időnek, s hogy e földön minden oly változó?!... Ki mondja meg, miért van az, hogy míg az iskola padjait kell koptatnunk, a vihar szárnyaira szerelnők ültetni az időt, úgy rohanni végig az esztendőkön, és amikor, mint fáradt vándor, elhaladtak mellettünk nekünk lassúnak tetsző tempóban a mézgyűjtés éveit s kint találjuk magunkat az iskola, a jó barátok körén, kikkel lelkiünk egybeforrott, akkor meg már legszívesebben visszafordítanánk az idő szekerének rudját s régi köntösébe hujtatnánk bele, hogy legyen úgy — hacsak egy kicsit is, hacsak egy pillanatra is — legyen úgy, mint régen volt!...

És elgondolkozom arról is, hogy minő gondolatok járták át meg át a lelkemet, mielőtt útnak indultam volna. Hogy minő ideális állapotokat találok a hatalmas és százféle erényéről híres német nemzet fővárosában minden tekintetben, de különösen az engem, mint papi embert, legközelebről érdeklő egyházi s ezzel kapcsolatban az erkölcsi élet terén! Valami olyasfélét éreztem, hogy templomba jövök, ahol a hét napjaira való tekintet nélkül hinteggettik az a bibliai jó mag s az emberek örökös harangzúgás, keresztvetés és ájtatoskodó szemforgatás nélkül, nagy gyönyörűséggel isszák az életnek vizét! Mindig így hallottam s így gondoltam én is.

Hát szó sincs róla, hogy a jó mag nem hinteggettetik este is, reggel is. És pedig nagy buzgósággal, valóságos pünkösti lelkesedéssel. Amint figyelem, rájövök, hogy nagy, fárasztó, apostoli munkát végez itt a protestáns egyház: a rendes istentiszteleteken kívül vasárnap-kétköznap bibliaolvasási és magyarázási órákat tart; remekebbnél-remekebb hangversenyeket rendez hetenként a templomokban, a német művészvilág legjelesebbjeinek közreműködésével; erkölcsnemesítő és számtalan fajú, de mind evangéliomi alapon álló ifjúsági egyesületeket szervez s azoknak vezetésén odaadással fáradozik; a nép számára mesés-olcsóságú, egyházi szellemű lapok s iratok szerkesztéséről gondoskodik stb. Szóval ez u. n. belmissioi tevékenység a legteljesebb mértékben ki van fejlődve és önérettel mondhatják a pásztorok, hogy „nem ürömmel étetik és nem méreggel itatják,“ hanem „kies folyóvizek partjain legettetik“ nyájuikat.

És mégis, mégis!... Miért is van az éremnek másik oldala is?...

Távol áll tőlem, hogy a prot. egyházakban újabb időkben igen szépen induló ilyenfajta buzgólkodásokat talán kicsinyeljem s a maguk jelentősége szerint ne méltassam, sőt szíves készséggel elismerem nagy fontosságukat és illő mértékben magam is kívánok ilyen irányban működni; de az éremnek ám más oldala is van! S ami ezt e másik oldalt: a közönséges, mindennapi életet és

az erkölcsöket illeti, hát — sajnos — ezekről már nem szólhatok ilyen nagy elismeréssel. Rettenetesen tévednék és nagyot is vétkezném azonban, ha ezt a jelenséget amazzal összekötetésbe hoznám, vagy éppen annak a rovására írnám, amiről az imént szólottam; hiszen ez egy volna a leghetetlenebb képtelenséggel, főleg amikor ennek is kutatom az okát, amennyire tőlem telik s úgy gondolom, meg is találtam! Hogy mégis közvetlen egymásután szólok e kettőről, csupán csak az ellentétnek minél élesebbé tétele végett történik.

Poroszország, mint köztudomású, erősen rendőri jellegű állam. A rendőrség a maga óriási hatalmával rányomakodik mindenre s ha szükségével látja, betolakodik még a családi élet szentélyébe is. Am eggyel mégsem képes megbirkózni: azzal a még nálánál is hatalmasabb banditával, amit mai nyelven socialismusnak neveznek. Ez alatt természetesen nem azt az eszményi socialismust értem én, ami valamennyiünknek a lelkében szenderegve él, mint az eszményekért örökké rajongó emberi szív egyik féltett kincse és soha valósulásra nem jutó vágya, hanem a tényleg létező s a nem egy — főleg erkölcsi szempontból — veszedelmes tant hirdető társadalmi irányt. A politikai socialismus külső nyilvánulásait, tüntetéseit kellő mederben tudja tartani a jól fegyverzett rendőrsereg, ámde ennek a társadalmi fekélynek terjedését megakadályozni már ennek nincsen elég hatalma. Nem is lehet, mert ez olyan, mint a földalatti tűz: látatlanul terjed, vagy hogy az irás szavait használjam: mint a szél, nem tudni, honnan jő és hová megy?!

Nos, amit az imént mondtam, hogy a szerfelett laza-erkölcsi viszonyok okát kutatgatom: ennek a félelmetes banditának a „szabad szerelem“ nyíltan hirdető tanában gondolom a főokot megtalálni, amihez természetesen a minden világ, sőt minden nagy várost környező romlott légkör s talán még más okok is járulhatnak. Itt a világgosság kedvéért meg kell említeni, hogy nem a szemétdomb szennyéről: a társadalom kivetettjeiről, hanem általánosságban szól a nóta!*

Felvett szempontunkból nem utolsó jelenség ám az sem, hogy itt a gyermekek konfirmációjuk után, 14 éves korukban bizonyos szabadságokat kapnak, így a fiúk engedélyt a dohányfüst élvezésére, a lányok pedig hosszú szoknyát és — kapukücsöt. S úgy hallom, hogy a mamák nem szaladnak azonnal a rendőrségre s nem epeztik magukat túlságosan az aggodalom miatt, ha csemetéik az éjjeli órák előtt nem térnek vissza. Olyasmint is hallottam, hogy ily alkalmakkor nem ritkán megtörténik, hogy a szépen induló leányka másnap reggel rézkarikagyűrűvel és még valamivel megterhelve omlik boldog szülői keblére, — de már ezt talán el sem illik mondani, annál kevésbbé elhinni, mert hiszen ez amolyan csúnya pletyka, mende-monda is lehet.

Egyébként egynehány bálteremben magam is megfordultam a tapasztalatgyűjtés és korántsem a bosztonozás szempontjából — ez utóbbiért bizony Patakon se nagyon törtem én magam, annál kevésbbé itt — és érdekes felfedezésre jutottam, arra t. i., hogy itt az őrszem, a gárdedám ismeretlen fogalom. Én magamtól ugyan teljes biztonsággal nem merném állítani, hogy e nevezetes személyiségek nem ülnek-e össze valamelyik melléktéremben kávézgatni, az elmúlt szebb idők felett eszmét cserélni s talán sóhajtásokat is váltani, de a viszonyokkal jobban ismerős ismerőseim megnyugtatták e fölött tépelődő és aggodalmaskodó lelkemet azzal, hogy a német

mamák haszontalanul ugyan nem töltik az időt s az alatt, míg leánykaik hévvel lejtik a quadrillet egy-egy fess hadnagyocska oldalán, ők nyugodt lelkiismerettel alusszák hajlékaikban az igazak álmait. Amiben aztán természetesen az én lelkem is megnyugodott szép csendesen.

Valami felemelő és megható látni olyan jeleneteket is, amikor egy-egy, a villanyosra kapaszkodó öreg anyókat fess, vidor, ifjú emberek a szó szoros értelmében eltaszitanak, hogy ők ugorhassanak fel előbb, felemelő és megható annyival inkább, mert ez a művelt németek fővárosában történik. Pedig itt — nem úgy, mint Pesten — bármikor, a megindulás után is szabad a villanyosra való felszállás és az erőteljes fiatal ember mit sem kockáztat egy ilyen vállalkozásnál, míg a szegény anyóka legalább is a testi épségével játszik. Megemlítem azt is az én tapasztalatlanságomra nézve, hogy egy alkalommal egy tisztos, öreg matróna előtt felkeltem s helyet kínáltam meg a már több üres helyet nem bíró kocsiban és jutalmam érte utitársaim részéről a szó szoros értelmében vett megmosolygás volt, amibe belejátszott valami olyasforma akkord is: nézd a falusi butát! No, hogy azóta én is alkalmazkodom a mos Bero-liensishez! Hjal „si vivis Romae, vivendus es more Romano.“

Ilyen kicsinyiségeknek tetsző, de mindenesetre jellemzetes dolgokból egész garmadát tudnék felhozni illusztrálására a berlini móresnek és a német tökéletességnek; de félek, hogy különböző vádak érhetnének, amik között nem utolsó helyen állana a művelt külföld némely bámulói részéről az elfogultság vádja.

Szólok hát most a mi kedves, Berlinben élő honfitársainkról. Az egyetemi hallgatókat ezúttal mellőzöm, ámbar a jó „kakukmamának“: szép Magyarországnak itt is van nem egy diszpeldány-zöldszász fia, főleg a technikán. De hát nem annyira azok élete érdekel se engem, se titeket, kik sorimat olvassátok, akik tanulmány szempontjából egy, két félévig tartózkodnak itt, hanem akik hosszabb időre, vagy talán véglegesen német földön telepednek meg kenyérkereset szempontjából. Három magyar egyesület van Berlinben: a nagy magyar egyesület; a magyar kisiparosok és kereskedők egyesülete és a Petőfi magyar asztaltársaság, amely kevéssel ezelőtt szintén egyletté vedlett át. A középső helyen említett a legtiszteltemtöbb: józan, nemzeti irányú tömörülése ide szakadt honfitársainknak. Az elsőről csak annyit, hogy ennek gr. Tisza István berlini tartózkodása alatt titkára volt és báljain még a Szögyény-Marich családja is részt vett néhányszor; amint azonban kisült, hogy egy bálon leányainak olyan ifjú urak mutattattak be, akik néhány nap múlva a budapesti rendőrség által köröztettek, a berlini által meg letartóztattak, hát azóta — úgy tudom — a nagykövet úr ő nagyméltósága nem szerencséselteti többé a nagy magyar egyesület megjelenésével. Hát hogy sem a Tisza gróf titkarsága, mint akit már kora ifjúságában sárga-fekete koszorúval tiszteltek meg tanuló társai, sem ez az utóbbi dolog nem éppen a legjobb ajánlólevél az egyesület mellett, az bizonyos.

Hanem a harmadik: a Petőfi-egyesület, az mégis a gyöngye a magyar egyesületeknek! Nagyrésze tagjainak az otthoni viszonyokkal elégtelen iparoslegény, kiknek hazájuk ott van, hol jobban meglehet tölteni a gyomrot, vagyis törül metszett szocialista. Van köztük néhány olyan is, akiknek otthonról menekülniök kellett egy és más ok miatt, de viszont nem mondanék igazat, ha el nem ismerném, hogy vannak kivételképen derék, munkás, tanulás és önképzés céljából ide fáradt tagjai is. Mert azt el kell ismernünk, hogyha semmiben nem is,

* (Ez nem tromf akar lenni a berlini „Lustige Blätter“ nevű firkiálmányának a P. H. egyik Esti levelében is szóvá tett szörnyű izetlenségeire!*)

de az ipar és kereskedelem terén nagyon sokat tanulhatunk az élelmes németektől! Mint tiszteletreméltó kivételeket, névszerint is megnevezem Annóczyk Endre és Hahn Gyula gyárosokat, akik igaz, magyar érzésükkel, az idegenben csak fokozódó, lángoló hazaszeretettel mintegy ellensúlyozni kívánják — és személyes tekintélyök révén sikerül is nekik — az egylet kozmopolita szellemét, ferde irányban való csapongását. Egyébként csupán csak e szempontból lettek tagjai ennek a nemzeti büszkeségünk nevét viselő s az önálló embereket nem is szívesen fogadó egyesületnek s így örszemeknek tekinthetők, akik minden érdek nélkül szép, hazafias tisztet vállaltak magukra! Nos, ez az egylet, elnöksége útján egyszer felkért engem, hogy egy szombat este tartsak helyiségében felolvasást; a tárgyválasztás reám bízottott azzal a megjegyzéssel, hogy a történet, physika, matematika, vagy bármely más tudomány területéről vehetem felolvasásom tárgyát. Valami nagy hajlandóságot nem éreztem magamban a vállalkozásra, de fentebb nevezett t. barátaim kérésére, akik azzal hatottak rám, hogy csak magyar érzéssel, erős faj- és hazaszeretettel irjam meg felolvasásomat, ezáltal nemes missiót teljesítek: édesgetem, vagy legalább is édesgetni próbálom a megtévedt juhokat az elhagyott akol felkeresésére, — mondom, ezek erős nógatására megtettem. Írtam az I. Rákóczi György szabadságharcáról s a linci békéről, mint amely alkotmányunk egyik sarkkövének: a vallásszabadságnak ma is fő-fő erőssége, írtam a magam ítélete szerint úgy, hogy itt-ott a szívem egy-egy darabját szakítottam ki s tettem eléjük a lehetőségig tetszetős formában és azzal a gondolat- tal, hogy legközelebb meg a II. Rákóczi Ferenc szabadságharcát fogom ismertetni. Azt reméltem ugyanis, hogy magával a Rákóczi névvel is valamelyes jótékony hatást gyakorolhatok a megdermedt szívekre.

S ha azt hiszitek, hogy általában véve — a kivételről nem szólva — az egylet tagjainak tetszését megnyerte felolvasásom, hát nagyon csalódtok!

Nemcsak azt nyertem meg, hogy kisütötték reám, hogy nem közéjük való vagyok, amit persze én szíves készséggel, nyomban elismertem, hanem azt is, hogy egyikök nyíltan a szemembe mondta: mit nekik haza? — ott van a hazájuk, ahol jól megy dolguk és hogy a munkáviszonyokról, a munkabérek javulásának mikéntjéről tarthattam volna inkább felolvasást, mert ez érdekli őket, nem pedig a saját dicsőségöket és jólétöket kereső Rákócziak. Mondott még mást is, azt t. i, hogy a magyar nemzet története épügy, mint a többi nemzeteké is, ferde irányban van megírva, mert nem egyéb az uralkodók, a fejedelmek dicsőítésénél, holott pedig azt kellene megírni, hogy hogyan nyomorgott a munkásosztály mindig, épenúgy, mint napjainkban s többéffélt. A jeles historikus épen gömöri atyámfia volt, — úgy tudom, egyetlen az összes között, — képzelhetitek, minő büszke voltam és vagyok reá! De könnyű elképzelni azt is, hogy a II. Rákóczi Ferenc szabadságharcáról írni szándékolta felolvasás a tollamban maradt.

Most pedig valamit önmagamról is. Igaz, hogy az imént is szoltam a saját személyemről, de a Petőfi-társaság kedvéért; egy-két szót most a magam kedvéért is! Nem mondhatnám, hogy valami nagyon sokat alkalmatlankodom — az ismert frázis szerint — „a nagy Pfléideres lábai előtt“, ami heti egy óras studium mellett nem is lehetséges, de heti 16 órára eljárak rendszeren s az előadás jó részét meg is értem már. Bizony, ez nem sok időt emészt fel tőlem, így hát elég szabad időmet „barangolás“-ra használok s közben nyitott szem-

mel nézek, figyelek és szemlélődöm. Nagyon sok érdekes dolgot látok eközben, amik közül nem egy méltó volna a krónikás pennájára s ha krónikásnak születék vala, tollam hegyére is venném és elküldeném hozzátok, hogy lássátok ti is a német világ tarka furcaságait.

Egyébként megvagyok, élek csendeskén. Csak azt restellem magam előtt, hogy a burkusok fővárosát jobban ismerem, mint a saját magunkét. Sok alkalmam ugyan nem nyílt a miénknek a megismerésére, de hát mégis csak restelli az ilyen dolgot az ember!

Azt emlitem még meg, hogy a pataki főiskolát az egyetemen ketten képviseljük Zoltán László joghallgatóval.

Többet most nem írok. Tudom, prédikáció-tanulással vagytok elfoglalva s nem értek rá a titeket talán nem is érdeklő sorok elolvasására. Végét szakítom hát írásomnak azzal a kívánsággal, hogy a régen és nehezen várt karácsony ünnepe hozza meg mindnyájotok örömét s teljesítse be hozzáfűzött boldog reménységeiteket! A magam számára csak annyit kérek: ha jól leszen dolgotok ülvén boldog ünnepeket, emlékezzetek meg rólam is, aki elekcio, legacio, családi és baráti kör nélkül várom amaz örvendetes üzenet hirdetését.

1904. december 8.

Pósa Péter.

*Csábítás.**

*Azt beszélnek rólad,
Te szép kis menyecske:
Csókos ajkad, hogyha csókol,
Mástól piros, nem a csóktól.
Pirosra van festve.*

*Hogy csalfa a szíved,
Nincs, aki szeresse,
A csókod nem méz, de méreg,
Kárhozat az ölelésed,
Te hamis menyecske.*

*Ha akarnád, . . . egyszerű,
Egy szerelmes este
Én megmondanám tenéked,
Igaz-e, amit beszélnek,
Te édes menyecske.*

Mikola Árpád.

Mindent, még saját szívünket is, fel kell tudnunk áldozni, hogy kötelességünket teljesíthessük.

(Lafontaine.)

*

Ha titkomat elhallgatom, az az én foglyom; ha kiszalasztom, én leszek a foglya.

(Arab közmondás.)

*

Az akaratban van a bűn, nem a tettben.

(Raupach.)

* Szerzőnek legközelebb megjelenő verses kötetéből. Mikola Árpád egykor, mint pataki diák tevékeny tagja volt a gimnáziumi Erdélyi önképzőkörnek s munkásságáról dicséretes tanúságot tesznek a kör emlékkönyvei.

Az emancipált nő.

— Pályanyertes beszély. —

Írta: **Baresa Endre.**

Gyönyörű téli nap volt. A megfagyott hópelyhek tükörként csillogtak a bágyadt napsugárban. A fáknak ágai között még csak szellő sem suttozott, olyan csendes volt a természet, mint a holtak hazája, olyan néma volt a lég, mint a koporsóban szendergő halott... De nem, mégse... Néha-néha egy-egy éhes varjú károgása hasított a légen át, mint virrasztó ének a halott természet felett s mellé kíséretül verébcsiripelés és cinegehangok hangzottak. Mily keserű paródiája a sorsnak?... A természet, ez az óriás halott, a föld leghitványabb teremtségeinek zürzavaros hangjai mellett szendergi hosszú álmát!

*

A b... i országuTON két földesúr közelit a „Nyíres“-nek nevezett erdő felé. Vállaikon vadászfegyver, oldalukon egy-egy vadásztáska van s előttük egy tarka agár futkározik. Vadászni mennek. A „Nyíres“-ben sok a nyúl, az őz és a szarvas s lehet-e nagyobb gyönyörűsége vadászembernek, mintha egy gyönyörű szarvast puskája hegyére vesz és leterit? Pedig mindketten szenvedélyes vadászok. Egyik B... falu földesura; magas, barna férfi, arcán és egész termetén a férfiaság varázsa ömlik el. Tekintetében van valami sötét kifejezés; nem vadság ez, mely visszataszítává teszi az embert és félelmet gerjeszt a nézőben, — hanem valami olyan szelid fájdalom, melyet egy régi, kínos emlékektől megtört szív ültetett a szemekbe. Azonban dacára eme bánatos kifejezésnek, mely szeméből kisugárzik, arcvonásai elárúlják egyeneslelkűségét és nemesszívűségét. Tartása szinte büszke, léptei ruganyosak. Teste, dacára a fájó emlékeknek, nem tört meg, délceg még most is, hanem kedélye... az beteg. Szótalan, mintha néma volna, magabizárkózott, szinte kerülni látszik a zajt, az embereket. Ha kérdik is, csak nehezen és néhány szóval felel. Most is szótlanul haladnak egymás mellett, csak a megfagyott hó ropogása hallatszik lépteik alatt, míg nem társa, egy vidám arcú, piros képű, kissé kövér földesúr, kinek legnagyobb erénye a jószívűség, — törli meg a csendet:

— Te, Gerő, úgy hallottam, hogy leányodat a középiskolába viszed, igaz-e ez?

— Ki mondta ezt neked?

— Hát a nő!

— Üres beszéd, sohasem gondoltam erre.

— És miért nem? — Hiszen manapság már minden tehetős család igyekszik leányát (feltéve, ha van) tudományos oktatásban részesíteni, miért lennél hát te kivétel az általános alól?

— Pedig — lásd — én az vagyok.

— Hogyan, te nem helyesled a nőemancipációt?

— Sőt határozottan elítélem.

— Gerő, te nagyon különös vagy. Hiszen ez a mai társadalomnak legkedvencebb témája s feltétlenül ragaszkodik hozzá. Én magam is lelkes híve vagyok és azt tartom, hogy a mai modern kor tudományos előhaladottsága megköveteli a nőktől is, hogy ha nem a legapróbb részletességgel is, de legalább általánosságban valamely tudományos dologhoz hozzá tudjanak szólni. Meg aztán a tudomány a lélek tisztító tüze. Annak világánál nemesedik és csiszolódik a lélek. A lélek pedig olyan, mint a gyémánt, mennél inkább csiszolják, annál fényesebb, annál csillogóbb!

— Kedves barátom, te nagyon tévedsz. Igaz ugyan, hogy a lélek egyúttal szellem, értelem, de viszont az is igaz, hogy a lélek az érzelmek, az indulatok, vágyak és szenvedélyek székhelye, más szóval: a lélek édes testvére úgy az észnek, mint a szívén. A női szív világa, természeténél fogva, sokkal finomabb és gyöngédebb, mint a férfi szívé. A férfi arra van teremtve, hogy eszének mesterséges művelésével küzdje fel magát azzá, ami igazi rendeltetése: a teremtés koronájává s ezzel még nem hullatja el szívének himporát, sőt még inkább megtisztítja azt minden salaktól, míg, ha a nő eszmevilágát mesterséges úton, hogy úgy mondjam: durva kezekkel idomítják, szívének világa összedől, érzelmei eltompulnak éppen természetességénél fogva s eladja tudományért azt, amit nem vehet meg még lelkének üdvösségén sem, ami pedig nemének legszebb ékesége: a nőességet. Oh, barátom, én utálok a pápaszemes, tudós hölgyet, gyűlölöm a nőemancipációt, a társadalomnak ezt a szűkös polypját, amely megmételtyezi a gyöngéd női szíveket!... Ki szeretne egy mogorva, könyvmoly-feleséget? Avagy te elvettél volna-e egy doktorkisasszonyt, aki neked édes szavak helyett felolvasást tartott volna a tüdőbetegség szérumáról?!

— Egyszóval, te ellentétbe helyezkedel a közvélemény felfogásával?...

— Igen, barátom! Sőt azt mondom, hogy ha még a legutolsó koldus is tudósnak képeznél leányát, én akkor is meghagynám a magamét a maga természetességében. Nóm ugyan nagyon rajta van, hogy vigyük Margitot a gimnáziumba, azonban míg én élek, addig én parancsolok, az én akaratommal pedig sohasem fogja megízlelni a tudománynak reá nézve keserű ízét és ha talán én meghalnék s leányom oda kerülne, hidd el, hogy síromban sem tudnék nyugodni!

Igy beszélgetett egymással a két jó barát: Tarnay Gerő és Vaday Gábor s az utóbbi csodálkozott rajta, hogy a különben szótalan Tarnay most egészen váratlanul milyen bőbeszédűvé lett. Csodálkozott, — mondom — mert hiszen ő nem tudta, hogy a legfásultabb szívnek, a legbetegebb kedélynek is van egy Achilles-sarka, amely a legszótalanabb embert is bőbeszédűvé változtatja. Tarnaynál ez az achillesi sarok az volt, ha leányáról, a kedves kis Margitról beszéltek. Akkor, mintha kieserélték volna, arca felvidült, szemei megélénkültek és nem mondta volna rá senki, hogy ő az a mogorva, zárkózott természetű Tarnay Gerő.

Lassan-lassan elértek a „Nyíres“-ben levő tisztásra. A tisztás szélén egy kidőlt fatörzsrre ültek és fegyvereiket lövésre készen tartva, várták a jó szerencsét. Egyetlen szót sem váltottak egymással, mintha csak attól tartottak volna, hogy beszédeikkel elűzik a vadakat. De nem volt szerencsájük. Már jó másfélórája várokoztak, folyton egy helyen ülve és még csak egyetlen nyúl sem jött feléjük. Vadayt bosszantá a dolog és egy türelmetlen mozdulattal felállva, így szól barátjához:

— Gerő te! Így elvárhatunk itt itéletnapig is. Hanem várj csak. Én beljebb megyek az erdőbe, egyrészt, hogy az agárral hajtsak is, másrészt meg — hátha utamba akad valami.

Azzal be sem várva barátja válaszát, eltűnt az erdő sűrű fái között s Tarnay egyedül maradt. Olyan csendes volt az erdő, mintha minden élet kiveszett volna belőle. Ebben a szomorú némaságban lelke csak úgy rajzolt az emlékek tarka képeitől. Eszébe jutottak ifjúságának zord napjai, felújult előtte első szerelmének bűbajos alakja. Hogy szerette, hogy imádtá s nem tudja feledni még most sem. Miért kellett meghalnia éppen

boldogságunk hajnalán? Hejh, ha az élne, nem volna ő most olyan kedélybeteg, olyan néma, mint a sir. Margit, Margitom! édes szerelmem! Testvéred, az én nőm, nyomodba sem léphet, de hát ő olyan jólelkű, engemet nagyon szeret s ez az egy, ami még enyhíti bánatom. Meg aztán az én édes kicsi lányom, a te képed mása tud engem néha néha felvidítani. Óh, kis báránycám! — dehogyan vinnék én téged a tudományok rideg csarnokába, dehogyan mérgezném meg ártatlan lelkedet. Nem, nem... soha!

Igy kóvályognak lelkében a multak emlékei, így igyekezik eltaszítani magától egy gyűlöletes eszmét és míg szeretett leányának sorsát ábrándos színekkel festi meg, észre sem veszi, hogy háta megett megrezzennek a cserjének száraz ágai, csak akkor eszmél fel már, mikor hirtelen két ordas farkas ugrik elő a sűrű fák közül. Egy pillanat és az egyik farkas halálosan sebezve, piros vérral festi meg a nap megtört fényében csillogó havat. De másodszor löni már nincs ideje. Az éhségtől dühös farkas pedig gyorsan ugrik reá. Mit használ a jó vadászkesz, reszkető kézzel csak kicsiny sebet üthet a farkas oldalán, amitől az még dühösebbé válik. Újabb tusához kezd hát. Vadászkeszét eldobva, utolsó erőfeszítéssel markolja meg a vérengző állat torkát. Hasztalan. Ereje fogyni kezdett. Mellén és arcán csurogni érzi meleg vért, már-már utolsó ereje is elhagyja, midőn váratlanul Vaday lép ki a sűrűből és meglátván barátjának helyzetét, kétségbeesetten felkiáltott.

A farkas a kiáltásra felugrik s meglátva a közelédőt, a vértől felizgatott állat bőszerűen rohan újabb áldozatára, azonban Vaday golyója, mint a villám fúrja keresztül a bestia agyát. Aztán odamegy félig alétlan fekvő barátjához s míg sebeit gondosan bekötözi, az feleszmél s miután egy kis erősítőt vesz be, fel is áll. Vaday pedig gyöngéd figyelemmel karonfogva barátját, elindul vele lassú, csendes menetben hazafelé...

Szegény Tarnay!...

— Honkám, édes feleségem, adj egy pohár vizet! Tűz égési testemnek minden porcikáját, a pokolnak minden kinja emészti bensőmet. Érzem, hogy el kell vesznem, mert megöl ez az óriási láz... Így ni! De jól esett minden tagomnak ez a víz, egészen megkönnyebbültem... No, ne sirjatok, nem fáj már semmi részem!... Ne sirj Honám... Te sem kis lányom... Mért sirattok engem, hiszen...

Itt hirtelen elhallgatott a nagy beteg Tarnay Gerő. Azt akarta mondani: hiszen még nem haltam meg, de egy erős köhögési roham elfojtotta szavát.

A szoba nehéz levegőjét a betegnek gyors sóhajtásai még folyóbbá tették. A kínos kép: a zokogó anya és leány patakozó könyeikkel oly nyomasztólag hatottak a szemlélőre. Az orvos némán, lecsüggesztett fővel állt az asztal mellett. Óh, az ő tudománya már nem tehet semmit, itt a véges ész megáll, s megrendül, meghiusul minden kísérlet.

— Vízet, vizet nekem!... Meghalok!... Végem!... Vízet... Látom a poklot!... Hah, hogy ég!... Jer Honám... Mi az?... Már vizsik... Margitot!... Nem, ne vigyétek!... Hozzátok vissza... mert... mert... mert...

Aztán nem szólt többet a beteg. Homlokán halálos veríték kezdett tükröződni, ajaka szederjes lett, arcáról eltűnt minden pír. Egy-egy vonaglás, egy-egy lassú hörgés muttatta, hogy itt az élet többé már nem tér vissza.

Nem is tért. Tarnay Gerő meghalt. Halála igazi,

mély sebet ejtett özvegyének szívére, mert hiszen ő szerette Tarnayt szívből, igazán, nagyon és nem is gondolt arra sohasem, hogy egy más férfival lépjen örök frigyre, pedig kérője akadt volna elég, mert fiatal is volt még és szép is, hanem ő a Tarnay nevet nem akarta eldobni magától soha.

Férjének halála után csak egy gondolat foglalkoztatta: leányának tanitattása. Jóllehet, tudta azt, hogy boldogult férje tiltakozott ez ellen, mindazonáltal annyira beleélté már magát ebbe a gondolatba, hogy arról semmi körülmények között sem tudott volna lemondani. Csak azt várta még, hogy a gyászév leteljen, mivel a gyászruha mindig olyan nyomasztó kedélyhangulatban tartotta... ő pedig örömnappjai közé akarja számítani azt a napot, melyen Margitot a középiskolába viszi.

Lefolytak a siralmas napok, eltelt a gyászév s Tarnayné most már misem gátolván tervében, elvitte leányát abba a csuda világba, amely míg a férfiaknak homlokát habérkoszorúval övezi, addig a nőket kivételtelen igazi formájukból.

Ki mint ítél?... Nevetséges-e az ilyen nő, avagy szánalomra méltó?... Majd meglátjuk...

*

Négy éve múlt már, hogy Margit „lelkét műveli,” amint azt édes anyja szokta mondogatni. A tizennégy éves leány szinte fáradhatatlan buzgalommal emészti napról-napra a betűket. — „Kiváló tehetség” — nyilatkoznak a tudós professorok. — „Jó gyermek, örömet szerez nekem” — gondolja magában az anyja. „Szánalomra méltó leány” — vélekedik a falu lelkésze.

És Margit csak tanul tovább. Nem múlik el egy év sem, hogy valami különös dicséretben ne részesítenék tanárai. Ilyenkor aztán az anyja túlboldognak érzi magát és szinte diadallal áll meg a falon függő arckép előtt. Férjének arcképe az és beszél hozzá örömtelt hangon:

— Látod, ugy-e hogy nekem van igazam?... Margitunk kedves, okos leány már is, iskolái végeztével pedig művelt nő válik belőle, aki megállja helyét bárhol és nem kell pirúlnia tudatlansága miatt. Ne haragudjál hát édes Gerőm, hogy akaratom ellenére cselekedtem, bocsáss meg érte, hiszen te olyan jó voltál hozzám mindig. Ugy-e megbocsátol?

S im Tarnaynének úgy tetszik, hogy az a néma kép, ott a falon, mintha szólni akarna, mintha azt mondaná:

— Szegény félrevezetett Honám! Te csak a jelent látod, s nem tudod, hogy milyen lesz a jövő. Megbocsátok neked, hiszen honnan sejtened te azt a napról-napra közelgő névtelen veszedelmet, mely Margitunkat az örvénybe fogja sodorni?! De bárcsak jóssá tenne téged az ég, hogy be tudnál látni leányunk jövő sorsába, tudom, hogy visszariadnál attól a szánalmas látványtól, mely lelki szemeid elé tárulna!

— Mi volt ez? — riad fel a félig álomba merült nő. — Mintha férjemnek hangja esendült volna meg lelkemben, mintha hallottam volna vészfényes szavait. Álom ez vagy való?... Eh, halga képzelődés csupán! Miért kellene féltennem Margitot, mikor ő olyan jó, olyan szorgalmas leány?!

És aztán többé észébe se jut az egész dolog. Folyik tovább minden a maga medrében. Az évek szinte repülni látszanak. Margit végzi iskoláit, mialatt nemének minden túljajdonságai a maguk teljes tökéletességében formálódnak ki rajta. Termete mint cédrus, haja mint a bársony, szemében van valami bűbajos varázs, mely eszményiséget kölcsönöz alakjának. Egész lényén

átvonul valami földöntúli, valami igézetes csáb, melynek férfiszív nem tud ellentállani. Kázmér Gyula szíve is édes örömmel telt meg, ha közelében lehetett. Nagybátyával, a falú lelkészével ment el oda először és az ismeretségnek első szavait is alig tudá kiejteni ajkain, midőn meglátta Margitot. Csaknem mindennapos lett aztán a háznál. Ismerni kezdte Margit lelkét, tanulmányozni szíve világát és minél inkább belemélyedt a leány tekintetébe, annál inkább fokozódott az első látás érzelme, s az a kéthónapi szünet, melyet a leány otthon töltött, teljesen elegendő volt arra, hogy az ifjú szívében a legtisztább, a legforróbb szerelmet érlelje meg. Tudta ő már, hogy Margit szüzi képe mélyen, talán örökre bevésődött lelkébe, szerelmes szíve azt is megsugta neki, hogy viszont szeretetik. Nem susogtak ugyan egymásnak édes szavakat, egymásnak szavai mégis mézként hatottak szíveikre, nem mondták ugyan egymásnak soha, hogy szeretlek s tekintetük mégis elárulta azt.

Az édes anya micsém tudott erről, s nem is igen törődött azzal, hogy az ifjú ügyvéd oly gyakran megfordul nála. Pedig Kázmér nem tartozott ama léha ifjak körébe, akik csak időtöltésből udvarolnak s hazug szavakkal ámitanak el sok szerető leányszívet. Ő célja felé futott. Azért elküldé nagybátyját, a papot, hogy kérje meg számára Tarnay Margit kezét. A jólelkű pap sietve ment el az özvegyhez és minden hosszadalmasabb bevezetés elkerülésével előadá jövetelének célját:

— Asszonyom, én a lehető legkomolyabb ügyben jöttem ide. Öcsém, dr. Kázmér Gyula ügyvéd az ön leányával már több ízben találkozott, hiszen ismeri ön volt már itt többször is. Ő megszerette Margitot a szerelemnek igazi vonzalmával és ezt be akarja bizonyítani azáltal, hogy ünnepélyesen megkéri az ön kedves leányának kezét.

Tarnayné elámult. A váratlan kérő egészen meglepte. Hirtelen nem is tudott mit felelni a lelkész szavára. Kázmér ügyvéd nem a mindennapi emberek közé tartozott. Igazi férfi és amellet jeles tehetség. Meg aztán szép ember is, leánya boldog lehetne oldalán — így tűnődik magában — de aztán egyszerre más valami jut eszébe és így szól.

— Nem lehet, tiszteletes uram. Leányom még fiatal is, tizenhetedik évében van, meg aztán még két éve van hátra, míg megszerzi szükséges középiskolai ismereteit. Hanem, ha addig elvár az ön kedves öccse, — nekem semmi kifogásom ellene, és ha leányommal is el tudja intézni dolgát, nincs semmiféle akadály.

— Asszonyom, szólts ismét a pap, gondolja ön meg jól, hogy mit mond. Engem, látszólag öcsém érdeke vezetett ugyan, de valójában százszor inkább az ön leányának sorsa. Ne tartson ön engemet tolakodónak. Én mint pap, kötelességemnek tartom önt felvilágosítani és leányának közelgő veszedelméről értesíteni. Nem látta-e ön azt a feltűnő változást, mely Margitnak kedélyvilágán egy év óta végbement, nem látta-e őt olykor olykor gondolataiban elmélyedve töprenkedni? Avagy nem vette-é észre, hogy az a vidám leány nem is olyan vidám többé, mint volt még ezelőtt csak egy évvel? Persze, ön ezt a kornak fogja tulajdonítani, én azonban azt mondom, hogy leányának lelkébe már becsöppent egy cseppnyi abból a méregből, amely testét ugyan nem öli meg, hanem lelkének rugékonyságát veszi el, női szívének világát rideg közönnyel ülteti be. A nőies érzelmek forrása lassan-lassan kiapad, mesterséges elemek métegyként ölik el benne mindama tulajdonokat, melyek egy nőt eszményi magaslatra képesek emelni: a kellemet, a báj, a

családias érzelmet és végül a szerelmet is. Ami pedig ezután következik, az egy anyára nézve, hogy leánya ki van vetköztetve minden nőiességből, csak merhetetlen fájdalom lehet. Azért gondolja meg ön jól, hogy mit cselekszik. Leánya még most könnyen gyógyítható, míg egy vagy két év múlva a jó Isten tudja csak, hogy mi lesz belőle! Ezeket akartam elmondani önnek, asszonyom, hiszen úgy fájna nekem is egy oly gyönyörű lény igaztalan bukása, mint az ön leánya. S most Isten önnel asszonyom!

Azzal vette kalapját és elietett. Tarnaynének pedig folyton fülébe zúgott e szó: „Isten tudja mi lesz belőle.” Mi lesz belőle? Hát az, aminek ő akarja látni, egy művelt, szellemes, okos nő, akivel örömmel tartja társalogni mindenkinek, aki meg tud felelni bárkinek, ha a szükség úgy kívánja . . . Nem ez? Hát akkor mi? Óh ha igazsága volna annak a papnak? Óh, ha az ő lánya! . . . Ejh, ezt nem tudná túlélni, beleőrülne, vagy a szíve hasadna meg. De ugyan miért is töpreng e felett, hiszen csak ámitani akarják őt, talán azért, hogy Margitot hamarabb feleségül vehesse Kázmér. Már most csak azért sem adja oda két évnél hamarabb, hogy így reá ijesztettek. Nem hát . . .

Azzal bemegy leánya szobájába. Margit az asztal előtt ül és tágra nyitott szemekkel, merően néz maga elé. Homlokán valami megnevezhetetlen ridegség ütött tanyát, szemének fénye mintha megtörött volna. Tarnayné ezt látja és mégsem jut eszébe a pap mondása: „Nem látta-e ön őt gondolataiban elmélyedve, töprengeni? . . . Ő csak a szorgalmas, törekvő leányt fedezi fel benne most is, aztán . . . egyebet semmit . . .

— Ugy, ugy, tanulj kis madaram! — mondja elégtlenül mosollyal és édes anyai szeretettel Tarnayné.

A gondolataiban megzavart leány szinte felrezzent, de anyját meglátva, tüstént lecsillapult. Anyja azután hirtelen, minden bevezetés nélkül azt kérdezte tőle:

— Mond csak, édes lányom, — én szívesen viselem jövődnek minden percét, egész boldogságot és ha tőlem függene, paradicsommá varázsolnám sorsodat de hát te szeretsz-e így engemet.

— Hogyan kérdezheted ezt, anyám! — hiszen tudhatod, életem minden percét neked szeretném szentelni. Gyermeki szívemnek egész melegével veszek körül, szeretetemnek özönével halmozlak el. drága jó anyám! Minden gondolatom az, hogy neked örömteljes perceket szerzek, legfőbb óhajom, hogy boldog légy egész életed folyamán, egyedüli törekvésem, hogy örömed teljék bennem, azért is tanulok olyan szorgalmasan! De megtennék érted bármit is, mert kimondhatatlanul szeretlek! — szólott a leány és szavainak nagyobb bizonyossága végett szoroson ölelte magához anyját és forró csókokkal borította el arcának minden részét.

Az anyja duzzadni érzé keblét az örömtől és aztán tovább folytatta kérdését.

— Hát Kázmér ügyvédet szereted-e?

A leány e nem várt kérdésre elpirult. Hallgatott. Tűnődött magában, hogy vajjon megmondja-e anyjának az igazat. Megmondja-e, hogy szereti Kázmért s édes anyja után minden gondolata csak ő? Feltárja-e szívének édes titkát? Nem haragszik-e meg érte édes anyja? . . . Mindegy, — úgy sem tudná sokáig titokban tartani, itéljen hát felette édes anyja és kimondja:

— Igen, szeretem! . . .

— Jól van leányom, ezt vártam tőled. Szerelmed ellen semmi kifogásom, azonban anyád iránti szeretetre hivatkozva, arra kérek, hogy a még hátra levő két évet ne mulaszd el, eredj tanulni tovább, szerezd meg magad-

nak általános műveltségnek igazi zálogát: tedd le az érettségid!

— A kedvedért szívesen — felelé Margit és aztán olyan bánatos, olyan csendes lett, mint egy rosszat sejtő tündér. Az anyja is észrevette ezt és mégsem jutottak eszébe a papnak eme szavai; „Avagy nem vette-e észre, hogy az a vidám leány nem is olyan vidám többé, mint volt ezelőtt csak egy évvel is!” De hát ő csak a komoly gondolkozású leányt látta benne.

Szegény Margit! Számúzve vagy a boldogtalanság szigetére, ahol csak tövisek teremnek s ki űzött oda? Az anyád, az ő túlságos szeretetével, meg magad, a te anyád iránti szeretetteddel! . . . Eredj, eredj, az a jó, kedves, okos leány soha sem tér többé vissza, hanem helyette egy mogorva arcú, sápadt, fénytelen szemű tudós hölgyet fog keblére ölelni a boldogtalan anya. Szegény leány! . . . Eredj . . . Eredj . . .

Nem hiába mondják azt, hogy „a tudomány hatalom”, de nagy igazság is rejlik abban. Szerelmes szívekre különösen jó ábrándító szer. Aki azt akarja, hogy feledjen, az csak tanuljon sokat, sokat. Mélyedjen el nagy eszmék vitatásába és észre sem fogja venni, hogy szíve üres lett, emlékének virágos kertjében elhervadtak a viruló rózsák és mi maradt ott? . . . Semmi . . .

Tarnay Margit nem akart feledni. Szíve tele volt a legtisztább szerelemmel, a legédesebb vágyódással. Szerette Kázmért és megtudta azt is, hogy viszontszerettetik. Akadály sem volt közöttük, csak az a két esztendő, az meg majd eltelik és akkor ki lesz boldogabb kettőjükénél? Ugy fognak élni, mint egy gerle-pár, örökös szerelemben, soha egy sötét felhő sem fogja zavarni boldogságuk kék égboltját. Így szövögette ő ki himesre magának a jövőt és tanult sokat, hogy annál gyorsabban teljenek a napok. Most már nem volt elég neki az iskolai könyv, tudományos dolgok olvasásában lelte kedvét, azokat tanulmányozta éjjel-nappal. S míg így elmerült a tudomány titkainak kutatásában, észre sem vette, hogy szíve mindig üresebb lesz és már nem gondol annyit Kázmérra, már nem festi színes képekkel oly gyakran a jövőt és mindjobban elijedt önmagától. De nem tehetett róla. Lelkét valami titkos kéz űzte a tudás forrásához, hol mindenről megfelelkezve, üres szívvel, hidegen, számítóan csak egy-egy megoldhatatlan titok kulcsának megkeresése foglalkoztatta. Beletévedt a csillagászat rejtélyes titkaiba, kereste megoldását olyan dolgoknak, melyeket még eddig egy tudós sem fejtett meg. Lelke elhagyta a földet és a magasba tévedt, szemei a csillagok honát keresték szüntelen. Nem gondol már ő többé szerelmére, hanem csak titkok megfejtésére, nem anyját és Kázmért kíséri már figyelemmel, hanem a csillagok járását. Alvajáró, álmodozó lett egészen.

Az utolsó év is letelik már lassan s Tarnayné rémülve veszi észre, hogy leánya még csak egyetlen levelet sem küld haza. Talán beteg és nem akarja megírni, mert fél, hogy anyja kétségbeesnék? Vagy most már sok dolga van, mert az utolsó nagy próbára készül? Vagy mi más baja lehet?

Igazságod van Tarnayné, a te leányod beteg, nagyon beteg. De nem a teste, hanem legnemesebb része: a lelke. Nézd, jön már haza leányod! Milyen sápadt az arca, milyen beesett a szeme! Aztán milyen mogorva a kinézése! . . . Nem hiszed talán, hogy az volna a te aranyos Margitod? Pedig ő az, csak öleld, csókold! Nem csókolsz már te annak az arcára rózsapirt úgysem, hasztalan szorítod kebeledre, édes anyai szeretet-

től dobogó szíved sem képes már melegséget ültetni annak szívébe sohasem . . . Ne sirj hát, hiszen magad vagy az oka mindennek! . . . Te sülyesztéd el alatta a boldogság szigetét büszkeségeddel, te űzted őt a veszedelem sziklájához tudatlan, balga észjárásoddal . . . Avagy sirj, sirj, sirasd el meghalt leányodat és jusson eszedbe, hogy mit mondott az a néma kép ott a falon! Jusson eszedbe annak a jó lelkű papnak a mondása is és csak hullasd záporként omló könyvedet! . . .

. . . Hát te mért nem jössz már szerelmes vőlegény? hiszen itthon van a menyasszonyod? . . . Hozott neked mérhetetlen tudományt, feldiszítve azt egy végtelenül üres szívvel . . . Még sem jössz? . . . Vagy talán megúáltad már, mert sápadt az arca, komor a tekintete és beesettek a szemei?! . . . Hiszen a téli napfény is sápadt, mégis jól esik látnod, az őszi köd is komor, mégis elszenveded, a haldokló természetnek is elfogyott minden bü-bája, még sem szakad meg a szíved miatta? . . . Mit akarsz hát? . . . Jere már, nézd, milyen tágra nyílt, merengő tekintettel vár a menyasszonyod! . . .

És Kázmér Gyula csakugyan jön is már. S bár Margit szépségéből, üdeségéből sokat vesztett, szíve még most is a régi szerető szív, hangjából is kiérzik szerelme, amint megszólal:

— Kedves Margit! Én, amint tudja, már megkértem kezét egykor. Akkor azt a választ nyertem, hogy majd két év múlva. A két év ime elmúlt, az én érzelmeim nem változtak, szeretem önt még most is kimondhatatlanul és kész vagyok önnek örök hűséget esküdni! Margit! adja nekem kezét, boldogítson engem szerelmével! . . .

— Hahaha! — kacagott fel a leány — a csillagok nem szoktak örök hűséget esküdni, nem ismerik a szerelmet, mit akar hát ön? . . . Az emberek is csak csillagok, de rosszabbak azoknál, mert míg a csillagok pályájukban nem zavarják egymást, addig az emberek lépten-nyomon egymásba akadnak. Legyünk mi jó csillagok, kerüljük el egymást . . . Szerelem? ah, hiszen ez olyan nevetséges, balga költők találmánya, üres, hangzatos szavak gyűjteménye, ne beszéljen ön nekem erről, mert utálok e szót . . . Az én lelkem a csillagok honába vágyik, velem csak azokról lehet társalogni. Értette, Uram! . . .

Kázmér nem szólt egy szót sem. Még egy pillantást vetett a tudós leányra, aztán meglátta a görcsösen zokogó anyát is és míg szívének vad fájdalma csaknem megőriztette, úgy érzé, hogy arcán könyek perognak le lassan, csendesen. Azok a könyek a szájalom könyei voltak. Aztán nem nézhette tovább e jelenetet, — elbűcsüztott.

*

Az egész faluban úgy hívják már: tudós leány. Ujjal mutatnak reá még a gyermekek is, de mit törődik ő azokkal. Lelkét most egy új gondolat foglalkoztatja: Miért jobb csillag, ez a mi földünk, a többinél? Miért tenyészik ezen élet s miért veszett ki a többi csillagokon? Gondolkozik, töpreng, gyötri a lelkét és nem tudja magának megfejténi soha e rejtélyt. De azért folyton csak azzal foglalkozik, nappal még nem is eszik, éjjel még aludni sem tud miatta. Idegeit tompulni érzi, agya a túlfeszített szellemi munkában kimerül és bekövetkezik az agyrendszer felbomlása, a lelki halál. Tarnay Margit nem Tarnay Margit többé, hanem egy élőhalott, egy csendes örült . . .

Tarnayné férjének arcképe előtt térdel összekulcsolt kezekkel. Hangja meg-megcsuklik, amint a marados önvád szavakat fakaszt ajkain:

— Geróm, szerelmem! Ne nézz rám olyan mogorva arccal, mert meghasad a szívem! Átkozz inkább, átkozz, vagy kelj fel sirodból és ölj meg, rugdoss meg, mint egy rosz kutyát, jól fog esni nekem az is, hiszen megérdemlem! . . . Isten, Isten. mért nem világosítottál fel, most nem kellene egyetlen drága leányomat így látnom: örülten, élőhalott gyanánt . . . Jer te is leányom, üsd, verd anyádat, öld meg, mert ő a hibás, egyedül csak ő! . . . Oh, mit tettem, mit tettem, mért is nem hallgattam én annak a jó papnak a szavára?! De úgy kell nekem! . . . Csak büntess, büntess Isten . . . én Istenem!

A lélek kinja nagy, a marcangoló lelkiismeret szava átkokat szór . . . önmagára . . .

Tarnayné nézi, nézi hosszan azt a néma képet s úgy tetszik neki, mintha annak előbb még komor arca derűssé változnék, ajkán a megbocsátás szelid szavai fakadnának. Olyan jól esik lelkének az a szelid tekintet, úgy megkönnyebbül szive tőle.

Aztán könyeinek árjával borítva csókolja hosszan, boldogan a hideg képet és halkán zokogó hangon rebegi:

— Köszönöm, édes Geróm! . . .

Az Éj.

— Frederick S. Eckard. —

. . . Ej, te magányos éj!
Aludd át értünk édes álmodat,
Fáradt szívünkbe öntsé nyugalmadat
S gyönyört, megújulást! . . .

Fészkén a kis madár,
A harmatos léghen nyíló virág,
A képzeletből el nem ért világ:
Uralmad' hirdeti.

Veled egy árny-csapat
Kél, mint fülünkbe szálló szép zene:
Megtört remény, melynek ígérete
Éveket áthidal.

. . . Éj, te magányos éj!
Sok örökhírű dalnok mind tiéd,
Ki lángesze dús fényét hinti szét
Dicső oltárodon . . .

Hajdanta Chaldea
Óh, mint imádtá tündöklő ruhád',
S kutatta titkát csillagmiriád
Végtelen útain.

Nyomodban ébredsz
Magasztos eszme, küzdő szenvedély . . .
S nemünk ezeknek végtelen becsét
Tőled tanulta meg.

. . . Ej, te magányos éj!
Édes-szavú, lágú-hangú éneket,
Eszmék tűzében áthévílt szívet:
Mind, mind te alkotád!

Angol eredetiből:

(Zombor.)

Zsoldos Benő.

E lap szerkesztőségének a jelen évfolyam megindításakor kifejezett szíves fölkérése folytán, szeretettel küldöm a fenti szörny műfordítást az én egykori kis szellemi birodalmam: az Ifjúsági Közlöny részére, szívesen köszöntve általa a főiskola egész ifjúságát. Bizonyára nem veszik rosz néven tőlem, hogy néha ekként soraikba állok, pedig onnét már jó öt esztendő óta kiérdemültem. De hát megfialodom ilyenkor ezzel a néhány esztendővel s legalább addig eszembe se' jut, hogy az Élet mily mesterien ki tudja kefélni az ember kabátját az iskola porától . . . Igen, kissé fiatalodni sietek a Közlöny hasábjaira . . . Mert az ifjúság csakugyan nem öregszik meg soha. Amiként azt már kellőképen konstatálta a mi ismeretes adoma béli emberünk is, midőn ekként fohászzkodék: „Én Istenem, az én időmben, húsz évvel ezelőtt is épen ilyen fiatalok voltak a diákok!” Még egyszer üdvözlét az ifjúságnak a messze Bácska kellős közepéről!

Zs. B.

DIÁK-TÖRTÉNETEK.

A diák-becsület.

Régen, nagyon régen történt ez a dolog. A szereplői már régen nem élnek. Talán már a sírdombjuk is behorpadt és sírfeliratukat is kikezdte az idő. Hogy milyen régen történt, mutatja, hogy még abban az időben túl a Dunán is voltak pataki legációk. Aki ide ment ünnepre, az elindult legalább egy héttel előtte, mert hiszen a vasút még talán a Stefenson fejében sem volt meg, nemhogy Magyarországon. A szegény diák ment hát per pedes apostolorum. Ment napokon keresztül. Estére betért valami esárdába, vagy jószívű paphoz. Tudta azt már mindenki, egyik a másiktól tanulta meg, hogy hol látják a szegény diákokat szívesen. Ha ilyen hely nem volt, meghált a szabad ég alatt, vagy meghúzta magát valami félszer alatt. De némely helyen olyan szíves ellátásban részesült, hogy az édes anyja sem viselhette volna jobban a gondját. Máskor megtörtént, hogy egész nap nem evett egyebet, mint száraz kenyeret és ivott rá friss vizet. Volt sokszor útjában dinomdánom, jó mulatság, meleg szoba, de az is megtörtént gyakran, hogy elővette a rosz idő, megcsúfolta az eső, megtépte a fergeteg, megkinozta a hideg, útját állta a hófúvás. Bizony mikor megérkezett, nagyon jól esett a pihenés.

Rásky István is dunántúli legációt választott. Valahova Págyra ment ünnepre (hogy hol, merre lehet, bizony én nem tudom). Elindult ő is több mint egy héttel az ünnep előtt. Ott volt a kellő időre. Megfelelt a kötelességének becsülettel, megállta a helyét mindenütt. Tudott mulatni egész éjszaka és tudott prédikálni utána úgy, hogy még az öreg harangozó is eltátotta a száját, pedig sok diákok hallott már papolni, az öreg asszonyok pedig úgy sirtak, mint a záporosó. Tudta mulatni az egyház pátrónusának a leányát (a gazdag földesúr gyermeke csaknem szerelmes lett a szegény diákba). De aztán a komoly vitatkozásokban is helyén volt az esze. Megszerette mindenki, megnyerte a becsülését mindenkinek.

Harmadik nap délután (még akkor három napig tartott a sátoros ünnep) a papja — legényember volt — látogatóba ment Megakarta látogatni a rokonságát, jó ismerőseit, úgy tervezte, hogy oda lesz legalább egy hétig. A diák másnap reggel szándékozott visszaindulni Patakra. Hogy délután ne űnja magát, a pap odaadta neki Dugonics András regényét, az akkor híres, neve-

HÍREK.

zetes „Etelkát.“ Templom után olvasgatott. Estére az egyház pátrónusához volt hivatalos vacsorára. Itt beszélgettek, borozgattak csaknem éjfélig.

Másnap korán reggel felkelt. A könyvet feltette a mestergerendára, hogy a pap megérkezéséig el ne kallódjék, hiszen akkor még sokkal nagyobb értékű volt egy könyv, mint ma, a mestergerenda pedig nagyon sok helyen helyettesítette a könyvszekrényt. A tanítónak bücsüzáskor meg is akarta mondani, hogy ha hazajő a lelkész, figyelmeztesse rá, de bizony elfelejtette. A kezébe fogta görcsös botját, neki vágott újra a hosszú útnak, gyalogolt ismét egy hétig, míg visszaért Patakra.

A legjobb emlékekkel volt a págyi legáció felől, hiszen úgy megszerették, úgy megbecsülték ott, hogy olyanban ritkán van része egy szegény diáknak.

A következő sátoros ünnepen Fehér Pista volt a págyi legátus. Mikor visszakerült Patakra, furcsa hírek kezdtek keringeni Ráskyról. Meglopta a papját, könyvet lopott a papjától, mikor Págyon volt diák. Nagy dolog ez kérem, szégyenletes dolog. Könyvet lopni egy paptól, aki neki szállást adott, szívesen látta, jóformán úgy tekintette, mint barátját, esetleg mint jövődöbeli pap-társát. Eljutott a hír a Rásky fülébe is. Kérdőre vonta Fehér Pistát, hogy hogy mer róla ilyet terjeszteni. Fehér Pista először ötölt-hatolt, de amikor azt látta, hogy több kettőnél, Rásky kész akár a fejét is beverni, ha nem tudja urát adni a szavának, csak kivágta végre: „a págyi pap mondta, hogy elloptad a könyvét, odaadta neked olvasni a Dugonics „Etelkáját“ és te elloptad.

Ráskyval forogni kezdett a világ. Hiszen igaz, a pap odaadta neki a könyvet és ő nem adta neki vissza, mert nem volt otthon, de feltette a mestergerendára és elfelejtette megüzenni. A könyv talán most is ott van, ha csak azóta rá nem akadt a pap. De hiszen, ha ezt elmondja, ha talán barátai elhinnék is, bizonyára lesznek olyanok is, akik azt mondják, hiszem is, nem is. No meg a pap, az a págyi pap ilyet tételezett fel, ilyet beszélt róla. Érezte, hogy itt tenni kell valamit, különben megöli a szégyen.

Nem soká gondolkozott. Felvette újra a vándorbotját, felvette a jobbik ruháját és azzal neki vágott a nagy útnak. Elindult Dunántúlra gyalog, hogy visszaadja a págyi papnak az ellopottnak vélt könyvet és bebizonyítsa, hogy ő soha egy percig sem volt zsvány. Ment, ment, amerre vitte az út, sietett, hajtotta egy nagy, sötét vád, könyvet lopott! Valósággal kerülte az embereket, mert ezek megkérdézhették volna, hogy hová megy, miért megy? Jóformán csak kenyéren és vizen élt. Agyban egész útjában mindössze csak egyszer halt. Mikor Págyra ért, eszmája talpát kikezdte az út köve, ruháját megtépte az út tüskéje, őt magát elcsigázta az út fáradalma. A pap alig ismert rá, mikor belépett, szép, délceg alakja meghajlott, szép magyar ruhája két helyen is ki volt szakadva. A diák alig köszönt, csak odament a mestergerendához, levette róla a könyvet, már egészen belepte a por, finom hálóval kötötte be a pók, vonta be az idő, azzal odalépett a pap elébe.

„Tisztelendő úr, azt mondta én rólam, hogy elloptam a könyvét; nem loptam el, itt van, adjon róla írást, hogy a mestergerendán volt, ahová tettem, a tisztelendő úr távollétében.“

Azzal nem hallgatva a pap mentegetődzésére, marasztalására, le sem ült, hanem úgy állva megvárta, míg a pap kiállítja a kívánt írást, azt sem várta, hogy megszáradjon a tinta, úgy sárosan, porosán, elfáradva, eltörődve sarkon fordult, indult vissza Patakra és gyalogolt újra egy hétig.

Sutka István.

— **A főiskolai énekhar hangversenye**, amelyről már előzetes tudósítást is irtunk, szép anyagi s erkölcsi sikerrel végződött. Az estély műsora oly kiváló finom, művészi érzékkel volt összeválogatva, hogy méltán felköltötte minden a művészet iránt rajongó és azt megérteni tudó közönség érdeklődését. Különösen az ének- és zeneszámok voltak azok, amelyek egyrészt ünneppé avatták ezt az estélyt, másrészt a vezető tanár úr H. Bathó János zenei intellectusát és finom ízlését dicsérik, aki képzettséget, fáradságot nem ismerő buzgalmával egyesítve, úgy dirigálta a vezetése alatt lévő egyleteket, hogy a jelenvolt nagyszámú intelligens közönség szívében örökké felejthetetlené tette ezt az estét és a kritika csak a feltétlen elismerés, a művészi ízlés és előadás előtti meghódolás hangján szólhat róla, mert örömmel írhatjuk, hogy ha hatalmas ízlésről tanuskodott a műsor, hát impozáns volt az előadás is, ami csak fokozta a darabok sikerét. Első hely a vendégszereplő művészeket: Olchváry Ernő és Aladár urakat illeti, akikről, mint a megye ismert művészeiről újat már nem írhatunk, mert még az is kevés dicséretnek, hogy „művészek.“ Mint máskor, úgy most is valóságos tapsorkánnal és lelkes ovációval fejezte ki szeretetét irántuk a közönség és ismételten előhívta, hogy gyönyörködjék játékukban. Nem kevesebb ünnepeltetésben részesült Novák Sándor úr, aki rövid, de érdekes felolvasásával járult hozzá az est sikeréhez. Ez a fiatal invenciózus író egy új oldaláról mutatta be magát s ötletes, jóízű humorával állandó derűtségben tartotta a közönséget. Az estély egyik legszebb pontja a „Magyar dal“ című melódrama is fényesen sikerült. A hatalmas bevezetés után következik az egész ezredév, annak keserve, öröme, mely ott van a zenében, az énekben és a szavaiati szövegben. Nem hihetjük, hogy akadt a hallgatóság közt csak egy valaki is, aki át ne érezte volna azt a kiváló, mély hangulatú művet, amelynek szűk keretébe Herodek Sándor az író és Kerner Jenő a zenész, magasztos tisztasággal szorították bele a lelkiükön keresztül oly csodálatosan visszavert ezredév történetét. Egy nagyszabású kis mestermű, amelyben itt-ott sötétté válik a dal, komorrá, szivrendítővé válik a szöveg, hiszen a magyar nép a Golgothát járta. S egyszerre lelket kap a hegedű, a dal szélesen, magasztosan szárnyal, a szövegbe öröm, boldogság és a külvilág elmosódik körülünk s lehajtott fejjel hallgatunk. Az elmúlt idők Szent Istvánjának, Rákóczijának, Kossuthjának hófehér árnya lebben át a lelkiükön s úgy érezzük, hogy lágyan, atyailag simítják végig lelkiük sebeit, hogy velünk éneklük: „Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar!“ Dicséretet érdemelnek a szavaló, a kórus, a zenekar és a vegyeskar; elismerést a vezető tanár úr, mert kifogástalanul adták a művet. A kórus különben most is bebizonyította képzettségét s mint mindig, most is kedvence lett a közönségnek, amely több ízben ismételtette vele darabját s minden jelenése után tapsorkán tört ki. Remek száma volt a „Falu végén kurta korecsma“ című, amellyel valósággal meglepte e dal régi zenéjéhez szokott közönséget. Gombos Pál szavalaról és a zeneegyletről kell még írunk. Egyik sem ismeretlen előttünk s valamint Gombos Pál szavalarában, úgy a zeneegylet játékában is többször volt alkalmunk gyönyörködni. Gombos most is nagy rátermettséggel és kitűnő alakítással adta darabját s különösen a „Nevető ember“ című monológjával aratott nagy sikert és jóízű kacagásával nem egyszer

ragadta magával a közönséget, amely örömmel tapsolt a szereplőnek. A zenekar is igyekezett részt szerezni az elismerésből és ki is tett magáért. A „Magyar dal”-ban az övé volt a főszerep s így már hozzájárult az est sikeréhez, de még egy rózsalevelet tett a Pásztor emléklapjára s nagy örömmel és buzgalommal tanulta meg a „Kakuk és fülemile” című koncert-polkát, amelynek a zenéje Maschke H.-t dicséri. A darab oly szépen sikerült, hogy a közönség megismételtette. Ez volt az estély utolsó pontja, amikor az utóhangok is elnémultak, egy kedves emlékekkel meggazdagodva oszlott szét a közönség. A hangverseny után táncmulatság volt, ahonnan a pataki szépek nagyrésze tüntetőleg távol maradt. De hagyjuk. — E kegyeletes célú hangversenyre felülfizettek, illetve jegyeiket megváltották: Dr. Láczy Sz. László 20 kor., Dr. Kun Zoltán 8 kor., Szinyei Gerzson 4 kor., Dr. Tüdös István 3 kor., Olchváry Ernő 2 kor., Olchváry Aladár 2 kor., Dr. Zsindely István 2 kor., Farkas Andor 8 kor., Dr. Székely György 1 kor., Maklári P. Miklós 1 kor., Harsányi István 1 kor., Goldblatt Ferenc 1 kor., Bartha Gyula 2 kor., Klein Ábrahám 2 kor., Vitt József 2 kor., Róth Géza 1 kor., Vilmos és Sándor zenekara 10 kor., Radil Károly 3 kor., Trócsányi Bertalan 3 kor. Fogadják e helyről is az énekkar hálás köszönetét.

— A „Selmechányai m. kir. bányász és erdész akadémiai kör” múlt iskolai évben választott tisztikara lemondott s a kör f. é. november hó 16-án tartott tisztújító közgyűlésen a következőképen választotta meg tisztikarát: Elnök lett Puska Endre erdőmérnök hallgató, al-elnök dr. Ribliánszky Kálmán b. m. h., főtitkár Molnár András b. m. h., titkár Harenesár János b. m. h., pénztáros Mándi György b. m. h., ellenőr Nagy László e. m. h., háznagy Czentner József vk. m. h., alháznagy Hávor József e. m. h., főkönyvtáros Szatmáry Lajos e. m. h., könyvtáros Wundszám Sándor e. m. h., lapkezelő Rákosi Márton e. m. h., zenekarvezető Bogisich Gyula b. m. h., énekkar-vezető Kollner Béla b. m. h., közgyűlési jegyzők: Dobrovics László e. m. h. és Tarcsányi Kálmán e. m. h., választmányi jegyzők: Nagy Mihály b. m. h. és Tóth László e. m. h., egészségügyi bizottsági tagok: Marschall Ernő báró e. m. h., ilj. Holzmann Gusztáv b. m. h., Jándi Arthur e. m. h., Kolbenheyer Zoltán e. m. h. Ugyanekkor címét a következőképen változtatta meg a kör: „M. kir. bányászati és erdészeti főiskola ifjúsági köre.”

* **A világ legolcsóbb folyóirata.** Ezt a címet ambicionálja magának az „Érdekes Könyvtár” könyvalakú szépirodalmi folyóirat, amennyiben előfizetési árát egész évre 2 koronában, félévre 1 koronában állapította meg. E csekély ár dacára a lap csak elsőrangú hazai és külföldi írók legkiválóbb elbeszéléseit, novelláit és költeményeit közli. Folytatásos cikket sohasem ad, minden füzet teljesen befejezett szép könyvet képez. A lap specialitása, a „Rejtényvilág” állandó, ingyenes melléklet. Specialitásnak nevezük, mert csak ez a lap nyújtja olvasóinak azt a kedvezményt, hogy kivétel nélkül minden egyes rejtény-megfejtőnek egy szépirodalmi művet ad jutalomképen. Az előfizetési összeg az „Érdekes Könyvtár” kiadóhivatalába (Budapest, V., Kálmán-utca 2.) küldendő, ugyanonnan kérhető ingyen és bérmentve mutatónyűfizet és előfizetési gyűjtő iv. is.

— **Vakáció** Főiskolánkban a karácsonyi szünet december 20-án kezdődik és tart bezárólag 1905 jan. 2-ig. A régi szokástól eltérően már 3-ától kezdődnek a kolloquiумok s tartanak 23-ig. Az ünnepválasztás 19-én d. u. 5 órakor lesz. Az „első diák” Böszörményi Sándor.

Lapunk olvasóinak és barátainak boldog ünneplést kívánunk!

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN ÉLES ISTVÁN BÓDI DÉNES.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

?? Mi most a legaktuálisabb ?? kérdés karácsony előtt ??

kétségtelenül, hogy mivel lepjük meg rokonainkat és kedveltjeinket? — Erre a felelet csak az lehet, hogy a legalkalmasabb ajándék **egy jó könyv**, mert a jó könyvek jó barátok! Időszerű tehát kérni a most megjelent

karácsonyi könyvjegyzékemet,

melyhez Bródy Sándor, kitűnő írónk írt igen érdekes bevezetést. E jegyzék 114 oldalra terjed és 6 00 mü címét sorolja föl. Kívánatra **ingyen és bérmentve megküldöm.**

Kivonat a tartalomból: Adomák, anthológiák, dízművek. Ifjúsági irodalom, remekírók, összes művek, regények és egyes jobb művek különböző tudományokból

Szilágyi Béla könyv- és műgyűjtője és antikváriuma.

Budapest, IV., Károly-körút 26.

! **ÜJTÁS!** Ezen jegyzékben foglalt művek nagyrésze állandó összeköttetés-céljából **részletfizetésre is kaphatók.**

! **KÜLÖNLEGESSÉG!** Egész könyvtárak berendezése és kibővítése kedvező fizetési feltételek mellett elfogadtatik!

TRÓCSÁNYI B.

kiadásában megjelent és kapható:

ÚJ IDŐK, RÉGI IGAZSÁGOK.

18 egyházi beszéd,
különbféle alkalmakra.

Wirth Zwingli baseli lelkész válogatott egyházi beszédeiből fordította:

ROHOSKA JÓZSEF

= Ára bérmentes küldéssel 3 korona =

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógyára

KASSÁN. ALAPÍTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégebb s közismert gyárában ruhák egészben **tisztítatnak és festetnek**, továbbá **gallérok, kézelők** s egyéb fehérneműiek a legszebb kivitelben **mosatnak és vasaltatnak.**

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

<p>Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szeniorai hivatal.</p> <p>Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.</p>	<p>Főszerkesztő: SINKA GYULA</p> <p>Felölős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS</p> <p>FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.</p>
--	--	--

TARTALOM: Ika: Csokonai; — Ma: Krónika. — Takács Mihály: Sírü felhők . . . — Kovács Lajos: Tört szövek. — Béres Benő: Péter és Pál. — Pósa Péter: Valami a német diákleltől. — Vass Béla: Bálteremben. — Székely Sándor: Herold levelek. — Sütka István: Diáktörténetek. — Barcsa Endre: Astronómia. Bódi Dénes: „Szál a sóhaj . . . elhívny az ifjú.” — Egytéli élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hírdetések.

Csokonai.

(Ika). Férfikora delén, alkotó vágya és költői ereje tetőpontján érte a halál a XVIII-ik század Petőfijét: Csokonai Vitéz Mihályt, aki a szívében levő eszmék és érzelmek egész zsongó raját vitte magával a sírba, eldalolatlanul, kifejezetlenül.

A népies költészet megindítója, úttörője volt Csokonai, akitől Petőfi és Arany, e két legnagyobb népies költőnk, tanúlnak népiességet s viszik tovább és emelik diadalra a mester által megkezdett, de korai halála miatt befejezetlenül hagyott munkát.

Csokonai, mint egyszerű seborvos fiában, a költészet természetessége és az ízléstelen cicomát levelkező egyszerű, tiszta naivsága iránt a szeretet, a fogékonyság már származásánál fogva is meg volt úgy, hogy egyrészt épen ez vezeti őt a népköltészethez. Emellett azonban a Kazinczyval, a Fazekas és Földivel, de különösen Horváth Ádámmal való irodalmi összeköttetései sarkalták és buzdították leginkább és a Herder-féle népies irány, valamint Horváth Ádám parasztdalai lelkesítették.

A Csokonai élete olyan volt, mint a többi könnyűvérű, vidám lelkű költőé. Kebelében a szenvedélyek gyilkoló lángjai helyett valami derűs nyugalom és vidám kedélyvilág ömlik el még a sors mostohaságai és szenvedései között is, amelyekben pedig bőven volt része, mert az ő bölcsőjétől a debreceni kálvinista temetőben levő vaspiramisos sírhantig vezető út a nyomor, a megpróbáltatás küzdelmes útja. Az egész életút rövid harminckét esztendő, 1773—1805-ig, de ez a harminckét esztendő aztán csupa keserű csalódás, nélkülözés, szenvedés és örökös bolyongás egyik helyről a másikra, egészen a sírgödörig.

Mint elődei, úgy ő is végigjárta a Golgothát

s lelke mélyében talán voltak is keserű érzések, fájdalmas, szaggatott hangok, de költészetébe sohasem viszi be ezeket, itt mindig tisztán, keserűségtől mentesen csendül a hang.

A szenvedések, a csalódások nem teszik pesszimistává; a hálállan kor nyomorúsága, a sors mostohasága nem töri meg őt s bár néha egy pillanatra el is borúl a lelke, kedélyének vidám derüje megmenti őt attól, hogy a kétségbeesés karjai közé vesse magát,

Ami az ő költészetét illeti, arra nézve bátran állíthatjuk, hogy azt — amellett, hogy korának igazi és hű tüköre — a legközvetlenebb alanyiség és őszinteség jellemzik úgy, hogy a sorokból tisztán látjuk nemcsak a költő életének fontosabb fordulópontjait, hanem kedély-szívvilága minden mozzanatát.

Csokonai dévajságai és szertelenségei mind a kor ferde kinövéseinek durva, nyers hajtásai, amelyek együtt járnak az átalakulás — a forrongással. A Csokonai kora pedig ép úgy, mint a XIX-ik század negyvenes éve a forrongás, az átalakulás kora, melynek kicsapongásait, laza erényét mind egyesítette magában a költő. Igazi gyermeke volt korának, úgy azonban, hogy ebben az erkölcsileg gyenge lábbon álló társadalmi életben, minden könnyelműsége és szenvedélyes daccá fajult szertelenségei mellett is megtartja erkölcsi tisztaságát s nem süllyed, nem aljasodik le az őt tapsoló és hátorító közönséges méretű emberek erkölcstelen táborába.

Dalai, életképei közt nem egy akad, amelyik hangban, tiszta magyar szellemben érzés és gondolkozás tekintetében nyomot jelölök s egy pár sikerült bordala halk zsongású előhangja később a Vörösmarty és Petőfi által megénekelt bordaloknak.

Hogy nem tudta teljesen levetkőzni az idegen költők hatását, abban korának viszonyai, elhanyagolt tanulmányai és korai halála akadályozták meg. Hatása így is óriási s az utókor gyermekének tisztelettel kell meghódolni előtte s kegyeletes fohással kell sírjára tenni az immortale koszorút az ő halála századik évfordulója alkalmával.

KRÓNKA.

Új félév.

Mikor az új félév beköszöntéséről írunk, épen akkor éli utolsó perceit az elmúlt félesztendő.

Itt találkozik a kezdet és a vég. Vége egyfelől emberi életünk egy kicsiny szakának, mely befejezésével felemelt és valóra váltott, avagy porba döntött sok ifjú reményt, gondosan szövögetett álmot, — kezdete másfelől azoknak az új időknek, amelyek a tehetetlenül vergődő reményeknek új szárnyat adnak s borús lelkekbe bevilágítanak egy szebb jövő világával. Itt váltják fel egyrészt egy fél esztendő semmittevésének üres emlékeit a kétségbeesett fogadkozások. Itt fogyasztja el másrészt egy félesztendő szorgalom gyümölcseit az, aki szert tett ilyenekre. A vég az egyik oldalon sivár és pusztá, mint a Karszt sziklás hegyláncolata, másik részen ragyogó arcú és gazdag, mint egy nyugalomba vonult tőkepenzes. A sziklából Mózes vizet tudott fakasztani — az új félév elején ezt ajánljuk ifjaink figyelmébe — mely felfrissítheti tagjainkat s új erőt, itt-ott talán soha sem tapasztalt igyekezetet önthet belénk, — míg a tőkepenzes éhen hal meg, ha pénzt elzárja a Wertheim-székény legfenekőre, hogy egy fillér se fogyjon el abból. Munkakészség feltámadhat a semmiből is, de a legmegfeszítettebb szorgalom is kárba vészett, ha eredményeit nem igyekszünk kihasználni, hanem oda dobjuk a poros lomtárba, hol megeszi a moly és megöli a feledés.

Az új félév kezdetén buzgó munkásságról praedikálunk ifjúságunknak. Új munkakedvet kívánunk mindenkinck s a szorgalmasoknak fokozott buzgóságot az új félév feladatainak leküzdésére.

Gorkij.

Vén Európának éjszakai felében van egy nagy birodalom. Ebben a birodalomban emberek laknak, testi és lelki alkotásukban hozzánk hasonlók; de míg egybeült a lelki világosságot meghozá az idő s századokkal lépést tartva haladt az emberiség, ott a sötétségben tapogatózva visszamaradt s ma éli középkorát. A felvilágosodás, a szabadság napja nem süttött oda; mintha az Isten is az előre haladott világra vetve figyelő tekintetét, hátat fordított volna e sötét világnak: — most ott a felelősségtelenség fekete köpönyege alatt vérlázító orgiák folynak. S míg a „rend” érdekében ezrek vére foly ki a katonák sortűzétől, egy ember sorsa vonja fel különösen a művelt világ figyelmét. Csak egy emberé, de akit bámúl a világ; akibe Isten a saját lelkéből adta a lelket s akiből most kiakarják ezt úzni, mert világosságot áraszt maga körül, ilyenre pedig nincsen szükség a cárok birodalmában.

Gorkij Maxim.

A világirodalom ékessége, akihez jogot formálhat az egész művelt emberiség. Abban a középkorát élő birodalomban magasan lobogó fáklya, mely a szellem erejével bevilágítja azt. Az a hatalom, mely életre tudja kelteni az orosz nemzet lelkében szunnyadozó őserőt. Tűkör, melyen keresztül a világ belepillant az orosz nép lelki világába.

Ez a halhatatlan Gorkij Maxim, akit megakarnak fosztani földi életétől.

Valami Haynau, vagy Trepow, vagy nem tudom én milyen nevű generális (soha sem hallott róla ezelőtt a világ) herosztrateszi babérokra vágják. Kezébe adtak

egy óriás hatalmat, melytől őrjöngés fogta el s most hatalmi örületében kikeresi az orosz nemzet legnagyobb fiát és így gondolkozik: „Én nem vagyok senki és semmi, de azt akarom, hogy (ha átkok közt is) beszéljen rólam a világ s megenlegessen az utókor“.

És megöli Gorkijt.

De hát miért? — Eh! kérdezi is ezt a cárizmus sötét lelkű zsoldoskatonája!

Gorkij Maximot — így szól a hiradás — ki fogják végezni, mint a legközségesebb bérgyilkost, hogy megmutassák az orosz népnek: nézzétek, mi — ha legmagasabb szeszélyünk úgy hozza magával — nem kimélink se Istent, se embert, hát úgy vigyázzatok magatokra!

De hát hihető ez? Hát szabad megölni azt, aki halhatatlan? Szabad hivatalosan legyilkolni Oroszországban azt, aki az egész világé? Feleljenek rá a föld minden népei: Gorkijt megölni úgy-e nem lehet? — Nem lehet! Mért leselkedik hát az életére Trepow a maga boszantó módon nagy hatalmával? Azt hiszi, hogy ha abba az egy emberbe belefojtják a lélekzetet, nem fog tudni többé senki szóhoz jutni Nagy Oroszországban? Azt hiszi, hogy ha elhantolják azt a szabadságért hevülő keblet, el tudják bantolni az orosz nép eszmélkedő képességét is? — A terjedő forradalom nem ezt bizonyítja.

*

De hiába! Ha lángtengerbe borúl egész Oroszország, ha kivívja a nép magának azt a szabadságot, mely az Isteni rendelésnél fogva őt megilleti, ha az öntudatra ébredt nemzet elsöpri is azokat, kik zsarnoki hajlandóságaikban nem ismertek határt, — egyet nem adhatnak vissza: a Gorkij Maxim elrablott életét. Mert ha nem nyugodhat is belé soha a világ az ő sorsába; nem olyan kezékbe került, amelyektől emberséges könyörületet várhatnánk.

S míg lelkem lázong ebben a tudatban, könytelen, fájó megindultság tölti el egész valómat s tompa kétségbeesésemben csak hánykolódom és keresem az Istent.

Más vigasztalás már nincsen, téged kereslek hát jó Istenem imádságommal: — Te megvédelmezted hajdan prófétáidat az emésztő tűz és a vadállatok hatalmával szemben, szólj bele most is a világiak pörébe és sújts le sújtoló karoddal, hogy meg ne csúfolhassa a földi igazságszolgáltatás az isteni, a szent, az örök igazságot!

Mi atyánk, ki a mennyekben vagy, hallgasd meg imádságomat!

Ma.

Sűrű felhők...

*Sűrű felhők, terhes felhők
Úszkálnak az égen.
Ilyen terhes bánat nyomja
A szívem' is épen.*

*Sűrű felhők, terhes felhők
Hamar tovaszállnak;
A szívemet hej! csak tovább
Nyomja a búbanat.*

*Hogy is van az: vihar után
Szép verőfény támad
S a szívben, ha vihar tépte,
Ott marad a bánat.*

Takács Mihály.

Tört szívek.

Irta: Kovács Lajos.

A fürdőhely kávéházának fényesen kivilágított üvegkupalás tánctermében a zene lelkesítve, vértpezsdítően áradt szét és a csupa jókedvű fiatalság fesztelenül, kedvére mulatott együtt s egyre nagyobb, egyre irigylen-dőbb kedvvel járták.

Mindenki boldog volt itt. Az arcokon diadalmas derű, valami földöntúli fényesség ömlött el, csak egy asszony, meg egy férfi néztek szótlanul, halvány, szomorú arccal a turbékoló fiatalokat.

Ott keringtek, ott sétáltak a teremben a vidám, derült-arcú, mosolygó párok, kacagó csoportok közt a suhogó selyem uszályok illatterhes gyűrűjében.

Csak nekik volt oly szomorú, halvány arcuk, amely sehogy sem illett bele abba a vidám, csodaszínes keretbe, ahol mindenütt fény, illat és kacagó jókedv uralkodott.

Régi, töredékes emlékek siró muzsikája fogta el lelküket s fáradtan, szótlanul haladtak tovább, észre sem véve a körülöttük hullámzó, jókedvű társaságot.

Úgy keringtek, úgy vergődtek ott a fényzőnben az asszony és férfi szótlanul, sápadt, halvány arccal, mintha temetőben járnának, kidőlt fejfák, omlós hantok között, temetve a múltat, siratva a jelent.

Majd egyszerre a férfi kezdett beszélni halkán, csendesen úgy, mintha imádkoznék s vágyakozó, imádó szerelemmel nézett az asszonyra.

Azután elfordult az asszonytól és úgy beszélt tovább:

— Maga aztán elfelejtett, nem várt meg és . . .

— Hagyjuk el, — szolt szelid bánattal a gyermekképi asszonyka s szép, tiszta kék szemével kéréleg nézett a mellette haladó férfira.

— De mikor még most is annyira szeretem! — szolt a férfi elvörösödvé és hangja valami csendes, hangtalan zokogásba fült el.

Az asszony arca erre a vallomásra egy pillanatig csak úgy ragyogott a boldogságtól, de aztán egyszerre el is tűnt arcáról minden mosolygás, minden jó kedv és szeméit lehunyva, szinte gyerekes daccal mondta:

— Felejtsem el! . . . és ne gondoljon többet én reám! Menjen!

— Felejtsem el! — mormolta tompán a férfi s tágranyitott, ijedt tekintettel nézett az asszonyra. Úgy érezte, hogy valami vad, fájdalmas érzés tolul a szívére, amely könyvet csal szemébe s nagy barna fejét lehajtvá, szinte könyörögve mondta:

— Nem lehet, nem tehetem! Ne üzzön el!

— Ugyan Erdős! — szolt az asszony szeliden, — legyen erős! Felejtsem el, úgy akarom!

Erdős valamit akart mondani, mert egyszerre türelmetlenül kapta fel lehorgasztott fejét s remegő ajkán ideges sebességgel siklott ki egy pár érthetetlen szó, . . . azután mintha nem talált volna alkalmas szavakat, tágranyitott, üres-tekinetű szemmel nézett el a sétáló párok fölött.

Az asszony egy pillanatra szédülten állt meg. Nehéz selyem ruhája szinte súlyosnak látszott tündéri természetén s hófehér kis keze reszketve kapaszkodott a férfi karjába. Aztán nagy nehezen leküzdte felindulását, újra megindult s gyöngéd, de biztos hangon kérdezte:

— Mi baja van? Bántja talán valami?

A férfi összeresztette. Látszott rajta, hogy nagyon belemélyedt a saját gondolatába.

Forró fejét idegesen simította végig kezével, mintha gondolatát igyekezett volna összeszedni s kérdőleg nézett az asszonyra. Úgy látszott nem értette, hogy mit mon-

dott és az asszony szelid szemével aggódva nézett rá s még egyszer kérdezte:

— Mondja, mi baja van?

A férfi kiméletlenül morzsolta össze a kezében tartott rózsát s ajkát összeszorítva, valami haragos mon-dást fojtott vissza. Nem szolt semmit, csak arcának gúnyos mosolya árulta el gondolatját.

Megrémülten s szinte összeborzadva hunyta le szemét az asszony, Megértette a gúnymosolyt.

Hiszen nagyon jól tudta ő, hogy mi bántja a férfit és szerette volna megvigasztalni. de nem tehetett: asszony volt. Pedig . . . még most is csak úgy szerette, mint régen.

Szívében a szerelem s a kötelesség őrjítő tusát vívtak egymással s már ott ült az engesztelő szó ajkán . . . e pillanatban tompa szemrehányó hangon mondta a férfi, mintha csak most ébredt volna fel:

— Nem! nem bánt semmi, sőt majd szétvet az öröm, olyan boldog vagyok — s elfojtott keserű kacagással dobálta el a szétmorzsolt rózsaleveleket.

— Istenem! mit vétett magának az a szegény virág? — szolt az asszony remegve, miközben a szeme könyhelábadt.

— Eh, miért szánja, miért siratja?! Igy pusztulok el én is és engem . . . — Ne! ne szóljon! — susogta könyezve az asszony s azután újra biztos hangot erőszakolva folytatta: — elismerem, hogy vigyázatlanság volt tőlem ilyeneket kérdezni, de mondja, minek jött ide is utánam, hiszen jól tudta, hogy asszony vagyok!?

— Tudom, nagyságos asszonyom, de . . . nem tehetnek róla, hogy még most is olyan forrón, szenvedélylyel szeretem. Lássá, az a szerelmes kis pille is úgy vonzódik a lánghoz, pedig ott elpusztul, megsemmisül. Elég a lelke nagy szerelmében, de azért boldog, mert utoljára is kedvesét csókolhatta.

Egy pillanatra elhallgatott s fejét lehorgasztva, töprengve kereste az alkalmas szavakat.

— Bocsásson meg, nagyságos asszonyom, hogy az én lelkem még nem égett el! — Nem sokáig bírja már szegény s akkor nem zavarja többé önt régi szerelmes kis lovagja.

Sirva, reszketve toltak a hangok ajkára, azután mintegy önmagának beszélve susogta:

— Igen! elpusztulok már nemsokára . . . Csak még egyszer kezdhethénk ott, ahol elhagytuk! . . . Istenem! hányszor fogadtuk, hogy egymásé leszünk! . . . Másé . . . másé! . . .

Úgy remegett hangja, hogy szinte érezni lehetett benne az előtörő könyveket.

Az asszony szívét valami fájdalmas érzés szorította össze. Két nehéz könycsepp hullt alá lángholó arcán s félig nyitott ajkai reszketni látszottak.

— Minek bánt engem, Dénés? — szolt kínos szünet után az asszony.

Először szólította nevén a férfit és sirva is olyan édesen hangzott ajkáról a név, hogy szelid árnyalatával ellenállhatatlanul félkörtört a férfi szívéhez s egy pillanatra megingatták.

— Bocsásson meg, nagyságos asszonyom! . . . Nem akartam szemrehányást tenni, de . . . azelőtt szeretett — mondta halkán a férfi.

Az asszony nem felelt rá, de amint félrefordult, titkon egy pár könyvet törült ki szeméből.

— Tudom, nem szívesen hallgatja ezeket a kifakadásokat — folytatta a férfi.

— Igaz! . . . nagyon régen volt az, mikor egy lányka annyira szerette az ő szürke, fakó kis lovagját,

hogya ha egy nap nem láthatta, majd meghasadt kis bohó szíve . . .

— Régen, . . . olyan kínosan sirt a férfi hangja, amint folytatta:

— Olyan régen, nagyságos asszonyom, hogy már el is feledte.

— A más felesége lett.

— Tegyen még hozzá egy pár ecsetvonást Dénes s úgy talán igazabb lesz a kép — szolt az asszony szomorúan s könybelábbadt szemmel, siró ajakkal így festette tovább a képet:

— Sokat sirt az a leányka s összekulcsolt kézzel könyörgött szüleinek, hogy ne tegyék boldogtalanná. Ne adják férjhez ahhoz a férfihez, hiszen ő női szereti, ő más szeret, akinek örök hűséget fogadott.

Nem használt semmit, a szülei szívet nem indította meg a könyörgés, a kínos vergődés . . . Mit tehetett az a leány, elszánta magát és . . . a felesége lett annak az embernek, akit sohasem szeretett. Lássá ez a hü, igazi kép.

— És boldog?

— Istenem! — sóhajtá az asszony — mit akar ezzel mondani? Hiszen tudja, hogy csak magát szerettem. . . . Vagy azt hiszi, hogy minden női szív olyan könnyen felejt! . . . Dénes, csak nem gondolja ezt rólam? . . . Nem! . . . nem szerettem én soha az uramat, de tisztetem, bécésülöm, mert jó, gyöngéd és én . . . hűséges felesége vagyok.

— Janka! . . . Édes Janka! ön még most is szeret! . . . Bocssáson! . . . Szeret úgy-e? — susogta a férfi lázasan. Szeret! . . . szeretnie kell, . . . hiszen olyan szép volt a múlt, hogy azt sohasem lehet elfeledni!

Az asszony már alig tudott magán uralkodni.

Az érzelmek oly hirtelen jöttek, oly gyorsan követték egymást, hogy még csak egy pár hang s a külvilág összefolyik az asszony szeme előtt és oda roskad a férfi karjába, nem törődve senkivel, semmivel.

A keze már ott reszketett a férfi kezében, aki esdekelve, könyörögve kérte, hogy legyen az övé, hiszen úgy szereti.

Az asszony szerelem és rémülettel vegyült tekintettel nézett a férfira, azután lesütötte szemét és a megindulástól elpirulva halkán mondta:

— Nem! nem tehetem Dénes! . . . Nem szabad szeretnem, . . . hisz tudja nagyon jól, hogy a másé vagyok!

A férfi nem volt többé ura szenvedélyeinek. A hangja szinte izzott a melegségtől, amint erőltetett, elfojtott hangon szolt mintha elakadt volna a lélekzete a nagy boldogságtól.

— Nem! . . . nem azt kérdeztem! . . . Szeret-e még most is? . . . Janka! . . . édes Janka feleljen . . . Önnek az enyimnek kell lennie!

Az asszony reszketve, kábult fejjel haladt a férfi mellett s mintegy önmagának beszélve suttogetta: Nem! . . . nem tehetem! hiszen olyan jó, gyöngéd hozzám! Sohasem bántott meg egyetlen szóval sem, pedig tudja nagyon jól, hogy nem szeretem . . . Nem! — suttogetta és szinte félve menekvően nézett szét a teremben, mintha valakit keresne: a férjét.

Egyszerre összeresztte s kezét ijedten húzta vissza s halálsápadt arcát elfordítva, rebegte: Soha! . . . soha sem lehetek a magáé. Azután mintegy erővel vonszolta maga után a férfit az ajtó felé, ahol a férje állt.

Olyan volt, mintha a sírból kélt volna ki úgy, hogy a férje rémülten kérdezte:

— Janka, mi baja van?

— Menjünk haza — rebete lassú, fájdalmas hangon. Szédülök s talán beteg is leszek.

Azután szomorúan nyújtotta kezét lovagjának s szinte alig hallhatóan mondta: Holnap utazik Erdős? . . . Isten vele . . . Gondoljon néha ránk!

A férfi a meglepetéstől alig tudott szólni, valami olyasfélét hebegedt, hogy igen holnap és mikor magához tért, akkor már messze jártak s csak itt-ott látta még egy pillanatra előtűnni egy-egy úti lámpa fénykörében imbolygó fehér-fekete sziluctjüket, azután nem látott semmit, csak a saját szíve örületes kalapálását hallotta.

Ingadozva támaszkodott az oszlophoz s magában mormogta:

— El! . . . elmegyek, ne félj! . . . Holnap! . . . Igen! . . . Örökké!

A szomorú asszony pedig otthon sirva borult le kis asztalára és sirt, zokogott keservesen.

— Hiába! nem tehettem, pedig érzem, hogy majd meghasad a szívem.

Péter és Pál.*

*Tanít Pál apostol nagy Galátiába,
Ahol véletlenül Péterre talála.
Köszöntek egymásnak illedelemképen,
De irígység forrott mindkettő szívében.*

*A felhevült Péter megszólal egyszerre:
— „Hát te csábító Pál mit keresel erre?
A Jézus tanait hirdeted itt talán?
Nem szabad hirdetned, nem vagy apostol ám!”*

*— „Nem vagyok apostol? . . . és te az vagy Péter? . . .
Az én tudományom száz tiédnél ér fel! . . .
Én a tanaimat a Jézustól vettem,
S az emberek előtt általa hirdetem!”*

*— „Hisz te pogány voltál s Jézus üldözője?!
Hogyan lehetsz mostan tana hirdetője? . . .
Mondani sem lehet Ábrahám magvának,
Még kevésbé lehet Krisztus szolgájának!”*

*— „Ábrahám magva vagy? — én is az vagyok ám! . . .
Krisztus szolgája vagy? — én még jobban talán! . . .
Mert tudományáért, — Péter hiszed-é te? —
Többet fáradoztam, mint ti együttvéve!”*

*— „De még egyszer mondom, hogy: nem vagy apostol!
Menj haza és hirdesd tanaidat otthon!
Tanaira Jézus nem tanított téged!
Te csak csábítgatod az emberiséget!”*

*— „Nem vagyok apostol? . . . Péter! nézz csak széjjel! . . .
Tele van e vidék a Jézus hívével!
Ezeknek az vagyok, hogyha neked nem is!
Az Úr veled Péter és az Úr velem is!”*

Béres Benő,
III. B. oszt. tanuló.

* Ezt a párbeszédet Béres Benő tanítványom Pál apostolnak a galatiabeliekhez és korinthusbeliekhez küldött leveleihez fűzött magyarázataim alapján írta. A képzett helyzetet, mely szerint Péter és Pál Galátiában találkoznak, a magyarázatok hatása alatt teremtettem.

Harsányi István,
főgimnáziumi vallástanár.

Valami a német diákéletből.

Mint a magyar diákélet, úgy a német is nagyon sokat veszített már a maga jellegzetes eredetiségéből. A haladó korrallal el-eltörülődött egy-egy durvább vonása, lefaragódott belőle egy-egy forgács, amelyeknek összessége és sajátos vegyülete adja meg az egyes nemzetek diákéletének a karakterisztikumát.

Hallottam is, olvastam is a régi német diákéletéről elég sokat, de ami abból a tegnapi a mára megmaradt, az már csak a kialvófélben lévő tűznek halvány pislogása. Lassanként erre is ráborítja a feledés a maga fekete palástját! S ami még megmaradt — éppen úgy, mint nálunk — a kisebb egyetemi városokban húzódik meg: Jénában meg Heidelbergában, valamint hogy a régi jó időkben is ez az utóbbi volt a diákság mindenél kívánatosabb Eldorádója. Amolyan „kis királyok” voltak itt a diákok, mint nálunk hajdanán a Csák Máték . . . ha ugyan teljes hitelt adhatunk a Forster: „Alt-Heidelberg“ c. színművének. amit „Diákélet” cím alatt adnak a mi színházainkban!?

De azért a nagyobb városokban s így Berlinben is maradt még meg annyi, amiről lehet s tán érdemes is írni, ha másért nem, hát legalább az összehasonlítás kedvéért.

Ami első sorban megragadja a figyelmet a diákélet szemlélése közben, az a nagy társulati szellem, minek kifolyásaként tekinthető az a temérdek sok egyesület, ami itt az egyetemi hallgatók közt fennáll. A tömörülés nemzeti és felekezeti alapon, majd szakok szerint történik. Legtöbb azoknak az egyesületeknek a száma, melyek az egyes német államok és provinciák diákságából alakulnak. Külön van képviselve a porosz, szász, bajor, württembergi, rajnavidéki stb. diákság s valamennyinek címere ott ékeskedik az egyetem földszinti aulájának falain. Vannak aztán evangélikus, katolikus és zsidó egyesületek, amik keblükbe fogadnak mindenkit, aki az illető vallásfelekezethez tartozónak vallja magát, tekintet nélkül nemzetiségére, míg az előbbieket valóságos kőfállal vannak elzárva a más államok, vagy provinciák diáksága elől. Természetesen nagy számmal vannak köztük olyanok is, amelyek a testedzést tekintik főcéljuknak, szóval torna-, vívó- és sport-egyletek. Az egyes szakok társulatai a dolog természetét szerint a tudományos önképzés céljából állanak fenn s e céljuknak derekasan meg is felelnek. Am ezeknek is, mint az előbb említetteknek jellemző és elmaradhatatlan sajátosága az ú. n. „Kneipe”, ami nem egyéb vidám, társas mulatozásnál. Ilyenkor hallatlanul gyors tempóban ürülnek a sörös kancsók, az ú. n. „Töpfchen”-ek és pedig az elnök latin nyelvű vezényletére, aki rendszerint nem a leglassúbb vérű fiúk közül való. Hiszen — mi türes-tagadás — nálunk is nyom valamit a latban az ifjúság ítélete előtt a kiténtetések osztogatásában, hogy ki mennyire szereti a társaságos életet (alias: ki hogy hajtogatja a boros poharat), de korántsem annyira, mint itt, ahol éppen ez az első bizonyítéka a vezérszerepre való rátermettségnek! — A provinciális alapon szervezett egyleteknek más céljuk a hetenkénti kneipolásnál tulajdonképpen nincsen is (amint ezt nekem egy német student beszélte), hacsak a saját jelöltjük érdekében kifejtett agitációt nem tekintjük annak a nagyobb akadémiái egyesületekben történő választások alkalmával. Ellenben az evangélikus jellegű egyesületekben vannak rendes éneklési és biblia-olvasási órák s ezek ülésein olykor-olykor a berlini theológusok legjelesebbjei tartanak felolvasásokat általános érdekű tárgyakról, leginkább azonban az ú. n. belmissió

köréből, aminek eredményeképp tekinthetők maguk az egyletek is.

A folyó iskolai évnek jellemző vonásául lehet feljegyezni az antiszemita mozgalom terjedését és egyik legelőkelőbb körben: az akad. olvasóban való teljes diadalra jutását. Ez a választás szemem előtt folyt le a múlt hónapban s különösen két nagyobb párt mérte össze fegyvereit: a „Nationale Partei” (nemzeti párt) és a sémita jellegű „Freie wissenschaftliche Vereinigung” (szabad. tud. egy.). Hogy mint történt, nem tudom, de annyit bizonyosan kivettem a nagyszámú kortes-levelekből, hogy a múlt esztendőben az utóbb említett párt kezében volt a nevezett kör vezetése; ez alkalommal azonban teljes vereséget szenvedett. Egyetlen egy tagjának sikerült csak bejutni a 14 tagú választmányba, míg a sokkal kevésbé jelentékeny „Katholische Corporation” 2 taggal van képviselve, a nemzeti párt pedig tizeneggyel. — Mi magyarok általában tartózkodtunk a szavazástól, néhány izr. földünk azonban élt szavazati jogával s könnyen érthető, hogy nem a „Kath. Corporation” javára!

Az ifjúság sebesen liktető vére és temperamentuma természetes következményeként a már említett kneipék olykor-olykor szilaj mulatozássá is elfajulnak s ily alkalmakkor a kneipolás végét az az időpont jelzi, „mikor a hajnalnak felragyog sugára”. De amíg emyire jutott a dolog, addig már a mindenütt található diákdaloslönyvet véges-végig elnótázták és pedig a társaság egyik tagjának zongorázása mellett. Itt meg kell jegyezni, hogy zongora minden jobb sörcsarnokban található s hogy nemcsak a műveltebb, de az alsóbb néposztályban is bő számmal akadnak olyanok, akik ezt a hangszert tisztességesen kezelik. A diáknóták gyűjteménye, az u. n. Stud.-Li.-derbuch egy jókora könyvecske, amiben megtalálhatók az összes diáknóták a „Gaudeamus” vezetésével, ami elsőrangú kedveltségnek örvend. Legnagyobb részben német szövegűek, de alig van köztük olyan, amelyikben egy-két sor vagy legalább refrainképen egy-két szó latinul ne volna.

Érdekes jelenség, hogy a német diákok nemcsak szívesen hallgatják az idegen nótákat, hanem — amennyire tőlük telik — készséggel igyekeznek megtanulni is különösen azokat, amiknek menetéből kitetszik egy kissé a jókedv pajkos vagy szilaj csapongása. Így meg-esik, hogy olyan kuruc-nótákat is hall az ember tőlük, nagy csudálkozására, amelyekben nem épen hízogóan emlékezik meg a lantos a német sógorról! Akad minden esztendőben egy-két vig magyar fiú, akik nem hagyják kiveszni belőlük a magyar dal szerelmét!

A párbaj-mánia rettenetesen el van harapódzva, mi ekkor következtében a Studentek 50%-ának arca vágásokkal van éktelenítve. Ez azonban cseppet sem esőkenti az értéküket, sőt agiójuk hihetetlenül magasra emelkedik egy pár szép vágás után — a nőnem szemében. A vitézi bátorságnak és a halálfelelem megvetésének emez ékes jelei azonban — rossz nyelvek szerint — nem mindig a fentnevezett hősi erények resultátumai, hanem borotvával sajátkezőleg vágott sebhelyek. Mennyi igaz ebből? nem tudom, de mindenesetre jellemző, hogy ilyen hírek is szárnra kelnek, no meg az a jó magyar közmondás is rejt valami igazságot, hogy „nem mozog a falevél, ha nem fújja a szél!”

Amik aztán a kneipolások után történnek: azok a jókedvű csintalanságok, ártatlanabb természetű diákcsinnyek — miben sem különböznek a magyar diákok csínyjeitől. Ha nagy kedvem volna hasonlatot tenni, azt mondanám, hogy egyik 19, a másik egy hívja 20. Mert

ami Patakon is nem egyszer megtörtént, t. i., hogy a jámbor eszmadia-mester reggelre kelve arra ébredt, miszerint ő vagy legalább is a címtáblája doktorrá vedlett és megfordítva: az bizony éppen úgy megtörténik itt is, kiváltképen a szomszédos Charlottenburgban, hol a technikai főiskola növendékei nagyobb biztonságban érzik magukat, lévén ott kevésbé éberek a rendnek őrei!

Eddig a német diákélet egyik oldaláról: a kedélyesebből szoltam csak, ám a hűség és igazság megkívánja, hogy a másik oldaláról: a komolyabból is megemlékezzem. Mint általános jellemvonást említhetem a pontosságot, rendszeretét és a kötelességteljesítést. Ritkán történik, én legalább alig látom, hogy előadás közben jöjjön valaki a terembe; a professzor megérkezése előtt már jóval a legnagyobb rendben és csendben ülnek és pedig ki-ki azon a számozott helyen, melyet az első előadás alkalmával elfoglalt s amely lecke-könyvébe is be van iktatva. Tanulmány tekintetében is ugyanez jellemzi őket. Természetesen itt is, mint talán mindenütt széles e világon, vannak „ősjogászok“, de bizonyos, hogy az arány sokkal kedvezőbb, mint nálunk. Egészében véve komoly tanulni és tudni vágyó a diákság, aminek bizonyosságai a mindig tömött tantermek s az az óriási forgalom, amit a hatalmas egyetemi és a még hatalmasabb porosz királyi könyvtár naplói mutatnak, amely utóbbi az összes tanulóknak és bármely törvényesen igazolt polgárnak rendelkezésére áll. S én azt hiszem, hogy némi része van ennek a most említett dolognak abban a nagy érdeklődésben, ami a németek közt nemcsak a természet- és társadalmi tudományok, hanem a sokkal elvontabb theologia iránt is megnyilatkozik; valamint összefüggésbe merem ezt hozni azzal az örvendetes ténnyel is, hogy Németországban nemcsak hogy akadnak kiadói a tudományos műveknek, hanem még jó üzleteket is csinálnak az említett munkákkal. S ha ezt összevetjük a mi mostoha viszonyainkkal, bizony szomorú lehet a mi lelkünk!

Az ifjúság szellemi életének legfőbb és elsőrangú bizonyosságai mindenhol a sajtó-organumok. S amennyit ismerek a német diáklapok közül (az olvasóba más egyetemek közlönyei is járnak), azok mind gonddal szerkesztettek és friss, pezsgő életnek a tanúbizonyosságai.

Ezzel kapcsolatban eszembe jut valami, amit okvetlenül meg kell említenem, habár első sorban hazai dolog volna tán! Otthon nem is tudtam, csak itt jutott tudomásomra, hogy van a szép Magyarországon valami Hermannstadt nevű város, amelyben egy ilyen című ifjúsági lap lát napvilágot: „Akademische Blätter“

Ez magában véve még nem volna olyan nagy dolog, habár feltűnő is, hogy olyan helyen adnak ki egy akadémiai ifj. lapot, ahol nincsen se egyetem, se akadémia. (Utána jártam és megtudtam, hogy H.-ban tényleg nincsen se egyetem, se akadémia! A nagy dolog azonban abban áll, hogy a nevezett lap „Unsere Universität“ c. rovatában szép rendben így sorakoznak az „ő“ egyetemeik: Berlin, Budapest, Leipzig, Klausenburg stb. Hát ez már igazán netovábbja a zöld-félszáz arcátlanságnak! Én nem tudom, mit kellene tenni ezekkel a túlmerész fickókkal, de annyit mindenesetre mondjunk meg nekik, hogy hiszen le is út, fel is út, választást engedünk: vagy Berlin és Lipese, vagy Budapest és Kolozsvár; de valamennyit már közmondásos vendégbarátságunk szélső határáig menve se engedhetjük meg, hát így együtt valamennyi tán sok is lenne a jóból?!!

E kitérés után még csak két, előttem nagyon feltűnő dologról emlékezem meg. Egyik az, hogy az egye-

tem folyosóin mindenütt láncok függenek a fogasokról, melyeknek az a rendeltetésük, hogy a fogasokra akasztott ruhát a láncokon levő kicsiny lakat segítségével biztosítsák az elemelés ellen. A másik meg az, hogy a studentek nem felállással köszöntik a terembe lépő professzort, hanem lábdobogással s ugyanígy járnak el a tanár távozásakor is. A lábdobogás kisebb-nagyobb zaja fokmérője a professzorok iránt érzett szeretetnek és megelégedésüknek is. Ez az utóbbi dolog egészségi szempontból károsabb, mint a felállással való üdvözlés, az előbbi meg semmiképen sem mutat nagy vagyonszükségletre!

Summa summarum: az ifjúi vér itt is pezsgő, csapongó, pajkos és vidám, szomorú csak az volna, ha nem így volna! A velük született, vagy tán beléjük nevelt tudnivágyás, a pontosság és rendszeretét pedig biztosítják a német birodalomnak azt az előkelő helyet, amelyet most elfoglal az államok sorában, mert minden német diáknak nemes ambíciója, hogy hazájának, nemzetének jóra való, munkás polgára legyen. Nem kesergek — mint ifjú emberhez nem is illenek — meg ok sincs reá, de őszintén kívánom, hogy *így* legyen minálunk is!
Berlin, 1905. jan. 20.

Pósa Péter.

Bálteremben.

Mikor én a fényes
Bálteremben járok,
Sokszor felderülnek
Régi fényes álmok...
S úri dámák karján,
Vérpezsdítő táncba'
Csak Te rád gondolok
Szívem szép arája.

Oly vígan mulatnak...
Én meg egy sarokba
Csak visszahúzódok
Csendben — elborongva.
Víg mulatság, zene
Nem vidítja lelkem,
Itt a sarokban is
Rólad emlékezem.

Félre elhúzódva
Az órát számlálom,
— Mikor szállok hozzád
Szerelmes angyalom?
Mikor szállok hozzád
Lobogó lelkemmel,
Egy kicsiny fészekbe
Hogy mikor viszlek el?

S visszaszáll a lelkem
Kicsiny falucskába,
Kicsiny falucskának
Legszebb ablakába...
S úgy el álmodozom
Kicsi, rózsás kertről,
Valahol... valahol
Két mosolygó szemről!

Vass Béla.

Hervadt levelek.

Irta: Kielland W. Sándor.

Könnyen belefáradhatunk abba, ha sokáig nézünk egy képet, de okvetlenül bekövetkezik a fáradtság, ha egymásután sok képet szemlélünk. Azért fáradnak ki szempilláink a nagy képtárakban.

Boldog az, aki sokból néhány képet ki tud választani, amelyekhez azután naponkint elzarándokolhat.

Igy teszünk sajátunkká, anélkül, hogy a felügyelők észrevennék, egy kis magánképtárt, amelyet magunkénak vélünk, bár a nagy termekben ezek különböző helyekre vannak beosztva. És emellett mindaz, ami nem a magángyűjteményhez tartozik, elenyészik s pusztán arany ráma és vászon, egy ékes valami lesz, amelyek előtt elsietünk anélkül, hogy szemünk belefáradna.

Persze, ezen magánképtárak különfélék és a főhelyen a nagy, elismert remekművek helyett sokszor csak egy kicsi, figyelemre alig méltó képet találunk.

Egy ily gyűjteménynek ime itt egy példánya.

Az 1878-iki képkiallítás szalónjának egyik sarkában volt felállítva Everton Sainsburg angol festőnek egyik képe. Nem volt feltűnő. Nem volt sem nagy, sem kicsiny arra, hogy felkeltse a köznapis kíváncsiságot; a keresett túlsapongásnak semmi nyoma nem volt található sem színélhelyezésében, sem modorában.

Két szerelmest ábrázolt, kik kissé meghasonlottak egymással. S a közönség mosolygott és mindenki csöndes megindulással gondolt ama kellemes kis civódásokra, melyek viharosak, de rövidek s rendszeren csókkal végződnek.

És mégis e kép lassankint egy kis közönséget gyűjtött maga köré. Már sok magánképtár sorozta ezt gyűjteménye közé.

Ha az ismeretes sarok felé közeledtünk, legtöbbször csak egyetlen személy állott a kép előtt, mely gondolatokba merülve.

Ha aztán közelebb léptünk, ez a néző is el szokott onnan távozni s úgy tűnt fel, mintha a műremeket egyszerre mindig csak egy egyén élvezhetné, mintha mindenki egyedül szeretne vele foglalkozni.

A kertnek egyik sarkában, a magas fal mellett van egy nyílt, sűrű lugas. Egészen vadszőlőből áll, mely balfelől a boltozott tetőre kúszik fel s jobbra hosszú, rezgő gallyait lóbálja.

Késő ős van. Csak a szélső gallyaescskákon vannak még levelek. És mielőtt leesnének, a nap búcsúcsókul pompázó, bágyadt sugaraival ajándékozta meg őket s mint vörös és sárga virágokból álló virágfüzér, esüggnek ott még egy ideig és a kertet az ős búskomor pompájával díszítik.

Köröskörül a földön lehullott levelek vannak s a szél nagy buzgalommal, épen a lugas előtt egy kis, kerek sirhalommá gyűjtötte őket össze.

Egyetlen üde szín van a képben: a repkény. Mert ez olyan, mint a búbanat, mindegy neki akár nyár, akár tél.

A lugas közepében egy szalmaszéken, fejét bánatosan lehajtva ül egy fiatal leányka. Kedves arcán a keserű, a fájdalmas csalódásnak különös kifejezésével úgy, mintha valamit elvesztett volna mintha ereje is kezdené elhagyni, mintha rá nézve is hervadna valami.

A fiatal ember, ki kezét a leányka székjéhez támasztotta, kezdi észrevenni, hogy a helyzet komolyabb lett, mint kezdetben gondolta. Az okosságról beszélt, tréfával tett kísérletet; bocsánatért esedezett és meg is alázta magát, — mindhiába!

Ezért most félve, kérlelő arccal hajlik a leányka fölé:

— De, édes, hisz' az egész szóra sem érdemes!

— Épen azért! És mi mindent mondtunk mi egymásnak! Valósággal kerestük a szavakat, melyekkel egymást megsérthettük és ezt nevezzük mi szerelemnek!?

— De hiszen, lelkem, ne vedd azt oly tragikusan, bármennyire szereti is két lény egymást, vannak pillanatok, mikor civódnak s velünk sincs ez másként.

— De hát, — kiáltott leány, — azt tartom szerelemnek, mikor a civódás lehetetlen, vagy . . . vagy én is csalódtam és az, amit mi szerelemnek nevezünk, nem egyéb, mint . . . mint . . .

— Szerelmekben ne kételkedjél, — szakította félbe a fiatal ember buzgón. Azután meleg, ékesszóló szavakkal ecsetelte azt az érzelmet, mely megtanít bennünket arra, hogy felebarátainknak gyengeségeit és hibáit elnézzük és csak ez adja egyedül a legnagyobb boldogságot. A leányka csak félig figyelt oda. Szeme a hervadó kert felé meredt, önkéntelenül is a tavaszra gondolt s a reményre és a mindenható szerelemre, melyek mindnyájan elhervadnak, mint a virágok ősszel.

— Hervadt levelek, — így szölt nyugodtan s azután felállott és a szép leveleket, melyeket a szél oly nagy fáradtsággal hordott össze, lábaival szétberzelte.

A leány a sétányra ment, mely a házhoz vezet, a fiatal ember csekély távolságban követte. A félelem és a bágyadság fárasztó érzete vett rajta erőt.

A leány lehajtott fejjel ment s a virágágyakra tekintett; a gerepcsinek, mint szétszórt papírvirágok tűnnek elő; a georginák vastag fejüket lehajtják az eltört száron és a rózsafák ágain még csak hitvány bimbó sincsen s nagy, nyirkos, rothatag leveleik a földön hevernek.

Eltűntek, elenyésztek mind a sétányon. De az üres székek ott maradt a hervadó lugasban s a szél a leveleket ismét egy kis sirhalommá hordta össze.

S idők folyamán mi mindnyájan — mindnyájan sorrendben leülünk e kert szögletében levő üres székre s a hervadt levelek alkotta sirhalomra mereven nézünk.

Németből: Székely Sándor, lh.

DIÁKTÖRTÉNETEK.

A farkas.

Hárman ültünk együtt a pattogó tűz mellett, az ős. majdnem 80 éves pap, én, a fiatal legátus és egy kis fiú, a még fiatalabb mendikáns. Kint fúj a szél, mely megrázta az ablakot, csakúgy hordta a havat. Mi már vacsora után voltunk, körülültük a kályhát, beszélgettünk a jó meleg szobában. Én előadtam keserves utunkat, elmondtam, hogy némely helyen felül térden gázoltunk a hóban, kis mendikánsomat sokszor valósággal ki kellett húzni egy-egy hatalmas fűvásból, a szél úgy hordta a havat, hogy alig láttuk az utat, amelyen csak alig volt valami kis nyom, csaknem eltévedtünk.

Amint végére értem kissé kiszínezett előadásomnak, az öreg pap vette át a szót. Mindez semmi, kedves öcsém, hiába, a mai nemzedék hej nem olyan, mint a régi; pusztulunk, veszünk. Öcsémek csak a szomszéd faluból jöttek, az igaz, egy kicsit erős az idő, a hó is talán valamivel nagyobb, mint rendszeren, de hiszen az egész út legfeljebb egy-két óra járás. Másképp volt a mi időnkben, mikor még hűre sem volt a vasútnak és gyalog mentünk haza vagy a legációba. Az egyik ment Szathmárba, a másik Abaujba, a harmadik Hevesbe, no meg nem is szólok arról, hogy még a Dunán túl is

voltak pataki legációk. Mentünk aztán néha tovább, mint egy hétig, sokszor alig járt utakon, öles hófúvásokon; sokszor elővett a hózivatár vagy olyan hidegség, hogy a madár megfagyott az ágon, hej, az ilyen utazás volt aztán a valami. Egy útamát sohasem fogom elfelejteni, pedig ez rövid volt, csak Miskolcra mentem, ahol az édes apámék laktak.

Hatan indultunk Patakról, hat theológus. Ugy terveztük, hogy akkor nap csak Szerencsig megyünk, ott meghálunk egy ismerős korcsmárosnál. Elég későn indultunk, no meg az út sem volt valami remek, úgy hogy mire Szerencsre értünk, egészen este lett. A korcsma ivószobája tele volt emberekkel; vasárnap este volt, oda be sem tudtunk menni. A korcsmáros egy másik szobába vezetett. Itt lett volna az éjjeli szállás. Csak-hogy az a kis baj volt, hogy a szoba egész télen nem volt fűtve, pedig ritkán van olyan erős tél, mint ez volt. A korcsmáros most befűtetett ugyan, de ez nem használt semmit. A kályha körül még csak volt valami kis meleg, de bizony más helyen majd megfagytunk. Némi tanakodás, no meg egy pár liter bor felhajtása után elhatároztuk, hogy tovább megyünk. A harangodi pusztán van egy csárda — ismerős hely — majd ott fogunk meghálni. A korcsmáros marasztott, szívünkre beszélt, hogy ne induljunk ilyen rettenetes hidegben éjszakának idején, farkasok is járnak, gondoljuk meg, hogy a múlt éjjel is egy leányt, aki a harangodi pusztáról reggel felé a városba igyekezett, anint az ér keresztül metszi az utat, mindjárt a hid mellett, széttépett a farkas, reggel csak a lábait találták meg a csizmáival, no meg az erősebb csontokat. De mi nem sokat adtunk a korcsmáros beszédjére. Lehet, hogy az egész farkas-történet csak mese, csak kitalálta a mi marasztalásunkra. Meg ha igaz is, még ha megtámadna is a farkas, mit fél hat jó szálás theológus a farkastól. Most már csak azért is elmegyünk, ne gondolja a zsidó, hogy talán megijedtünk. Ugy is lett. Felszedtük a kis batyunkat, előkerestük botjainkat, — tovább. Neki vágunk a téli éjszakának, hiszen pár óra múlva a harangodi csárdánál leszünk, ott van csak a jó bor, meg a jó meleg szoba. Egész kedvvel mentünk. Szerencs vége felé már nótára is gyujtottunk. Egyszer csak a nótázás közben megszólal Adorján Gábor mély basszus hangján — olyan gyönyörű basszust talán azóta sem hallottam, mint neki volt — fiúk, ne menjünk mi a harangodi csárdába, menjünk hozzám Medgyasszóra. Ott lesz puha kenyér, jó bor, jó meleg kandaló, elidőgálunk reggelig, reggel pihenünk egy kicsit, aztán tovább megyünk. A fiúknak tetszett a beszéd, hiszen mi egy éjszakai kitérés, egy-két nap alatt ki lesz pótolva a késés, azután jól fog telni az idő. Egyszerre ráálltak mindnyájan, csak én nem akartam. A szüleim Miskolcon laktak, szerettem volna minél előbb otthon lenni, hiszen úgy is indulni kell azonnal tovább legációba. Most szinte kapóra jött, hogy míg ők Medgyasszón lesznek, legalább addig is otthon lehetek, aztán megyünk együtt tovább. Hívtak, csalogattak, de én csak nem mentem, elváltunk; ők mentek öten Medgyasszó felé, én pedig egyedül előre.

Gyönyörű téli éjszaka volt. Az égen nem volt egy felhőcske sem. A hold tisztán sütött, a csillagok szinte szikrázni látszottak a nagy hidegben. Roppant hideg volt, a hó csak úgy ropogott a talpam alatt. Az egész mezőségen nem látszott egyéb, csak hó, hó. Mindenütt egyforma a fehérség, mindenütt egyforma felhomály. Egy darabig a fiúk nótázását hallhattam. Messze elhangzott a dalolás a csendes téli éjszakában. Azután az ének mindig csendesebb lett, végre lassan, szinte észrevétlenül elhalt.

Ekkor valami nyugtalan érzés fogott el; egyedül lenni a roppant hómezőkben 15—20°-os hidegben, a hold által nyújtott szegény világitásnál, amely sem nem világosság, sem nem sötétség; egyedül lenni a kietlen éjszakában, távol minden emberi arcától, messze minden emberi laktól, Az egészen fehér világban valami olyan nyomasztó csend vett körül, hogy szinte valami aggodalom fogott el. Önkéntelenül eszembe jutott a leány, akit a múlt éjjel széttépett a farkas. Az is ilyen egyedül volt, a hold talán akkor is így fénylett, a csillagok is így ragyogtak. Őt is ilyen kietlen, hideg világ vette körül, amikor elibe állott a farkas, havat szórt a szemébe, megtámadta, földre teperte, azután erős fogaival, hatalmas karmaival szétmarcangolta. Nem maradt más belőle, csak a két lába a csizmáival, meg az erősebb, vastagabb csontok. Összeborzadtam, szinte magam előtt láttam az egész véres jelenetet, már csaknem bánni kezdtem, hogy el nem mentem a többiekkel. Ettől kezdve csak a farkas meg a széttépett leány járt az eszemben, pedig úgy szerettem volna valami másra terelni a figyelmet. Nem vagyok gyáva ember, de nem szégyellem bevallani, hogy akkor bizony borzongott a hátam.

Már az érnél jártam, ahol a múlt éjjeli szomorú eset történt. Már láttam a hid karját is. Egy-két perc, ott leszek. Egészen megindulva léptem fel a hidra. A hid mellett a hóban láttam, vagy legalább látni véltem a küzdelem véres nyomait. Mintha még a csizmacskák is ott lettek volna. A fejemet akaratlanul elfordítottam, mereven előre néztem. De nem is tudtam aztán másfelé nézni. A vér megfagyott ereimben, még szinte ma is fázom, ha rá gondolok, pedig már azóta több mint 50 év múlt el; ott volt előttem a farkas. Ott ült az út szélén, tőlem alig öt lépésnyire. Olyan lehetett, mint egy juhászcutya, csak a szőre meredt az égnek s a szemei ragyogtak valami zöldes fényben. Mintha csak egyenesen rám akarna ugrani, olyan helyzetben volt, a farkával csendesen verdeste a havat. Istenem, mi lesz velem? Itt nincs menekvés, senki nincs közelomban, aki segítené, futni már késő, egy-két ugrással utóler. Nincs más képen szabadulás, mint mekküzdeni vele életre-halálra. Viaskodás a farkassal, aki erősebb, az megmarad, a másik már holnap nem fogja látni az Isten szép napját. Egyet fohászkoztam, fokosom két kézre kaptam, megcsóváltam a levegőben, azután neki a farkasnak. Egy-két ugrással ott voltam előtte. Egy roppant ütés: egy hatalmas csörrenés rá a felelet. Fokosom belesüppedt a hóba. Amit tönkre zúztam, egy kiszáradt, kiaszott bokrocska volt. Amelynek egy kis letörött ágát mozgatta a szél, ezt néztem a farkas farkának. Velem a felizgatott képzelet játszott csalfa játékot. De én úgy fel voltam indulva, hogy csaknem futva mentem a harangodi csárdáig.

Eddig volt a történet, én szinte fáztam bele. Csak mikor az öreg pap jóízű nevetése felhangzott, akkor kezdtem én is mulatni a képzelet játékának tréfalódzásán.

Sutka István.

Két kincs van, melynek becsét csak akkor ismerjük fel, ha ezeket elvesztettük: egészség és jó hírnév.

(P. v. Ebart.)

*

Magadat szírod, ha gyermekeidet neveletlennek mondd, mert ha előzőleg nevelted volna, most nevelt lenne.

(Rückert.)

Astronomia.

I.

Hejh tudósok, kik éjenként
Csillagot vizsgáltok,
Isten uccse, hogy nem sokat
Adok én reátok.
Ti egyenként fedeztek fel
Csillagot az égen.
Lám en kettőt találtam meg
A rózsám szemében!

II.

Nem tudják még a csillagok,
Hogy akadt egy párjok . . .
— Mért nem nezel szép csillagom
Minden estve rájok?
Hejh, ha tudnák, ha sejtenék,
Ha téged látnának,
Örömben édes rózsám
Összecsókolnának!

Ifj. Barcsa Endre.

„Száll a sóhaj . . . elhunyt az ifjú“.

(Irodalmi-aesthetikai közlemény).

A magyar irodalom számtalan csillaggal övezett egén, mint két leghatalmasabb és legfényesebb csillag tündököl olthatatlan fényvel: Petőfi és Arany. Ki ítélhetné meg igaz tárgyilagossággal a fény után, melyet különböző helyzetük dacára is egyenlő varázsló erővel és mértékben szórnak ránk: melyik szebb csillag, melyik nagyobb, melyik fényesebb? . . . A szem gyenge itt a fény teljes befogadására, az ész eltörpül a választásban és hoz ítéletet legfőlebb a szív, a kedélyvilág, melynek eredménye csakis subjectiv lehet. Ki túlnyomó részben az érzelmeknek, indulatoknak és szenvedélyeknek hatása alatt áll, annak a lyrikus Petőfi, a szerelem halhatatlan dalnok szerett és magasztalt költője, míg a józan, fontolgató, inkább az értelem embere az epika nagy mesterének: Aranyak nyújtja a babért.

De nem párhuzamot akarok vonni e két dalnok egyénisége között, hanem csak abból a gyöngysorból, melyet közösen fűzve hagytak reánk, két szemecskét próbálok kiszakítani irodalmi és aesthetikai ismertetésem tárgyául, a szerelemittas költőnek egyik legszebb előgiáját egyfelől, másfelől pedig a nagy epikusnak specialiter a legnagyobb magyar balladairónak egyik gyönyörű balladáját. Amaz lesz: „Szeptember végén“, emez pedig: „A honvéd özvegye“. Nem képzelek művelt magyar embert, ki ne ismerné e két költeményt és ne ismerné szerzőjük egymáshoz való viszonyát, a sokkal összeférhetetlen Petőfinek Arannyal való benső barátságát. E két költemény az, mely legelénelkebb világosságot vet arra. Nem azért, mintha kölcsönösen egymáshoz írták volna ezen barátságuk mintegy a külső bizonyítékaképpen, hanem azért, mert oly szoros összefüggésben, belső tárgyi vonatkozásban áll a kettő egymással, hogy míg amaz a töprengő sejtelmnek, a jövőre irányuló aggodalmas merengésnek vagy kérdésnek mondjuk, addig emez méltán nevezhetjük e borús sejtalem megvalósulásának, a feltett kérdésre adott szomorú feleletnek, melyből a jó barátunk már porladozó barátja emlékét is híven őrző lelke sugárzik elő. Ugy is tekinthetjük e két költeményt, mint kezdetet és véget, amennyiben a tárgya egynek vehető: Petőfi családi élete.

Amaz a kezdet, t. i. a szabadságharc előtti, emez a vég, a szabadságharc utáni részlet. Ott látjuk a boldog, szerelemittas hitvest szive imádottjával, kinek azonban talán a közelgő vihar, vagy az élet mulandósága felett való gondolatára baljóslatú sejtelmek, aggodalmas érzelmek lepik meg lelkét, ha a titkos jövőbe tekint. Különösen a hitvesi hűség iránt támadt kételyek vernek tanyát lelkében, ha netalán hamarabb hagyja itt kedvesét, ki iránt örök szerelemmel viselkedik a sirban is. Mily szép, mily megható családi kép ez. Látjuk benne a rövid együttlét után a hitvesétől talán örökre búcsúzni készülő hitvest, kinek ha már csakugyan válnia kell kedvesétől, a válás fájdó érzetét csak e kérdésre adott megnyugtató válasz enyhítheti:

„Rábirhat-e majdan egy ifjú szerelme,
Hogy elhagyod érte az én nevemet . . .“

A felelet egyelőre elmaradt; talán elfeledték a jelen boldog órái, vagy tán — mi még gyakoribb szokott lenni a nő részéről — a jövő felett való bánkódás, töprengés fájdó érzete fojtotta el! . . . De nem maradt adós ezzel sem az élet! És itt már a másik költeményhez érkeztünk, melyet a hátramaradt jó barát részéről épen a hitvesi könnyelműségen való erkölcsi megbotránkozás és felháborodás szült.

„Megcsendült a kard!“ s kiknek szívük a hazaszeretettől dobogott, országsszerte a honvédök lelkes csapatjába álltak. Épen e szabadságharenak egyik kiemelkedőbb pontját ragadja meg a költő akkor, amikor műve elején egy névtelen honvédet a harc hevében mutat be.

Csatába ment az ifjú honvéd,
Kemény, véres volt a csata;
Tengernyi néppel küzdve, megtört
A felkelők kicsiny hada;
De megtartá a tért, hol aznap
Élet-halálra ütközött:
Mert ott esett el mind a téren! . . .
A honvéd is azok között.

Ime nem nehéz kitalálni, hogy Petőfi, a lánglelkű költő az a névtelen honvéd, ki „a harci zörej, a trombita hangja s az ágyú dőreje“ között esett el a segesvári csatatéren. „Elhull a virág s eliramlik az élet“ s a költő honvéd ott fekszik a haldoklók közt

„Nehéz két sebbel kebelén;
Két seb . . . mind a kettő halálos —
Egyik jobb, másik bal felén.“

Két seb: egyik jobb, másik bal felén . . .! És nem az fájdó az ifjúnak, melyből piros vér csurog, hanem a halfelén lévő, mely láthatatlan ugyan, de „gyötrőbb, mert a szívben van az.“ Hazája és kisdéd családja foglalkoztatja most a végső percekben is a haldoklót, szeretné még csak egyszer látni őket, de távol vannak egymástól s ajka „Isten hozzád“-ot zengve

„ . . . elhunyt az ifjú
Egyedül — annyi nép között!“

Telik-múlik az idő és a hitves otthon csak vár és egyre vár. És lassankint „feledve a feledhetlent, eldobta az özvegyi fátyolt“ s mint sok „szép özvegy“, kit az udvarlók nagy csapata rajong körül, midőn bizonyos lett férje haláláról, fátyolát menyasszonyi koszorúval cserélte föl.

„Vig a menyegző, cseng a jókedv;
Hullámzik a dal és zene;
Sugár gyanánt lejt a menyasszony,
Hódít, varázsol kelleme;“

Künn rém és éjjél átkozódik,
Fű, sír dühében a vihar:
Benn az öröm jár tölt kehellyel,
A zene szól, a tánc szilaj.

Mily kevés idő telt el s ime a gyászoló özvegyből vig menyasszony, a szomorúság hajlékából a legmagasabb fokú mulatozás színhelye lett!

... De a vig mulatságot rémes jelenet zavarja meg, mert a mulatók ajtajának küszöbén egyszerre csak

„... sápadt, véres arccal
megáll a honvéd hirtelen“.

A vig menyasszony, kinek jó kedve határt nem ismert, megrémül a véres honvéd láttára, de ez biztatólag szól hozzá:

„Ne reszkess a férjtől, ki férjed
Körében im meglátogat,
Nem fogja visszakövetelni
Sem szivedet, se' jobbodat“.

Igen, nem szemrehányást tenni jött ő, — úgy mond — hanem, hogy amit csak sejtettek, de nem tudtak biztosan és amit tudni amaz annyira vágyott: haláláról bizonyosságot tegyen. Ő nem perel, hiszen övé a sír, az élő pedig a jog; csak búcsúzni jött, mint jó hitves s a hűtlen menyasszonyhoz intézett búcsúszava: „Élj boldogul, Isten veled!“ És fenségesen megható, hogy mint szerető apa, gyermekéről sem feledkezik meg, hanem figyelmezteti a menyasszonyt anyai kötelességére. Szívére köti az édes anyai gondoskodást és bánásmódot itt maradt gyermeke iránt, nehogy az új boldogság mámorító érzelmei között megfeledkezzék róla is.

„Légy anyja és ne mostohája,
Nehogy eljőjtek egy napon
És elvezessem kézen fogva,
Őt is oda, hol én lakom!...“

*

És most álljunk meg itten egy percre. Láttuk már előbb az idyllikus családi körből aggódó sejtelmek, szorongó érzések közt búcsúzni készülő hitvest, majd láttuk elesni a harc mezején, midőn hazájáért áldozta életét és most ismét Petőfi régi otthona a játék színtere. Itt jelenik meg az elköltözött is az „özvegyi fátyolt“ eldobott hitvesnek, mint megígérte:

„Én feljövök érte a síri világból
Az éj közepén...“

Vizsgáljuk tehát röviden ezen új találkozást pszichologia-aesthetikai szempontból, mert úgy tetszik nekem, mintha Arany, e költemény írója, ki a művészi kivitel minden nemében nagy, itt lenne a legnagyobb. Művészetének, genialis alkotó képességének egyik legremekesebb termékét szemlélhetjük és élvezhetjük e balladában. És mi a ballada? E kérdésre adott legismertebb és rövidebbé mellett is legjellemzetesebb felelet a Gregussé: „dalban elbeszéltragoedia“ s mint ilyen, már természetszerűleg is magában hordja a tragikum elemeit: a *fenségest*, mely mint a szépnek főformája, teljesen egyéni érzés. De ugyancsak ez érzés egy másikat is rejt magában, melyet a fenséggel szemben saját kicsinységünk, gyarlóságunk, törpeségünk lesújtó érzete szül: a *félelmetest*, mely nem a félelem magában, hanem csak annak bizonyos neme, melyben az egyéni lét veszélytől biztosítva van.

A szépnek egyik eszköze a *csodás elem*, mely a

valóban meg nem történt, hanem csak a művész alkotó phantasiája által kigondolt és feltüntetett dolgoknak, mint megtörtént tényeknek való felfogásában és odaállításában rejlik. Csak mellékesen jegyezve meg, ennek is két faja van, t. i. midőn a képzetek associációja folytán külső érzéki észrevételeinkhez saját képzeleteinkből többet adunk, mint tényleg amennyit felfogunk s így áll elő lelkünkben egy kép, mely az *objectiv* csoda, vagy másképp *illusió*; a másik faja pedig az, midőn a külvilágban legkisebb szülő ok, motívum sincs az érzési felhevülésre, hanem csakis az emberi valóban, a lélekben rejlik a forrás, miből a lázas kép előáll, ez az ún. *subjectiv* csoda, vagy másképp *kaprázat*, *hallucinatio* vagy *visió*. A szépnek előállítására, megtestesítésére a költészet is, mint művészet, természetes tehát, hogy nyilvánulnia kell ebben a szép eszköznek: a csodás elemnek is, még pedig a költészeti műfajok különbözősége szerint, hol egyik, hol másik faja jelenik meg annak, kisebb-nagyobb erővel lépve előtérbe.

Továbbá ugyancsak a ballada fogalmából következik az is, hogy mint *drámai* sajátosságú műfajban a drámai, vagy a cselekvő személyek jelleméből származó *subjectiv* csodás elem lép fel. Forrása: a kedély, a lázas, abnormálisan működő phantasia, a felingerült lelkiismeret. Ez a jellemfestés legmagasabb eszköze, melynek szerepe mindig a cselekvény döntő helyén van és mint ilyen, a drámai menetű, csak a cselekvény kiemelkedőbb pontjait érintő műfajban fenségesége mellett is megrázó, megrondító hatást gyakorol.

Azért tartottam szükségesnek e rövidke elméleti kitérést, hogy akkor, midőn e balladában feltüntetett vizionlátási jelenetet akarjuk a maga valójában megérteni, mely kétségtelenül a legszebb és leginkább megható részletét képezi e költeménynek, tisztában kell lennünk elméletileg is azon pszichológiai motívumokkal, melyek a ballada írója szerint úgy az egyik, mint a másik hitvestárs részéről ezen találkozást mi előttünk elfogadhatóvá, valószínűvé tehetik. Egyfelől az olthatatlan szerelemmel égő költő, kit részint a hitvesi, részint a gyermeke iránt való égő szerelme még a sírban sem hagy nyugodni, hanem látogatásra ösztönöz, másfelől pedig az életben maradt hitves vádló lelkiismeretének feltámadása az asszony könnyelműsége miatt, mind (ly pszichológiai momentumok, melyeknek eredménye ugyan csak az élő lelkében mehetett végbe, de a szereplő személyek jellemében lélektanilag is teljesen indokolva van.

A magabaszálló s hűtlenségére gondoló nőben feltámad a furdoló lelkiismeret s midőn legboldogabbnak érzi magát, a menyegző éjjelén rémes visiója és hallucinációja támad. Látja az eltűnt férjet véres arccal megjelenni, lázas állapotba jön, hallja intó szavát, melyet mint gondos férj, szerető apa gyermeke érdekében ő hozzátartozó... Aztán ismét a csendes sír lakója lesz.

Ime a *subjectiv* csodás elem gyönyörű megnyilatkozása, melyből látható a fentebbiek alapján, hogy annak előidéző alapoka mindig a meghasonlott önvád, az önmagával küzködő lelkiismeret, a felizgatott, lázas phantasia, mint e költeményben is. Mert hiszen

„Mi elrémíté a menyasszonyt,
Nem volt egyéb, mint *képzélet*,
Mosolygva nyújtja karját táncra...
Aztán feled, feled, feled“.

Bódi Dénes.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar Irodalmi Önk. Társulat“-ban a nov. 10-én lejárt „komoly tárgyú prózai beszély“ pályázatra beadott 6 pályamű közül a kiküldött bizottság egyiket sem találta olyan sikerült alkotásnak, amely méltán megérdemelte volna a kitűzött teljes díjat (24 kor.); mégis — mint aránylag legsikerültebbet — Barcsa Endre: „Emancipált nő“ c. beszélyét 15 koronával jutalmazza a Társulat; ezenkívül megdicsértetett a „Tört szivek“ c. beszély, melynek szerzője: Kovács Lajos. A felmaradt 9 koronát a versenyszavالاتok díjának emelésére fordítja a Társulat. — Elénk eszmecserére adott alkalmat Lányi Imrének szavalás helyett felolvasott „Egy férfi, egy asszony“ c. költeménye, amely a bírálók — különvéleményeinek — meghallgatásával 2 ülésen át folytatlagosan tárgyalatott. A költemény ügyes dialogjaiban alkalmazott színes képcivel, könnyed technikájával a Társulat elismerését érdemelte ki a szerző; a méltánylást ajánló ellenvélemény elvetésével a sikerült alkotás megdicsértetett. — A december 3-án lejárt „Elégia“-pályázatra 5 munka érkezett. Ezek, valamint a dec. 10-én lejárt „vig tárgyú beszély“ pályázatra beérkezett művek az e célra tükös szavazás útján megválasztott bíráló bizottság kezében vannak; az előző (elégia) pályázat eredményéről a legközelebbi ülésen jelentés tétetik. — A dec. 3-án tartott ülés kimagasló pontja volt az Éles István elemzéssel egybekötött szavalata. Sajó Sándor „Apám emlékezete“ c. költeményének szavalásából az érzés melegsége, a gondolatok őszinte közvetlensége sugárzott ki; az elemzés lelkiismeretesen boncolgatja a költeményt; szerző beletekint az író lelkébe s annak mély érzéséből ihletettséget merít. Jól tette volna, ha mélyebbre velli a hálót; a bő mértékben alkalmazott parafraasis mellőzésével alkalmosszerű lett volna a költeményből a Sajó Sándor atyjának képét kivenni s az ennek ecseteléséhez felhasznált vonásokat általánosítani. Társulat elismeréssel fogadta e szereplést; úgyszintén a Nagy Sándorét is, aki Salamon Ödön „Szervusz“ c. magánjelenetének bohókás előadásával szerzett kellemes perceket a hallgatóságnak. — Dec. 4-én ünnepe volt az Irodalmi Társulatnak; ekkor tartotta meg szokásos szavalati versenyét. Dél előtt 11 órakor kezdődött a nyílt ülés, amelyen a társulati tagokon kívül a főiskolai ifjúság nagy számmal jelent meg. Előbb a komoly szavalati verseny volt; a kitűzött darab — Vörösmarty Mihály: „Élő szobor“ c. költeményének — elszavalására 5 versenyző jelentkezett. A verseny eredménye nem volt kielégítő, egyik szavalat sem volt tökéletes, mégis a bíráló bizottság Kincses László és Barcsa Endre között, mint akik aránylag a legjobban fogták fel és adták elő a darabot, a kitűzött 10 korona díjat egyenlő mértékben megosztja. A délután 2 órakor megtartott vig szavalati versenyről már több elismeréssel szólhatunk; itt is 5 ifjú mérkőzött a kitűzött darab: Szabó Albert: „A divat“ c. satirikus monologjának előadásában; az eredmény az lett, hogy Gombos Pál, aki a vigszavalásra kevésbé alkalmas darabot a legnagyobb rátermettséggel adta elő, a kitűzött teljes díjat (10 kor.) elnyerte, rajta kívül Novák Lajos, Horkay Lajos és László Kálmán versenyzők között a „beszély“ pályakérdésnél felmaradt 9 korona 3 egyenlő részben elosztatott.

Az Erdélyi Önk. Kör tagjai is lankadatlan buzgalommal s szép sikerrel dolgoznak. — Nagy Lajos társ. alelnöknek — a bíráló bizottság jelentése szerint —

szépen sikerült lefordítania németből Schlicht egyik novelláját. A fordító szövege egy két nem eléggé finoman árnyaló kifejezés leszámításával, hű tükre az eredetinek, tiszta, magyaros nyelvű s minden ízében élvezetes olvasmány. — Dicsérőleg nyilatkozott a Társulat bírálata Vécsey Kálmán ügyes menetű, gondos versbírálatáról s Pataky Sándor, Mertens Alfréd és Mészáros Dezső szavalatairól is. Pataky, szavalati költeményének hazafias hevétől elragadtatva, hangjával már majdnem átlépte a jó szavalat határait, azonban szavalati jelességei feledtetik ebbeli gyengeségét. Magasabb színvonalon áll már a Mertens és Mészáros szavalata. Az elsónél az egyébként ügyes alakításban, az utóbbinál pedig a hanghasználatában találtak némi megróni valót a bírálók. A Társulat egyhangú dicséretében részesült továbbá Nikházy Nándor „Lázás éjszakák“ c. belső és külső kidolgozásában egyaránt ügyes költeménye, melyben a szerző éjjeli visióit mutatja be lélektani igazsággal, balladai világításban. Ily érdemfokozatot állapított meg a Társulat alapos bírálata számára is, melynek szerzője: Trenkó György. — A történeti pályázatra beküldött három munka a kiküldött bizottság kezei között van.

HIREK.

— **Félévkor.** Az akadémián már lezajlottak a kolloquiumok. Különös dicséret illeti a IV. é. hittanhallgatókat, kik között 7 kolloquált jeles eredménnyel. A főgimnáziumban a félévi eredményt január 31-én hirdették ki. Az akadémián a beiratkozások jan. hó 30-án és 31-én voltak. Az előadások úgy az akadémián, mint a főgimnáziumban febr. 1-én kezdődnek meg.

A **főiskolai énekkar** nagymihályi szerepléséről adunk hírt olvasóinknak, mely febr. 11-én fog végbemenni az izr. nőegylet koncertjén. A nagymihályi közönség már ismeri a mi énekkarunkat s ime ez az ismételt meghívás azt mutatja, hogy meg is tudja becsülni. Mi — megvalljuk — nagyra is vagyunk vele, figyelmünkkel és rokonszenvünkkel mindenüvé elkísérjük, amint hogy ez alkalommal is szép sikert és sok tapsot kívánunk. Kívánjuk, hogy az énekkar most is, mint mindig, méltóképen érvényesítse a benne rejlő hatalmas művészeti tőkét saját dicsőségére és a pataki ifjúság büszkeségére.

— **Halálozás.** Zsoldos Benő főgimnáziumi tanárt súlyos csapás érte. Elvesztette forrón szeretett édesanyját, ki jan. hó 31-én hunyt el hosszú szenvedés után, 79 éves korában. Mi, akik mióta ismerjük, úgy is mint embert, úgy is mint volt tanárunkat, megtanúltuk tisztelni és szeretni Zsoldos Benőt, részt kérünk magunknak az ő és családja fájalmából.

— **Hangverseny.** A sárospataki állami tanítóképezde ifjúsága a tanárikarral karöltve, a „zene-alap“ javára táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez, melyre szívesen hívjuk fel az érdeklődő közönség figyelmét.

— **Felkéröttünk** a következők közzétételére: *Nyilatkozat.* Egnémely úriembernek szemével ellen irányuló roszakaratú, szándékos híresztelésével szemben — mely szerint engemet L.-Tolcsván vagy a v. kerület bármelyik helyiségében tettlegesen bántalmaztak volna — úgy a saját, mint kollegáimnak jó hírneve érdekében kinyilatkoztatom, hogy ebből egy szó sem igaz, annyira nem, hogy pl. L.-Tolcsvát még csak nem is láttam az egész választási mozgalmak ideje alatt. Sárospatak, 1905. január 31. *Porzolt Ernő, IV. theol.*

— **Öngyilkos pataki diák.** Lapunk zártakor értesülünk, hogy *Budaházi Béla* II. é. hh. Miskolcon, az Erzsébet fürdőben szíven lőtte magát és azonnal meghalt. A szerencsétlen véget ért ifjút könnyelmű életmódja vitte a végzetes tetre.

— **Előfizetési díjakat újabban beküldöttek.** Sarkadi N. Sándorné 2 kor. (Sárospatak), Vitkay Bertalanné 2 kor. (Sárospatak), Kocsiss Jenő 4 kor. (Bajánháza), Horváth Pál 2 kor. (Hernád-Németi), Nagy Pál 4 kor. (Tornallya), Kazinczy Ferenc 2 kor. (S.-a.-Újhely.) Gulyás Benő (Mező Csáth) 4 k., Zajdó László (Igrici) 4 k., Szepessy István (Sárospatak) 4 k., Dr. Simon Endre (Bereg-szász) 2 k., Somogyi József (Paszab) 4 k., Rác József (Kis-Ráska) 2 k., Dombó Irmuska (Hajdúböszörmény) 2 koronát. Köszönettel nyugtázzuk.

— **Olvasóinknak ingyen!** Intézkedtünk, hogy mindenik olvasónk, ki lapunkra hivatkozik, ingyen és bérmentve kap mutatónyírfizetést az „Érdekes könyvtár”-ból, a világ legoliosabb folyóiratából, melynek előfizetési ára 100 oldalas ingyen naptárral együtt egész évre 2 korona. Tessék tehát levelezőlapon eziránt a kiadóhivatalhoz (Budapest, V., Kálmán-útea 2.) fordulni.

— **Nagyon fontos** gyakorlati kérdés az ember életében az, hogy hol és hogyan mosassuk és tisztítsuk ruháinkat. Az orvosi szemponton kívül, mely a legnagyobb tisztaságra fekteti a fősúlyt, a takarékosági szempont is Haltenberger Béla ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógyárát ajánlja, melyről lapunk hirdetési rovatában található bővebb tájékoztatást.

Szerkesztői üzenetek.

Virágfakadás. Mi, akik a lapot csináljuk, diákemberek vagyunk s a kolloquiumi kötelezettség alól magunkat ki nem vonhatjuk. Mostani számunk emiatt késelt. decemberi számunkat a karácsonyi ünnepek miatt korábban adtuk. Innen van a nagy házag a két szám megjelenése közt.

Belső munkatársak: SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

Műfogakat és egész fogsorokat
kiválóan készít —

MAGYAR FERENC
fogtechnikus

SÁTORALJAÚJHELY, KOSSUTH-U. 181.

Eltört és nem jól illő fogsorok

átalakítása 2 óra alatt.

HIRDETÉSEK
JUTÁNYOS ÁRON FELVÉTELNEK

Sárospataki Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet.

Borértékesítő
osztály Sárospatak.

Vasuti állomás Sárospatak.

A hegyaljai szőlőtermelőktől részben megvett részben pedig mintapincénkben elhelyezett s alább felsorolt borainkat teljes felelősség mellett eladásra ajánljuk:

1868. évi 4 puttonos aszú	1 üveg,	fél liter á	9—	korona.
1883. " 5 "	" 1 "	" "	10—	"
1886. " 4 "	" 1 "	" "	8—	"
1890. " 3 musk.	" 1 "	" "	4—	"
1901. " 5 "	" 1 "	" "	7—	"
1901. " 4 "	" 1 "	" "	4—	"
1901. " 1 "	" 1 "	" "	2—	"
1883. " szamorodni	" 1 "	" "	5—	"
1888. " " "	" 1 "	" "	4-50	"
1890. " " "	" 1 "	" "	3—	"
1901. " " "	" 1 "	" "	2—	"
1901. " " "	" 1 "	" "	4—	"
1901. " " "	" 1 "	" "	1-80	"
1902. " " "	" 1 "	" "	1-60	"
1902. " pecs.-bor (furmint)	" 1 "	" "	1-20	"
1902. " aszt. " "	" 1 "	" "	1—	"
1902. " " "	" 1 "	" "	—80	"
1902. " " "	" 1 "	" "	—70	"
1903. " " "	" 1 "	" "	—90	"

Az itt felsorolt borokból nagyobb mennyiséggel rendelkeznünk. — Az árak üveg és csomagolási költség nélkül értetnek. Ez utóbbiak önköltségben számíthatnak fel. Az edényeket bérmentve, a felszámított árban a szövetkezet visszaveszi. **136 literes gönci hordó vételénél a feltüntetett árakból 5 százalék engedmény jár, ingyen hordóval.** — Jelen árjegyzék kiadásával előbbi árjegyzékünk érvénytelenné vált.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógyára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánkban e szakban legrégebb s közismert gyárában ruhák egészben tisztítanak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb fehérneműk a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

Goldblatt Ferenc Angyal gyógyszerárában Sárospatakon

a következő Cosmetikai különlegességek kaphatók: Különösen hölgyek körében elterjedt kitűnő összeállítású ibolya-készítményeimet ajánlom, melyek közt kiemelendők az **IBOLYA-CREME**, mely feltűnő rövid idő alatt eltávolít minden arc-tisztatlanságot s amelynek hatását nagyban elősegíti az **IBOLYA-CREME SZAPPAN**. — **IBOLYA HÖLGPOR** rózsza, fehér és crème színben, ártalmatlan alkatrészekből készült jól tapadó arcpor. — **IBOLYA ANTISEPTICUS SZÁJIVIZ** antiseptikus hatásánál fogva kiválóan ajánlható. **IBOLYA HAJSZESZ** megátolja a hajhullást és korpasodást. **IBOLYA-CHINA HAJPOMADÉ** hajnövesztő és hajgyökérorosztó. **FRANCIA BORSZESZ** elismert kitűnő háziszer. **ANAGALIN TAPASZ** — **ANGALIN TYUKSZEMIRTO BALZSAM** Kitűnő hatásának bizonyult, tyukszem és borkeményedés ellen. Használati utasítás minden készítményhez mellékelve. Raktáron tartom az összes bel- és külföldi különlegességeket. — Nagy raktár **TOKAJI ASZÚ, SZAMORODNI, GYÖGYBOR ÉS GYÖGYCOGNAC ÉS GYÖGYSZAPPANOKBÓL**. — Postai megrendelés pontosan, a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett eszközöltetik.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, széni fori hivatal.	Főszerkesztő: SINKA GYULA	Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS	Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendőik.
Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.	FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE		

Hátrálékos előfizetőinket tisztelettel kérjük tartozásaik kiegyenlítésére. Aki pedig nem óhajt előfizetni, szíveskedjék jelen számunkat ugyanezen címszalag alatt (vagy 4 filléres bélyeggel) „Nem fogadom el” megjegyzéssel visszaküldeni.

TARTALOM: i. b. d.: Az unitárius kérdés. — Vén diák: Krónika. — Binét: Német diáknóták. — Takács Mihály: Az illavai rab. — László Sándor: Strájk. — Dr. Kalamáris, Penna: Diáktörténetek. — Z. Szombathy István: Csabadás. — Porzolt Ernő: Confessionalismus és dogmanélküliség. — Egyleti élet. — Iradalom. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Az unitárius kérdés.

E lap folyó isk. évi első számában kifejezést adtunk fájdalomunknak affelett, hogy a „Magyar Protestáns Theologus Szövetség” a múlt évben épen az unitárius kérdés miatt nem tudott megalakulni és mély szomorúsággal vallottuk be, hogy az igazi protestantismus diadala még nagyon messze, nagyon messze van.

Most újra hallunk hangokat, — eléggé illetékes helyekről — amelyek a „Magyar Protestáns Theologus Szövetség” megalakítását, az idén épen Patakon tartandó összejevetelen, ismét meg akarják kísérteni. Még pedig úgy, hogy a megalakulást idáig akadályozó kérdés, az unitáriusoknak a Szövetségbe való be-, vagy be nem vétele felett egyszerű szavazással döntsünk.

Nekünk patakiaknak, mint vendéglátóknak kötelességünk az engedékenységnak lehető leg-szélsőbb határáig elmennünk, hogy összejevetelünk békés lefolyású és gyümölcsöket hozó legyen. Azonban ez ajánlatra vonatkozólag minden kétséget kizárólag ki kell jelentenünk, hogy az unitárius kérdés felett való szavazásba *semmi esetre sem megyünk bele*, mert álláspontunkból kifolyólag *nem mehetünk bele*. Ezt a dolgot szavazással eldönteni képtelenség.

Szavazzunk igenis — ha tetszik — affelett, hogy megalakítsuk-e a „Magyar Protestáns Theologus Szövetség”-et, vagy nem? Ha nem, akkor marad minden a régiben. Ha igen, akkor ennek a Szövetségnek az unitáriusok *feltétlenül s épp olyan joggal tagjai, mint mi*. Ez a mi tiszta és világos álláspontunk.

Hogy ezzel az álláspontunkkal talán megakadályozzuk a Szövetség megalakulását? Az lehet. Ez azonban sokkal kisebb baj lesz, mintha belemennénk egy olyan *protestáns* Szövetség megalakításába, amelynek már létrejövetele is világos megcsúfolása a *protestantismus szellemének*.

Tessék felvetni, — ha már mindenáron akarják — hogy alakítsuk meg a „Magyar kálvinista és lutheranus Theologus Szövetséget”. Vagy akármi más, de *igaz* címet adjanak neki. Effelett aztán — nem bánjuk — szavazzunk. *De hamis cégér alatt nem szövetkezünk és nem vetjük alá magunkat a netaláni többség akarataának.*

Mindezt azért látjuk szükségesnek ilyen hátróztottan és nyíltan elmondani, hogy épen mint házigazdák útját vágjuk a viharoknak, amelyek az unitárius kérdés illetően módon való felvetéséből eddig mindig kitörtek és előreláthatólag most is kitörnének.

Ugylátszik, a dolog még nincs megérve, még az óra nem ütött rája. Várjunk tehát vele egy darabig, legalább az idén. Kíméljük meg a pataki iskolát a tavalyihoz hasonló középkori jelenetek-től, dogmatikai szóharoktól, confessióknak egymás fejéhez való vágásától, mert felfő, hogy az ősi falak szégyenletökben és haragjukban reánk találnak omlani.

Dogmatikai vitába bocsátkozni az unitárius kérdés felett ez alkalommal semmi kedvünk nincsen. A szívünk fáj belé, hogy a reformatió után közel négyszáz évvel ilyen kérdések felett kell rágódnunk. S különben is csak szélmalomharcot vívniánk a vitalkozással. Rakhatunk mi tüzet a sötét éjszakában; néhány lépésnyire talán világít, de az éj sötétjét el nem oszlatja. Várjuk hát meg, amíg megvirrad, mert előbb, vagy utóbb meg kell virradnia. Mert az éjszaka után reggel következik.

*

Különben az unitáriusokat — amint azt Pápán ki is jelentettük — az összejevetelre meg fogjuk hívni vendégekül. Adja az Isten, hogy ez a találkozás kiinduló pontja legyen a mi igazságunk diadalának.

i. b. d.

KRÓNIKA.

Uj idők — régi igazságok.

Minden este elmúlik egy nap a régi jó időkből, minden reggel új idők kezdete virrad ránk. Minden nap lepattan egy darab a régi világ ragyogó zománcából s utána fokról-fokra szintelenebb, érdeesebb lesz az élet.

Szomorúan tapasztaljuk,* hogy a jó bor mindig fogy. A pénz azonban már nem, mert nincs minek fogy. Pedig volt pénz, még én emlékszem arra az időre! akkor még nem volt annyi diáktorok, hogy kiürülhetett volna a hordó! . . . Ma? Ma már csak üvegszámra beszélünk, pedig Isten a megmondhatója, a szomszéd nem apadt, annyira nem, hogy mikor már minden üveg üres, a bús diák a teli holdat is kiürítene!

De hát ez lehetetlen, s van egyéb lehetetlen is a diákéletben. Oh mily boldogok voltak hajdan a cégtáblák ha aranyos kedélyű diáklogények közvetítése folytán összeeserélődhettek! Milyen örömteljesen csengett-kacagott a borbélytányér a cipészüzlet előtt, mikor másnap reggel az ardói tót asszony a borbélyműhelybe ment cipőt mérteni! Ma már oda lett a régi világ minden poézisa: nagyon elszaporodott a rendőrök fajtája. Ne tessék félre érteni: magában véve még ez a körülmény nem volna akadály a jóindulatú csereberének, de a sok rendőr olyan éberem örködik a zárórak betartása felett, hogy lehetetlen a diáknak a fentebb vázolt művelethez megkívántató hangulatot megszerezni. — A cégtáblák, (a fel nem eserélhető cégtáblák) szaporodnak, egyre szaporodnak, a hagyományaink pedig kopnak, egyre kopnak.

Igy napról-napra pusztul, vész belőlünk az ősi virtus s lassanként oda jutunk, hogy Patakon még csak mulatni sem lehet. Mig ezt csak magunk mondjuk, hagyján! De kétségbecstő, mikor már a lányok is így nyilatkoznak.

Volt nekünk évek hosszú sora óta egy pompás mulatságunk, minden évben *március 15-én*. Ez a dátum vörös betűvel volt megjelölve a környék szépeinek az emlékezetében, mert minden leánynak, aki ott megjelent, egy kedves emlékekkel volt egy jelentőségű. Népszerű is volt nagyon (nem úgy, mint az ifjúság által rendezett többi táncmulatságok) s híres is volt arról, hogy mindig túlságosan jól sikerült, annyira, hogy a nagy zsúfoltság miatt táncolni is alig tudtunk. Most ez is majd belefűlt azt gondolják tisztelt olvasóink, hogy a lelkesedésbe? — Dehogy! — a dacba!

December havában nagy takarítás volt a város-házán. Egy ellenőrizhetetlen híradás szerint a terem valamelyik sarkából kellett egy pókhálót leseperni s ezért nem adták ki a terem a főiskolai énekhar táncmulatsága számára. Ez csak elég súlyos ok? S az ifjúságban mégis akadtak, akik sértődötten panaszkodtak fel a dolgot. Azt mondták, hogy már most ne is vegyük igénybe a terem, ne is legyen táncmulatság!

Elbúsító gondolat. Hát képesek lettek volna azt az udvariatlanságot elkövetni, hogy szép hölgyeinket bájos mamáikkal együtt erre az estére a kuckóba internálják? Jézusom, hát lett volna nekik elkívánni a pataki és vidéki szép hölgyektől, hogy márc. 15-én este pl. harisnyát kössenek? — És aztán olyan óriási kárt okozni a mi (ifjúságunk iránt csudálatosan előzékeny) városunknak az idegenforgalom csökkentésével!

Fiatal emberek ne tegyenek úgy, mintha öregek volnának. Első az ifjú vér, amely megkívánja a maga pezsgő (akár pezsgős) mulatságát. S ha a tánc terem

megtagadásával akartak lehűteni bennünket akkor, amikor a tüzes ifjú vér más politikai hitvallást diktált az ifjúságnak, mint amilyen a mi komoly városatyáinknak volt, — most már elmúltak a választások, eltűntek az ütköző pontok s a Kossuth szobor-alap növelése érdekében bizonyára díjtalanul fogják a terem rendelkezésünkre bocsátani . . . hacsak megint egy pókháló . . .

Furcsa világot élünk: régen a teremben táncoltunk, nem úgy, mint most, a terem körül. Régen politikai vagy egyéb téren az ellenfelek megtáncoltatták egymást, most esetleg bennünket ugyanabból az okból nem engednek táncolni.

Hejh! Sok nincs úgy a világban, ahogy kellene! De hagyjuk abba. Nem jó a hangyabolyt megbolygatni! Ezt mi tudjuk, akik átértük a lapszerkesztők összes mártíriumát. Ütöttek bennünket minden oldalról. A jogászok azért, mert nem hoztunk a gyűléseikről tudósítást, máskor azért, mert híven megírtuk, mi történt a gyűlésükön. Ütöttek a theologusok, mert elparentáltuk az együletüket, pedig még nem halt meg — csak egy kicsit. Ütöttek a hölgyek, mert nem bókoltunk, máskor ütöttek, mert bókoltunk nekik.

Ha szóltunk, ütöttek, hogy mit kiabálunk. Ha hallgattunk, azért ütöttek. És az ifjúság szidta, ütötte legjobban a lapot, hogy silány. (Talán nem jutott eszükbe, hogy mi épen az ifjúság elmetermékeit szerkesztjük össze).

Most veszem csak észre, micsoda világfájdalmas hangulat vett erőt rajtam. Pedig be kell ismernem, hogy ez nem illik ifjú emberekhez. Az öregek pesszimizmusát mi csak tegyük szépen a sutba, *egykor* úgy is szükségünk lesz majd rá!

De vajjon lesz-e? Van-e okunk az életnek bárminő szakában sötétebb szemmel nézni a dolgokat s van-e jogosultsága annak, hogy visszasóhajtozzunk elmúlt időket?

Mindenki hallhatta már az öregek ajkáról, ezt a szálló igévé vált sóhajtást:

— „Hejh! Azok a régi jó idők!”

Az atyáink ugyanezt a sóhajtást hallgatták nagyatyáik ajkairól s így ment ez visszafelé, mióta magyar él e földön, így ment talán a világ teremtése óta! És a sóhajtozó öregeknek igazuk is volt mindenkoron.

Ezerszer is hiába állapítják meg a tudósok tudományos visszakövetkeztetés útján, hogy az öregek sóhajtozása a világ kezdetétől fogva légből kapott humbug . . . én mégis azt fogom mondani, hogy nagyatyáinknak igazuk volt és igazunk lesz nekünk is, ha majd deresedő fejjel visszasírjuk, az elmúlt jó világot. Csakhogy ezt az igazságot csak az emberi szív tudja megismerni, amely átálateli a természet 3 évszakát s a negyedikben, — a zord, a fagyos télben — kihül, meghal.

A nagyatyáink mondják, hogy jobb volt a régi világ, mi is fogjuk mondani, ha majd kopaszodni kezdünk, az unokáink is, ha majd a hajuk őszül s lassanként olyan lesz, mint a hó, figyelmeztetve őket, hogy még tél is következik. Az élet szomorú őszén látnunk kell, hogy szebb volt a nyár, de legszebb volt a tavasz. A virágnak is csak addig van jó dolga, míg a tavasz lehelletétől életre kelve, virul. Ha egyszer hervadni kezdett, bizony, visszasírja, az elmúlt jó világot.

Igy jutunk el lassan-lassan mindannyian ahoz a ponthoz, ahonnan visszatekintve súlyos, nehéz sóhajtással búcsúzunk letűnt ifjúságunktól. S míg elfeledjük, mi a pesszimizmusunknak a tulajdonképeni oka, minél inkább erősödik az ok, annál kevésbbé tetszik a világ s úgy véljük, hogy minden új dolgot csak a mi bosszantásunkra seper útunkba az idők szele.

* Nono! Nem mindig szomorúan!

De mi még hagyjuk ezt. Tavaszkorát éli a szívünk, búsongni nincs okunk.

Ha fogy a bor, annál jobb (az volna baj, ha nem fogyna!), ha sok a cégtábla az ne bosszantson bennünket, örüljünk a hazai ipar és kereskedelem térhódításán. A március 15-iki mulatság sem marad el, lehet mulatni, lehet rendezni II. négyest, meg souppé csárdást. Sőt még azok is, akik rossz nyelvek szerint azért akarták leszólni a táncmulatságot, mert tudták, hogy nem jön be az ideáljok, — reménykedhetnek: hátha meggondolja magát az édes.

Kivánjuk is nekik tiszta szívvel, amint hogy őszintén kívánunk minden jelen leendőnek jó mulatást.

Vén diák.

Német diáknóták.

A „kneipolások“ étlapjából. — Meglehetősen vastag ez a „biblia“ — kiválogattam ezt a két kis versikét. Persze, így olyanok, mint a préselt virágok. A fordítás közben a finomabb nűanszok, ha ugyan egyáltalán ilyenről szó lehet letöredezték, a kómikumuk elnyúlt, ellapult s az érzékenyebb természetű csipősségek elformálólanodtak . . . Aztán meg igazán hiányzik a „keret“. A kis „Bude“, ahová senki idegennek bejárása nincs; a „couleur“-ös diákok: a latinul vezénylő praesidium hosszú, fényes kardjával a „schläger“-rel, melyet a „felsőház“ asztalán fektet végig s mellyel olykor-olykor az asztalra csap. Aztán a „fuchsmajor“, az alsóház elnöke, aki útján érintkezik a praesidium az alsóházzal, a gólyákkal — a „schmiss“-es burschok, a fuchsok s a javithatlan vén lumpok: az „alte Herrn“ orvosok, mérnökök, ügyvédek, professzorok, akik a feleségük szoknyája mellől szöktek el, hogy egy éjszakát töltsenek a sárgaszájú fuchsok és összevágott képű burschok között (a gólyák és a vén diákok), fehérvirágú (ez a hab) sör mellett, hogy néha-néha visszaképzeljék magukat a gyönyörű diákeletbe, — mikor még feleségük nem volt. Aztán meg a sörnek az enyhe, szinte puha szaga, a táncoló, gúnyolódó és komolykodó melódia, amely mindenből és mindenből csúfot űz: ezeket persze, a fordításba beleönteni, a fordításra rákenni, nem lehetett. Ezt látni muszáj, hallani muszáj, próbálni muszáj Tessék megpróbálni.

1. Jónás.

Az askaloni „Nagy Czethalban“
Lumpolt valaki nagyon
Már három napja — míg eldült
A márványasztalon,
Míg mint egy scprönyél eldült
A márványasztalon.

Az askaloni nagy czethalban
Szólt a koresmáros: Halt!
Eunck nincs annyi pénze, mint
Amennyit benyakalt —
Amennyi baktrér-snapszot már
A pasas benyakalt.

S az askaloni nagy czethalban
A pincérek legott
Hozták a számlát: ékkel írt
Hat tégladarabot,
Ékírással írt ó-asszír
Hat tégladarabot.

Az askaloni nagy czethalban
Szólt a próféta: ojté!
Nincs egy vasam se. Mindenem
Elnyelte Ninivé —
Az egész ingóságomat
Elnyelte Ninivé.

Az askaloni nagy czethalból
Hajnali öt óra felé —
Úgy kilökték a prófétát,
Szinte porzott belé —
Úgy kilökték a prófétát,
Hogy csak porzott belé.

Az askaloni nagy czethalban
A pénz beszél. Nincs kredit.
S ha nem fizet: ottan biz a
Szentet se tisztelik —
Ha pénze nincs, ottan biz a
Szentet se tisztelik.

2.

Meglehetősen jól él a pápa.
Mindig van bor a poharába —
S aztán soh'sem fogy el a pénzi,
A hónap végét meg nem érzi,
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

Azaz hogy . . . nem irigylem mégse,
Szegénynek nincsen felesége.
Kiellen gargon-szobájába
Egymagában alszik a pápa.
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

A szultáné — az csak az élet!
Gyönyörű szép vászoncselédék . . .
Heje-hujja és dinom-dánom
Van éjjel-nappal, télen-nyáron.
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

Azaz hogy mégse . . . szegény pára
Soha sincs bor a poharába.
A Korán eltöltötte nekik
A boritalnak élvezését.
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

Tökéletes nincs semmi, semmi,
Nem jó vón' egyiknek se lenni.
Hancm ha — az ember egyszerre
Szultán is, pápa is lehetne.
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

Azért, kis lány, tölts a pohárba,
Gondold, hogy most vagyok a pápa . . .
S most egy csókot — a vágy úgy éget,
A szultán parancsolja néked.
Valleri, valleri,
Valleria-ria hopszasza.

Az illavai rab.

Írta: Takács Mihály.

Aratáskor lesz három éve, hogy ifjú Darab Jánost az illavai nagy tömlőbe hurcolták el apjával, az öreg Darabbal, meg Kecskés Józseffel együtt rablógyilkosság miatt.

Úgy esett a dolog, hogy egy éltés öreg asszony-ság költözött a faluba, akinek — a kósza hír szerint — annyi volt a pénze, hogy két ágytakarója kitelt volna ropogós tízes bankókból, hát még ezenfelül a sok drága gyűrű, fülbevaló, aztán karperec, arany óra, meg a jó ég tudná még miféle drágaságok, amelyeknek se szeri, se száma nem volt s amelyen az egész falut meglehetne venni — legalább így mondja ifjú Darab János, aki a saját látó szemével látta a drágaságokat.

Kár volt pedig meglátnia, mert bizony amióta meglátta, furesa gondolatok kerengtek az agyában: minek ennek a bolond vén asszonynak az a teméntelen sok kincs, mikor gyereke, de még csak hozzátartozója sincs, akire hagyhatná a vagyont; ő meg szegény ember, aki két kezével keresi meg a mindennapit; nem sokkal inkább ráférne ő rá, majd megmutatná ő, hogy hova tegye . . . A pénzvággy igen rossz tanácsadó. Darab Jánosban bizony megérlelődött az elhatározás, hogy megkeríti a drágaságokat, no meg ráadásul egy pár piros bankót.

Hogy oszt' szép szerével hozzáférni nem lehetett, arról ő már megint nem tehetett, a kincs ördöge meg csak biztatta: eh! mit az a vén asszony, tedd el láb alól, ha utadban van, ha ügyesen csinálod, egy lélek se tudja meg, gazdag emberré leszel s élsz majd, mint hal a vízben, mit veritékezel, ha nem muszáj.

Darab Jánosnak utóljára még az étel sem esett jól, valósággal betegje lett a kincsvágyásnak. Egy nap aztán csak beállított Kecskés komájához s egy liter pálinka mellett nyélbeütötték a dolgot, mintha csak disznó-ölésről volna szó: elteszik láb alól az öreg Kontyosnét.

Darab János még az apját, a vén Darabot is rávette, hogy résztvegyen az istentelen munkában, pedig bizony meggondolhatta volna vén ember létére a dolgot, féllába már úgyis a sirban, hogy fog ugyan számolni bűnös lelkével az örök bíró előtt, no meg a földi bírák előtt, mert hát nem titok az, amit két ember tud, hát még amit három s az igazságot még a tyúk is kikaparja.

Egy napon csak végigszaladt a hír a falun: megölték az öreg Kontyosnét, megfojtották a múlt éjjel.

— Hej! nem hiába volt olyan itéletidő a napokban, hát ehun ni, e lett belőle, mondogatták az emberek.

Hanem a gyilkosnak nyoma veszett, senki még gyanítani sem tudta, ki lehet a bűnös. Hasztalan volt hatóság, nyomozás, a csendőrök tudománya csüörtököt mondott most az egyszer. Most kaparja ki a tyúk az igazságot, mondogatták egymásnak az emberek, legjobban pedig maga a fiatal Darab.

Hát igenis, hogy kikaparta az igazságot, nem ugyan a tyúk, hanem egy másik ártatlan madár, a fecske. Furesa egy história volt az. A Darab János kis porontya, a 4 esztendő Jóska ott játszott a szomszéd pajtásaival az eresz alatt s nagy gyönyörűséggel nézegették, hogy száll be a fecske tavalyi fészkebe. Ahogy aztán ismét kirepült belőle, valami csillogó, fényes tárgyat rántott ki a fészekből magával: egy arany karikagyűrűt. Nosza, az egyik szomszéd gyerek felkapja, a többi meg utána, mert mindegyik szeretne volna a csillogó gyűrűt. Erre a gyerek, ki az udvarról az útra, onnét meg hazafelé, nyomába az osztózni akaró társak s közbe-közbe egy-egy kétségbeesett nyafogást hallatva a szerencsétlen tulajdonos:

— Megálljatok, majd megmondom éd's apámnak, hogy elakarjátok venni.

Feltűnt a szaladó gyermekesoport nemesak az embereknek, de magának a csendőrmesternek is, aki még akkor is ott időzött a gyilkosság ügyében a faluban.

Mit akarnak elvenni tőled kis fiú? kérdi a csendőr a megszeppent gyerektől, aki ott szorongatta a gyűrűt a markában.

— Hát ezt la, mondja a gyerek, pedig ahogy a Darab Józsiék fecskefészkeiből kiesett, hát én vettem fel legelől.

Az őrmester pár krajeárt adott a gyerekeknek, a gyűrűt pedig zsebébe tette, egy gondolat villant át agyán: meg van a nyom, ez a gyűrű a bűnjel. Azzal 2 társával azon melegében Darab Jánosnál termett s íme a fecskefészke sok értékes tárgyat: aranyórát, láncot, gyűrűt s egy csomag összehajtott bankót rejtegetett. De már erre vasravérték Darab Jánost s elvitték a szomszéd város börtönébe.

Ott aztán kivallatták szépszerével, még a tulajdon apjára is rávallott, mint a parancsolat. El is vitték őket hosszú, nehéz fogságra Illavára.

Hát iszen az öreg Darab nem bánta, ő nem sokat veszt vele, aminthogy nem veszt vele Kecskés Pál sem, legalább ingyen élődnek az ország kenyerén, hanem a fiatal Darab hogy hagyja itt bús árvaságra szép fiatal feleségét, meg szivéről szakadt gyermekét, a 4 esztendő kis Jóska?

Mert biz' azok árván maradnak, nem lesz aki gondjukat viselje, 15 hosszú esztendeig nem hallhatja még a hangjokat sem, nem láthatja őket csak egy pillantásra sem. S ha még csak ennyi vóna! De hozzá még az a gyalázat, amibe a szegény feleségét, meg a kis fiát taszította. Hiszen azokkal tisztességes személy nem fog szóba se állani ezentúl. Ha a kis fia játszani akar a többiekkel, még azok a tudatlan gyerekek is hogy ráripaskodnak majd:

— Eredj tőlünk, hisz a te apád gyilkos volt.

Hogy mindezeket elgondolta Darab János, valami keserű érzés szorongatta a szívet görcsösen s csak ahogy se hagyta nyugodni. Hanem azért csak bekövetkezett az elválás ideje, akár akarta, akár nem. Azt hitte, a szíve szakad meg, mikor a szép fiatal asszony nyakába borult, a kis fia meg a térdét fogta át s ő megláncolt kezével még csak meg sem ölelhette őket. Vigasztalni akarta őket, de bizony nem tudott egyebet mondani, csak annyit:

— Osztán néha gondoljatok én rám is.

Több bizony nem jött ki a torkán, mintha csak beszoritotta volna valami a szót. Pedig annyi sok mondani-valója lett volna még a feleségéhez, meg a kis fiához, akiket 15 hosszú esztendeig nem fog látni. S hogy a kis Jóska látta, hogy az ő apját csakugyan elviszik azok a kakastallus félelmetes emberek, ő sem vette tréfára a dolgot s elkezdte a pityergést:

Ides anyám, de azij visszagyön ides apám nem soká, úgy-e?

— Vissza fiam, vissza, csak jó legyél.

Aztán elvitték Darab Jánost Illavára apjostól, komástól, egy hét múlva senki se beszélt róluk a faluban.

Két hét múlva levelet kapott a fiatal asszony az urától, küszált, öreg betűkkel volt írva, alig lehetett olvasni, hanem azért a fiatal asszony majd elnyelte minden betűjét. A kis fiát az ölébe vette s úgy olvasta a levelet, hogy mit ír az ő rab ura:

„Kedves jó feleségem, Verebess Borcsa és Jóska fiam!

Tudósítlak, hogy szerencsésen megérkeztünk Illavára és mán tanulom is az asztalosságot, amiből később

tán egy kis pénzt is kereshetek majd, továbbá tudósítlak, hogy hála Istennek, nekem jó egészségem van, amit kívánok az Istentől nektek is, továbbá tudósítlak arról is, hogy ha majd pénzt küldök haza, vagy valami csecsebecsét, a Tisztelendő úrnak küldöm, majd ő át adja neked. Ezzel bezárom levelem, maradok hű szerető hitvestársad a sirig:

Darab János.

Egy hónap múlva aztán nemcsak levél, de küldemény is érkezett Darab Jánosnénak, csinos faragványok, apró-cseprő rabmunkák, amiket a fiatal asszony gondosan elrakosgatott a ládafiába, ott lesz azoknak legjobb helye. Nem múlt el aztán egy hónap se anélkül, hogy levél, pénz, vagy apróbb kézimunkát ne küldött volna haza Darab János, ilyenkor aztán valóságos ünnepnap volt a szegény asszony házában.

Telt-múlt az idő, idestova immár 3 esztendeje, hogy elvitték Darab Jánost; közönséges halandónak nem hosszú, de annál hosszabb a szegény rabnak, aki el van szakítva attól, ami legkedvesebb előtte, a családjától, meg osztán a szülőföldjétől. Darab János mindegyre jobban vágyott meglátni a feleségét, meg a Jóska fiát, aki idestova már irni, olvasni is megtanul. S tudja Isten! a fiatal asszony meg egyre kevesebbet ment kérdezősködni a paróchiára, hogy nem küldött-e valamit az ő drágalátos szegény ura s annak a levelére is mind gyéribben válaszolt.

Osodálkozott ezen szörnyen a jó tisztelendő úr, sehogy se tudta mire vélni a dolgot. Nemsokára aztán megtudta az okát. A faluban eleinte csak suttogva, de később mind hangosabban kezdték beszélni, hogy bezzeg nem búsul már a szomorú Darabné, akadt vigasztalója, a falu legnyalkább, de egyúttal legduhajabb legénye, Peták Jóska vetett ügyet rá s most élnek együtt, mint hal a vízben.

A jó öreg tiszteletes csak nem akarta ezt a hiába-való beszédet hinni, ő látta, mennyire szerette az asszony az urát. Az a tenger köny, ami kiömlött a szeméből, mind krokodilus köny volna? Az a sok sohaj mind hazug lett volna, aztán meg az a remegő aggodalom az uráért? Nem, az nem lehet.

De hajh! könnyebb a tevének a tüfokon átbújni, mint egy szép asszony szívét igazán megismerni. Bizony nem hiába sugdostak a falu pletykázói, ha suttogtak, hát igazuk is volt, eleinte csak titkon, de aztán mind nyilvánosan folyt a tiltott viszony. Hiába feddette keményen az öreg Tisztelendő a bűnös, szép Darabnét, meg a szeretőjét is, mind nem ért semmit. Hja! bizony nehéz az örvényben elmerülőt kimenteni, kivált ha az illető maga sem akarja!

A szegény Darab János meg csak egyre küldözgette haza megkuporgatott pénzecskéjét, meg az aggódo leveleket, hogy tán beteg az ő drágalátos felesége, hogy nem ír az állapotukról. A jó öreg pap csak várt, várt, nem akarta megszorítani szegény Darab János lelkét, úgy is eleget szenved az istenadta. Gondolta, majd meg-gondolja magát az asszony s kiábrándul az istentelen viszonyból.

De a hogy a tiltott viszony meghozta a maga gyümölcsét is, szánakozva bár, de mégis csak megírta egy levélben Darab Jánosnak, hogy ne küldözgessen ezentúl a feleségének se pénzt, se egyebet, mert az nem érdemes rá; majd gondját viseli annak Peták Jóska, akivel össze-szűrte a levelet... Egyszersmind intette, hogy viselje békén, amit a sors ráért, úgy sem segíthet a dolgon sem búval, sem semmi mással.

Darab János előtt táncoltak a betűk, ahogy ezt a levelet olvasta, a szíve meg úgy kalapácsolt odabenn, úgy ugrált, mintha szétakarta volna szakítani azt a hit-

vány sárfészket, szét még az erős rabzubbonyt is, azután ordítva tépte száz darabra a pap levelét:

— Hazudsz vén pokolra való, aki Isten szolgájának hazudod magadat, az én feleségem nem tette ezt, az ártatlan, mint a ma született gyerek, átkozott legyen a neved, aki így meggyanúsítod!...

A fogházor a fogoly rémitő kiabálására sietve nyitott be a rab helyiségébe, aki haját tépte kinjában s veritékes homlokát ütögette kezével; a melle meg hörgött, mint egy megsebzett oroszlának.

— Hát magával mi történt, hogy oly rémesen kiabál? — kérdi az ör a darabokra tépett papírost szemlélve.

— Semmi, semmi, mondja Darab János s kimerülten rogyott le börtöne szögletébe. Azután visszatért nemsokára higgadtsága s leverten mondta:

— Igaza lehet a Tisztelendő úrnak, mi oka volna rá máskülönben, hogy elámitson engem; meg oszt' fiatal az asszony, megünja magát egyedül, mire is várna rám 10—15 esztendeig, hisz ha még elélek is addig, bizony megvénülök akkorra... Hm, hm, igaza van, hagy élje világát!...

Remegő kézzel simította végig haját, amelyből egy pár szál újjai között maradt, fehér volt az, csillogó ezüst színű.

— Lám, lám, hogy megvénül az ember, mondja a rab csendesén, majd mintegy hirtelen elhatározással levelet írt a feleségének:

„Hütlén feleségem, Verebess Borcsa!

A jó Isten úgy áldjon meg, ahogy megérdemled. Én nem bánom, éljed világodat, nem teszek ellene semmit s ha tehetnék, se tennék. Usináld, amint akarod. Hanem azt mondom, te asszony! hogy ha a kis fiamnak nem viseled gondját úgy, amint dukál, vagy bánatódása leszen, az Isten engem úgy segítjen, hogy én 12 esztendő múlva te miattad újra bekerülök ebbe a rabkaszárnyába!...“

Strófák.

I.

*Jobb lesz, ha egymást dkerüljük,
Jobb lesz, ha útunk szétszakad,
Jobb lesz titokban elsratni
Az elérhetlen vágyakat.*

*Talán így fájni, égni sem fog
S begyógyul lassan majd a seb,
S szerelmünk forró lángolása
Igy lesz — még szédvedélyesebb.*

II.

*Magányom árva, néma csendjén,
Csillagsugáros éjeken,
Szerelmem minden kinja, búja
Sötét borúként megjelen.*

*S míg forró lázban ég a vérem,
A könnyem lassan permetez.
Egy rég elpusztult, árva élet
Egyetlen átkos üdve ez.*

László Sándor.

DIÁKTORTÉNETEK.

Rosz vice.

Abban a világban történt, amikor még mágnás-
gyerekek is dicsekedni valót láttak abban, hogy a pa-
takai kollégiumban töltötték el diák éveiket.

Egyszer egy táncmester került Patakra. Virág An-
tal volt a becsületes neve, de ki venné rossz néven
azoktól a „jó pipák”-tól, akikkel minden este együtt
lumpolt a Kutyakaparóban, hogy a füрге, vékony kis
emberkét csak Antinak, hogy jobban megadják a módját,
Virág Antinak szólították.

Az ugrifüles apró emberkének nem is illett volna
tán a komolykodó Antal név, legfelebb annak a méltó-
ságteljesen kidomborodó arcdisznek, mely méreteinél
fogva nem tűrhette a becézgető, kicsinyítő elnevezést.

Büszke is volt Virág Anti az orrára. Mondta is:

— Ez az egyetlen, ami nagyszabású rajtam, ne
csudálkozzatok hát ha fűvő széltől is óvom. Fiúk! Csak
az orrom körül ne utazzatok a vicceitekkel s tudom
Istenem, nem fogtok ki rajtam.

— No jól van.

Ezt a feleletet a többiek csak úgy magukban gon-
dolták, de jaj! már benne volt a fenyegetés: várj csak!

Megvolt a mi táncmesterünknek az a jó szokása,
hogy mikor esténként a muriból hazaszállingózott, biz ő
nem sokat teketóriázott a gyertyával, (tán nem is volt
neki!) hanem magára zárta az ajtót, a sötétben meg-
kereste az ágyat, s úgy feküdt le, — már mikor ruhástól,
mikor a nélkül, az illumináció fokozatához képest. Ezt
a gyengéjét használták ki a fiúk Virág Antinak.

Nem éppen gazdaságos ugyan az olyan tréfa,
amely nagyon belenyúl az ember zsebébe, de a kikkel
Virág Antinak voltak tréfás ügyei, azoknak anyyi volt
kilökní egy pár tízest, mintha magunkfajta szegény em-
ber megcsörgeti a zsebében a rézkrajcárokat. Ők hát
megtehették azt a viccet, hogy mikor Virág Anti nem
volt otthon, megfiratták az ágya fölött a padozatot, az
ágy négy sarkára kötelet erősítettek, ezeket hozzákö-
tötték egy vastagabb egyes kötélhez s mikor a mítsem
sejtő táncmester betapogatódzott az ágyba s elkezdte
az igazak álmát — horkolni, a padláson elhelyezett
legények a kötél segítségével felhúzták az ágyat a szoba
plafonjáig.

Most jön a java.

A Virág Anti ajtáján egyszerre csak elkezdenek
betyárul dörömbözni:

— Kelj fel Anti nyisd ki az ajtót!

Virág berugott diákokat sejtven a dörömbözőkben,
hogy elzavarja őket, valami cifra káromkodást akart
megereszteni s felült az ágyban.

— Kopp.

Ezt nem a táncmester mondta, nem is a kívül za-
jongók, hanem a Virág Anti feje adott kifejezést ily
módon a szerencsének, hogy volt alkalma nem remélt
gyorsasággal és erővel a mestergerendát megtapogatni.

Virág nem örült a szerencsének.

Hogy a fejét belevágta valamibe, azt sajnosan
tapasztalta, de álmos fővel észébe sem jutott gondol-
kozni a dolgon.

Csak legalább aludni hagynák már! de az ördög
látott ilyet, annyira zajongnak az ajtó előtt, hogy már
igazán kénytelen az ember komolyan rájuk szólni,

Magára akart kapni valamit, hogy majd kimegy
és elkergeti az alkalmatlankodókat. De... mi ez?...
A ruhája nincs sehhol... a széket sem leli! — Pedig

egész jól emlékszik, ide tette az este az ágy mellé, bo
meg nem jöhetett senki!

Most valaki bekiált kívülről:

— Anti! Jöjj már tüzet oltani, nem látod, hogy
ég a ház a fejünk felett!?

Kezdte nem tudni, mi történik vele. A fejének a
rejtelmes megütése, az eltűnt ruha és szék, a tűz, amit
hiába vaklál, mégse lát, meg valami homályos világos-
ság, mely lent a szoba alatt látszik, mintha ott volna
az ablak... mindez zagyva, kísérteties gondolatokkal
töltötte meg a koponyáját.

Le akart lépni az ágyról, de nini!... a padló
mintha eltűnt volna a lába alól! Rémülve kapja vissza
a lábát, amazok meg kint félelmetes hangon kiáltják:

— Az Istenért, Anti, menekülj! Odaégsz! Nem
tudni, melyik pereben szakad ránk a tető!

Rettenetes helyzet. Körülötte dühöng a pusztító
elem s ő nem tud menekülni. Az ágya ott van a helyén,
de a föld... a föld az elsüllyedt... meglehet, hogy
a pokol fenekére.

Nem hitt magának. Az ágyba kapaszkodva kezdett
leereszkedni... a talajt mégsem találja.

— Hol vagyok? — ordította kétségbeesetten.

Azok, úgylátszik, már eltávoztak. Mélységes csend
van, csak a szíve kalapál, mint egy ébresztő-óra s az
agyában festődnek borzadályos képek gonosz szellemek
hatalmáról, tüzről, tűzhalálról.

Már csak a két kezén tartja magát, még sincs
talaj. — Az ágy megbillen, hull a fejére a párna, pap-
lan. Ő maga vérfagyasztó hangon jajgat:

— Végem van! Segítség!

Mire betörik az ajtót, akkorra már ott hever a
földön, a párnák tetején s az orra vérzik. Az annyira
megbecsült, dédelgetett nagy orr.

Megütötte szegény. Egyéb baja nem esett.

Az orrvérzés lehűti a felizgult agyat s visszaadja
a szegény táncmester lélekjelenlétét. Mikor aztán a be-
hozott gyertya világa mellett szétnéz, látja, hogy hirtelen
sincs a tűznek és látja a felakasztott ágyat, meg a
röhögő cimborák derűs pofáját, — megsebesült orrát
tapogatva, neheztelő hangon mondja:

— Rossz vice volt, fiúk. Megmondtam, hogy az
orromnak hagyjatok békét.

Dr. Kalamáris.

Éjjeli zene — az imádott pénzén.

Ez is a régi világban esett meg.

Szerelmes volt a diák szörnyűségesen. — A sze-
relmes diák természetrajzához tartozik, hogy kezdetben
csak a könyv vagy studium felett ábrándozik el, később
már rendszeresen béműlja a holdvilágot és verseket
farag, a harmadik stádium... hajh! a harmadik stá-
dium diákembereknél vajmi ritkán következhetik be,
lévén ennek is nélkülözhetetlen kelléke és feltétele
ugyanaz a három dolog, mint Montecuccoli szerint a
hadviselésnek: pénz, pénz és pénz!

A harmadik stádium az, mikor a diák éjjeli zené-
ben beszéli ki imádotija ablaka alatt szíve érzelmeit.

Egyszer egy pompás dáridó végeztével, mikor már
nem volt kéznél falhoz csapható üveg, a mi hősiünk
kezdte önmaga előtt beismerni, hogy csordúltig van —
(no ne tessék rosszat gondolni! nem borral, hanem)
csordúltig van a szíve szerelmmel. Szóval: eljutott a
3-ik stádiumig, de — óh gonosz sors! — nem volt egy
fillérje sem szegénynek, a cigány meg — (nem tudni,
nem a múltan okúlt-e) — nem akarta húzni hitelbe.

Hosszas tárgyalásoknak azonban mégis meglett az óhajtott eredménye. Meglágyult a cigány kökemény szíve — 5 forintért, amelynek másnap déli 12 órakor leendő folyósítására becsületszó mellett, kemény fogadással kötelezte le magát a mi diákunk.

Megesett hát a nagy éjjeli zene s a diák házikisasszonya — ő volt az imádott — boldogan hallgatta puha párnáin s lovagjának alakja felmagasztosult előtte a gavallér férfiak ideálképévé.

De jött a másnap. Az életben — sajnos — mindig így van: derűre ború következik.

A mi hősiünk is már csak a vészfelhőket látta s ehhez képest (miként ez már ilyenkor illik) kétségbe is volt esve. A lekötött becsületszó nyomása alatt aggódva meg újra reménykedve futkosott fűhöz-fához. De hiába! Be kellett látnia, hogy a föld színén minden pénzforrás kiapadt.

Mit csináljon? A föld alatt keresgéljen pénz után, vagy az eget ostromolja meg?

A házikisasszonyától kért kölcsön 5 forintot.

Penna.

Sakkverseny idején.

A. (sebes léptekkel szágüldözik le s fel a szobában) Rettenetes! Irtóztató! Az embernek meg kell bolondulni!

B. (a szobába lép) Mi baj? Mi történt?

A. Képzeled, elvesztettem máma valamit! (révedezve:) De hogy mit? De hogy mit . . . mit? . . . Az a legborzasztóbb, hogy azt sem tudom hol . . . azt sem tudom mit! . . . mit? . . .

B. Hát hol jártál, mit csináltál ma.

A. Egész nap Sakkozta a kaszinóban.

B. Megvan! A sakk partit vesztetted el!

A. (Kítőró örömmel:) Az Isten ucsese!

Csalódás.

Virágfakadáskor jöttem e világra,

Virágfakadáskor gyúlt a szívem lángra,

Susogó szellőnek lágy zenéje mellett,

Esti fényugárnál vallottam szerelmet.

Ragyogott az égbolt, mosolygott a vén hold,

Szívem oly mámoros, oly boldog már rég volt;

Mikor el-ellopva forró lehelled,

Lázasan susogtad: „Szereltek — szereltek“.

Hát mikor elvállunk? — emlékezz csak rája,

Hogy özönlött könnyűd, mint a palak árja,

Mikor megcsókoltál, mikor átöleltél

S égő szerelmedről örök esküit tettél.

Aztán csak úgy jött, ment a sok édes levél,

Mely fájó jelenről, szebb jövőről beszél;

Aztán már csak ment, csak ment s ime végre

Esküszegővé lett szívem szép reménye.

Virágfakadáskor jöttem a világra,

Virágfakadáskor gyúlt a szívem lángra;

Virághervadáskor csalt meg a kis lélek,

Virághervadáskor nagy csoda, ha élek.

Szombathy István.

Confessionalismus és dogmanélküliség.

E két irányzat felett elmélkedni s elmélkedésünk eredményeképen egy bizonyos irányú meggyőződésre jutni, mint a múltban, úgy a jelenben is lehet, hogy nem egyéb — sokak szzzrint — mint a fennálló egyházalkotmányi tekintély-elv rovására pendíteni meg húrokat, hogy azoknak rezgésében jusson kifejezésre lelkünknek úgyvélt igazaiért bevülő olthatatlan vágya.

A vonónk elnyűtt és régi, de a hang az mindig új és magasabb régiókba emelő. A jelenkor eszmeáramlata, habár partikularis jelenségekben is, de arra irányítja figyelmünket, hogy a vallás-erkölcsiség vagy az isten-országá művének tényleges, hathatós és állandó megvalósítása céljából: öntudatos gondolkozással biztos irányt vegyünk. A biztos irányt pedig megtaláltuk, ha a kornak tudományos műveltségét nem tartjuk ellenlábának a hit-élet külső megjelenési alakjára, nyilvánulási módjára nézve. Sőt ép ebben rejlik a protestantismus fényes jövője, biztos diadala.

Az 1566. évtől hosszú idő telt el s a protestantismus azóta stagnált volna? Ennek elismerése egy volna az emberi szellem fejlődésképtelenségének s tökélyesbülésre nem alkalmas voltának elismerésével. Hogy az Institutiók és Confessiók alkotása terén stagnált, az tény, ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy ezáltal le is mondott egyszersmind legistenibb jogának a szabad vizsgálódás elvének érvényesítéséről. Érvényesült az úgyszólván a theol. tudomány minden vonalán, de csakis a felállított korlátok határain belül. Azonban — még az istennek mélységeit is kutató emberi elme ezzel nem elégedett meg: kilépett a korlátok szűk határaiból. Ezáltal nyert a protestantismus tartalmi elve bizonyos átszellemlétséget, alaki elvében pedig megújodást és frissességet — a hívő egyén számára. A német prot. theologia legújabb történelmében lesz határozott fogalom a confessionalismus, különféle változatokban — aszerint, amint annak egyes képviselői súlyt és tekintélyt igyekeznek szerezni felfogásuknak. A supranaturális és rationalis theologia elemeire bomlott s tarthatatlansága nyilvánvalóvá lett. A Hegel és Schleiermacher-féle theologiai elméletek azok, melyek finom szállakként szövődnek be az egyes theologus-csoportok felfogásába s szolgálnak alapul és kiindulási pontul — főbb vonásaikban — a későbbi határozott jellemű szabadelvű theologusokra nézve. A hit és tudás közötti eddigi ellentétnek kibékítése volt az, melyet e két mester s ezek követői egy Marheinecke, Neander, De Vette vettek munkába s igyekeztek megvalósítani a Semler és Eichorn által már előzetesen megjelölt irányban.

A vallásos műveltség és szellemi felvilágosultság e harcok között sajátos egyéniség a Hengstenberg személysége. Az eredetileg szabadelvű református egyén a lutherismus hívévé lesz s a lutheri orthodoxia megrögzítésére vállalkozik az ő Evangelische Kirchenzeitung-jával. A darabosságig fokozódó türelmetlensége s a confessionalismus érdekében történő felületos, könnyelmű itéletei még a hozzá közelálló lelkében is visszatetszést szültek, ugyannyira, hogy így azoknál már a szigorú igazságérzék és a valódi lelkiismeret lett az egyedüli irányító munkálkodásukban. S ez egészen természetes is volt ott, hol Hengstenberg szerint a mélyebb, szabadelvű vizsgálódás egyenlő értékűnek vétetett a hitelenséggel.

A német prot. theologia történetében úgyszólván páratlanul álló jelenség az új-lutherismus megjelenése, mint azt Schwarz Károly nevezi. (Adalékok a legújabb theologia történelméhez. Ford. Kovács Albert, 1872.) Mellőzve itt annak létrejöttét, kialakulását és a politikai

viszonyokkal való összefüggését, tárggyammal kapcsolatban csak főbb jellemvonásaira szorítkozom. Itt már a maga teljességében és leplezetlenségében jelenik meg a confessionalismus absolut volta. „Mintha csak a 18-ik és a 19-ik század első fele nem is létezett volna, oly könnyen és biztosan tértek vissza a 16-ik és 17-ik század dogmatikai formulaira s alkalmazták azokat mindenütt az ítélet mér-ónjáiul.“ Az egyén hite, meggyőződése nem jön számításba; hanem az egyház a fő és nem csupán Confessioinak fenhatósága alatt, de Confessio szerinti theologiajának hangsúlyozása mellett. Schwarz e finom megkülönböztetése a lehető legjellemezőbb. „A tudomány, mint a catholicismusban, teljesen az egyház hatalma alá rendeltetett. A theologia tanárai ne álljanak a hitvallomások felett, hanem azok alatt.“ S ez nemcsak elvben volt így, de valósággal is. Egy Stahl, ki korának szelőségeiben mozgó eszméit ügyesen tudta összpontosítani a confessionalismus javára: hosszú időre gyakorolt befolyást az „istení állam-egyház“ mindenhatóságának elismerésére.

A hatás azonban nem maradt visszahatás nélkül. Voltak egyének kik a confessionalis theologia teréről lépve, közvetítő szerepre vállalkoztak. Egy Nitsch, Müller J., Ullman, Dorner ha ingadozva, vergődve is theologiai álláspontjukon, de szint vallottak sok olyan dologban, mely határozott átmenetül szolgált a szabadelvűségre. Hozzájuk csatlakoztak még Rothe, Bunsev, Schenkel, azzal a különbséggel, hogy e férfiak közvetítő társaik gyengéit, félszégeit felismerve valósággal, komolyan törekedtek a theologia teljesen szabad tudományos ismeretére. Így bontogatva szárnyait a szabadelvű theologia, lépésről-lépésre, fokról-fokra haladva határozott alakot öltött s már egy Hase, Rückert személyiségében is önálló művelőkre talált. Tetőpontját a svájei theologus Schweizer Sándor személyében érte el; betegezést pedig a „Protestáns Egylet“ (1865.) megalakításában nyert, melynek jelszava: a prot. egyház megújítása, amely megújulásnak az evangéliumi szabadság szellemében és korunk összes művelődésével összhangzásban kell történni.

Ime a német prot. theologia legújabb történelmének főbb mozanatait feltüntető soraim bizonyosságul szolgálnak arra nézve, hogy az emberi elme megállapodást, színelést nem ismer ott, hol a hívő alany igaz, tiszta vallásos meggyőződése márcsak a tudomány segítségével biztosítható. Ép ezért a Confessióknak és Symbolumoknak, melyek mindig csak egy bizonyos kornak lehetnek felfogás alakjai a beneők rejlő igazságokat illetőleg határozottan ellene szegül. Annyit kell még csupán megjegyeznünk, hogy a szabadelvű theologusok miután ők nem a múlt idők dogmatikai formuláit fogadták el, de a reformatio nagy közös elveit igyekeztek tudások és meggyőződésükkel összhangzásba hozni: dogma ellenségeknek vagy dogma nélkülieknek nevezettek, alapjában véve persze — mint később fogjuk látni — egészen helytelenül.

Ha már most a németországi állapotok után hazai viszonyainkra fordítjuk figyelmünket, teljes meggyőződéssel, elfogulatlanul kimondhatjuk, hogy az állapotok nálunk is hasonlóak voltak, a németországi jelenetek második kiadásban ismétlődtek meg. Nem is említve a lutheri és kálvini egyház közötti surlódásokat, elegendő nekünk ha tudjuk azt, hogy magában a kálvini egyház kebelében is meg volt sőt ma is uralkodik az orthodoxia, a merev confessionalismus.

Így tehát általában elmondhatjuk, hogy a múlt század elején fellendült s később hatalmas arányokat öltött biblia-kritikai vizsgálódás, tudományos kutatás és ezzel kapcsolatban a Jézus élettörténetének rationalis-

tikus elemekkel bőven vegyített rajzai nagy mértékben fokozták az orthodoxia ellenállását, éberebbékké tették hivat a Confessiók körülsáncolásában. Ugyszólván az e korban keletkezett termékekből készült az a fegyvertár, melyhez minden egyes esetben fordultak sőt fordúlnak a harcosok ma is, — pro et contra — ha az általuk igaznak vélt ügy megvédelmezéséről van szó.

Az eszmék e harcában feltűnő jelenség, hogy az orthodoxok részéről a lelkiismereti kérdés háttérbe szorúl akkor, midőn a tudománynak minden irányban jelentkező nyilvánulásai nemcsak a rideg ész, de a szív-érzület és kedély következményeivel is a legszebb összhangzásban vannak.

Az idők folyamán a confessionalismus és dogmanélküliség — egymáshoz való viszonyára nézve — bizonyos dualisztikus színezetet nyert. anélkül, hogy tulajdonképpen a legkisebb valószínűséggel is bírna e föltevésre. Nem jövünk ellenmondásba önmagunkkal. Szerintem ugyanis a keretet illetőleg mindkettő egy nyomon haladó theologiai irány, azzal a különbséggel, hogy ez utóbbi — ami helyes nevéen szabadelvűség — nem történeti alapon, a dogma szó fogalmának nem etymologikus jelentése szerint és nem némely egyházi atyának felfogásából indulva ki fogadja el a dogma jelentőségét, hanem tisztán csak az egyénhez való olyan viszonyában, „ki annak értékét aszerint mérlegeli, amint szellemi életét fokozni, lelkére szentesítő hatást gyakorolni képes“. (Prot. Egyházi és Isk. Lap. 1876. 806. l.) Ámde e kérdéssel az egyéneket magába foglaló egyház, mint társulás útján létrejött vallás-erkölcsi intézmény lép előtérbe. Ha igaz az, amit Rückert jeni volt theologiai tanár mond, hogy a hitnek örök igazságai változók nem lehetnek, hanem változik egyedül a felfogás alakja: úgy a hitigazságokat magukban foglaló Confessiók jelentősége is megállapítható az egyházra nézve.

Való igaz, hogy a protestantizmus vagy általában a keresztyénség egyetemén belül nem szorosan maga a hitigazság, de annak felfogási alakjában jut kifejezésre egy-egy vallásfelekezet látható közössége: az egyház. Így tehát míg egyfelől a felfogási alakok kategorikus különbözősége és különfésése szükségessé és jogosúttá teszi a Confessiók alkotását, érvényét, úgy másfelől e Confessiókban rejlő eszmék „sajátságos természete“ csak bizonyos feltételek és körülmények között foglalhat magában kötelező erőt.

„Köztudat és kötelező erő“. E két fogalom az, mit általában szoktak felhozni a Confessiók feltétlensége mellett. Ne legyünk elfogultak és valljuk meg őszintén, hogy itt a dolog olyanformán áll épen, mint a róm. catholicizmusnál. Néhány kiváló egyén felfogását köztudattá hatványozni s ebből eredményképen kötelező erőt vonni ki, nem egyéb, mint a prot. subjectivitás elvét illuziorussá tenni. Szokás még némelyek részéről más társulati intézményekkel hozni viszonyba az egyházat, hogy ezáltal ismertessék el és tegyék nyilvánvalóvá a Confessiók által való köteleztetést. Mintha az ideát és materiát akaránk azonosítani. Az egyháznak alapjelleme minden más társulattól elütő s épen tagjainak lelki készsége, az evangelium isteni erejének termékenyítő volta az, mely minden határozottabb preszsziót kizár. A krisztusi eszmék, elvek, példaadása, tanítása — ha azok életünk különböző nyilvánulásaiiban visszatükröződnek: dogmák, Confessiók megalkotása nélkül is már nyilvánvalóvá lett az egyház létszerű, látható oldala. Pedig ép ez utóbbi miatt hangsúlyozták sokan a dogmák Conf. jelentőségét.

Annyi azonban tény, hogy a legszabadelvűbb állásponton sem lehet szakítani a Confessiókkal, mert ha semmi más ok nem volna is, de üsztönöz erre a törté-

neti múlt, az elődöknek lelkiük meggyőződéséből fakadó önzetlen munkássága. Az a föltevés, hogy „az Istentől származó kijelentések, abszolút igazságok az emberre nézve csak akkor és abban az alakban válnak az ő igazságaivá, amikor és amely alakban lelke azokat befogadhatja, sajátjává teheti, minélfogva egy és ugyanazon eszme a befogadó egyén értelmi és erkölcsi műveltségéhez képest más-másféle kifejezést és értelmet nyer”: világos bizonyítéka annak, hogy nem a Confessióknak kell bennünket kötelező erejével megtörni, de műveltségünk, esziünk és szabadvizsgálódásunk folytán az annak igazságait kifejező felfogási alakjait kell sajátunkká tennünk — meggyőződésünkéből folyó *saját* felfogási alakunkban. Csak így lesz és lehet önmagunk által reánk nézve kötelező. Természetes, hogy ez által a confessionaliszmus olyan értelemben, mint ahogy az az új-lutherizmusban jelentkezett és van meg nálunk ma is: elenyészik és helyébe — csak az egyházalkotmányi tekintélyre nézve negatív-jellegű — dogmanélküliség lép. Positív jelentősége mindig meg lesz, nem a betű szerinti dogmanélküliségnek, de annak a dogmanélküliségnek, mely a mai fejlődés és haladással kapcsolatban munkálja a vallás-erkölcsiséget.

Igy és ilyen értelemben soha nem tagadták a szabadelvű theologusok a dogma Confessio jogosultságát. Ha olykor felszólították és kényszerítették is őket egy hitvallás kidolgozására, de annak eleget tenni nem akartak, annak oka nem volt más, mint az, hogy abban a haladás, fejlődés megátlását látták, mire nézve épen orthodox ellenfeleiknek viselkedése szolgáltatott fényes bizonyítékot. Itt támaszthatnak ugyan egyesek bizonyos kérdéseket, hogy elmékedésünk eredményeképpen miként nyilatkozunk hát mégis határozottan, a régi vagy esetleg egy újabb Confessionnak az egyházzal szemben elfoglalt olyan állásáról, hogy abból kitűnjék annak, t. i. a Confessionnak a múlthoz hasonló és a jelenben is érvényben leendő jelentősége. Erre nézve csak azt mondhatjuk, hogy megrögzített betűk és peragrafusok mellett és alatt húzódní meg ma már olyan dolog, mintha a kálvini egyháznak csak hatalmi állását akarnánk biztosítani minden áron.

Ha valamikor volt rá szükség, úgy a jelenben nekünk, a jövődó papságának még fokozottabb mértékben van és lesz rá szükségünk, hogy a Confessiók úterére tegyük kezünket és levetkezve minden megszokott, régi, ünnepi köntöst, páliás lélekkel forgolódjunk a krisztusi dolgokban. A hitközöny, vallástalanság ellen a merev orthodoxia sáncaiból és fegyvereivel küzdeni lehet fárasztó, kimerítő, de nem eredményes, nem gyümölcsöző.

„Dogmát lehetőleg ne vigyünk szöszökre“. Ez korunk jelszava és mégis hitbuzgóságot, vallásos lelkiületet kívánunk. Hogyan egyeztethető ez össze? Vagy a morál járja mindig? Épen olyan eljárás volna ez, mintha csak mindig eunénk, de sohasem innánk. „Ma is úgy áll a dolog, hogy a nép ragaszkodik a hittételekhez“, vágyódó lelke szomjúhozza s ha kielégítetést nem talál, kötségbeesésében vagy elcsügged, vagy meghasonlik önmagával! A jelen arra mutat, hogy ezután már csakis dogmát fog kelleni papolni alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt, megjegyzendő azonban, hogy nem a skolaszticizmus modorában. Nem lesz az veszedelmes dolog egy cseppet sem, ha állásunkat nem kenyérkeresetinek fogjuk fel, de az igazság, az emberiség boldogulása, erkölcsisége érdekében állónak, melynek helyes betöltése csak a folytonos tanulás és józan gondolkodás, elmékedés által válhatik lehetővé. Így szerezhetjük meg egyedül azokat az eszközöket, melyeknek segítségével üdvös munkát végezhetünk, mert „arra, hogy beszélhessünk és mint szónokok hatással bírjunk: szük-

séges a teljes, törhetlen meggyőződés, egyszerű, tiszta és határozott alak, a népért verő szív, a gyakorlati élet iránt való érzék, amelyből kiindulva és amelynek számára beszélünk“. Munkálkodásunk terhes lesz ugyan, de gyönyörűség. A majdnem negyedfél százados modor fog megváltozni csak, hogy ne legyen „boldogtalan meghasonlás az ige hirdetése s a vallásos meggyőződés között“. Alapos, a mai kor színvonalán álló tudományos képzettségünkhöz meg van az alap úgy a biblia theologia, mint az írásmagyarázás és az ezekkel rokon tudományok terén, mit fejlesztve, gyarapítva tovább — miért némítsuk el meggyőződésünk, lelkiismeretünk szavát? Azért mert a Confessio betűire esküszünk? Van benne valami! Hónapokkal ezelőtt egy tiszta, a szó szoros értelmében tősgyökeres, valódi prot. kálvínista praedikációra nézve ilyen bírálatot olvastam: „nem hitvallásszerű“ és pláne egy olyan lapban, amelynek egykor egy Ballagi Mór volt a büszkesége. Ime bizonyság, hogy a Confessio még ma is mennyire fogva tartja némelyek lelkét. Vagy hogy közelebbi példával éljek: a papi lexicon II. kötetében van különösen két beszéd, mely gyönyörűen tapad a Conf.-nak nem korunkba illő szelleméhez, akárcsak a Debreceni Ember Pál „Szent Siklus“ c. predikációs kötetében levők (1700); de vigasztalásul azért a többek közt van egy — persze fordítás — mely fényes bizonyossága a német szabad szellemnek.

Hogy nekünk a gyümölcsöt hozó munkásság reményében a biztos irányban való haladásra lépést kell tennünk: köteletségünk parancsolja. Rázkódtatásoktól, mikre némelyek gondolnak, nincs mit tartanunk, mert hiszen már a levegő is telített oly eszméktől, melyek ég és föld távolába fognak helyezni bennünket a róm. katholicizmustól. Theologiai irányunk csak a szabadelvűség lehet, nevezzék bár dogmanélküliségnek is; az eredmény kedvező lesz, a diadal biztos; ellenkező esetben pedig, ha lenyűgöztetünk: beteljesedik rajtunk koszorús költőnk mondása: pusztulunk, vesziünk s mint oldott kéve széthull . . . egyháznak.

Porzolt Ernő.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar irodalmi önk. társulat“ e második félév megkezdésével ismét hozzálátott a munkálkodáshoz s miután sajnálattal tudomásul vette, hogy a latin műfordítási pályáételre munka nem érkezett s miután e pályáétel meddön maradását a lefordítandó mű nagy terjedelmében látta: a húsvét előtti, utolsó ülésig terjedő beadási határidővel új pályázatot hirdetett, amelyre Horatius bármely ódájának tartalmilag és alakilag való hű fordítása kívántatik. A megismételt elégia-pályázat eredménye — az e célra kiküldött bíráló-bizottság jelentése szerint — szintén nem a legkedvezőbb. A beérkezett öt elégia közül ugyanis három — mint amelyekben absolute semmi kiemelendő sajátosság nem volt felfedezhető — egyszerűen tudomásul vétetett; egy, a benne helyel-közzel felcsillanó költőiséget tekintetbe véve: méltányoltatott; az ötödik pedig, amely úgy-ahogy mégis megközelítette a társulat színvonalát, homályossága és a kivitelben előforduló fogyatkozásai mellett is: megdicsértetett! Szerzője Szabó László IV. é. lh. Miután tehát az egylet tagjainak reményét ennek a pályázatnak az eredménye sem valósitotta meg: társulat a még mindig kiadatlan díjra tetszés szerint választott, kötött műfajjal s március 25-ikéig terjedő beadási határidővel ismét új pályázatot hirdetett. Eddigelé mindössze két ülés tartatott. Az egyiknek kiemelkedő pontja volt egy „Isten veled“ c. versnek

IRODALOM.

Pálóczi Czinke István: Imádságos könyv.*

a bírálata, amely — bár több, megjegyzést kívánó helyet hallgatással mellőzött el — mégis minden részében gondolkodó, eszmélkedő fővel és nyitott szemmel megírt bírálat volt. Szerzője: Takács Mihály I. é. hh.; a másik ülésnek pedig Barcsa Endre elemzéssel egybekötött szaválata. Az előadott költemény címe: „Megbotlás és felemelkedés“, írta: Vályi Nagy Gusztáv. A szavalat elég ügyes reproductiója volt a nem nagy költséggel megírt költeménynek. Az egyes részeknek megfelelően most erőteljesebb, hevesebb, kitörőbb; majd gyengébb, fájdalmasabb, megnyugvóbb! Az alkalmazott, erősen színészeskedő fogás visszatetsző voltát azonban lehetetlen volt figyelmen kívül hagyni! Amilyen a szavalat, olyan volt az elemzés! Szerfölött rövid lélekzetű stylus-gyakorlat, de mint ilyen: mesterien sikerült! Elmefuttatás csengő-bongó szólalokban, fülbemászó nyelven írva! Aesthetikai méltatás hozsánna-kiáltásoktól félbeszakítva, elismerő jelzőkkel gazdagon fűszerezve! Elemzés rimes prózában, de elemzés nélkül, boncolgatás nélkül, a költemény gyengeségeinek, gyatróságainak feltüntetése nélkül! Emlékkönyvbevétellel szemben méltányoltatott! (E.)

Az E. Ö. K. munkásságáról. A gimnáziumi „Erdélyi Önképzőkör“ tagjai élénken s nem sikertelenül munkálkodnak. A történelmi pályakérdésre (A mohácsi vész okai és következményei) három munka érkezett. A díjat a Trenkó György munkája érdemelte meg, mellyel szemben a Tóth Jánosé dicséretben részesült. — A természettani pályatétel tárgya az erő megmaradása volt. Két munka érkezett. A bíráló-bizottság az egyiket a díjra érdemesnek találta, ennek szerzője Trenkó György; a másik tudomásul vétetett. Az aesthetikai pályatétel sem lett eredménytelen. Két pályázó közül az egyik szépen mutatja ki művében Arany öntudatos művészetét az ő és Hosvai „Toldi“-ja alapján. A díjra a bíráló-bizottság érdemesnek találta, szerzője Trenkó György. A másik nem töltötte be a várakozást. Szépen sikerült Tóth Jánosnak a „Vajda János élete és költészete“ c. tanulmánya. Megdicsértetett Papp Victornak „A napsugárhoz“ cz. kis költeménye. Galgóczy Gyula pedig egy „Oltárom“ c. versről irt dicséretes bírálatot. A társulat február 19-én a főiskola imatermében a Jókai Mór 80-ik születésnapjának emlékére nyílt ülést tartott, melyen a Jókai Mór iránt érzett háláját és tiszteletét igyekezett leróni.

Az Akadémiai Ifj. Olvasó Egylet febr. 19-én tartott közgyűlésében az eltávozott Möricz István helyett pénztárossá Szabó József III. hh. választatott meg. Ugyanez a közgyűlés határozta el, hogy a Borsszem Jankó c. élelapt Kossuth Lajos emlékéért gyalázó „Memento“ c. verse miatt kitiltja. A határozat a következő sorok kíséretében vétetett jegyzőkönyvbe: „Egy élelappnak sokat tudunk bocsátani. Ha néha durván, vagy izléstelenül csinál is bolondos figurát közéleti vezérembereinkből, — a komolyság hiányzik nála, hát ha csak lehet, mi sem veszünk tőle komolyan semmit. De vissza ne éljen ezzel s a maga hazafiatlan és kegyelestértő gondolatszőrnyetegeit ne merje beadni a magyar közönségnek, mert ha káromolni fogja nemzetünk szentjeit s szennyes kezekkel le akarja őket rántani a hazafias imádat egéről, akkor majd meg fogjuk mutatni neki, hogy merre van az ajtó!“

A zeneegylet Bakó Károly helyett, ki betegsége miatt lemondott tisztéről, egyhangúlag Kovács Lajos IV. hh.-t választotta meg elnökévé.

A főiskolai énekkar, a Bakó Károly lemondása folytán megüresedett alprecentori állásra Kóta Lajos II. hh.-t választotta meg.

Mikor P. Czinke István Imádságos könyvét először elolvastam, éreztem, hogy sokszor fog abban a lelkem az élet körülményei közt enyhületet, bátorítást keresni, találni. S csakugyan, azóta is újra meg újra felemelkedem imádságainak szárnyain s így csinállok hétköznapi is vasárnapot, ünnepnapot magamnak.

Világos feleletet adni e kérdésre talán nem is tudnék. Úgy vagyok vele, mikor a Czinke imádságait olvasom, mintha maga Czinke István, az ember is megjelenne előttem s az iránta érzett mély tisztelet arra késztet, hogy a boncoló kést tegyem le, ne nyúljak azzal hozzájok, inkább vegyem fel könyvét, tartsam magasra, hogy mások is lássák, megismerhessék s az abban lüktető élet hadd hevítse s melegítse fel a közönyös szíveket. Így voltak vele talán azok is, kik már előbb irtak róla! Azért én is egyszerűen ismertetem a Czinke István Imádságos könyvét a Sárospataki Ifjúsági Közlöny hasábjain oly célból, hogy az ifjúság, közelebb-ről a theológus diákság figyelmét s tudományos érdeklődését feléje tereljem.

Hallottam Czinke Istvánt imádkozni nem egyszer. S könyvét olvasgatva, eszembe jut az imádkozása. Elgondolkozom, mily másképen hangzik egynémelyik imádsága, ha ő mondja, akinek a lelkéből felfakadt, mintha csak így, írásból olvassa az ember!

Pedig szépek így is; Istenhez emelik lelkiünket így is!

Imádságaiból a keresztyén ember alakja bon'akozik ki s áll előnkbe, aki keresztyénileg gondolkodik és érez az életnek minden körülményei közt. Ha szenved: imádkozik; ha öröme van: dicséri az Istent. A csapások alatt egy percre feljajdul, aztán csendes szívvel megnyugszik sorsán, hittel fordul az ég felé, várván Istentől a szabadítást. Sokszor elégedetlenkedik a világgal és az emberekkel és kesereg azoknak állhatatlanságán. De ha nem tetszik neki a világnak folyása s az embereknek sok fogyatkozása, nem tartja magát sem tökéletesnek: érzi gyarlóságát, megvallja vétkeit, bűnbánatot fogad s bűnéért bocsánatot és elhatározásához erőt kér Istentől.

A gyarlóságait ismerő, embertársait javítani igyekező, a szegények és szenvedők iránt részvétet gerjesztő, vallását és nemzetét feltve szerető, tökéletesre vágyó, törekvő ember hű jellemrajza a Czinke Imádságos könyve, amelynek a nyelvezete főségesen egyszerű, de éppen ez az egyszerűsége az ereje. S ezért azt is gondolhatná valaki, hogy könnyű az imádságait imádkozni.

Ellenkezőleg. Gyakorlati használatra nehéz, erőt próbáló imádságok az övéi; mindazonáltal használhatók eredményesen. Gondolatfűzése szokatlan, meglepő, új. Sokat mondó s némely imádságának lelkét képező, annak szép fordulatot adó, egy-két rövid szón fordul meg az előadás sikere. De van sok annyira szép imádsága, hogy annak a legridegebb előadás dacára is hatnia kell költői nyelvével és gazdag tartalmával. Ilyenek pl. a közönségesek közül a b. u. első, mely egyike a legszöbbecknek az egész kötetben; aztán a húsvéti b. u., mely szívből fakad és szívre talál; az adventiak általában; a karácsonyiak szintén, melyeken mély áhitat vonul át s egytől-egyig szívet rabul ejtő, vallásos költemények; az újéviak közül a két b. u. különösen szép,

* Megrendelhető Lévai Izsó könyvkereskedőnél Rimaszombatban. Ára 1 kor.

főleg az első „Legyen meg a te akaratod;” úgyszintén a virágvasárnapi b. u. is és az áldozó-csütörtökiek, a pünkösztiek, a két ó-év utolsó estéjére való és még több más. Általánosságban jók a Czinke István imádságai, bár az évszakiak elütően gyöngék a többinél.

Az imádságoknak a kötetben való elhelyezéséről, sorrendjéről felesleges szólni. De azt megemlítem, hogy a közönséges vasárnapiak csak beszéd előttiekre és beszéd utániakra vannak elkülönítve s délelőttiekre és délutániakra nincsenek. Ez éppen nem volna baj. Lehet azért ezeket a délelőttieket használni d. u. is, éppen úgy, mint a b. e.-iek közé helyezettek közül sokat b. u. és megfordítva. Az ünnepek közt is van olyan b. utáni, melyet lehet mondani b. e., mint pl. a virágvasárnapi b. utáni, mely nagyon szép, bátran mondható b. e. is. Inkább kifogásolom azt, hogy az ünnepek közül, azokban t. i., mikor az alkalomnál fogva úrvacsoraosztás van a rendes istentisztelet után, alig van egyben-kettőben némi vonatkozás az úrvacsorára. Én szerintem legalább jó és helyes, sőt kívánatos az, ha b. utáni imádságban már az úrasztaláról, az úrvacsoráról is megemlékezünk s ha mintegy a szívekben már ezáltal is hangsúlyt ébresztünk a következő istentiszteleti cselekményhez s a szószéki s az úrasztalánál következő szertartást már ezáltal is szorosabban egybekapcsoljuk.

Nagy hiánya a kötetnek az is, hogy különösebb alkalmakra kevés imádság van benne vagy legalább az elkerülhetetlenül szükséges alkalmiak közül több hiányzik belőle. Újkenyéri úrvacsorai imádság van, de már sem újbori, sem bőjti úrvacsorai nincs. Aztán nincs pl. farsangi sem. Pedig ezek mind szükségesek.

Amiket én itt most elmondtam, mindaz legkevésbé sem kimerítő, sőt nagyon is vázlsruerű ismertetése a Pálóczi Czinke István Imádságos könyvének. De legalább megemlékeztünk róla a Sárospataki Ifjúsági Közönségben is. És talán sikerült a theol. ifjúság érdeklődését is felkeltetni e minden tekintetben nagybecsű könyv iránt.

Czinke Istvánról azt mondják, hogy imádságainál a prédikációi még szebbek.

Reméljük, ezek után azok következnek!

Ifj. Csabay Pál.

HÍREK.

— **Jókai-ünnepély.** A gimnáziumi „Erdélyi önképzőkör” febr. hó 19-én, Jókai születésének 80-ik évfordulóján egy egyszerű, de szépen sikerült ünnepélyvel adott kifejezést a nem régen elhunyt nagy költő iránti rajongásának. Dombó László, az önképzőkör tanárelnöke nyitotta meg az ünnepélyt, amely a főiskola imatermében folyt le. Lelkes, szép szavakkal ecsetelte Jókai nagyságát, munkáinak az irodalomra s nemzetre gyakorolt áldásos hatását. Utána Baksy József VIII. o. t. szavalt el Jókainak „Munkácsi rab” c. művét, nagy tetszést keltve kifogástalan alakításával. Aztán Tóth János VIII. o. t. tartott sikerült felolvasást Jókainak a forradalom után írt néhány regényéről. Majd Mészáros Dezső VIII. o. t. Jókainak a „Lengyelek fehérasszonya” c. költeményét szavalt el. Végül Nagy Lajos VIII. o. t., az önképzőkör ifjúsági elnöke köszönte meg a közönség érdeklődését s tolmácsolta az ifjúságnak Jókai halhatatlan emléke iránt érzett tiszteletét, rajongását. — Itt volna

az ideje, hogy a pataki iskola is egy nagyobb szabású emlékünneppélyvel rójja le tartozását az írók királya iránt.

— **Március 15.** A főiskola ifjúsága ez évben is nagy ünnepélyességgel tartja meg március 15-ikét. Az ünnepély programját még nem tudjuk, de abból a lelkes hangulatból ítélve, a mellyel az énekkar, zenekar és az egyes egyletek készülődnek, szépnek, impozánsnak és a sárospataki ifjúság hazafiasságához méltónak ígérkezik március 15-ike. Az ünnepélyt este a régi szokás szerint táncmulatság fogja követni.

— **Az egyetemi és főiskolai ifjúság Kossuth-ünnepélye** ez idén Kolozsvártt lesz, ahol a sárospataki főiskola ifjúsága képviselőtében Sinka Gyula ifj. elnök, Kovács Lajos és Ruszkay István fognak megjelenni. A márc. 19-én tartandó ünnepségen hír szerint a függetlenségi párt egyes kitűnőségei is jelen lesznek.

— **Pályázat.** Az akadémiai ifj. Olvasó Egylet bizottsága a folyó isk. év folyamán tartandó Szemere ünnepélyen 3 programpontra pályázat útján óhajt kitölteni. Mégpedig: irandó egy — az ünnepélyen elszavalandó — Szemere Bertalant dicsőítő óda, (díja: 20 korona). Készítendő két emlékbeszéd, a melyek mindegyikétől megkívántatik, hogy az ünnepély keretébe beilleszthető legyen, tehát tetszetős, élvezetes modorban irassék. Az egyiknek a tárgya: „Szemere Bertalan mint politikus és államférfi”, a másiké: „Sz. B. mint író és mint ember.” Díja mindegyiknek 30 korona. — Pályázhatnak az akad. Olvasó Egylet tagjai. A pályázat titkos. A pályaművek jelígyes levélkével ellátva márc. hó utolsó napjáig adandók be az ifj. elnökhöz.

— **Jogászelnöké,** miután a volt elnök: Kormány Béla félévkor eltávozott, az egylet *Ruszkay István* III. é. joghallgatót választotta meg. Gratulálunk.

— **Érdekes vendége** van Patak városának egy pár hét óta. Bagamelli, volt odesszai főkántor tart istentiszteletet a helybeli izraelita templomban, most még ugyan mint vendég, de hisztük, hogy nemsokára mint megválasztott helybeli kántor. Hogy mennyire jól választanának izraelita atyánkfiai, arra nézve elég bizonyosságul felhívni azt az érdeklődést, mellyel a főiskolai ifjúság látogatja most az izraeliták istentiszteletét, csak azért, hogy hallhassa Bagamelli kántor kellemes hangját. Pedig az ifjúság az éneklésben, a zenében képzett, de amily képzett, épp oly kényes is az izlése és ha Bagamelli kántornak nem volna meg az a végtelenségig finom és tiszta hangja, sok izlést és bőséges énektudást eláruló előadási modora, bizony nem nyilatkoznék meg mellette az ifjúság érdeklődése.

— **Táncmulatság.** A sárospataki ev. ref. énekkar március hó 4-én, alaptökejének gyarapítására zártkörű táncmulatságot rendez a városháza termében, melyre szívesen hívjuk fel az énekkar iránt érdeklődő közönség figyelmét.

— **A képezdei ifjúság hangversenye és táncmulatsága.** Kedves főmunkatárs! Mondhatom magának, hogy maga nagyon udvariatlan ember. Miért? . . . Azt is megmondom. Azért, hogy reám bizta ennek a koncertnek és táncmulatságnak részletes leírását. Hiszen magának tudnia kellett volna, hogy ilyen hangverseny megbírálása milyen nehézségekkel jár; én pedig nem vagyok író, sem kritikus, aki alapos bírálatot tudjak írni annak lefolyásáról. Megvallom, én is hibás voltam, hogy magamra vállaltam ezt a szerepet, de most akár milyen komoly arcal tekint is reám, én bevallom orca-pírulás és lelkiismeretfurdalás nélkül, hogy azok a tanító-

jelöltek sokkal többet érnek, mint maguk. (Hja, „az alma-mater“ ifjai elszoktak a tánctól!) Csupa gyönyörűség volt azon a hangversenyen minden! Különösen az énekkar kitett magáért, de a zenekar sem maradt ám hátul. Hogyne, mikor olyan fáradhatatlan és buzgó vezetőjük van, mint Hódossy Béla, most már az igazgató Arany ember az, higgye el, én mondom magának! Aztán a szavaltok is sikerültek, különösen a felsült szerelmek dialógja ennivaló kis csemege, pláne tánc előtt! Ami meg az estéli második részét illeti, az Patakon a ritkaságok közé tartozik. Olyan fesztelen és vig mulatásban ritkán lehet része az embernek. Fáradhatatlan táncosok voltak azok a rendezők. Egy pillanatig sem ült ott egyetlen leány sem. Én magam is olyan felségesen mulattam, hogy azóta is folyton eszembe van az az est. Meg is fogadtam, hogy máskor is elmegyek oda! Aztán meg mily sokan voltunk! Képzeld csak, 52 pár táncolt, 52 pár táncos Patakon! Hát nem óriási siker ez?! Látom, hogy maga is meglepődik rajta, ugyanazért ne vegye rossz néven, hogy a jelenlevők névsorát nem irhattam össze, de hát ki tudna eligazodni olyan nagy labirinthban, még hozzá, mikor olyan kitűnően mulat?! Igazán mondom, kedvem lett volna megismételni azt a mulatást. No de majd jövőre! Addig is Isten velem!

Egy jelen volt.

— **Előfizetéseiket beküldötték.** Mészáros Rózsika (Ujvilágtanya) 2 kor., Bányászati és Erdészeti főiskola ifj. köre (Selmebánya) 4 kor., Komjáthy István (Ungvár) 2 kor., Szabó Pál (Keszthely) 4 kor., Halászy József (Dorogma) 4 kor., Végh Bertalan (Sárospatak) 4 kor., Szívós Mihály 4 kor., Dombó László 4 kor., Radácsi György 4 kor., Kérészy István 4 kor., Vintner Ábrahám 2 kor., Hodinka Ágoston 4 kor., Harsányi Lajos 2 kor., Wohl László 2 kor., Vitek Ferenc 2 kor., Halász Ferenc 4 kor., Pavletics György 2 kor., Horváth Mátyás 4 kor., Weinberger Sámuel 2 kor., ifj. Wohl Áronné 2 kor., Molnár János 4 kor., Feldmészter Herman 2 kor., Polgári Kaszinó 4 kor., Dr. Árvai Nagy Bálint 4 kor., Gruska Lajos 4 kor., Meczner Gyula 4 kor., Vitt József 2 kor., Klein Ábrahám 4 kor., Kötse István 4 kor., Zsoldos Benő 4 kor., Buza János 4 kor., Soltész Róza 4 kor., Finkey Ferenc dr. 4 kor., id. Moskovits Ignác 4 kor., Kondor Miksa dr. 4 kor., Sárospataki tak. pénztár 4 kor., Katona György 4 kor., Rác Lajos dr. 4 kor., Hódossy Béla 4 kor., Trócsányi Bertalan 4 kor., Nagy Lajos 2 kor., Szinyei Endre 4 kor., Székely György dr. 2 kor., Tüdös István dr. 4 kor., Szinyei Gerzson 4 kor., Maklári P. Miklós 2 kor., Illyefalvy V. Géza 4 kor., Elekes Imre 2 kor., Kiss Sándor dr. 4 kor., Both József 4 kor., Szabó Sándor dr. 2 kor., Soltész Ferenc 4 kor., Harsányi István 4 kor., Zoványi Jenő 4 kor., Láczy László dr. 4 kor., Zsindely István dr. 2 kor., Kiss Elek 2 kor., Ornstein Ignác 2 kor., Katona Mihály dr. 4 kor., Maller Sándor 4 koronát. Köszönettel nyugtázunk.

Szerkesztői üzenetek.

Matolay V. Jövő számra maradt.

— *ss* Képtelen helyzetek, hihetetlen fordulatok teremtése csak azért, hogy mesét szőjünk, kevés ahhoz, hogy elismeréssel beszélhessünk a novellájáról. A kidolgozás is gyenge; olvastuk mi már öntől jobb novellát is.

Kapitány Andor. Aküldött táncmestert köszönjük Felhasználtuk.

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES, IFJ. BÁLINT DEZSŐ.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógýára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégibb s közismert gyárában ruhák egészben tisztítatnak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb fehérneműk a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

Műfogakat és egész fogsorokat
kiválóan készít

MAGYAR FERENC

fogtechnikus

SÁTORALJAÚJHELY, KOSSUTH-U. 181.

Eltört és nem jól illő fogsorok
átalakítása 2 óra alatt.

Sárospataki Fogyasztási
és Értékesítő Szövetkezet.

Borértékesítő
osztály Sárospatak.

Vasúti állomás Sárospatak.

A hegyaljal szőlőtermelőktől részben megvett részben pedig mintapincénkben elhelyezett s alább felsorolt borainkat teljes felelősség mellett eladásra ajánljuk:

1868. évi 4	puttonos aszú	1	üveg,	fél	liter á	9—	korona.
1883.	" 5 "	"	"	"	"	10—	"
1886.	" 4 "	"	"	"	"	8—	"
1890.	" 3 "	" musk.	"	"	"	4—	"
1901.	" 5 "	"	"	"	"	7—	"
1901.	" 4 "	"	"	"	"	4—	"
1901.	" 1 "	"	"	"	"	2—	"
1883.	" szamoródni	"	"	"	"	5—	"
1888.	"	"	"	"	"	4-50	"
1890.	"	"	"	"	"	3—	"
1901.	"	"	"	"	"	2—	"
1901.	"	"	"	"	"	4—	"
1901.	"	"	"	"	"	1-80	"
1902.	"	"	"	"	"	1-80	"
1902.	" pész.-bor (furmint)	1	"	"	"	1-20	"
1902.	" aszt.	"	"	"	"	1—	"
1902.	"	"	"	"	"	—80	"
1902.	"	"	"	"	"	—70	"
1903.	"	"	"	"	"	—90	"

Az itt felsorolt borokból nagyobb mennyiséggel rendelkezzünk. — Az árak üveg és csomagolási költség nélkül értetnek. Ez utóbbiak önköltségben számíthatnak fel. Az edényeket bérmentve, a felszámított árban a szövetkezet visszaveszi. 136 literes gönci hordó vételnél a feltüntetett árból 5 százalék engedmény jár, ingyen hordóval. — Jelen árjegyzék kiadásával előbbi árjegyzékünk érvénytelenné vált.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

<p>Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, széniári hivatal. Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref főiskola” könyvnyomda.”</p>	<p>Főszerkesztő: SINKA GYULA</p>	<p>Feljelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 korona, Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.</p>
<p>FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE</p>			

TARTALOM: Nagy Orbán: Március 15, március 20. — Ifj. Barcsa Endre: Szabadság ünnepe. — Mikola Gyula: Kereszt az egyetemen. — Akkor és most. Éles István: Isten veled! — P. E.: Pár szó az unitárius kérdés tisztázásához. — i. d. b. E. I.: Nekrológ. — Z. Szombathy István: Szerettek! . . . — Matolay Viktor: Utazásom Rómáig. — Sah: Alakok. — Gábor diák: Levél haza. — Sz. I.: Márc. 15. megünneplése Sárospatakon. — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Március 15, március 20.

Két csillag a magyar szabadság felhős egén. Az egyik életről beszél, a másik a halál képét állítja elé. Mintha csak a népdalköltő erről a kettőről énekelte volna: „egyik fényes, másik halvány.” Ragyogó az egyik, mint maga a szabadság napja, melytől fényét kölcsönözte, szomorú, bús homály ül a másikon, mintha gyászfátyollal lenne bevonva.

Március 15-ike az a nap, melyen megszületett a magyar szabadság, s diadalmat ült a reakció felett. Fényével bevilágította a rabszolgaság földjét, eloszlatta a börtön sötétségét, heragyogott az emberek lelkébe s bearanyozta a szabadság gondolatával, hogy minden hazafi öntudatosan merje cselekvésre emelni karját, amelyen eddig láncot csörgetett.

Március 20-án pedig gyász borult a magyar hazára. Meghalt Kossuth Lajos, aki a nagyok közt a legnagyobb volt s árvaságra hagyta itt szegény nemzetét.

Kik voltak, akik 1848. március 15-ét, ezt a felejthetetlenül szép napot megteremtették, minek mondanám el? Tudja azt mindenki e széles hazában . . . nevük hallatára összedobban a nemzet szíve, s tán nincs is, aki évenként legalább egyszer — március 15-én — imájába ne foglalná nevüket. S hogy ki volt Kossuth Lajos? Istenkáromlás volna kérdezni is! Kossuth Lajos maga volt az „Eszme,” ő volt a „Szabadság!” A magyar nemzet régvárt Messiása, akiben megtestesült milliók álma, akinek neve mindörökké a magyar nemzet legszentebb hitvallása lesz.

Nem dicsőíteni jöttem a márciusi ifjakat, nem elsiratni jöttem a magyar nemzet halhatatlan félistenét. Ha dicsőíteni akarnám amazokat, félek, hogy gyöngé tollam lekarcolna az őket övező fényből, félek, hogy méltatlan szavam

csak rontana a képen, amelyet a köztudat rajzolt meg róluk. Ha sirnék Kossuth Lajos halála felett, nem tudhatom, gyarlóságomban nem úgy siratnám-e el, mint szeretteinket szoktuk itt e földön s nem sérteném-e meg Kossuth Lajos örökké élő szellemét az elmúlás gondolatával? . . . Csak elhoztam az emlékezés palmaágát, hogy — mint úrvacsoraosztáskor vallásos hitünkről — bizonyosságot tegyünk arról, hogy hiszünk március Idusának a szabadság virágát fakasztó bűvös varázsában, hiszünk az eszme halhatatlanságában s a szabadság virágainak hervadhatatlanságában; — hódolunk nagyjaink előtt s hazafias imádatlal környezzük nemzetünk halott prófétáját.

És ábitatos szívvel borúlunk le emlékezetük előtt, leborúlunk a porba, mert érezzük kicsinységünket. Méltatlan utódok vagyunk, ama Nagyoknak nyomdokaiba sem hághatunk. Kegyeletünk is elértéktelenedett, mert csak a szájonkon hordozzuk dicső eszméiket, — tetteinkben (márc. 18! —) megtagadjuk őket.

Szomorú idők! Ma a magyar ifjúság lelkesedése nem egyéb, mint frázistömeg. Ha tartalmat — komoly meggyőződést, érett akaratot — keresünk benne, oda jutunk, hogy gyászolnunk kell március Idusát, amelynek leszállt a csillaga az ég aljára. S azok emlékünnepe, akik életet adtak a magyar szabadságnak, a halálra való gondolás közben kell vezekelnünk.

Majd eljövünk egy gyászos koszorúval s márc. 20-án megkoszorúzzuk Kossuth apánk sírját. Ugy tartottuk s úgy tartjuk, hogy gyásznapja ez a nagyarnak. Pedig Kossuth Lajos nem halt meg, csak testi elmúlása következett be! S ha ezért márc. 20-a gyásznapja is a nagyarnak, örömnnepe lehet más oldalról, mert a magyar haza eszményi függetlenségének gondolata, mely testet öltött Kossuth Lajosban, ezen a napon lépett át az örökkévalóságba! Kossuth nagy eszméi az ő testi elmúlásával nyertek örök életet.

Árasszanak ezek az eszmék fényt a magyar nép lelkületére, hogy mindig kegyeletos ünnepléssel hódoljon nagyjaink emlékezetére előtt!

Nagy Orbán.

Szabadság ünnepén.

Fel, a szabadság Istenéhez, fel,
Nem magyar az, ki ma nem ünnepel!
Milljó lobogót lengessen a szél,
Milljó szíveket hozzon hevülésbe,
Egy nép ajakán zendüljön az ének,
Szálljon fel az ének, repüljön az égbe.
Fel, a szabadság Istenéhez, fel,
Nem magyar az, ki ma nem ünnepel!

Mint édes lázban, szemem lezárom,
Úgy ragad, úgy visz egy blüvös álom.
Mégcsörren a lánc, lehull a bilincs.
Varázsige száll milljó ajakára,
Végig fut e szó mint tűz, a hazán,
Forr tőle a szív, úgy lüktet a lábba.
Benn van e szóban dicsőség, nagyság,
Szentség, üdvösség. Neve: szabadság!

Nem halljátok-e szárnya csapását,
Nem látjátok-e tűz-lobogását?
Nézzétek, amott zúgva-süvöltve
Mily széleseben iramlik a légen,
Villám-szilaján csap le a földre,
Felgyújtva a vért a honfi szívében.
A gyáva hős lesz, a hős félisten:
Ah, égi csoda történik itten!

És nézzétek, amott egy szent apostol,
Arcán dicsfény, kezében lángostor.
Lelke hevével esküll esküszik:
Félre a láncsal, a kardunk kell nekünk.
Mert bár zúduljon ránk a nyers erő,
Folyjon ki véruink, de rabok nem leszünk.
Csatlog a költő villámostora;
Felzúg a tömeg: „Nem leszünk soha!”

Rab? . . . Hát az is voltál te, nemzetem,
A zsarnok átkát hordtad testeden? . . .
Nem! Álom volt csak, átkos szunnyadás,
Irtó vész után rít, gyáva tespedés,
De mint tavaszra éledt természet,
Magasztos, dicső volt a felébredés.
Féd még nemzetem egy égi pajzs.
Sast nemz a sas századok múlva is.

Szabadság! . . . Oh, ha neved kiejtem,
Pezsdül a vérem, hevül a lelkem.
Azt súgja nekem egy titkos eszme:
Te vagy az erő, magad vagy az élet,
Egy-egy sugárod alkot és rombol,
Fényed vakító, lehelleded éget.
Szent, áldott nap az, mely közénk hozott,
Dicső az Isten, mely nekünk adott.

Mint gyújtó villám, úgy jöttél hozzánk,
Felrázta fényed tespedő hazánk.
Hol megjelentél, lelkesült a nép,
A gyöngé nő is hőrosszá változa,
Ifjú, vén, gazdag, szolga, mind, de mind
Csatába mentek, mert hívta a haza!
S győzött a szent ügy! Futott a gázság,
Csodákat művelt a szent szabadság!

Fel, a szabadság Istenéhez hát,
Egy eszme hassa át a szép hazát.
Milljó lobogót lengessen a szél.
Milljó szíveket hozzon hevülésbe.
Egy nép ajakán zendüljön az ének.
Szálljon fel a lélek, repüljön az égbe.
Fel, a szabadság Istenéhez, fel,
Nem magyar az, ki ma nem ünnepel!

Ifj. Barcsa Endre.

Kereszt az egyetemen.

Odafent Pesten az egyetemi ifjúság egy töredéke sohasem tud nyugodni.

Most négy esztendeje megcsinálták a maga botrányos mivoltában országgraszoló „kereszt-heccet.” Országos botrány középpontjává tették éppen a keresztet, amelyet egyik krisztusi egyház vallásának szent szimbolusmává tett. Akkor felzudult nemcsak az ország ifjúsága, hanem úgyszólván az egész magyar közvélemény, kivéve a magyarságnak azt a csekély, leginkább reverendába bújó részét, mely manapság is csak Róma felé kacsint. Nem régen történt, magunk is emlékezhetünk rája: akkor a mozgalmat elsöpörte a közfelháborodás, vezetőit pedig az egyetem falai közül kitiltotta a lelkiismeret szabadságát tisztelő józanság.

És azóta? Minden évben márc. 18-án a kereszt erőszakos kitűzésének évfordulóján kegyeletesen újítják fel a „nagy nap” emlékezetét, mintha csak valami hazafias ünnepnap volna, mintha halhatatlan férfiaknak századokra kiható hőstettét ünnepelnék. Minden évben összeverődik pár száz ifjú, akikben dühöng a vallásosság, monstre küldöttségben keresik fel az egyetem rektorát s memorandumot nyújtanak be a kereszt „visszahelyezése” iránt az egyetemi tanácshoz.

A legutóbbi években úgyszólván csak formális volt ez a tüntetés. Nem csináltak vele nagy zajt s hogy nem kapták meg, amit kerestek, nem is bánta senki, legfeljebb ők maguk, de ők is jobbnak látták eltenni az eszmét „boldogabb időkre.”

A boldogabb idő most bekövetkezett. Az egyetem rektora a hittudományi karból került ki, — éppúgy, mint most 4 éve. — összeszedtek hát vagy 500 aláírást s egy Kerékgyártó Árpád nevű bölcsészethallgató vezetése alatt mentek a reverendissimus rektor elé. Szokás szerint kérték a keresztnek a tantermekben, de legalább az aulában és tanácsteremben leendő kifüggesztését, valamint a „keresztény-filozófiai” tanszék felállítását. A királyi tudomány-egyetem túlságosan tisztelendő rektor magnifikusza pedig beszélt nekik a kereszt jelentőségéről és további lelkesedésre buzdítván őket, „legmelegebb pártfogását” ígérte.

Aggasztó jelenségek ezek, nem szabad könnyelműen átsiklani fölöttük. A kereszt-kitűző ifjak tenden-

ciája nyilvánvaló, a többi felekezetekkel szemben kifejezésre akarják juttatni az egyetem katolikus jellegét, hogy az a kereszt a rektor jóakarató szemhunyorítása mellett kiáltsa a többieknek folytonosan, hogy ők csak megtürt vendégek s jaj nekik, ha eszükbe talál jutni, hogy az uralkodó felekezettel egyenlő jogokat vindikáljanak maguknak. Azonnal feltámad egy a feledés homályából előkapart szarvas gondolat: az antiszemitizmus s majd a zsidók után, mint a mozgalom szenvedő alanyai, következünk mi, protestánsok. Az egyetemi ifjúság békéje meg van bontva s míg a mozgalom ellenzői ugyancsak küldöttségileg keresik fel a rektort, kölcsönös nyilatkozatok mérgezik el a helyzetet s az ifjúsági egyesületek elnökei közös értekezletükön egy neveléses módon semmitmondó tudósítással teszik magukévá a kereszt-kitűző ifjak törekvéseit. S ezzel felmerül az a látszat, hogy az ifjúság tekintélyes többsége a mozgalom pártján áll. A felekezetieskedés szelleme — úgy látszik — hatalmasan erőre kapott s ráülni készül az egész ifjúság lelkületére. Igazolt tehát az aggodalmunk s igazolva van az is, hogy e kérdést tollunk hegyére tűztük. A vélemények tisztázására nagy szükség van, de legnagyobb szükség van a *békére* és pedig *különösen most*. Ha szerény cikkünk bármely irányban hasznot teend, célunkat értük.

Jól tudjuk már, mit szoktak felhozni a mozgalom alapjául. Azt, hogy a budapesti tudomány-egyetem mintegy „folytatása” a nagyszombatinak, amelyet Pázmány alapított, mondjuk: katolikus pénzen. — Hát jól van, legyen így. De azt kérдем, hogy ez a „katolikus pénz” honnan vette eredetét? Nem az állami dotációkból? S ha egykor ilyen „kath. pénzen” tartották is fenn a nagyszombati kath. egyetemet, — a budapesti királyi tudomány-egyetemet ma miből tartják fenn? — Bizony, az *állam pénzéből*, amely valláskülönbség nélkül gyűlik be az adózók filléreiből.

Nincs hát joga ott egyik felekezethez sem előjogokat követelni. A budapesti egyetem *állami* intézet, melyhez nem formálhat jogot egyetlen felekezet sem, legyen az akár katolikus, akár református vagy zsidó. S ha vannak is u. n. „katolikus alapok,” amelyek az egyetem fentartási költségeihez számíttatnak, elég előnyt nyújt ezért az állam a róm. kath. egyháznak abban, hogy nekik az egyetemen a többiekkel teljesen egyenjogú teológiai fakultást tart fenn. (Pedig még az is kétséges, hogy ennek magának a költségeit fedezik-e azok a „kath. alapok”!)

Diákkollegáink mindezek dacára vitatják a kereszt kitűzésének a jogosultságát. Azt hiszem, nem gondolták meg a dolgot kellőképen. Mert mit szólnának pl. ahoz, ha a zsidók nyújtának ugyanolyan mennyiségű pénzbeli alapot az egyetem rendelkezésére s felállíttatnának egy rabbiképző fakultást? Akkor ezek is követeljék, hogy a termekben függesztessék ki a „mógen dóved”? — Mert az ő jogcímük ez esetben semmivel sem lenne kevesebb! Az egyik épp olyan képtelenség, mint a másik s ahogy a kereszt-kitűzők nevetnek ezen a kombináción, olyan joggal nevetünk mi az ő akciójukon. De ebbe a nevetésbe belejátszik egy nagyon kesernyész hang. Nem tagadom: a félelem hangja ez. Magyarországon megértünk már sok fejetetejére állított helyzetet, nem csoda, ha már előre félünk a felekezetieskedés átkától.

Aki ellensége a magyarságnak, csak dobja sok felekezeti népiünk közé a vallásos villongás üszkét s amit akart, el fogja érni. Felfordul az ország, az emberekben egyik oldalon az egyházhatalmi vágy kezd öröngeni, a másik részen felgyúl a féltékenység tüze a lelkiismereti szabadság védelmére. Felekezetek szerint

csoportosulva a magyarok majd egymást marják (mint most Budapesten az egyetemi ifjak) s ahelyett, hogy tehetségeiket közösen egyesítenék arra a célra, amelynél hasznukat veszi a haza, — ölni fogja a magyar a magyart s jobban gyűlöli majd más felekezeti honfitársát, mint saját felekezeti ellenségét.

Nem légből kapott rémképek ezek. Még a történelem is fel tudná mutatni igazolásukat. S ha arra gondolunk, hogy az ország *ifjúságából* akadnak, kik akarva vagy öntudatlanul ezeket a célokat szolgálják, kétségbe kell esnünk s el kell bújnunk embertársaink elől, hogy ne lássák a keserűség torzvonásait arcainkon.

Az ifjúság. A földön mindenütt, de különösen édes magyar hazánkban az ifjúság volt mindig a radikális-ismig menő szabadelvűségnek lánglelkű szószólója. Vagy nem az ifjúság lelkében termett e a legelső gondolat, mely felfedezte és megmutatta a népeknek a szabadság földét? S nem az ifjúság volt e mindenütt, amely kivívta azt, hogy szabadon gondolkozhatott, szabadon mozoghatott az Isten képére teremtett ember? — Hát márc. 15-én a magyar szabadság születése napján mit művelt a magyar ifjúság? Nem apró emberek, hanem olyanok, akik meghalni sohasem fognak, mint Petőfi, Jókai vezették a magyar ifjúságot, hogy kiköveteljék a gondolat, eszmélkedés, lelkiismeret szabadságát! S a 12 pont között nem egyik legragyogóbb-e, nem a legjobban viseli-e magán a nagy idők szellemét az, amely a vallás-egyenlőségről szól?

És most, évtizedekkel később a szabadság hónapját megcsúfolja maga az ifjúság, mikor felekezeti türelmetlenségével megtagadja szent hagyományait s reakciónak látszó tényeivel az ifjúságról alkotott s a köztudatban szilárdul fennálló fogalmakat széjjeltépi.

Budapesti diák-kollegáink! Nemcsak mi mondjuk néktek, hanem velünk együtt mondja ez egész magyar hazafias közvélemény: roszat cselekedtek! S ha tovább haladtok megkezdett útatokon, ne ejtsétek ki többé ezt a szót: 1848, ne vegyétek ajkaitokra Kossuth Lajos nevét, mert mind a kettő lekivánczozik onnan. 1848 a híres XX. törvénycikkben meghozta a lelkiismereti szabadság diadalát, Kossuth Lajos neve a szabadság után sóvárgó magyar nemzet legszentebb imádsága. — Térjete vissza ezekhez, hagyjátok oda nemzetrontó, békebontó mozgalmatok zászlóját! Fogjátok velünk kezét magasztos célok elérésére őszinte egyetértéssel, igaz szándékkal.

„Egyetemi Lap“-otok nemes, buzdító szavait ajánljuk gondos figyelmetekbe: „Mindenben azt keressük, ami összefűzi a lelkünket s vessünk félre minden aprólékosságot, mely a viszálykodás magját hordja méhében. *Egyesíteni kell az erőnket, nem összemérni!*“

Mikola Gyula.

A házasságok az égben köttetnek, azért kíván ez az állapot földöntúli türelmet.

Nestroy.

Elég ékesség egy nőnek az, ha férjének tetszik.

Luther.

Azoknak féltékenysége, kiket szeretünk, hódolat; egy férjé: sértés.

Erzsébet román királyné.

Egy szép, csinos, pártában maradt nő csendes, de mégis hangos panasz a férfiak ellen.

B. Goltz.

Vannak pillanatok, mikor az élet orgonájának minden változatát szeretnők kihúzni.

P. Sothis.

Akkor és most.

— Karcolat. —

Úgy emlékszem rá, mintha csak tegnap láttam volna utóljára azt a rövid szoknyás, kis leánykát. Pedig bizony jó néhány esztendő pergett le azóta az idő kerékén!

Szép volt, mint egy angyal. Arca a nyári éjszaka szűz harmatában megfűdött hónapos rózsát, termete az Olympus főistennőjének déleagságát, haja a föld mélyének drága kincsét juttatták eszembe. a szemei meg két vadgalambot egy ágon, amint szerelmesen simúlnak egymáshoz. Rövid szoknyácskát hordott; még csak 15 esztendő volt — akkor.

Kell-e több egy fiatal diákszívnek, hogy lángra lobbanjon? — Tán a fele is sok; pedig az arca gödröcskéit, meg az ezüst esengetyű szólásához hasonló hangját még nem is említettem! Oh, aki ezt meghallotta, az elveszett mindenestől fogva: nappal csak Ő róla gondolkozott, éjjel felőle álmodott, a lecke meg csak maradt — kiszabva ugyan, de megtanulatlanul! Mint pók hálójába a vigyázatlan legyet, úgy kerítette hatalmába a diákszívetek egytől-egyig, amelyeknek birtokosai az egyik Múza tiszteletére épített csarnok küszöbét taposták. Némelyek persze sirva ismerték meg a harmadvégi értesítő nyomán annak az örök törvénynek igazságát, hogy az akció reakciót szül, — de ez mitsem változtat azon a történeti tényen, hogy mi mindnyájan „fülig” voltunk gabalyodva abba a kis, rövid szoknyás leánykába!

Pedig olyan közönséges neve volt: Zsuzsika Százával voltak a Böskék, Pirik, Lilik és más illatosnál-illatosabb nevek, de bizony mi fittyet is alig hánytunk rájuk. Nem is tartottuk jóízű legénynek, aki Zsuzsikába szerelmes nem volt, érte nem epedt, nem sóvárgott! Egy pillantása többet ért nekünk, mint a többinek minden kedvessége, mosolyát pedig csak úgy lestük s akire esett, ha nem tovább, de egy hónapra a világ legboldogabb emberének tartotta magát!

A familiája se volt valami nagyon előkelő. Zsíros, falusi disznókereskedő volt az apja, zsinóros ruhát hordott és az a híre járt, hogy sok pénze van és úrhoz akarja férjhez adni a lányát. Ám mi nem törődünk sem származásával, sem közönséges nevével; mi csak őt rajongtuk körül, mint méhek a virágos fát, mint holdat a kísérő csillagok. Szóval nekünk Ő volt a legszebb, legjobb, legkedvesebb leány s mindenekfelett Zsuzsika volt a világ legédesebb női neve — akkor.

Magam is sokszor ábrándoztam róla, pedig én a matematika professzora szerint is „a komolyabb elemek” közé tartoztam. Amnyira ugyan nem vetemedtem, hogy szerelmet lehelő, csillagsugaras esteken „hozzá” irtam volna költeményeket, de azt hiába tagadnám, hogy amikor nehéz számtani műveleteket kellett volna csinálnom, az Ő nevét irtam hosszú sorban a papírosra. Nem ritkán csak akkor vettem észre, mikor teljesen tele irtam egy-egy oldalt s a kívánt eredményhez még sem jutottam, amiért én szerfelett bosszankodtam magamra, de főképen mégis a feladványra, no meg egy kicsit a professzoromra is!

Szó, ami a szó: kissé kényes volt a leány, de azért éppen nem mondhattuk, hogy nagyravágyó. vagy válogatós lett volna. Szívesen táncolt mindenkivel, aki hívta és — ki ne hívta volna Őt?! Nem is tüntetett ki senkit valami különösképen; egyáltalában úgy viselkedett, mintha az lett volna a legtermészetesebb dolog a világon, hogy mindenki csak őt szeresse, őt becézze s neki mondjon, az ő fülebe suttogjon szép, szerelmes

szavakat. Mert hogy ebben is volt része, könnyű elképzelni!

Nem restellem bevallani, hogy magam is rávetemedtem ez istentelenségre s ma a legnagyobb szerencsének nem szavaim meghallgatását, hanem azt tartom, hogy fülebe nem jutott a mathésis professzorának, mert — azt hiszem — menten kitörülte volna nevemet a „komolyabb elemek” közül. Azóta — ha nagyon megérőltetem az emlékező tehetségemet — talán már mondtam efajta dolgokat, lehet, hogy nem is egyszer tán, de nekem úgy tetszik, soha olyan szívből mint — akkor!

A tánciskolai tanfolyam végeztével le kellett mondanunk — bár vérző szívvel — a boldogságról, hogy minden este táncolhassunk vele; de megmaradt kárpótlásul annyi, hogy mindennap láthattuk iskolából jövet és — köszönhattünk Neki, mit ő a legkecsesebb fejbólintással fogadott. Akadt természetesen olyan merész fickó is közöttünk, kinek volt elegendő bátorsága hozzászegődni és hazakisérni Őt; az ilyen fiút igazán bátornak és nagyon boldognak tartottuk.

Ám egyszer csak nem láttuk többé Zsuzsikát. Eleintés azt hittük, hogy tán kissé meghűtötte magát s az orvos parancsára maradt odahaza, vagy hogy valamelyes családi ünnepélyre távozott kevés időre. Gondoltunk még sok mindenfélét, csak éppen azt nem, ami valójában történt. Néhány hét múlva tudtuk meg a le-sújtó hírt, hogy apja elköltözvén a vidékről, magával vitte Őt is, a mi szemünkfényét, örömiinket s legfőbb boldogságunkat! — Aztán nem hallottunk róla semmit. Hány, bánattal teli strófa jött akkor világra a tollszár rágásának keserves árán, Isten a megmondhatója! Ha összeszedjük vala, amit az egyes fiókok rejtegettek mélyükön, aligha ki nem tett volna egy vaskos kötetet!

Aztán sajogtak a sebek — néhány hónapig, de lassanként csak ráborult a feledés homálya Dobránszky uram művészetére is, meg Zsuzsikára is, akiről pedig sokan hittük, hogy egyetlen és örök szerelmünk leend! Én álmaimban még azután is sokszor láttam mosolyogva, hófehér ruhában s reggelre kelve olyan boldognak éreztem magamat — akkor.

*

Jó ideje már annak is, hogy Zsuzsikát álomban utóljára láttam. De mikor úgy a gyermek-iffjúkori szép emlékek közé mulatozni visszazállt a lelkem, mindig édesen pihent meg annak a mi bálványozott Zsuzsikánknek most is előttem lebegő képén.

Vajjon látta-é valaki azóta a régi imádók táborából, melynek minden tagja kész lett volna érte „életét és véré” ontani? — nem tudom. Ráismerne-é valaki közülök az „angyal”-ra, kinek egyetlen mosolya földi mennyország volt a szerencsés boldogra nézve? — azt sem tudhatom. Csak annyit tudok, hogy én láttam és — megismertem.

A kurta szoknya helyett hosszú uszályos, színházi ruha volt rajta s pápaszemes öreg úr oldala mellett ült egy páholyban. Piros az arca most is, mint volt — akkor. Ifjúság himporától akkor, arcfestéktől — most.

Megismert ő is. S ahogy beszéltem vele, hirtelen csak elszorult a szívem; szemeim előtt harmatban fűdött hónapos rózsának letört szirmai szálldogáltak a levegőben s megszárdult fejemnek úgy tetszett, hogy harangzúgást hallok, keservesen sirót, mely egy ifjú élet boldogságának temetésére kong . . . Ha nem szégyeltem volna a sokadalom előtt, talán bizony a könnyem is kicsordult volna, ahogy rámtekintett — most!

Pár szó az „unitárius kérdés“ tisztázásához.

Annak a mozgalomnak, mely csak a múlt években indult meg, már is meg van az eredménye. Felszínre jutott az unitárius kérdés. Az bizonyos, hogy a magyarországi prot. hittanhallgatók szövetségének az eszméje nélkül ez nem történik. Az ok, az alap tehát meg van. A kitűzött és minden egyéb elgondolható nemes célok mellőzésével a szövetség eszméje unitárius kérdéssé zsugorodott össze. Az alapot elvitázhatalanul ez képezi. Ennek megoldásától áll, vagy esik a szövetség.

Midőn mi az unitárius kérdés tárgyilagosságot tisztázásához fogunk, csak a nagy többség által óhajtott szövetség megvalósulásának útját kívánjuk egyengetni.

Az unitárius kérdés megoldását, illetve annak tisztázását mindentől, csak dogmatizálástól ne tegyük függővé. Ha előttünk e szempont lesz az irányadó, úgy a gyanúnak előrevetett árnyékát: a szektáskodást eleve elhárítjuk magunkról. A theologiai tanszabadság és az egyéni meggyőződés tiszteletben tartása az, mely zászlónkra van írva s amelyet megcsúfoltatni semmi áron sem engedünk. Bizonyosság rá a múlt, hogy még a kálvinista Rómából jövő bórának, vagy ha úgy tetszik szirokkónak is nevezhető fuvalom sem tudta azt megtépni, csak meglengetni, hogy aztán erejét veszítve, tehetetlenül vonuljon vissza keletkezési helyére. Nekiünk, a jelenkor kiskaliberű epigonjainak, e zászló iránti becsülésünket kimutatni már azáltal is módunkban áll, hogy ha az itt-ott jelentkező fuvalmat más irányba, idegen terekre próbáljuk irányítani. Most pedig éppen ezt cselekedjük.

Amidőn ezt tesszük, tulajdonképen egy magasabb elvi álláspontra helyezkedünk, honnan az egyetemes keresztyénség valódi tartalmát szemléljük. Szerintünk ugyanis a keresztyénség a maga nemes hivatását nem telekozatokra szakadozottságában, de egyetemességének teljes megvalósulásában, egyöntettségében érheti el csak. Mindaddig, míg ez meg nem valósul, a béke, az egyetértés, a szeretet nem képezheti kizárólagos tulajdonát a keresztyénségnek. Ha mi az egyetemesség eszméjét egy speciális felekezetre helyezkedve igyekeznénk munkálni, úgy a haladásról le kellene mondanunk, mert a történelem s jórésben a jelen tanúsága szerint is, a tradíciók hangsúlyozása csak kerékkötőül szolgál. Már pedig kétségenkívüli, hogy egyik vagy másik dogmánkról alkotott ilyen vagy olyan felfogásunkban a hagyománnyal való szakítást látunk s hajlandók vagyunk egymást vádolni egyházunk tana iránt való hűségtelenséggel és tiszteletlenséggel. Amit mi a róm. katolicizmusnak vétkesül szoktunk betudni, az iránt mi sem vagyunk érzéketlenek s mi is „tradíciós“-okká válunk. Igyekezzünk egyházunk tanait fenntartani, úgy és abban az alakban, mint volt negyedszázad előtt. Ez így szerintünk, kiknek a keresztyénség egyetemessége ideál: nem lehet.

A felekezetieskedés szűk körén emelkedünk tehát felül akkor, midőn az egyéni szabad vizsgálódás segítségével igyekezzünk hitté érlelni meggyőződésünket. A kulcs kezünkben van a záruk felnyitásához; a legelső lépés is csak ilyen előfeltételű lehet a keresztyénség egyetemességére nézve.

Unitárius atyánkfiairól való gondolkodásunk közben tehát elsőben is ama feltétel után kell érdeklődnünk, hogy a róluk való ítéletünk méltányos, Krisztus igaz követőihöz illő legyen. Elmondhatjuk róluk is, hogy történelmük a legjobb apologiájuk. Mint a múltban, úgy a jelenben is a szabadságérzet volt leghatalmasabb szószólójuk. Hogy a szabadságérzet folytán megnyilatkozó theologiájuk egy és más tekintetben a mienktől elüt, lehet-e ok arra nézve, hogy a protestantizmus kebeléből excommunicáltassanak? Ha igen, úgy protestantiz-

Isten veled!

— Etégia. —

*Hogy azt ne mondd, hogy reszkető ajkannak
Nem hallottad egy búcsúzó szavát;
Hogy dacosan, hogy szó nélkül mentem el,
Midőn a lelkem hűlten elhagyád;
Hogy azt ne mondhasd, e szomorú írást
Ime könyezve írom most neked;
Ime: búcsúzom fájó szívvel:
Isten veled!*

*Isten veled hát: Te csalfa, szép leány,
Álmok-álmának szép legszebbike;
Számos pompádban oly hazug szívárvány,
Édes reményem, álmom-álma te!
Isten veled hát: az est alkonyában
Lágyan sutlogó, szerelmes virág;
Én csodaszép, én egyetlen világom:
Édes ígésző, bűbájós világ!
Isten veled hát, hadd fájjon a lelkem,
Majd csak megnyugszik, majd csak elfeled;
Ime: búcsúzom fájó szívvel:
Isten veled!*

*Isten veled hát: Te csalfa, szép leány,
Hosszú útdra elbocsátalak:
Legyen a jó ég az őrző angyalod,
Hogy ne érhesse se szenny, se salak!
Úgy is tudom, hogy lesz majd idő elég,
Hogy visszahívád ami elveszett,
Hogy visszakéred álmuink, ábrándjaink
S az én rajongó, nagy szerelmemet!
Midőn megtörve visszainádkozod
Ifjúságodnak boldog édenét
Csukló, panaszos, búgó zokogással!
Úgy is tudom, hogy lesz idő elég,
Midőn megtörve majd visszasírsz engem,
Hogy egy percre bár fölemeljelek;
De én búcsúzom fájó szívvel:
Isten veled!*

*Isten veled hát! Emnyit érdemelsz,
Hiszen szeretlél mégis engemet:
Te voltál, aki dalra felajzollad
Szegény, borongó, árva lelkemet!
Te voltál, ki az első csókot adtad,
Hatalma mily nagy, óh milyen csodás,
Légy áldva tőlem, légy áldva szívemtől
Első szerelmi, édes sutlogás! . . .
Légy áldva tőlem a sok ölelésért,
Hozzám simúltál olykor csendesen —
S az álmokért, miket elraboltál
Légy áldva tőlem: üdvöm, mindenem!
Légy áldva tőlem, légy áldva lelkemtől,
A szívem egyszer majd csak elfeled!
A szenvedések tisztító tüzeből
Aldásomat im elküldöm neked!
Elküldöm és így ezzel utoljára
Gyűjtöttad lángra nagy szerelmemet;
És így . . . elváltunk . . . mindörökre,
Isten veled . . . Isten veled!*

Éles István.

mus nem létezik, mert a theologiai szabadság egyes képviselőinek excommunicálása is már a protestantizmus megsemmisülését jelenti.

De legyen elég ebből ennyi. Nekünk patakiaknak végtelen nagy a türelmünk és rokonszenvünk az unitáriusok iránt. Nem is erről van itt szó tulajdonképen, hanem arról, hogy mi látunk-e biztosítékot unitárius atyánkfiai-ban a keresztyénség egyetemességét illetőleg? Igen is látunk. S ha semmi másban nem, hát abban a szabad vizsgálódásban, mely éppen olyan tulajdonuk, mint más prot. felekezeteknek. Azt hiszem, hogy nem tévedek, ha azt állítom, hogy épp ez ok miatt idegenkednek egyes testvérintézetek hallgatói a szövetségbe való befogadásukra nézve. Az enemű idegenkedés önként támaszt agyamban két gondolatot. Az egyik a türelmetlenség, a másik pedig a saját erőnkbe, tudásunkba való nem bizánsunk, vagy épen csalhatatlanságunk. Bármelyiket méltassuk is figyelmünkre: egyik sem keresztyéni erény.

Már csak azért is, hogy e méltán feltehető és önként szülemelő gondolatok elenyésszenek: köteleztetünk a testvéries szövetkezésre. Bárhogyan és bármiképen is gondolkozzunk, semmi komoly ok és alap nincs az excommunicatióra nézve.

Akik erre törekeshnek, azoknak lelkében nem él a keresztyénségnek egyetemessége, az az ideál, mely csak az eszmék diadalmas harca folytán az érzelmeknek átfinomultságát visszatükröző jelenségekben nyilatkozhatik meg.

Ma, az eszmék asszimilálódása korában, éppen jogosult és helyénvaló egy olyan szövetség, amelynek körén belül lehetőleg kifejezésre jussanak azok az ellentétek, mik századokon át uralták az emberek lelkét. Az ellentétek szembekerülése biztosíték a harcban kivivandó eszme igazságának győzelmére nézve. Ha prot. állásponton az egyéniség jelentősége nemcsak képzelgés, de élő való: úgy a hivatalos egyház leendő vezetési kell, hogy erejük teljes tudatában keljenek harcra már itt a falak között, legdrágább kincsöknek: hitüknek tisztasága, megingathatatlansága érdekében. Hogy egy prot. theologus szövetség erre nézve mily alkalmas lesz, éppen „hivatalos lapja“ és gyűlésezései folytán elgondolhatjuk.

Én tehát az unitáriusokat határozottan vallom a szövetség tagjainak s így a szövetségben nem fogok látni mást, mint a keresztyénség egyetemes eszméje felé való közeledésnek embryóját. Majd az ily módon folyamatban levő testvéries érzés kiinn az életben sem fogja magát megtagadni s a nagy, közös ellenfél: a katholicizmus, egy vállalva munkálkodó, erős protestantizmust fog találni magával szemben. Az a protestantizmus, melynek ereje nem felekezetekre oszlásában fog szétforgácsolódni, de minden mozzanata az egyetemesség érdekében fog történni: világhódító hatalom lesz s amit ma katholicizmusnak nevezünk, az az egyetemes keresztyénségnek fog tagjává lenni.

Nem lehet figyelmen kívül hagynunk az unitárius erkölcsiséget sem, mely a protestantizmus tiszta talajából sarjadt. Ha az eredendő bűn elmélete kívül esik is dogmatikájuk körén, a büntudat ott van s erkölcsiségük nem lesz festett koporsóvá. Már maga ez a jellemvonás is ösztönöz, hogy bizalommal és szeretettel öleljük keblünkre azokat, kikkel hasonló módon és eszközökkel munkáljuk az erkölcsiséget. Ilyen módon vallásuk pozitív jelentősége az erkölcsiséget illetőleg, korántsem áll ellentétben felfogásunkkal. Ami pedig az ellentéteket képező részleteket illeti — tekintettel theologiai irodalmunkra — azok ma is nyílt kérdések, a theologiai tudományosság eldöntetlen problémái.

Hogy a velünk való rokonságot igazoljuk, a sza-

badság és erkölcsiségen kívül rámutatunk még azokra a jelenségekre is, melyek a történeti múlt hasonlóságát tárják eléünk. A Consensus ministrorum vagy az 1638-iki dézsi complanatio világos bizonyítéka annak, hogy a külső kényszer nyomása alatt nem egy kérdésben tértek el reformátoraik felfogásától csak azért, hogy a sarkalatos dogmákat azok árán menthessék meg. Az, hogy tőlünk vagy másoktól szenvedtek-e, nem jöhet tekintetbe, mert volt idő, mikor közösen is ettük a könnyel sózott árva kenyeret. Természetes, hogy más eretnek-felekezetnek minősített secta is szenvedett velünk, de azzal a különbséggel, hogy azok ma már csak a történelem lapjain szerepelnek. Szóval unitárius atyánkfiai kezdettől fogva jelentékeny szerepet vittek s élnek még ma is csak úgy, mint mink. Ha az igazságnak valami részecskéje nem volna birtokukban, úgy bajosan sikerült volna eddig is egzisztálniok; ezt pedig kétségbe nem vonhatjuk, mert az ideig-óráig való továbblétnél fontos okok szoktak közrejátszani. Kimondhatjuk, hogy a vallási életképesség nálunk protestánsoknál a hívőknek is mindenkor tulajdonát képező dogma erejétől függött s nem pedig az egyházszerkezettől, papuralomtól, mint volt s van ez a róm. katholicizmusnál tíz század óta.

A lényegesebb szempontok felsorolásából azt hiszem, elég ennyi, hogy a felekezetieskedő szűkkeblűség szava bennünk elnémuljon. Azon pár észrevételre öhajtok még megjegyzést tenni, mely a „Közöny f. évi 13. számában ötlött szemembe, épp az unitárius kérdésre vonatkozólag. Hogy a M. P. I. T.-nak az unitáriusok tagjai voltak, az tény, de mert Debrecen berzenkedése türehtelen volt előttük: önéretük parancsolta, hogy kilépjenek. Megszólalt az önéretet másokban is; azonban még sem akarván az oly sok év óta vajudó társaság halálát: az önéretükön esett esorbát kénytelen-kelletlen viselték el az unitárius testvérek kiközösítésében. Mi mondhatjuk, hogy a debreceni bölcsek s „a nálunk okosabbak“ példája után annyira nem fogunk menni, hogy eleve utját vágjuk minden unitárius-ellenes mozgalomnak.

Egy másik észrevételre vonatkozólag, mely az unitárius-kérdést a pápai konferencián végleg letárgyaltnak minősíti s az ahoz való ragaszkodásra hiv fel, az a megjegyzésem, hogy akkor a szövetség eszméje szóba sem hozható, mivel az ott hozott határozat egyszersmind napirendretést is tartalmaz a szövetség eszméje felett. Olyan következetlenséget tenni fel a patakiakról, hogy akkori álláspontjukból engednek: ez már a többnél is valami. Így tehát az unitárius-kérdésben való döntés — szavazás által — nemcsak hogy jogosulatlan, de előre kizárt a mostani konferencián. Ujabbán olyan kombináció is merült fel, mely az egyes theologiakra bizná az unitárius-kérdés elbirálását. Akiknek ez eszébe jutott, nem gondolják-e, hogy a lóláb így is kicsüng, vagyis céljaikat más úton, más formában akarják megvalósítani. Szavazást foglal magában ez is, már pedig ennél a dolognál szó sem lehet a szavazásról.

De ne is vitázzunk tovább, mert felesleges. A közeledő konferencián csak e kérdés fog szóba jönni: legyen-e szövetség vagy nem? Ha igen, úgy annak az unitáriusok is tagjai lesznek minden szó nélkül. Minden tekintetben érdekes lesz az idej konferencia, mert meg fogjuk tudni, hogy változott-e az idők szelleme vagy pedig még ma is képesek vagyunk egy Servet alá máglyát gyújtani s annak lángjaiban, felszálló füstjében gyönyörködni. Ha így lesz, akkor már előre is lemondunk arról, hogy a keresztyénség egyetemessége megvalósuljon azon az alapon, mely jelenleg egyedül alkalmas rá. Ennél nagyobb konferenciái tanulság soha sem lesz ránk nézve, míg csak e földön élünk.

P. E.

NEKROLÓG.

Bakó Károly.

Sápadt, csendes, jó fiú volt. Nem bántott senkit, nem bántotta senki. Szeretett mindenkit, szerette mindenki. Megtört alakja, halovány, beesett arca, fényöket vesztett, bánatos szemei, szótalan ajaka az elmúlás gondolatát ébresztették fel önkénytelenül. Egy élő „memento mori“ volt ő a vidám diák-élet zsi-bongó zajában. Tudtuk, láttuk kikerülhetetlen végzetét; tudta ő is, látta ő is. És iszonyú volt a harc, amelyet az ifjú, élni vágyó lélek a sorvadó, sir felé közelgő testtel megvívott.

Elhervadni a virágnak, mielőtt gyümölcsöt hozott volna, kidőlni a fának, mielőtt gyümölcsöt hozott volna, meghalni az embernek, mielőtt igazán élt volna: szomorú végzet, keserves sors. Ez volt reá mérve. És ő türte némán, önmegadással. Csak ritkán tört ki belőle egy-egy fájdalmas, szívet facsaró szóban a panasz. Mi vigasztaltuk, tréfáltunk vele. Elmosolyodott egy pillanatra: „könnyű nektek.“ Pedig bizony nem volt olyan könnyű: tré-fával ütni el a dolgot, mikor sirni szerettünk volna.

Egyetlen örömét, boldogságát a dalban, zenében találta. A harmoniák világába menekült fájó lelkének enyhülést, nyugalmat keresni. Ha szép dalt, vagy zenét hallhatott, ha elővehette hegedűjét, arca vidámabb lett, szeme felragyogott, néhány percre elfelejtette siralmas sorsát, valami más, szebb világban érezte magát, ahol nincs szenvedés, nincs elmúlás, csak örök összhang, örök harmonia.

Aztán eljött ez a szebb, jobb világ csakugyan. Ereje napról-napra fogyott, teste végképen összetört. eltűnt arcának utolsó pirja, kialudt szemének utolsó fénye... s vonzó, rokonszenves alakja a túlvilág sűrű ködében végleg elveszett.

Hazament meghalni a szülei házhoz. Minden napon vártuk elmúlása hírét. És egyszer meg is jött, de nem úgy, ahogy vártuk. „Bakó Károly megölte magát“. Utolsó órájában, midőn már az ételt sem volt képes szájához vinni, lelkének egyensúlya végkép felbillent. „Ez már mégsem lehet így — mondotta — nekem kellene már a család támaszának lennem s ime, mint egy kis gyermeket étetnek“. S egy alkalmas percben összeszedte minden erejét, eltámolygott rejtegetett fegyveréig és — megölte magát. — Jóságából eredt emez utolsó — azt tartják: bűnös — tette is. Isten megfogja azt neki bocsátani.

Légy boldogabb kedves, jó barátunk ott az örökkévalóságban, mint itt e földön voltál. Amen!

i. b. d.

Sárközy Zoltán.

† 1905. márc. 5.

Szatmár vármegyének Parasznya falujában nagy gyász szakadt egy édes apára, meg egy mélységesen szerető lelkű édes anyára. Meghalt a fiok: Sárközy Zoltán! A lelkükben nagy fájdalom vet erős hullámo-kat; a szívüket összeszorítja valami fojtó keserűség és elboruló szemekkel és révedezve tekintenek egy frissen hantolt sírdombra, ahol ott pihen immár az ő fiok: Sárközy Zoltán, aki nincsen többé! És könybe lábbad a mi szemünk is és nagy, erős fájás reszket a lelkünkön keresztül: hogy a mi pályatársunk meghalt, hogy Sárközy Zoltán nincs többé! Remegünk, mint szélben a nyárfa-lévé. A pusztulásnak, az ényészetnek anygala jár közöttünk láthatatlanul, könnyörtelenül! Kinyújtja a kar-

ját mindig ölelésre; odaszorítja jéghideg keblére mindig áldozatát láthatatlanul és könnyörtelenül és akkor elcsendesedik a szívek dobogása, megáll keringése a vérnek; ott megszűnik minden, de minden élet, semmivé lesznek az álmok, a vágyak és elhal még a gondolat is.

„A pusztulás anygala jár közöttünk; jaj nekünk, akik születünk és jaj nekünk, akik meg nem haltunk!“

Sárközy Zoltán már régen magában hordta a betegség csiráját. Betegen jött ide közénk másfél évvel ezelőtt, betegen távozott el tőlünk Karácsony után, hogy az édes, a jóságos szülei háznál gyógyulást találjon és hogy majd ha a tavaszi napsugár visszacsalja a vándormadarakat, ha az enyhe levegő hársnyos puhasága cirógatja az arcokat, majd rügyek fakadásakor, virágok nyílásakor visszajöjjön hozzánk: meggyógyulva, egészségesen...! De nem jött vissza többet! Amikorra a kikelet majdnem elérkezett: a kórágó őt már nem engedte; március hatodikán pedig a tavaszi szelők szárnyán a harangszó szállott, amely jelentette: Sárközy Zoltán nincs többé, Sárközy Zoltán meghalt! És Sárközy Zoltán a rügy-fakadásakor elment pihenni a jó anyaföldbe...

Ahogy nézem azt a fekete szegélyű, szomorú írást, amely az ő halála hírét hozta nekünk: csak erőt vesz rajtam gyötrő lehangoltság és szeretnék sirni hosszan, keservesen... Milyen nehéz is megnyugodni a változhatatlanban! Megjelenik előttem szép, szelid arcával, őszinte, nyugodt tekintetével és nekem azt kell írnom róla: hogy ő már nincs, hogy az ő helye üres maradt örökre, hogy ő már halott... Megjelenik előttem úgy, ahogy mindnyájan ismertük: szinte félnék, tartózkodó szerénységgel, egyszerűen és becsületesen és elébem mered az ő töredék élettörténete: a virág bimbaja, amely kinyílása előtt hervadt le; az ábránd, a reménység, amelyet már keletkezésekor semmivé tett a halál! Istenem, ne légy olyan kegyetlenül részrehajlatlan: kiméld a Te leendő szolgálodat!

Ti szellők, akik az elköltözött szüleit megtaláljátok, csókoljátok fel a könyeket szemeikből és mondjátok meg nekik, hogy velük érezünk, velük sirunk mi is! Ti virágok, akik az ő sírján nyíltok ki, legyetek százszor illatosabbak minden virágoknál és értessétek meg a lentporladóval: hogy sokszor emlékszünk rá, hogy mindig rágondolunk! Te pedig, te jó anyaföld ott a parasznyi temető kertben: lágyan öleld roncsolt testét az ifjú papnövédeknek és vigyázz és őrkdj álmai felett...

Isten veled, Sárközy Zoltán, Isten veled!...

E. I.

Szeretlek...

*Szeretlek! mint vándor
A fénylő csillagot;
Mint fakadó bimbó
Az éltető napot.
Szeretlek! — mint gerle
A nagy rengedtet;
Mint az ölelkező
Szívárvány az eget.*

*Szeretlek!... Szeretlek!...
Szenvedéllyel... égve...
Ezer kísértésnek,
Veszélynek kitéve.
Szeretlek!!!... Szeretsz-e?!
Óh! mond: „Igen! Igen!“
Igy meglásd, meg is áld
Az egy igaz Isten!*

Szombathy István.

Utazásom Rómáig.

I.

Egy esős tavaszi napon indultam, illetve indultunk el, mert nem egyedül voltam. Sokan voltunk és vigan utaztunk, de mennyire vigan! Egész úton Budapest Fiume és a tenger járt az eszünkben. Hogy nézhet ki az a Fiume? Hogy nézhet ki a tenger? Van-e sok hajó a kikötőben? Egyikünk se látott még sem hajót, sem tengert, egyikünk se látta Fiumét, a kedélyek tehát borzasztóan fel voltak izgatva. A vonat az nem valami gyorsan ment bár, mi szerettük volna, ha a szellő szárnyain repül, de végre mégis elérkezett Budapestre. De ugyan kit érdekelne mostan Budapest? Egyik oldalon is város a másikon is város, középen a Duna, hát mi az? Hiszen ilyen Sárospatakon is van. Hogy Pesten nagyobbak a házak? Nem tesz az semmit. Fiume kell most nekünk és a tenger, nem Budapest.

Előre hát, Fiuméba!

Vigan zakatol a különvonat, s mi repülünk keresztül a Dunántúlon.

Gyékényes! Itt van Magyarország határa. Itt érezzük először megilletődést. Először hagytuk el hazánk határát, most voltunk először idegen földön, mi rajtunk is erőt vett hát a hazaszeretet. Azonban ezt a kis érzékenykedést csakhamar feledtette velünk célunk.

Átrepültünk Horvátországon is. Zágrábban egy kis parázs tüntetést is rendeztünk — rengőrség nélkül. — Elénekeltek az ott bámuló horvátoknak a Kossuth nótát, pedig akkor nem is volt obstrukció. Dehát izgatott ott bennünket az a sok vad horvát, miért ne engedték volna meg magunknak ezt a kis heccet . . . Keresztülvágatunk kora hajnalban a Karsztnak a tetején is, ami mondhatom, hogy remekszép útazás volt.

Erdők, telve havas fenyőfákkal, nagy vízmosta szakadékok körülvéve apró borókával, itt-ott egy szép kilátás a völgyre, mellettünk a hegytetőn a kis Ogulin patak, melynek sebes vize vizesésekkel volt tarkázva, mindezek igazán szép, szinte költői látványt nyújtottak. Egy-egy kanyarulatnál látta az ember, hogy fordul be a vonat az előtte lévő alagútba, a másik oldalon, hogy hogyan jön ki az utolsó kocsi; látni lehetett, a hegytetőről, a már a völgyben szaladó gyorsvonatot, mely 15 percnyi különbséggel száguldott előtünk Fiume felé, de mindezekfölött lestük azt a pillanatot, mikor meglátjuk Bacar-Buccarinál a tengert, mit azonban a reggeli köd eltakart kíváncsi szemünk elől.

Hegyről le, hegynek fel tartott az út hosszú órákon keresztül Károlyvárostól egészen Bacar-Buccariig és minden perc közelebb vitt ahhoz a nagy tóhoz, melybe csak be, de abból ki nem folynak a folyók.

Bacar-Buccariban nem érdekelt semmi bennünket (mivel ez a Fiumét megelőző utolsó állomás,) annyira kíváncsiak voltunk már. Hiába terült el a remek kilátás előttünk, csak Fiume és . . . Fiume . . . Csak Kossuth Lajos szép mondása csengett a fülünkbe:

„Tengerre magyar! El a tengerhez!”

A rövid útnak Buccaritól-Fiuméig vége lett csakhamar, s mi kiszáltunk a fiumei állomáson és sietve haladtunk a tengerpart felé. Nem írom le mily bámullattal töltött el minket a kikötő, csak az volt a megható, mikor elhaladva a nagy raktárépületek mellett szemtől-szembe találtuk magunkat azzal a nagy vízzel, melynek neve: Adria. Toll nem képes leírni meglepetésünket és bámullatunkat. Csendesen fodrozott végig-végig a tenger a meddig a szem ellátott, kékeszöld volt az mindenütt. A nap sugarai megtörttek, mikor a vízfelülethez értek

és ragyogóvá varázsolták a messze tengert. A kikötő környéke halászbárkákkal volt tolvé, a levegőben pedig a sirályok és más tengeri madarak sokasága repdesett. Sokáig álltunk a tengerparton bámullatba mélyedve, pedig jóformán azt sem tudtuk mit nézzünk, a tengert-e, Fiumét-e, vagy a kikötőt? Végre határozott maga a minket viendő hajó, melynek kürtője hatalmas hangon jelezte a beszállás elérkeztét és egyúttal azt, hogy indulunk a tengerre.

Lássuk tehát a tengert!

II.

Olvastam valahol egy igen szép verset, melynek 2 sora így hangzik:

„Reggeli köd fátylát szélllyeltépi a nap
Arany sugarától ég, hegy, völgy újúlnak.“

Ez a két sor nagyon ráillik a tengerre, mert, azon a reggelen, mikor mi elindultunk, akkor mikor már teljes fényében kibontakozott a nap, az ég derült a levegő tiszta és ködmentes volt, végignéve a Hungária gőzös fedelzetéről, mely bennünket vitt Anconába, a tengeren, úgy képzelte magát az ember, mintha egy óriási színházban egy tündérre előadását néző görögfény mellett.

A tenger vakítóan fényes volt. Vize sok sok színbén játszott, messzire fodrozott; csendesesen nyugodtan. Egyetlen egy kis szellőske sem lengedezett rajta, mely felborzolta volna a hullámokat, egyetlen kis hullám sem látszott rajta, mely felkavarta volna nyugalmából azt a nagy vizet.

Ilyen csendes időben, ilyen csendes vízben indult útnak a mi hajónk Ancona felé, reggel 7 óra körül, hogy megmutassa nekünk a nagy tengert a maga valóságában, s vígyen végcélunk — Róma felé.

A varázslat teljes volt. Az a tündéri panorama, ami élénk tárult, az a színpompás kép, melyet Fiume, a kikötő, a Karszt, a Quarneró, azután az isztriai partvidék majd a dalmát szigetek nyújtottak, örökké emlékeztükben maradnak azoknak, akik látták.

Fiume szinte megaranyozva látszott a reggeli napfényben a kikötő hajói ezornyi színben tündököltek, az az egész vidék kinézése friss, üde volt tele szépséggel és bájjal, olyannal, milyent csak a természet nyújthat. Fokozta ezt a szép látványt a gyönyörű tiszta idő, úgy, hogy sokáig eszünkbe sem jutott egyéb, csak ezt néztük hosszan, fokozódó gyönyörűséggel. Pedig sok nagyon sok más megcsodálni való dolog is volt ám. Legelőször is maga a végtelennek látszó tenger. Valami fenséges kép az, mikor az ember csak néz . . . néz, messzire több órányi távolságra és csak vizet lát, a közelben tisztán, a távolban ködbe burkoltan és ez a víz — a tenger.

Délelőtt 11 órakor lehetett, midőn a kapitány megjelent a fedélzeten és mosolygó arccal mondta nem adok neki egy félórát és olyan bóránk lesz, hogy fogunk ugyan alaposan táncolni, de azért nem fordulunk be a tengerbe.

A biztatás nagyon szép biztatás volt. S csakúgyan alig telt bele egy félóra a tengeri betegek és betegjelöltek nagy fájdmára, alapos kis bóra köszöntött be. Hátra fogott bennünket, csak úgy lökdösött hol előre, hol hátra. Hol az eleje volt a hajónak egészen a vízben, hol egészen a levegőben, de valahol mindig volt, anélkül, hogy a rendes helyén, a vízszínen lett volna.

Most már aztán táncoltak a hullámok amúgy magyárosan. 10—20 métereseek csak úgy ugráltak keresztül hajónkat s tessék elképzelni, milyen jó multság lehet az egy ilyen diákembernek, akinek még csak a bortól forgott a fejében a világ, mikor egy 20 méteres hullám tetején van a hajóval, a hullám kiugrik a hajó

alól s az visszaesik a vízbe. No, ettől forog aztán az az ifjú diákfej. De meg kell neki adni, hogy gyönyörű ugrások voltak, dicséretére válnék akármelyik torna-művésznek.

Ebben a nagy ugrálásban az ember azt sem vette észre, hogy tulajdonképpen már a szárazföld utolsó kis darabját is elvesztettük szem elől, hogy már kinn vagyunk a sik tengeren. Mindenütt csak víz . . . víz . . . és víz. Ez valami fenséges egy látvány. Látni azt a borzasztó víztömeget, mely olyan veszedelmesen nagy ugrásokat visz véghez, látni azt a kis hajót, melyen az ember megy és egyebet semmit, az ember szinte megborxad arra a gondolatra, hogy de rossz volna most befúlni ebbe a sós lébe!

Ehhez az alapos kis viharhoz aztán képzeljük hozzá az esőt, mely dél felé keletkezett, akkor aztán tisztában lehetünk a tenger szeszélyeivel. Csendes időben, verőfényben indult el az ember és esőben, viharban folytatja útját és mikor megérkezik Anconába, akkor megint tiszta és csendes az idő, a szél se lebben, a tenger sem haragos, olyan minden, mint volt reggel, csak épen az ég nem derült ki.

Körülbelül $\frac{1}{4}$ lehetett d. u., mikor végre a szárazföld látható lett. Micsoda örömet idézett elő! Föld...! Föld! kiabált ujjongva mindenki, minden szem arra a kis pontra volt irányítva, melynek neve szárazföld. Elcsigázva, elfáradva az egész napi hajókázástól, mindenki lázasan leste már a partot, a kikötőt, a várost. Nagyobb öröm volt, mint egy kitüntetéses alapvizsga, vagy szigorlat.

Lassan-lassan kialakult Ancona, lassan-lassan a hajó is csendesebben ment és mint mondtam, lassan-lassan a vihar is, az eső is elállt, úgy, hogy megint csak szép idő lett, mire a classicus Itália földjére érkeztünk. 7 óra este elmúlt már, mire beveztünk a kikötőbe, azután sípoltak, kiabáltak vagy egy félórát, végre kikötött a hajó, kiszálltunk és elindultunk be Ancónába.

III.

Most pedig, miután Ancónában egy olasz izű vascsorát elköltöttünk, tovább Róma felé! — Mindenkiünk arcán ott volt ugyan az öröm kifejezése, hogy ott lehetünk végre az ősi római műveltség középpontján, hogy láthatjuk szentől-szembe a római világhatalom maradványait, láthatjuk azokat a nagyszerű építészeti emlékeket, mint a Colosseum vagy Constantin diadalíve, de ott ült a $2\frac{1}{2}$ napos út fáradalmainak is a képe.

Rettenetes izgatottan vártuk Rómát, pedig addig még egy egész éjszakát kellett letudni összezsúfolt vasúti kocsikban, éhesen, álmosan, dehát annál édesebb a boldog megérkezés az örök városba, minél fáradtabb az ember.

Hogy mi történt azon a hosszú éjszakán, arról igazán nincs mit írni. Azt azonban igaz lelkemre mondhatom, hogy keserves egy utazás volt.

Annál érdekesebb volt azonban a reggel, végigutazás a Tiberis völgyén, egy paradicsomon. Március vége volt és valóságos ligetekben utaztunk már. Az erdők lombosak, a mezőn a vetések díszlettek, a rétek virágdiszben ragyogtak, minden elárulta azt, hogy itt már nyár van, itt már pezsgő élet, erős mezei munka folyik.

7 óra lehetett, midőn a reggeli napfényben megcsillant a Péter-templom kupolája. Csakhamar azután a város képe is megjelent, kialakultak a házak a homályból, megjelent az örök város a maga teljes pompájában. Vonatunk nagyokat pöfékelve közeledett feléje.

Végigvonult képzeletembn Róma egész története:

Aeneas — Romulus — a királyok — a consulok — Caesar — a császárok, látni véltem Attilát Róma kapui előtt s miközben így gondolkoztam, egészen beérkeztünk Rómába. Végigfutottunk a vasútmenti kertek alján, a Tiberis partján, vonatunk is lassabban ment, talán hogy tovább gyönyörködhessünk a panorámában, láttunk apró házakat a vízparton, repkénnyel, szőlővel befutva, melyek mind egy-egy kis Tusculanumnak néztek ki, láttunk viruló kerteket, nagyúri palotákat, majd befutottunk a pályaházba, kiszálltunk, hogy mint egykor Caesar a távol keleten, mi is lássunk és győzzünk, miután jöttünk — Rómába.

Matolay Viktor.

Alakok.

A faluzó diák. Hogy erről legelőször írunk, annak az az oka, hogy a faluzó diák most élte az arany napokat. Ezekre ugyanis legjobb idő jár a farsangban (kár, hogy elmúlt). A faluzó diák ott található minden lakodalomban, minden mulatságon a Tisza-Bodrog közén. Sőt néha, ha van, ki fizesse az útiköltséget, messzebb is ellátogat. A mulatságok koronájának a batusz bálokat tartja, de szűk időben (nagybőjt alkalmával) elmegy vasárnap délutánoként prédikálni is egy-egy jó ebédért. Isten teremtményei közt legjobban rajong a sertésfélékért, de csak kolbász és sonka alakjában, no meg a hegyaljai borért; ellenben a lencse, borsó, kása, amelyek tudvalevőleg ősidők óta a diák főtáplálékát képezik, sehogy sem tudják tetszését megnyerni. Különös ismertetőjele, hogy ha peccsenye-szagot érez, a lába rögtön táncra áll. A táncolásra nézve azt az elvet tartja, hogy nem annyira a minőség, mint inkább a mennyiség a fő, ennek megfelelőleg képes táncolni három éjjel, három nap. Enni azonban még ennél is jobban tud. Azt beszélik róla, hogy egy-egy faluzó kirándulás alkalmával annyit eszik, mint egy óriás kigyó, amelyről pedig a természetrajzból tanultuk, hogy egy-egy ebédrel három hónapig is beéri. Ezzel azonban világért sem akarom azt mondani, hogy a faluzó diák is ilyen hosszú szüneteket tart az evésben.

A gavallér. A téli hónapokban lehetőleg rövid felöltőben jár, amelynek a gallérja mindig fel van gyűrve egészen a fejbübjáig. Fő ismertetőjele, hogy a nadrágja mindig rettenetesen ki van vasalva és hogy a zsebe állandóan laposság okozta betegségekben szenved, amely ellen sajnos még eddig nincs orvosság a patikában. Szavahihető emberek állítása szerint az ő zsebe nem ismeri a hónap elsejét, ellenkezőleg, itt mindig a legötöttebb harmincegyediké dühöng. Azonban remekül táncolja a boszton-walzert; ennél csak inni tud gyönyörűbben, melyet soha el nem mulaszt megtenni, ha kap. Ruhájáról azt beszélik, hogy csak eggyel áldotta meg a teremtő, de ennek a kivásaltatása, ha nem sajátkezüleg végezné, annyiba kerülne, hogy egy félév múlva a vasaltatások árán egy másik öltönyt vehetne. Nagyban bomlik a lányok után és neki is az a kiirthatatlan rögeszméje, hogy a lányok is bomlanak ő utánna. Főfoglalkozása a mulatságokba járás, de a táncvigalmak mellett még nagyon kedveli a járdakoptatást is. Az akadémiára csak akkor szokott feltévedni, ha nagyon be van rúgva, vagy pedig ha esetleg itt akarja az éjjeli fáradalmakat kipihenni. A kolloquiumok iránt a lehető legnagyobb ellenszenvvel viseltetik. Az alapvizsgákról pedig úgy szokott megemlékezni, mint amelyet az Isten az egyiptomiakra tizenegyedik csapás gyanánt tartogatott. Sah.

Levél haza.

*Anyám! Fiad beteg,
A szíve fáj nagyon;
Egy lány sebezte meg,
Ki kárhozatba von.*

*Sötét szemében és haján
Éjjél ütött lanyát,
S ez vak szerelni mámoron
Vivé a lelke át.*

*Egy röpke képzel
Bilincsbe verte lelkeket,
S örök szerelmem tömlőcén
Gyötrő gyönyörben élek én.*

Gábor diák.

Március 15 megünneplése Sárospatakon.

1848 óta büszkébben sohasem lengett a magyar nép féltve őrzött trikolórja s a szabadság mámorító varázsitalától átszellemültebb, de egyúttal önérzetesebb, a testvéri összetartásban és szeretetben erősebb, az édes haza iránt nyilvánuló igazi, tettekész fellángolásban nagyobb és lelkesültebb sohasem volt a magyar, mint épen most március 15-én . . . A sárospataki ifjúság is impozánsan kivette a maga részét a március 15-iki hazafias ünnepségből. Hogy mily nagy volt a lelkesedés, a hazafias felbuzdulás, bizonyítja az a tény is, hogy 15-én már a hajnali órákban zászlótengerben diszlett az egész város; bizonyítja az az érdeklődés, mely részint a városi polgárság és ifjúság, részint a beözönlő vidékiek nagy számánál fogva biztosította úgy az ünnepély, mint az esti táncmulatság sikerét. Az ünnepség reggel 8 órakor kezdődött a városi ref. templomban, ahol Keresztessy Sándor ref. s.-lelkész áhitatos, a hazafias lévtől áthatott, buzgó imában adott hálát a magyarok Istenének e mai szent napért s a múltért, jövődóért megszenvedett magyar nemzetre továbbra is áldást kérve, a háladó istenitiztelet a „Szózat“ éneklésével véget ért. Ami a főiskola imatermében délután fél 3 órakor megkezdett ünnepélyt illeti, az felülmúlt minden várakozást. A finom érzékkel megválasztott programmpontok, azoknak könnyed, talpraesett előadása minden szívet megdobogtattak, minden lelket a kellemes, a ki-kitörő lelkesedés érzetével töltöttek el. De hát hogyné. Hiszen ahol egy oly tetőtől-talpig magyar érzelmű, szókimondó férfiú, mint dr. Tüdös István hirdeti az igazság legyőzhetlen hatalmát, a magyar nemzet létjogosultságát és az 1848-iki események évszázadokra kiterjedő hatását egy eszmékben és érvekben gazdag, meggyőző ünnepi beszédben, ahol az ének és zene szívet vidámitó, lelket nemesítő birodalmában egy H. Bathó János ragyogtatja művészi zsenialitását és teremő erővel is párosult szakavatottságát: ott nincs helye a kritikának, ott nem csoda, ha a szív és lélek felmagasztosulva emelkedik felfelé; ott nem csoda, ha a ki-kitörő tapsviharok szünni nem akaró orkánja tombol . . . Úgy az ének- és zeneszámok, mint a szavalati darabok nagy készültséggel, igazi odaadással és hazafii lelkesedéssel adattak elő. Főleg pedig az ünnepség legfényesebb pontja a „Magyar dal“ c. melodráma volt az, melyben H. Bathó János szakszerű vezetése alatt a főiskolai ének-, zene- és gimn. vegyeskar harmóniája

a Szabó László IV. é. hh. átértett s átértett szavalatával egy egységes művészi egészbe olvadva, felejthetetlenül bevésődött a lelkekbe . . . De a többi szereplőről sem szabad megfeledkezni. Elismeréssel kell adoznunk a gimn. vegyeskarnak a „Szabadságharc dalok“ lelkes, többször megújított előadásáért. És ami a két sikerült, hazafias tüztől áthatott szavalatot illeti: azokra is csak a dicséret, az elismerés jól megérdemelt, szives szava lehet a kritika. Az egyik szavaló Barcsa E. III. é. hh. volt, szavalta Jakab Ö. „Március 15“ c. költeményét, a másik Mertens A. VIII. o. t., előadta Ábrányi E. „Mi a haza?“ c. költeményét. Az ének- és zenekart feleslegesnek tartjuk dicsérni. Akik már ismerik e két egyet, azok tudják, hogy az ő ajkukon és szárazfájukon teremnek a mindíg örömmel hallgatott lelkesítő dalok. Ez alkalommal is remekeltek s adja Isten, hogy mindig sikerrel működjenek. A délutáni minden tekintetben sikerült ünnepélynek a főiskolai zenekar édes muzsikája vetett véget.

*

Hát még este! . . . akkor tört ki csak a lelkesedés lángja a maga igazi fenségében, ifjú párok tüzes, ropogós, szünni nem akaró csárdás, tour és négyes táncában a Jónás Jancsi derék zenekarának vértpezsdítő akkordjai mellett.

Gyönyörű, mámorító látvány volt . . . a vidéki és helybeli szépnem bájos, tavaszi koszorúja igazán magyaros jó kedvvel ropta reggeli 5 óráig a diadalittas ifjúsággal az édes, feledhetetlen táncokat.

A pompás mulatság külső képéről annyi a megjegyezni való, hogy a márciusi hangulatot tükrözte itt vissza minden. Mindenütt csak derű, sehol egy savanyú vonás (legfeljebb a cukrász citromjában, amelyet azonban megédesített a cukrász . . . vagy talán a szép hölgyek mosolya? . . .). A toaettekben uralkodó volt a rózsaszín és másodsorban a fehér. Mind a kettővel pompás összhangba olvadt egy-egy imitt-amott feltűnő és feltűnést keltő ibolyacsokor.

Úgy az első, mint a második négyest 44 pár táncolta. Általában véve táncosokban nem volt hiány. Az ifjúság — mint mindig — most is derekasan megállta helyét s nem cáfolta meg azt a jóformán törvénné vált hiedelmet, hogy Patakon mindig jól lehet mulatni.

Sz. I.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar irodalmi önk. társulat“ a legközelebb tartott üléseinek egyikén eldöntötte immár annak „Az utolsó kenyér“ c. költeménynek a sorsát is, amely a költői víg beszély pályázatra érkezett be meglehetősen régen! A beszélyke nemhogy megütné, de a szó szoros értelmében még csak meg sem közelíti azt a mértéket, amely mértéket megütné a művek előtt irodalmi önképzőnk leheteti és le is szokta tenni elismerése koszorúját. Annak az adomaszerű dolognak, hogy a Mátyás király udvari bolondja ellopja az ellenséges tábor éléstárát: az utolsó kenyeret, feldolgozása végtelenül hosszas s így a szerfölött való terjengősség visszatetsző hatását gyakorolja. A beszélyke veleje tehát egy fufang s ennek sikerült volta deritene egy kis vidám és derűs hangulatot, de ennek a fufangnak végrehajtása amilyen túlságosan naiv, épp olyan lehetetlen is. És mert az alapja ilyen túlnaiv és lehetetlen, maga az egész beszélyke a valószínűség és elhíhetőség igen nagy fokú hiányában szenved. Sőt még a víg voltát is kétségbe lehet és kell is vonni e beszélykének, mert hiszen azon a tényen kívül, hogy

HIREK.

az alapja teljes lehetetlenség. — ami magában véve elég mosolyrafakasztó ugyan — semmiféle vígságot nem lehet felfedezni sem magában a hosszú lére eresztett beszély tárgyában, sem annak hatását illetőleg. Dicséretére legyen azonban mondva, az értelmetlenség nem sok benne! A művecske különben részeltetvén az őt megillető érdemfokozatban: tudomásul vétetik. Így hangzik a bír. előterjesztés, amelyet a társulat egyhangúlag magáévá tett! Mivel pedig ez a pályázat is eredménytelen lett: a társulat komoly vagy vig költői beszélyre, a húsvét előtti utolsó ülésig terjedő beadási határidővel új pályázatot hirdetett! Novák Lajos a Nagy Sándor verseiről olvasott fel bírálatot! Egyiknek a címe: „Hajnalban“, a másiké pedig: „Hideg, hideg van itt.“ Sötét világnézet sugallta, nagy fájdalom szólal meg mind a két költeményben, meglehetősen siiket csengéssel! Gondolatok és érzések is hullámot vetnek bennök. Különböző egyik-másik, nem a legjobban sikerült rímű és a homályosságtól eltekintve, tűrhető vers mindenik. A legutolsó ülésen titkári hivatalhoz érkezett „Lyra“ és „Anyám“ c. költemény és ezeknek bírálatát olvastatott fel! Oszinte, igaz érzés vonul keresztül a költeményeken, de a gondolatok korrekt kifejezését illetőleg mindenik kifogás alá esik. Kevés igazítással, stylusbeli nagyobb gyakorlottsággal azonban egészen sikerült költeményekké alakíthatók. Bírálatuk elég ügyesen megszerkesztett elmefuttatás, de sem a dolgok mélyére hatni nem bírt, sem magasabb szempontra emelkedni nem tudott. Köznapi és meglehetősen izléstelen gúnyolódás, ostorhegyre vevése a költemények szerzőjének s mint ilyen, az irodalmi önképző szellemétől teljesen idegen, perverz szellemi iránynak hódoló valami: nem nagy elismerésben részesült! A humoreszk pályázaton megjelent 3 mű és „A Reviczky Gyula élete és költészete“ c. irodalmi essay-pályázatra beérkezett egy munka most van az e célokra megválasztott bír. bizottságok kezei között!

É.

Az Erdélyi Önk. körben, a múlt hetek egyik ülésén a bírálatok között egy kis szellemi furcsaság került sorra: valami verses „bírálat-féle.“ Szerzője kereszteli el így s hogy ne is keressen benne senki holni komoly kritikát, merészen kinyilatkoztatja, hogy a keze alatt levő verssel foglalkozni nem érdemes: először mert rövid, másodsor, mert rozsz. Nem is foglalkozott a verssel, de irójával annál többet s míg ezen a hallgatóság jóízűen kacagott, addig a versike szerzőjének ostorsuhogások között kellett a poetikát tanulnia. Majd kedveskedő humorával magához emelte s annyira — amennyire kiengesztelte a sokat szenvedett versifikátort. Költők műveiből vesz közismert citátumokat s azokat szokatlan összeköttetésbe hozza saját izléses ötleteivel, egy-egy felkapott író ruház fel különös, kacajra fakasztó vonatkozással. A társulat mint ilyet megdicséri; de mint bírálatot nem részesítheti elismerésben. Szerzője: Tóth János VIII. oszt. tanuló. — A Gombos Ferenc megdicsért bírálatát már a bírálatok rendes medrében csergedez; eléggé éles belátás, pragmatikus fejtegetés s egyszerű, tiszta stílusa teszik érdemét. — A szavaltatok közül Baksy József vizsgálata érdemelte ki a társulat szíves dicséretét keresetlen, izléses mimikájával s hangbeli alakításával.

Ki azt hiszi, hogy ő a sors felett áll,
Az emberszellem arra száanalommal tekint,
Előre már várván a percre,
Mely közelgel betöltni végétét.

Hammerling Róbert.

Bakó Károly temetése márc. 17-én volt Gyulaházán. Ifjúsági énekkarunk ez alkalommal kegyeletének olyan dicséretes bizonyosságát szolgáltatotta, mely méltó arra, hogy emlékezte megörökítették. A gyászshir vétele után úgyszólván azonnal vonatra ült, testületileg jelent meg volt alprecentora temetésén s szép halotti énekekben búcsúzott el tőle. Koszorút helyeztek az elhunyt ravatalára: a főiskolai énekkar, a főiskolai zenekar (melynek elnöke volt) a hittanhallgató ifjúság s külön a IV. éves hittanhallgatók, mint az elhunyt osztálytársai.

Theologus-konferencia. A magyar protestáns theologusok ez idei konferenciája május hó 5-én és 6-án lesz Sárospatakon. Az előkészületek nagyban folynak. Hittanhallgató ifjúságunk dicséretreméltó áldozatkésztséget fejt ki, hogy ritka vendégeit azzal az igazi, példabeszédes vendégszeretettel fogadhassa, melyről nevezetes a magyar házigazda. Az előkészítő bizottság felhívására a budapesti ref. theologia kivételével mindenütt megválasztották már a konferenciái képviselőket, akiknek neveit immár módunkban van lapunkban is közzétenni. Ezek: *Sopronból* Németh Gyula, Balikó Lajos és Zsiray Lajos. *Pozsonybol*: Szüts Gábor, Gaal Gábor, Klaar Vilmos. *Jónás András*, Förteli Lajos és Podmaniczky Frigyes br. *Pápáról*: Végh János szénior, Czakó Gyula, dr. Dózsa Zsigmond, Váradi Lajos, Pongrácz József, Kis Zoltán és Szinai S. *Eperjesről*: Deák János, ifj. Kemény Lajos, Bartos Pál, Baráth Károly, Obál Béla és Tóth József. *Kolozsrárról*: Veszprémi Ferenc köri elnök, Porzolt István, Csia Pál, Felszegi István, Kertész Lajos, Sebestyén Kálmán, Szabó Miklós és Nagy Géza. *Debrecenből*: Kövér Árpád szénior, Papp László esk. fel., Baráth István, Tóth Sándor, Makay Kálmán, Jóljárt István, Létay Menyhért, Szele Miklós, Bán István, Varga Csongor, Kocsiss János, Mikó Imre és Erdey Károly (mint a „Közöny“ szerkesztője). *Unitáriusok*: Halmágyi János elnök, Bencédi Pál és Veress György. Végül a *sárospataki* hittanhallgató ifjúság képviselőiben meg fognak jelenni a konferencián: Böszörményi Sándor, Bálint Dezső, Kun József, Bódi Dénes, Barcsa Endre, Veress Károly, Lengyel István, Varga Imre, Éles István, Papp Ferenc és Ruszky Zoltán. Nagy jelentőségű ez alkalommal az unitáriusok meghívása, akiket, dacára protestáns voltuknak, mindezideig mellőztek konferenciáikon a theologusok. Most, hogy a sárospatakiak vendégeül hívták őket a konferenciára, az előítéletek évek óta vaskosodó páncélját törték meg s szabadelvű és valódi protestáns gondolkodásmódjuknak fényes bizonyosságát adták. Hír szerint a konferencia valamelyik estjén protestáns-estélyt, vagy táncmulatságot fog rendezni az egybegyűlt theologus ifjúság. Természetesen: karöltve. Tekintettel az estély rendkívüliségére, már most felhívjuk rá közönségünk érdeklődő figyelmét.

Erdélyi tanulmányút. H. Bathó János, aki még csak rövid félév óta vette át a szent örökséget, a főiskolai énekkar vezetését és gondozását, de akinek karnagyi pálcája nyomán e rövid idő alatt is a dicsőségnek már számos virága sarjadzott az énekkar számára, most egy nagyszerű, tervvel állott az énekkar elé, melyet az egyhangú lelkesedéssel magáévá tett. — E terv értelmében a chorus f. év július havának első felében egy 15—17 napig tartó tanulmányi kirándulást rendez, melynek folyamán a szép Erdélyországnak legnevezetesebb és legszebb helyeit megtekinti, s a főbb helyeken hangversenyeket ad saját költségeinek fedezésére. — E nagyszabású, remek kirándulás az énekkar létezése óta kétség kívül egyedül álló, azok lelkében

pedig, kik ebben részt veendenek bizonyára egész életükre kitörölhetetlen nyomokat fog hagyni. — Kevés anyagi áldozattal, kellemes társaságban utazva és e mellett folyton „hírvirágot szedve gyöngyös koszorúba: ez az amit csak a diák életben lehet megvalósítani és ez az, ami ezt a kirándulást oly eszményivé, páratlaná teszi. Egy ily nagyszabású kirándulás előkészítésének nagy körültekintéssel és széles alapokon kell megindulnia s ezért az énekkar a főiskola erkölcsi és anyagi támogatásáért is folyamodott és reméljük, hogy az almatér nem fog szűkkeblően elzárkózni e kérelem elől, mikor arról van szó, hogy fiai az ő hírét és dicsőségét fogják elvinni messze tájakra. Az énekkar egy pár régi kitűnő kartaggal szándékozik magát kiegészíteni, hogy így megerősödve induljon neki a dicsőség útjának. Az énekkar tagjai közül eddig közel 30-an jelentkeztek és így a végleges létszámot körülbelül 40—45-re tehetjük. A kiránduló társaságba felvételnek olyanok is, akik nem tagjai az énekkarnak; természetesen költségeiket ezek maguk fedezik, de a kedvezményekben ezek is részesülnek. (Vasutijegy, kedvezményes szállás, étkezés). A részletes úti terv a következő: Sárospatakról indulva Nyiregyháza (hangverseny), Debrecen (hangverseny), Kolozsvár (hangverseny és kirándulás Tordára), Marosvásárhely (hangverseny), Brassó (hangverseny és kirándulás Szinájba), Kovászna (hangverseny és kirándulás Gyulafalvára), Kézdivásárhely (hangverseny és kirándulás Bálványosvárra és a Szent Anna-tóhoz), Tusnád (hangverseny és kirándulás Gyimesre), Szepsi-Szent-György (kirándulás Előpatakra) Brassón át haza. Ha ezek után meggondoljuk, hogy egy ily nagyméretű kirándulás szervezése és vezetése mily nagy fáradságba és munkába kerül, a legőszintébb elismeréssel kell adóznunk Bathó János énektanárnak, ki fáradságot nem ismerő ügybuzgósága által minden lépten fényes bizonyosságát adja a szép és az ifjúság iránti szeretetének és lelkesedésének.

A sakk- és tekeverseny az akadémiai ifjúság olvasóegyletében véget ért a következő eredménnyel: a sakkversenyben első lett *Háda Sándor* 15 1/2, II-ik *Mikola Gyula* 14, III-ik *Máthé Miklós* 13 egységgel. A tekeversenyben első lett *Somody József* IV. jh., második *Fejér Andor* II. jh., harmadik *Kovács Béla* II. hh.

A március 15-iki táncmulatságon felülfizettek: ifj. Meczner Gyula 8 kor., dr. Szabó Sándor 5 kor., dr. Kondor Miksa 5 kor., Kriston Pál 4 kor., Verebélyi Józsefné 4 kor., Goldblatt Ferenc 3 kor., Buza János 2 kor., Révész Imre 2 kor., Balogh Ferenc 1 kor., Demeter József 1 kor., Harsányi István 1 kor., Zajzon Mihály 1 koronát. — *Jegyeiket megváltották*: Katona György 10 kor., Medgyasszay Pál 4 kor., Szepessy István 4 kor., Kun Dániel 2 kor., Radil Károly 2 kor., Papp Gedeon 2 koronával. Fogadják e helyen is a főiskolai ifjúság halás köszönetét.

Dr. Tüdös István sárospataki theologiai tanár márc. 15-iki nagyhatású emlékbeszédét a főiskolai ifjúság csinos füzetben kinyomatta. A beszéd, mely írójának nem minden napi tehetségéről tesz fényes tanúbizonyságot, önmagát dicséri. Egy füzet ára 20 fillér. Kapható a főiskolai széniori hivatalban, de megrendelhető szerkesztőségünkben is.

Előfizetéseiket újabbán a következők küldötték be: Kiss Elek (Sárospatak) 2 kor. (II. félévre); Gyulay Károly (Sárospatak) 4 kor., Tatár József (Erdőbénye) 2 kor., Kőszeghy János (Balajt) 2 kor., Batta Miklós (Gömör-Simonyi) 2 kor., Peti Lőrincz (Bürüs) 4 kor., Unitárius theologusok ifj. köre (Kolozsvár) 2 koronát. Köszönettel nyugtazzuk.

Kétszeres megtakarítást érünk el, ha ruháinkat és fehérneműinket Haltenberger Béla ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosó gyárában tisztíttatjuk, mert hihetetlenül csekély díjazás ellenében pár nap leforgása alatt csaknem ugyanannyit kapjuk vissza. A céget — amelyről különben lapunk hirdetési rovatában bővebb tájékoztatást nyerhetni — melegen ajánljuk olvasóink b. figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

Ifj. Csabay Pál, Visnyó. Lapunk múlt számában hely dolgában nagyon meg voltunk szorúlva, így cikkedből, amelyet Czinke István imádságos könyvéről írtál, az idézeteket — utólagos jóváhagyásod reményében — kihagytuk. Gondolom, nem haragszol!

Vass István, Szatmár. Patak iránti meleg szeretetedet tanúsító soraidat köszönjük. Vajha minden volt pataki diák így megőrizné lelkében azokat a hagyományokat! Üdvözlünk! *M.*

Kérdőzködő. A március 15-iki ódapályázat díja nem adatott ki, de dícséretet nyert Barcsa Endre „Március Idusán” c. ódája.

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES, IFJ. BÁLINT DEZSŐ.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógyára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégebb s közsímet gyárában ruhák egészben tisztíttatnak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb fehérneműiek a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

Műfogakat és egész fogsorokat kiválóan készít —

MAGYAR FERENC
fogtechnikus

SÁTORALJAÚJHELY, KOSSUTH-U. 181.

Eltört és nem jól illő fogsorok
átalakítása 2 óra alatt.

A Műveltség Könyvtárának

I. kötete:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

címmel a napokban jelent meg. — A teljes sorozat 3 koronás havi részletfizetésre megrendelhető

Trócsányi B. könyvkereskedésében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szénelőri hivatal	Főszerkesztő: SINKA GYULA	Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS	Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona.
Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref főiskolai könyvnyomda.”	FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, ifj.	BARCSA ENDRE	Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.

TARTALOM: Sinka Gyula: Húsvét. — Bódi Dénes: Zászlóhúntás. — Takács Mihály: Álom. — Csorna: Mese Baba. — Ca: A kolozsvári Kossuth-ünnep. — Ifj. Barcsa Endre: Csókok. — Szombathy István: Itt a távassz. — Sütke István. Simonides: Diáktörténetek. — Kalifa: Alakok. — Z: Nekrológ. — Porzolt Ernő: Az apostol intése. — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Húsvét.

. . . Elvégeztetett, hogy a legtökéletesebb földi élet sírba dőljön, hogy a legnemesebben érző szívet átjárja a durva poroszló dárdája, hogy sírverembe döntessék annyi eszme, annyi igazság, amelyből aztán ne keljen életre soha. És úgy is látszik, hogy a golgotai kereszten a kiszenvedett étellel együtt megsemmisültek, elenyésztek azok a fenséges eszmék, az egész emberiség boldogítását célzó igazságok, amelyekért oly sokat munkált a világ Megváltója.

Szomorú igazság, hogy valamint hajdan, úgy ma is megköveztetést, gyalázatot, kereszthalált kell szenvednie minden igaz ügyért küzdőnek, szomorú igazság, hogy ma is minden nemes eszmének győzelemre juttatásáért küzdeni, verejtekezni kell előbb s csak soká, nagy küzdelmek árán ülhet diadalt elnyomói felett. Dehát minden időnek megvannak a maga farizeusai, minden időnek megvannak a maga bérenc badai, melyek életére törnek mindannak, ami igaz, ami szent. Azonban nem azt bizonyítja-e az emberiség élete, hogy fektessék bár sírba az igazságot, hogy igyekezzenek bár kioltani az emberi kebelből azt a szent tüzet, mely az igaz ügy szolgálatába állít, az az elhantolt igazság sírjából előbb-utóbb kikél, életet kér magának s annál fényesebben, annál tündöklőbben hinti szét sugárit s győzedelmesebben tör utat mindenütt — a hamvadó tűz is egyszer csak fellobban, lángol, gyújt, lelkesít, nemes hevülésbe hozva a szíveket.

Ime ott van a Nagypéntek, készen áll a keresztt, várja az áldozatot, de nemsokára a szo-

morú napra Húsvét következik, a sírjából kilépett eszme új életre kél, a megcsúfolt igazság diadalról-diadalra száll, az elhengerített kö csodás dolgokról beszél, hirdeti azt, hogy csak küzdj, lelkesülj, ha a kereszthalál lenne is jutalmad, ne tántorogj, törj a kitűzött cél felé, jutalmazásod el nem maradhat, mert *feltámadt az Ur!* Im nézz körül a természetbe, minden amit látsz, új életet kapott. Fű, fa, virág, madárdal, mind fennen hirdetik, hogy a sír nem pusztulást jelent, de egy tisztább életnek kezdetét.

Kínzó fájdalom dúlna a szívekben, ha ott a sírnál minden véget érne, ha a halál csak addig tartana, mit ér a küzdés, hiábavaló minden munka akkor, ha az a sír mindent elfedez; de csillag tűnik fel, amelynek sugára édes reménységgel tölti el a szívet, nem itt — tovább — messze még a vég, sőt nincsen is, mert az isteni szikra, mely elvezet minden jóra, szépre, nem enyészhet el, nem veszhet el soha. Ezt beszéli, ezt hirdeti nekünk a természetnek újra-éledése, ezt beszéli, ezt hirdeti nekünk a feltámadásnak dicső ünnepe. Porrá lesz az, ami porból vétetett, de él örökké az, ami isteni. Édes remény hassa át szívünket, hozza rezgésbe annak szárait, örömeinek zendüljön ajkainkon, szálljon az égig imádatunk, a hit látássá, eddig meg nem értett dolgok világosakká lesznek hirtelen, mert im tudjuk, hogy a sírnak éjszakája egy szebb életnek lesz majd hajnala.

Jövel tehát te nagy nap, te ünnepeknek legdicsőbbike, jöjj, olts szívünkbe mélységes hitet, hogy e világnak minden kételkedését, mely sötét árnyal övezi életünk, lerázhassuk és eldobjuk magunktól, s add ajkainkra e nyugtató szavakat, hogy legyen *zordon a sír, de nem lehet gonosz, mert a Te munkád az.*

Sinka Gyula.

Zászlóbontás.

Zászlót bontanak, mint ők mondják. „a Krisztus igaz evangélioma mellett“ s zászlóbontás közt harci riadókat énekelnek a „kálviniista Rómának theologus ifjai“. „Kürtölnek kürtökkel“, mint egykor József népe Jerikó falai mellett s a beveendő fal: a Sárospatakon készülő idei konferencia. A szél pedig, mely e nagy harci készülődésnek lármás zaját mihozzánk is elhozza, nemcsak a türelmetlenségnek, az elfogult felekezetieskedésnek, de az ország előtt való feltűnni vágyásnak, a magyar theologiák közt vezérszerepet vívó hű törekvésnek kiállhatatlan szele. És ki gondolta volna akkor, mikor a debreceniek ezen zászló alá való seregülésre szólították fel az összes magyarországi protestáns theologusokat, hogy lesz iskola, melynek ifjai nem veszik észre a zászlóra írt magasztos jelszavak alatt lappangó önző célt, t. i. *megpróbálni most is, mint mindig, pressziót gyakorolni első sorban reánk sárospatakiakra, másodsor mindazokra, akikre csak lehet.* Mert az a mindenik prot. theológiának megküldött nevezetes „Körlevél“ ezt és csupán csak ezt a célt volt hivatva szolgálni akkor, amikor az általunk rendezendő orsz. prot. konferenciától való távolmaradásra szólították fel az összes theologiák növendékeit. Nagy személyeket fűztek bizonyára e mozgalom megindító tervük fényes sikeréhez, de csalódot kell most már tapasztalniok, hogy éppen ahonnan első sorban várták a támogatást, onnan kaptak elutasító választ (Budapest). De mégsem maradt teljesen eredménytelenül kirohanásuk, mert az általuk kivetett hálóba, nem tudhatni mi okból, a lappangó cél szem elől tévesztése, vagy látni nem akarásból-e: akadt ez ideig egy iskola: a pápai theologia.

Az egyetlen kifogás mely távolmaradásra bírja az iskolák ifjait, nem más, mint az unitáriusoknak a patakiak által való meghívása a leendő konferenciára. Csodálatos és érthetetlen előttünk, hogy dacára annak, hogy már eleitől fogva köztudomású dolog volt az összes theologiák előtt (bár ennek Debrecen ellentmond) az unitáriusok megjelenése, a konferencián való hivatalos részvételüket mindannyian bejelentették. És most, midőn már csak néhány nap választ el a kitűzött határnaptól, egyet gondolnak a debreceniek és ugyancsak hivatalos átiratban közlik a konferencián csak az esetben való részvételüket, ha mi az unitáriusoknak tett meghívásunkat visszavonjuk: különben nem. Ezt kezdeményezte Debrecen és ezt követte ennek felhívására Pápa is. Az utóbbinál nyilvánvaló tehát a befolyás hatalma, a tekintély előtt való meghódolás. De nem így minálunk. Mi ilyen tekintélyt, mint a múlt is igazolja, nem ismerünk és nem is akarunk ismerni, különösen akkor nem, mikor Debrecen vindikálja azt magának. Ha mi egyszer az összes meghívott prot. theológiáknak szíves meghívásunkat, barátságos vendéglátásunkat ajánlottuk fel, képzelhető-e az, hogy mi — eltekintve amaz elvi álláspontunktól is, mely nekünk megengedi, nemcsak, de kötelez bennünket az unitáriusokat is prot. felekezeti elismerni s velük is testvériesülni — ismétlem, képzelhető-e, hogy mi most kivyülről jövő pressio következtében elvi álláspontunkat feladva, visszavonjuk bárkivel szemben tett meghívásunkat, ígéretünket? . . . Soha! . . .

Fújja bár kétszeres erővel Debrecen a harci riadót, esatlakozzanak még igen sokan, mint „más fejével gondolkodók“ a kibontott zászló alá: elvüket meg nem tagadják, a házigazdától megkivánt tisztességérzetet félre nem teszik azok, „kik Sárospatakon tanulják a Jézus Krisztust Isten fiának lenni.“

Végül nekünk akkor, mikor a debreceniek s pápaiak

távolmaradásuknak hivatalos bejelentését tudomásul vesszük, válaszként csak a következő megjegyezni valóink vannak: Sajnáljuk egyfelől, hogy akadt egy iskola, de örvendünk másfelől, hogy csak *egy* akadt a sok közül, mely a már fentebb megnevezett célból kibontott zászló alá esatlakozott. Sajnáljuk különben az utóbbiaknak (Pápa) távolmaradásukat már csak azért is, mert mint átiratukból látszik, céljuk volt előbb eljönni és kérdőre vonni, megleckéztetni minket a „*merészségért*“, melynél fogva meghívtuk az unitáriusokat.

E kérdésnek tárgyalásával nem foglalkozhatom, de mint már sokszor megvitattal, nem is akarok. De kérdelem: józan ítélet szerint helyénvaló lett volna-e e kérdőrevonás, e célba vett megleckéztetés? Azt hiszem, legkevésbé sem. Mert még eltekintve attól is, hogy mi már a tavalyi konferencián bejelentettük ebbeli szándékunkat, kérdelem: van-e egy minden theológiára egyformán kötelező törvény, van-e erre vonatkozólag épen egy olyan paragrafus, mely a vendéglátó házigazdának kezét megkötve, az unitáriusokat határozottan kizárná ebből? En ilyet nem ismerek s ha van ilyen, ám álljon elő és jöjjön el kérdőre vonni minket e cselekedetünkért az az illető, ki valami ilyen paragrafusra gondolva tette nevezetes indítványát.

Különben csak „kürtöljenek kürtökkel“ kiálltsanak még nagyobb kiálltással együttesen, a válaszfal mind-ezeketől még le nem omlik, mert az felvilágosodott értelem szülte hadműveletekre vár. S ha az az ők evangéliomok, amelyet e magatartásukkal hirdetnek, akkor ez — jól mondják ők — nem ami evangéliomunk, az ő Krisztusok nem a mi Krisztusunk s míg eljön e boldog időszak, mely összehoz minket e tekintetben, mi várunk elvünk mellett keresztyéni türelemmel . . .

Bódi D.

Álom.

*Almodtam az éjjel
Gyönyörűel, szép el:
Földi hüvelyéből
Elrepült a lélek.*

*Elrepült a lelkem
Madárdalos lájra,
Madárdalos lájra
Szőke lány lakába.*

*Szőke kis leányka
Ablakát kilárta.
S megfürdött a lelkem
Égi boldogságba.*

*Rövid volt az álom,
Hamar tovaszálla,
Oly jól esik mégis
Gondolni reája.*

*Pedig nyugalmamtól
Raboll meg ez álom:
Az ottmaradt nálad
Én szép ideálmom! . . .*

Takács Mihály.

Mese Baba.

Irta: Csorna.

Valahol messze-messze, ahol a távoli hegyóriások százados tölgerekkel büszkélkező rengetegjei még tisztán láthatók, az édes illatú fenyők, nefelegtsek, vadmenták, és a virágzó pipacsok hazájában élt a Mese Baba.

Egy aranyos kis kurta-szoknyás lányka volt; érdekes kis babaarcú, nagy, lángoló szemű, szépséges gyermek. Gyönyörű fejét selyem lágyságú fényes fekete fürtös haj folyta körül s ha kibontotta, a sarkáig borult rá, mint valami édes titkokat rejtő eleven selyem, mely lágyan, szeliden ölelte körül kicsi gazdája bájos alakját és azokat az íci-píci finom, formás, karesú bokákat.

Igazi délvidéki typus volt, tiszta, magas homlokú, ennivaló temperamentumos kis gyermek, aki egész nap versenyt dalolt a kalitkába zárt kis madárral s ha valami hibát követett el, olyan bájosan, olyan galambmódra tudott kacagva sirni, könyörögni a mamának, hogy nem lehetett a hibáért megdorgálni, mert rögtön ott volt a mamája nyakában és egy édes, kéré csókkal zárta el a dorgáló szavakat.

Gyönyörű, kedves kis gyermek volt. Önkénytelen a mese és valóságra gondolt az, aki meglátta ezt a mosolygó kis eleven ördögöt.

Ugy kellett volna kezdeni az én mesémet is, hogy: volt egyszer egy szépséges kis Mese Baba egy kurta-szoknyás kis lányka; olyan szép, mint a milyenek a mesébeli kis tündérek lehetnek: bimbónyílás, hajnalpir, egy gyönyörű szép mese, halvány rózsapiros arccal, törperózsaszerű, örökké vidám, kacagó ajkakkal.

De még is volt idő, mikor a Mese Baba szomorú, nagyon szomorú volt.

De hát története van ennek, melyben két szív szerelme játsza a főszerepet; két szív szerelme, amely nem tudta egymást megérteni, az egyik a Mese Babáé, a másik egy Szilánk nevű fiatal fiúé, aki nagyon szerette a kis Mese Babát, ami természetesen nem lett volna nagy baj, ha a Baba szíve másért nem lángol.

Igy lett az én mesém hősnője a Mese Baba, aki egyszer egy vacsora után szomorú, nagyon szomorú volt, mert a Mese királyfi nem jött, pedig megígérte.

Mintha most is látnám, mintha most is előttem állana, szomorú, halvány arccal úgy, mint azon az estén. Mintha most is itt ödöngne, itt járkálna körültem, folyton az ajtóra nézve, mintha valakit várna, százszor meg százszor el-elkérdezetve a szobában levő öreg kaktusz husos leveleitől: szeret . . . nem szeret.

Nem tudom mit mondtak neki a kaktusz-levelek, de láttam, hogy egyre búsbabb, egyre szomorúbb lett a Baba s mikor már nem bírta a szívével, mikor azokból a nagy, lángoló szemekből már majd kibugygyant a könnyű, otthagyt bennünket, bement a szalonba, odaült a zongorájához s aranyos kis karesú ujjáival belekapaszkodott a fehér billentyűkbe és a zongora egyszerre lelket kapott, dalolt zokogva, jajgatva, míg mély basszusai fájdalmasan szekundáltak a szívszaggató dallamhoz.

Sohasem hallottam azelőtt ezt a dalt s egyetlen egy sort sem tudok belőle és mégis néha — ha nem akarom is — hallom és érzem, hogy itt él a lelkem mélyén csak hangot, szavakat nem tudok adni a zenéjének.

Olyan fájdalmas, bús volt ez az egész dal, mint egy elveszített boldogságot sirató gyászének. Valami szerelmes lányka bánatát s halálát elsírató románéféle lehetett, amelynek a vége csendes zokogásba fűlt el.

Bizony, könnyű ragyogott ott mindnyájunk szemében s úgy éreztük, mintha a siron viruló fehér liliumok, hónapok rózsák hervadó illata töltötte volna be a szoba levegőjét.

A zongorán lévő, félig már elégett két diszgyertya bágyadt, pislogó fénye csak növelte a lelkiünk által végigálmódott temetést, stilszerű gyászpompaként véve körül a most már lelketlen fa-alkotmányt s túlvilági mystikus fényel hintve be a Mese Baba fürtös kis fejét, amely a zongora párkányán támaszkodó karjára hanyatlott le.

A másik keze a zongora billentyűin nyugodott s talán akkor is fogta még az utolsó bús, zokogó akkordot.

Azután lassan-lassan megnyugodott a lelkiünk és újra felvettük az előbb félbeszakított beszéd fonatát s mintha semmi sem történt volna, a társaság mind élénkebb-élénkebb lett, pedig mindnyájan éreztük, hogy az előbb a szíven játszott a Mese Baba.

Nekiünk, akik majdnem mindennaposok voltunk a háznál, olyan megszokott volt már ez a dolog, hisz oly sokszor ragadt már el bennünket a Mese Baba művészetével, hol a fájdalomba, hol a boldogságba.

Csak Szilánk nem tudott felvidülni s ha néha-néha elmosolyodott, az is olyan fájdalmas volt és azok a kifejezéstelen szürke szemek szinte sirni látszottak üregeikben. Ott is hagyott bennünket nemsokára s csendes, zajtalan léptekkel ment át a másik szobába és ott egészen a Baba háta mögé állt, anélkül, hogy az észrevette volna jelenlétét.

Az Isten tudja, hol járt már akkor a Baba lelke. Nagy, lángoló szeméivel révedezve nézte a fehér-fekete billentyűket, mintha valakit keresne ott? talán a Mese királyfit?

Nem tudom mit regéltek neki azok a hideg, érzéketlen csontok; nem tudom hová vitték el a lelkét, de annyira el volt merülve, hogy még a szilánk hangja sem tudta kiragadni abból az álomszerű világából.

Hiába, a Baba lelke akkor már túlvilági kéjben fürdött, szenvedett, vagy boldog volt. Az érzékei már teljesen elszibbadtak, nem hallott, nem érzet semmit a külvilágból, pedig olyan bánatosan, olyan becézgető melegséggel kérdezte tőle Szilánk, hogy miért olyan szomorú.

Szilánk egy pillanatig tanácstalanul állt a helyén, arca kellemetlen meglepetést árult el s azután a Mese Baba elé kerülve, félig tréfás hangon szólalt meg.

— Megengedem, hogy a hűruknak is van hangjuk és szebben tudnak a szívhez szólni, mint én, de nem jó azoknak a világába elmerülni, mert kiszívják az ember véréit, meglopják a lelkét s a felébredés? az nagyon fájdalmas.

A Mese Baba ijedten kapta fel a fejét, kábultan nézett körül, mintha nem tudná, hogy hol van s izgatottan simította végig szép kis homlokát.

Szilánk a zongorára támaszkodva folytatta:

— Engedjen meg, hogy megzavartam az álmaid, de úgy fájt nekem a maga szomorúsága és nem . . .

— Nem vagyok én szomorú — szakította félbe Szilánkot a Mese Baba s azok a szép mosolygó ajkak olyan durcásan húzódtak össze, mintha ezt mondták volna: tulajdonképpen mi köze magának én hozzám, mit törődik maga az én szomorúságommal, de ahelyett könnyed, gúnyos hangon folytatta tovább.

— Bocsásson meg? Lássá milyen rossz kis lány vagyok, észre sem vettem, hogy idejött. Úgy elgondolkoztam azon, hogy . . . hogy mit főzök holnap délre magának.

Látni kellett volna, hogy milyen diadalmasan vilantak össze azok a szép, nagy szemek s milyen édesen mosolygott Szilánkra, aki erre a pár szóra megsemmisülten állott ott és egészen belepirult zavarában s úgy hebegett valamit, míg a Mese Baba egy párszor végig futtatva ujjait a billentyűkön, édesen csicsergő hangon kezdte dalolni:

Megkérdezte Babukát a mamája, mamája, de mamája,
Mondaná meg, hogy ki az ő babája, babája, de babája.

S itt sirásra görbítette ajkait s fejét bánatosan
lóbálva, siránkozó hangon folytatta:

A gallérja kőkemény, az kőkemény, kőke-kőke kőkemény,
X . . . Y . . . az a bájos vőlegény, vőlegény, de vőlegény.

Azután minden bevezetés nélkül Szilánkhöz fordulva,
azt kérdezte: hát a maga gallérja kőke . . . kőke . . .
kőkemény?

Olyan hangon volt ez mondva, amely az ártatlan-
ság és a gyermekes pajzánság különös vegyülméke volt, min-
den kacérság nélküli, egy bájos, kacagós pici szájba fog-
lalva, mint egy liliumokból és margarettából készült
esokor, egy aranyos kis meiseni porcellánvázába illesztve.

Nem lehetett arra az aranyos kis gyermekre ha-
ragudni. Szilánk sem tudott haragudni, pedig érezte,
hogy minden szava gúny és lekicsinylés, olyan formába
öltöztetve, amely fáj ugyan az embernek, de nem hara-
gudhat érte, mert szerető, őrző szívvel van mondva és
csak azért, hogy őt kiábrándítsa.

Nem rossz szívűség volt ez a Baba részéről, hisz' a
szíve olyan jó volt, mint amilyen szép volt ő maga. Az
arcáról lehetett látni, hogy nem akar egyebet, csak azt,
hogy Szilánk kiábránduljon belőle. Az a nóta is Szilánk
szerelmének visszaütése volt körülírt formában.

Tudta, érezte ezt Szilánk, de mikor annyira sze-
rette azt az aranyos kis Babát? Minden akaraterjét
össze kellett szedni, hogy képes legyen megfélekezni ér-
zelmeit, mert a vallomások helyett itt már a visszavo-
nult, a takarodót kellett fűjni.

— Ha muszáj, hát ezzel a válasszal is beérem,
Babuka, — szakította félbe Szilánk a csendet.

— Bocsásson meg, hogy zavartam s magát köny-
nyedén meghajtva, egy pillanatig siró szemmel nézett a
Babára s azután kifelé hátrálva, szomorúan mondta:

— Álmodjék tovább Babuka! . . . Álmodjék! . . .
s eltávozott.

A kis Baba nem tudott a Szilánk szemébe nézni,
de azért érezte, hogy azok a szürke szemek, hol vádo-
lólag, hol ellágyulva nyugosznak rajta, úgy, amint a sza-
vak jöttek, hol vádolva, hol könnyedén, de minden be-
tűjében ott rezgett a Szilánk szerelmének nagy fájdalma.

Mikor Szilánk kiment a szobából, már az egész dolgot
megbánta a Babuka. Nem akarta ő megsérteni Szilánkot,
hisz' szerette azt a nagy, csendes fiút, szerette úgy, amint
szeretjük azokat az embertársainkat, akikkel rokonszen-
vezünk. És ő most megbántotta Szilánkot.

Nem tudta a szívét megnyugtanni, ott hagyta zon-
goráját s oda jött a mamájához és siránkozva kért en-
gedelmet, hogy szép nagy haját lebonthassa, mert már
fájni kezdett a feje abban a gyönyörű szép, nagy hajten-
gerben.

Mikor ezzel is készen volt, odaült Szilánk mellé a
divánra és a selymes pillák alól olyan bűnbánólag, olyan
kérőleg nézett, mosolygott Szilánkra, hogyha egy szót
sem szól, akkor is meg kellett érteni.

De a Babuka teljesen jóvá akarta tenni hibáját s
remekszép, szívreható hangját is odakölesönözte a szem-
beszédhez.

— Haragszik Szilánk? — s úgy nézett ki mint egy
beszélő szép szobor, kissé lehajlott fejjel.

— Nem haragszom én Babuka, miért . . .

— Akkor jöjjön kártyázni — szakította félbe a
Babuka.

— Ha parancsolja — válaszolt Szilánk.

— Nem ha parancsolom — dűrcáskodott siránkozva
a kis Babuka.

— Hát magával nagy örömmel. Jól van így?

— Jól — kacagott a kis Babuka.

S aztán, mikor Szilánk a lapokat nyújtotta a Ba-
bukának, megint megkérdezte, hogy haragszik-e s mikor
Szilánk biztosította, hogy nem haragszik, akkor meg azt
kérdezte, hogy miért olyan szomorú, amire Szilánk szinte
mosolyogva felelte:

— Nem vagyok én szomorú, csak elgondolkoztam
azon hogy . . . hogy mit is főz nekem holnap ebédre.

Ezen aztán olyan szívből, olyan édesen tudott ka-
cagni a kis Baba, hogy még Szilánk is egészen felvidült.

— No lássa Szilánk, így szeretem én magát.

— Könnyű magának, Babuka, ha én is csak úgy
szeretném magát, akkor másképen . . .

— Piros negyven barátom — vágott a Szilas sza-
vába a Babuka, — vigyázzon, a kártyáim jól állanak,
már a zöld-király is itt van, a filkó hiányzik csak.

Ezen meg Szilánk mosolyodott el, mert tudta, hogy
ha tovább folytatja, hát ő lesz az a bizonyos zöld filkó.

— Ennivaló kis ördög maga Babuka s talán éppen
azért szeretem annyira, mert . . .

— No lássa Szilánk, itt van már a filkó is.

Mondtam úgy-e, hogy vigyázzon. Elbukja a partit,
mert kitűnő kártyáim vannak.

— Nem bánám én Babuka, csak maga szeretne
egy ici-picikét — felelt Szilánk, szomorúan mosolyogva.
Százszor meg százszor elhatároztam már, hogy elmegyek
innen messze, s ez talán onyhití majd fájdalmamat, de
nem tudok megválni magától. Úgy érzem, hogyha magát
nem látnám, akkor meg . . .

— Akkor nagyon boldog lenne Szilánk — adta
meg a választ a Babuka s azután, hogy ezt a témát
ne folytathassák, vidáman, kacagva, de úgy, mint a párját
sirató gerle, dalolta:

„Egy rózsaszál szebben beszél
Mint a legszerelmesebb levél“ . . .

pedig láttam, hogy közel áll a siráshoz s ezzel a dallal
nem Szilánkot gúnyolta, hanem a maga kicsi szívét al-
tatgatta, mert fájt neki, hogy az a bolond Szilánk any-
nyira szerette.

Szilánk aztán azon estén nem is hozakodott többet
elő az ő szerelmével, hanem amennyire csak lehetett,
vígán nevetve beszélgetett, kötekedett a Babukával, sőt
azt is megtette, hogy rossz, recsegő hangjával egy pár
új nótát énekelt el, de másnap, mikor a búcsúzásnál a
Babuka a viszontlátás reményében nyújtotta neki kis
kacsóit, nem tudott mit válaszolni, csak szemével mondta
szomorúan: soha!

*

Mikor a lüvös tavaszi szél kergeti az égen a fel-
hőket s hallom az eső kopogását a háztetőn és az ab-
lakon, olyan végtelen szomorú vagyok, mert ilyenkor,
ha nem akarom is — eszembe jut mindig az az este,
pedig nincs okom búsulni, mert most már a Babuka is,
Szilánk is nevetve gondolnak vissza arra az estére.

Nevetve, mert mindketten boldogok.

Vajjon mi ér többet: folyton csalódnai abban, amit
hiszünk, vagy pedig sohasem hinni, attól tartva, hogy
csalódnunk?
Murger Henry.

Annyira megszoktuk mások előtt álarcban járni,
hogy olykor önmagunk előtt is feltesszük azt.

La Rochefoncauld.

A kolozsvári Kossuth-ünnep.

1905. március 26.

A magyar ifjúság e szent, kegyeletes ünnepéről, annak idején részletes és kimerítő tudósítással szolgáltak a napilapok úgy, hogy ha mi is részletekbe bocsátkoznánk csak ezeket ismételhethetnénk. Épen ezért csak röviden a fontosabb mozzanatokra kívánunk kiterjeszkedni a kolozsvári Kossuth-ünnepéről szóló beszámolóinkban, helyett engedve ennek keretében a mi köszönetünknek is azért a szíves vendégszeretetért, a mellyel kolozsvári kollegáink fogadtak bennünket.

Hüvös, esős öreg este volt mikor Kolozsvárra érkezünk, a hol Makoldy Viktor, az elszállásoló bizottság elnöke üdvözölt bennünket, amire Sinka Gyula szenior válaszolt, meleg hangon köszönve meg a szíves baráti fogadtatást. Ezek után theologus kollegáink vittek el bennünket vendégszerető hajlékokba, majd az ismerkedő estélyre, ahonnan csak a késő éjjeli órákban kezdett oszlan, az ország különböző vidékeiről összesereglett s a fehér asztalok mellett testvéri szeretettel koccingató magyar ifjúság.

A matinée vasárnap 11 órakor kezdődött, ahol különösen a *Hock János* országgyűlési képviselő és *dr. Kelemen Samu* beszéde ragadta magával az előkelő közönséget. *Hock János* a maga gyújtó, hazafias hévtől áthatott, eszmékben, hasonlatokban gazdag beszédével nem egyszer idézett elő falrengető éljenzést és tapsvihart amellyel aztán a *Kelemen Samu* dr. poetikus nyelvű, tartalmas beszédét is örömmel jutalmazták. Általában az egész ünnepély méltó volt a kolozsvári ifjúsághoz, amely élén *Polya Antal* elnökkel, minden lehető megtett arra nézve, hogy ez az ünnepély kitorúlhatatlanul megmaradjon az ott jelen lévők szívében. Sajnos, de a tulajdonképeni ünnepély: a Kossuth apánk serlegére való feleesküvés, messze elmaradt a matinée mellett. Itt már csak a hang volt a fő, s olyan tőrre is elkalandozott egy pár ifjúsági szónok, ahová nem lett volna szabad. Igaz, hogy az egyes főiskolák szónokainak az esküvése után, mindannyiszor dörgő, lelkes esküvel fogadtuk mindnyájan, hogy azokhoz a szép, magasztos eszmékhez a melyeket Kossuth apánk hirdetett, mindhalálig hűek leszünk mi is.

Tagadhatatlan, hogy azok a hazfias hévtől piruló arcok, a lelkesedés tüztől büszkén dagadó keblek s valami megnevezhetlen melegséggel, rajongó lelkesedéssel ismételt esküvések magasztossá és örökké feledhetlenné tették ezt az estét is, de aztán többet nem is lehet kiemelni ennek az estének a keretéből, kivéve természetesen, az ott jelenlevő nagy kapacitások beszédeit, amelyek most is magasra emelték ezt az ünnepélyt.

Másnap d. e. a hozzánk csatlakozott vidékiekkel és kolozsvári kollegáinkkal az *unitárius* kollegáinkat kerestük fel, ahol a legnagyobb szeretettel fogadtak bennünket s szíves vendégszeretettel marasztottak meg tizórait. Itt a *nagytisztelendő dékán úr* üdvözölt bennünket, köszönetet mondva a testvéri érdeklődésért, amire *Sinka Gyula* és *Benkő Viktor* válaszoltak, az előbbi ismételtén hívva Patakra unitárius kollegáinkat, míg az utóbbi, aki tudvalevőleg nagy unitárius ellenes volt, örömmel tette le harcoló fegyverét, ígérve, hogy otthon (Debrecen) harcolni fog mellettük. Azután a nagygyűlésre mentünk el, ahol egy pár szenvedélyes és csunya vitában volt szerencsénk gyönyörködni, ezuttal is meggyőződve arról, hogy az ilyen diák gyűlések sokszor csak az ellenségeskedést növelik.

Polya Antal, a kolozsvári Egyetemi Kör elnöke nyitotta meg a diáknagygyűlést, egy szép beszéddel üdvözölvén az ott megjelenteket. Azután *Zsilvay Tibor*

pesti elnököt kérte föl, hogy foglalja el a társelnöki széket, alelnökkül kérve föl a vidéki főiskolák egy-egy elnökét.

Ezek után *Ósz Lajos* vezetésével egy küldöttség ment *dr. Kiss Mór* rektorért, akit szünni nem akaró tappsal és éljenzéssel fogadtak az ország különböző részéről összesereglett kiküldöttek. *Kiss Mór* dr. meleg hangon üdvözölte az ifjúságot, amire *Polya Antal* válaszolt. *Zsilvay Tibor* vette át most a gyűlés vezetését, föl-kérve *Haller Károly* dr. egyetemi tanárt, hogy tartsa meg felolvasását a párbajellenes mozgalomról.

Az egész diáknagygyűlésen ez volt az egyetlen tárgy, amely megérdemelte, hogy foglalkozzanak vele, mert igazán szégyen, hogy mi, a XX. század emberei, akik büszkén valljuk magunkat a felvilágosodott kor gyermekeinek, egy ilyen középkori, úgynevezett *lovagias* intézménynek hódolunk.

Ennek az úgynevezett *lovagias* intézménynek az elítélésével, hogy s miképen való gyökeres kiirtásával foglalkozott *Haller Károly* dr., számtalan példával igazolva helytelen és esztelen voltát. Egy minden ízében alapos és tanulságos felolvasás volt ez, amelyet az ifjúság feszült figyelemmel és érdeklődéssel hallgatott végig.

Haller Károly dr. után többen hozzászóltak e tárgyhöz. Legelőször *Ósz Lajos* foglalt állást a párbaj ellen, de úgy vélekedett, hogy mindaddig, míg a katonaságnál fennáll ez az intézmény, addig nem lehet kiirtani.

Mauks Sándor az Eperjesi Joghallgatók Testületének az elnöke szölt azután, felhívva a nagy gyűlés figyelmét az ő iskolájukban 20 év óta fennálló becsületszékre, amely eddig minden tekintetben sikerrel működött. Ajánlja a becsületbiróságok felállítását, mert szerinte csak ezek létesítésével lehet győzelemre juttatni azokat a szép eszméket, melyeket *Haller Károly* dr. hangoztatott.

A becsületbiróság felállítását nem tartják teljesen célravezetőnek *Kiss Pál* és *Lazár Ferenc*, mert nem mindig kollegáinkkal állunk szemben s mások felett pedig a becsületszék nem ítélhet.

Felmerült aztán olyan eset is, mikor a női becsület megsértéséről van szó. *Tangl Endre* szerint ilyenkor a nyilvános tárgyalás néha lehetetlen s így a párbajt, mint szükséges rosztat nem küszöbölhetjük ki.

Zsilvay elnök vetett véget a vitának, felkérve *Mauks Sándort* és az eperjesieket, hogy a jövőben tartandó diákkongresszusra egy teljesen kidolgozott becsületszéki tervet készítsenek, amit aztán a nagy gyűlés egyhangúlag elfogadott s ezzel az ülés háromnegyed egykor véget ért.

Délután három órakor *Kiss Pál* debreceni elnök nyitotta meg a gyűlést. Ezen az ülésen rögtönöztek aztán egy olyan heves és csúnya perpatvart, amit jobb szeretünk volna nem hallani s a kolozsváriak is jobban tették volna, ha maguk közt végezték volna el. Ebben különben *Kovács J. István* dr. theologus a hibás, mert olyan kérdéssel hozakodott elő, amely nem tartozott a nagy gyűlésre, különösen az a része nem, amelyben a kolozsváriak ellen támadt.

Először az a kérdés került napirendre, hogy a jövő évben hol tartsák meg a Kossuth-serleg ünnepélyét. Ekkor állott elő *Kovács J. István* dr., bejelentve a nagy gyűlésnek, hogy az alapítók határozata szerint a vidéki főiskolákban ábécé sorrendben kell a serlegnek vándorolni, ezen tehát nincs mit vitatkozni. És ez eddig helyes is volt, csak hogy ezután a kolozsváriak ellen fordult, mert a kolozsváriak csak 200 koronát ajánlottak fel a Kossuth-serlegre, az alapítók pedig úgy intézkedtek, hogy bárhol tartsák is a serleggel az ünnepélyt, annak az

ünnepélynek a tiszta jövedelmét mind a serleg díszítésére, drága kövekkel való ékítésére kell fordítani.

Még ez is helyén való volt, mert ha a kolozsváriak nagy jövedelmüknek csak egy részét ajánlották fel, hát tessék őket figyelmeztetni, hogy nem oda Buda, hanem tessék a tiszta jövedelmet egészen oda adni, annnyival is inkább, mert még 500 koronával adósok vagyunk.

Hanem az aztán már, ami ezután következett, bizony rút, csunya dolog volt. *Kováts I. István dr.* egyenesen *Polya Antalt* támadta és személyeskedést személyeskedésre halmozott, tüzelvén a kolozsvári *Polya*-ellenes pártot, akik közül többen kötélnék is álltak és mosták a szennyesüket arepirulás nélkül.

Sajnálatos, mocskolódo vita indult meg s egyre jobban kezdtek személyeskedni, úgy, hogy nem egyszer volt szükség a *Kiss Pál* elnök erélyes fellépésére.

Olyan kinos, visszataszító látványt nyújtott egy-egy arcából kikelt szónok szonvedélyes hadonázása, hogy ideje volt a vitát bezárni, mert lsten tudja hová fejlődött volna ez a szégyenteljes mosogatás, leekéztetés.

A nagygyűlés aztán úgy határozott, hogy *Tangl Endre* bölcsész-elnököt bizta meg a serleg ügyének a rendezésével.

Ezekután *Kiss Pál* elnök röviden a következőkben jelentette ki a határozatot: „Kolozsvár beküld *Tangl* hoz annyit, amennyit akar, a hátralékot pedig az itt jelenlevő tíz főiskolára rójja ki.“ Egyhangúlag elfogadták

Végül (bár az ábécé sorrendben is Debrecen következik) szíves örömmel hívja meg Magyarországnak ifjúságát Debrecenbe, hogy ott tartsák meg jövőben a serleg-ünnepélyt.

Ezzel kapcsolatosan jelenti *Kiss Pál* elnök, hogy a debreceni ifjúság új zászlóját nagy ünnepség keretében május elején fogja felszentelni s kéri a nagygyűlést, hogy az ünnepség szebbé, nagyobbá tétele végett tegyék akkora a diák-kongresszust.

Egypár szónok abbéli nézetének adott ugyan kifejezést, hogy talán terhére is lennének Debrecennek, azonban erre vonatkozólag megnyugtatta őket *Kiss Pál*, mire általános helyesléssel fogadták el, hogy 1905. május hó 8-án, Debrecenben lesz a diák-kongresszus.

Több csekély jelentőségű indítványok után *Kiss Pál* elnök az ülést bezárta.

A második napi ülésen, ahol délelőtt *Osz Lajos*, délután *Deák János* elnökölt, szinte sietve morzsolták le a tárgyakat.

Különbem sem voltak köztük valami nagy jelentőségűek s ha akadt is egy pár, az is olyan természetű volt, amely felett csakhamar megegyeztek, vagy elhatározták, hogy a diák-kongresszuson fogják tárgyalni.

Legelőször *Kállai Emil* a Kolozsvári Diák Gyorsíró Kör elnöke terjesztett elő indítványt: A gyorsírásnak a középiskolákban kötelező tantárggyá tételéről.

Azután *Maday Gyula* terjesztette elő a *nérmagyarosításról* szóló indítványát, amit lelkes éljenzéssel fogadott el az ifjúság.

Ekkor a főiskolai polgárok szavazati jogának kérdése került napirendre. Pro et contra többen felszólltak s fejtegették annak üdvös voltát, de mindig ott volt a másik szónok is, aki a káros voltát bizonyította be s ebben szerintünk igaza is volt.

Nem tudtak dűlőre jutni ebben a kérdésben s végre is abban állapodtak meg, hogy *Lázár Ferencet* és *Kiss Pált* bizza a javaslat készítésével és döntsön majd a kongresszus.

Ezzel véget ért a délelőtti ülés is.

Délután még egy pár dolgot intéztek el, ilyenek

voltak: a *tanárjelöltek vizsgarendjének szabályozása. A selmeciek sérelme*, de ezeket is mind a diák-kongresszusra halasztották s a kolozsváriak éltetésével a gyűlés véget ért.

Mi, vidéki theologusok, még *Keckeméthy* nagytiszteletű úrhoz mentünk el, ahol *Sinka Gyula* mondott köszönetet a szíves vendéglátásért.

Este azután a búcsú pohárt üritettük ki kolozsvári kollegáinkkal, akik szíves vendégszeretetükért fogadják ez uttal ismételt köszönetünket.

Ca.

Csókók.

*Apa csókja, anya csókja
Gyermekszívenek igen drága,
Testvéri csók, rokon csók
A szeretet szép virága.*

*Baráti csók, hogy ha igaz,
Szívet-lelket megvidámít,
Hej, de az ilyféle csók ám
A legtöbbször megcsal, ámít.*

*Tiszteletből adott csókók
Oly fagyosak, oly hidegek,
Míg a földön égi erény,
Gúnynak tartják a nagy cgek.*

*Szerelmesek csókja pedig
Nem a földnek boldogsága,
Az juttatja el a szívet
A hetedik mennyországba.*

Iff. Barcsa Endre.

Itt a tavasz! . . .

*Itt a tavasz! . . . a jégpáncél
Olvadoz már, enged,
Drága szentem, fagyos-e még
Szíved, szép szerelmed?*

*Itt a tavasz! . . . kis pacsírtá
Hű párjával éled,
Észményképem, leszek-e én
Egyszer boldog véled?*

*Itt a tavasz! . . . a természet
Színes díszpompába,
Csak én legyek talpig gyászban,
Elhagyatott, árva?*

*Itt a tavasz! . . . mindenfelől
Vidám dallam esendül:
Én pedig, hej! vérző szívvel
Hallgatom egyedül.*

Szombathy István.

DIÁKTÖRTÉNETEK.

Szamar-hecc.

Nagy mulatás volt a Feldmesszerben. Folyt a bor, húzta a cigány. Azt beszélik, hogy a kompánia egyik-másik tagja annyira beszámíthatatlan állapotban volt, hogy Feldmesszert összetévesztette a főiskolai pénztárnokkal és neki fizette le a tandíjat, sajnos, a Feldmesszer nyugtáját nem akceptálta a főiskolai pénztár. Reggel felé meglehetősen becsipett állapotban, túlhangos kedvvel igyekezett haza a nemes kompánia. A hazavonulás minden baj nélkül megtörtént, mindössze a rend jámbor óreivel volt némi összekoecanás, no meg amint másnap kiderült, csak minden második ember talált haza, a társaság többi tagja pedig nagy álmélkodások között ébredt fel (kábult fejjel, égő gyomorral) egy-egy baráti kamarában. Bizony, igen kevesen tudtak számot adni róla, hogy milyen körülmények közt ért véget a múlt éjjeli céció. No, de mi nem is a másnapról akarunk beszélni, mindössze csak a hazavonulás egyik ej izódját akarjuk kiserkeszteni.

A kompánia törzse a Szemere-utcán volt már, az igaz, hogy egyik-másik tagnak nem sikerült még a városháza tájáig sem eljutni. A „koszorú“-korcsma előtt, amely tudvalevőleg a Szemere-utcának főnevezetességét és örök büszkeségét képezi, egy szamarat találtak. A szamar kifejezést most nem hasonlatként használjuk, ez egy valóságos nagyfüllű, keresztet hátú állat volt. Szegény, elkószált a gazdája udvaráról, talán a hajnali sétáját végezte, vagy talán inkább szamar eszével rájött, hogy a „koszorú“ előtt mindennap megáll egy pár szekér, étet egy pár vágási ember; tehát (szamar syllogismus) ott marad mindig egy kis izék, szóval egy becsületes szamárnak akad ott egy kis csemege. Ez is mutatja, hogy nem olyan szamar a szamar, mint amilyennek mondják. Elég az hozzá, a szamar ott tartózkodásának az oka mai napig sincsen ugyan teljes bizonyossággal felderítve, de a nemes kompánia rögtön rájött berügött fővel is, hogy ha már van szamar, akkor már nagyon könnyű valami szamárságot csinálni, különösen, ha még az ember ivott is egy-két pohár bort. Tanakodni kezdtek. Fazekas Andris azt ajánlotta, hogy a szamarat kössék hozzá a kollégium kapujához, hátha használna a szamárnak valamit az is, ha a tudomány csarnokának a bejáratánál üthetne (jobban mondva üttetnének vele) tanyát. De ezt leszavazták csaknem egyhangúlag. A hórihorgas Ferkó Janesi azt indítványozta, hogy rendezzenek szamarversenyt. Még pedig, mivel csak egy szamar van (négy lábú), úgy, hogy a versenyezni kívánók sorban egymásután fogják megnyergelni és az lesz a nyertes, aki leghamarabb végignyargal és visszatér a Szemere-utcán. De mivel az indítványozott versenydíjat, tíz üveg bort senkisen volt hajlandó felajánlani, ez a bizonyára genialis terv is fuccsba ment.

Végre a furfangos Oláh Feri állott elő egy indítvánnyal, amit aztán egyhangúlag meg is szavaztak és azonnal hozzákezdtek a végrehajtásához. A terv az volt, hogy a szamarat óvatosan bekalauzolják Nagy Pistához, aki most ágyban párnák közt aludja az igazak álmát, azután magukra hagyják őket és majd lesz reggel nagy öröm, mikor az ébredező Nagy Pista és a szamar egymásra ismernek.

A szamarat azonnal fülön csipték, kettő húzta előlről, kettő pedig hátulról taszította, az ötödik és hatodik

pedig, mikor látták, hogy a szamar nem igen hajt pusztán csak a szép szóra, súlyosabb érvekkel igyekeztek megértetni vele a reá váró szerepet. Néha, az igaz, megtörtént az is, hogy az érvek súlyát az elől és hátul menők is érezték. Minek szaporítsam a szót, a szamarat valóságos processzióval vitték a Nagy Pista szobájába. A szoba ajtaja nyitva volt. (miért csukná be a szegény diák, nincs mit féltenie.) Pista olyan mélyen aludt, hogy mikor a szamaras kompánia lehető csendesen (abszolút csend nem éppen sikerült) megérkezett, nem ébredt fel. Ezek aztán ott hagyták a szamarat és Nagy Pistát, rájuk zárták az ajtót és mint akik jól végezték a dolgukat, elégedetten távoztak.

A szamar egy darabig szamar eszével nem tudott a helyzet magaslatára emelkedni és azt tette, amit bizonyára más becsületes szamar is cselekedett volna; várakozó álláspontra helyezkedett. De egy idő múlva ráunt erre a tétlenségre, hiszen nem a lomnici csúcs ő, hogy örökké egy helyen álljon, felfedező körútra indult a szobában. Csendes óvatossággal, amilyen illő egy nagy kutatóhoz (elvégre ez a szoba ő előtte olyan ismeretlen volt, mint André előtt az éjszaki sark), haladt előre. És mivel a sarok felől gyanús zaj ütötte meg természetes füleit, egyenesen erre vette útját. A gyanús zaj pedig a Nagy Pista horkolása volt.

Szegény Pista! még csak nem is álmódott róla, hogy ő most egy szamar felfedezésének képezi a célját. Ő a hetedik égben járt. Amint később spicces állapotban elbeszélte, éppen ideáljáról álmódott. Azt álmódta, hogy gyönyörű holdvilágos estén az ő kedves Iluskájával járkál. A mama bizonyára messze elmaradt, elég az hozzá, hogy nem volt sehohol és neki ékesszólásával sikerült Iluskát meggyőzni, hogy holdvilágos este, mikor a mama egyáltalában nem mutatkozik, csak karonfogva lehet sétálni; rettenetes boldog volt. És hogy boldogságából semmi sem hiányozzék, éppen átkarolta Iluskáját, és az első csókot akarta mézédés ajkairól elrabolni, mikor zsupsz . . . lezuhan a hetedik égből. Az Iluskának szánt csók helyett öt csókolt, jobban mondva nyalta végig egy érdes hústömeg, ami bizony — amint később kiderült — a felfedező körúton levő szamar nyelve volt.

Hogy mit érezhet az a szerencsés halandó, aki olyan irigylésreméltó helyzetbe kerül, hogy épen az első édes csók gyönyöreit akarja élvezni, azt bajos és nem bájos olvasóink közül bizonyára többen tudhatják. De hogy mit érezhet az a szerencsétlen embertársunk, akit az első édes csók helyett egy szamar nyal végig az ő reszelő tapintatú, hideg nyelvvel, annak esetelésére az én tollam gyarló, elképzelését a tisztelt olvasóra bízom. Azt hiszem, hogy Nagy Pista is szívesen átengedte volna ezt a pokoli élvezetet a nyájas és nem nyájas olvasónak, de bizony ezt neki el kellett szenvednie. Hát még, hogy akkor mit érezhetett, mikor álmai egéből lepottyanva, a setét szobában rémülten arra felé nyúl, ahonnan a rettenetes csókot jönni gondolta és megfogja egy nagyfüllűnek a testét; ezt már elképzelni is bajos. Elég legyen annyit mondanom, hogy ijedtségében és kétségbeesésében olyan vérfagyasztó kiáltást hallatott, amilyenel csak a rézbőrű indiánok szokták ellenségeiket megrohanni. Erre aztán viszonzásul-e, vagy ijedtében (örök titok marad), a szamar is rémületes ordításban tört ki és a pokoli zajra mindenki, aki csak a lábát bírta mozgatni, rémülten rohant a Nagy Pista szobájába. De szegény Pistán már ez nem segíthetett, akkorra már ájultan feküdt ágyában, alig tudták felocsolni.

Sutka István.

Egy thea-estély.

Egyszer a kamarásomat betegség lepte meg. Pazarlásnak, könnyelműségnek, vagy nem tudom én minek nevezik az olyan betegséget. Tessenek elképzelni, amikor a kamara összes vagyona a bókokért kapott, a láda fenekén féltve, elrejtve őrzött fillérekkel együtt 43 krajcár, egy régi lyukas 25 krajcáros és egy filléres volt, mindenáron theázni akart, mondván, hogy ő másként ki nem állja. Inni, szórakozni akar, fél, hogy ha nem theázik, a vendéglőbe megy. (No ettől meg — ismerve a pénzügyi viszonyait — én nem féltem.) De beleegyeztem én is, hogy theázzunk s a számvetést megcsinálva, elküldtük a mendikánt bevásárolni. Persze mindenféleből, theából, rumból, cukorból a legfinomabbat hozta, bár a theára máig is gyanakszom, mert 5 kr.-ért egy egész marokkal adtak belőle. (Lehet, hogy valami szomorú fűzfa siratta meg a mi nagyzási hóbortunkat.) Hát theáztunk. Sietek megjegyezni, hogy az ilyen diák-theázásoknál nem a thea megivása, de az elkészítése s kóstoltatás a fő, az elfogyasztás csak másodrendű dolog. Az elkészítéséhez pedig az igen sok kellék között legfontosabb a cukor-égetés (Hogy mitől jó, máig sem sikerült kipróbálnom.) Denique, égettünk mi is, hódoltunk a divatnak. A kamarásom hamarabb hozzá fogott; míg én ezt-azt pepecseltem, már be is végezte a műtétet.

Én is nemsokára gyönyörködtem a lobogó kékes lángban, de azt is láttam, hogy a kamarás meg bennem gyönyörködik, hol rám, hol a kanalamra néz. No, gondoltam, ha a thea mellé ez neki élvezet, hát hadd nézzen. Addig-addig néztem én is, hogy miként nyaldossák a lángok a kanalat (ez volt az egyetlen szerzett és ingó vagyónunk, bár arról hallgat a krónika, hogy miként szereztük) míg egyszer csak zsupsz . . . . s a kanalam elolvadva hullott theamba. Elképedve nézek a kammerre s élve a gyanúperrel, amint a nevetéstől magához tért, kérdém:

— Hát te meg mit néztél annyira rám?

— Vártam — felelé a nevetéstől fuldokolva, hogy mikor olvad már el — a te kanalad, mert az enyém már rég a pohár fenekén van . . . megolvadva.

No azért nem vezett kárba a drága jó thea.

Simonides.

ALAKOK.

A tudós diák.

Csendesen kérődzik, nagyon jámbor fajta. — Az arca állandóan olyan komoly, mint a „Budapesti Szemlé”-nek valamelyik cikke. — Mosolyogni, amint kiküldött tudósítónk jelenti, csak vásár- és ünnepnapokon szokott, de ilyenkor is csak a legszűkebb baráti körben. — A kezében ott van állandóan az elmaradhatatlan könyv. Neki ugyanis az az elve, hogy az utcán csak komoly ábrázattal és könyvvel lehet megjelenni. A könyvtáraknak állandó rémét képezi és ő az alak, akire a könyvtárnokok csak szent borzalommal és dühtől szikrázó szemekkel szoktak gondolni. A rossz nyelvek azonban azt beszélnek róla (de ezért nem vállalom a felelősséget) hogy a könyvekből csak a címlapot és az előszót, meg esetleg az első fejezetet szokta elolvasni. Szeret minden kérdéshez hozzászólni. Mikor beszél, legfőbb törekvését az képezi, hogy arcáról bizonyos méltóság sugározzék le és hogy beszédében minél több legyen az idegen szó és a hosszú mondat. Ezért aztán beszédét csak a kiválasztottak tudják megérteni. Ez a tulajdonsága a fiatalabbak és a tudomány csarnokában nem eléggé jártas egyének előtt bizonyos nymbust kölcsönöz neki és ezek, mivel

nem tudják megérteni, néha hajlandók neki elhinni, hogy tudós. Viszont mások, akiknek néha sikerül mondataiból némi értelmet is kihalászni, épen nincsenek az előbbiekkal egy véleményen. Inni is szokott, az a kár, hogy sokat. Ezeknek elolvasása azonban nem kívánatos, mert vannak emberek, akik egész komolyan állítják, hogy ha akadna szerencsétlen halandó, aki két hétig az ő szellemi termékeivel táplálkoznék, akkor az ifjúsága virágkorában az örültekházának lenne állandó lakója.

A mellőzött zseni.

Nagyon szereti a verseket, nótákat. — És ilyeneket inni nemesak hogy próbálgat, hanem mindenütt és mindenkor ír is. — A költészet iránt való rajongása nagyon korán mutatkozott nála. Már zsenge gyermek korában, ha a szerető édes apa, vagy a komor tanító úr megnadrágolta, fájdalomának mindannyiszor ékes rigmusokban adott kifejezést. Hatod gimnazista korában pedig állítólag hőskölteményt írt tizenkét énekben, dalt és balladaféléket pedig már ekkor százzszámra költött. Különböztet megpróbálkozott a verses és nem verses regény-nyel is, sőt a dráma terén is vannak szerinte nagyon sikerült, mások szerint azonban rettenetes sikertelen kísérletei. Szellemi termékeit ő különben mindet, kivétel nélkül remek műveknek, vagy legalább is kifogástalan alkotásoknak tartja. Sajnos azonban, a kritikus urak, bizonyára elfogultságból, vagy képzettségük hiányos volta miatt, mindet, kivétel nélkül fatális roszaknak találják. Részt vesz minden verspályázaton, kívánatra szállít odát épen úgy, mint elbeszélő költeményt. Az önképző körök titkára neki külön lapot tart fel a titkári könyvben. De úgy látszik, Patak még kicsi az ő szellemének a megértéséhez, legalább erre mutat az a szomorú tény, hogy sem a pályázatokon, sem az önképzőkörökben egyáltalában nem tud sikert érni el. De neki erős a hite, mint a styriai acél, hogy el fog jönni az idő, mikor csak bizonyos szent áhitattal és levett kalappal fogják a nevét kiejteni és az iskolakertben érebe öntött alakját fogják a serdülő diák-csapatok, meg a csendes vidéki atyafiak bámulni. Üres óráiban, merengései közben már ki is nézte a helyet, ahol az érekeolosszus állani fog és a hová csak leoldott saruval és dagadó büszkeséggel fog az utókor járulni.

Kalifa.

KERTÉSZ ANTAL.

Meg kell halnod! Ez volt megírva Kertész Antal számára a sors könyvében. Hasztalan volt az orvosi tudomány minden mentő kísérlete, az élethez való göröcsös ragaszkodás, a táplált remény, a már-már viruló rózsának le kellett hűlnia, az alig 17 éves Kertész Antal jeles VI. o. tanulónak el kellett költöznie — örökre. De mégse! Hiszen épen most, mikor a hűsvét hirdeti, hogy a halál nem örök enyészet, hogy a koporsó nem végső hajlékunk, most mondjuk azt, hogy — örökre? Igaz ugyan, hogy nagy lelki fájdalom a gyermeküket féltékeny gonddal őrzött szülőkre s testvérekre nézve a drága halott elvesztése; igaz, hogy nehéz a búcsú egy mindenki által szeretett, valóban önzetlen baráttól, mégis azok az omló könyvek megtört, bánatos arcok és azok a fájó jajjok és sóhajok mintha nem fájnának mos annyira, hisz a hűsvét, az Úr feltámadása hirdeti, hogy nem halt ő meg örökre, csak elment sok szenvedés után megpihenni oda, ahová mi is elmegyünk, ahol oly édes a nyugalom, ahol nem fáj semmi, nem bánat senki . . .

Legyen a korán elhunyt ifjúnak nyugalma csendes, hosszú álma édes és zavartalan! . . . Z.

Az apostol intése.*

Eféz. V. 6., Senki ti'eket meg ne csaljon hiábavaló besz'edekkel.

Ker. A! Az emberiség a művelődés, haladás terén óriási utat futott meg csak a keresztyénség kezdete óta is. Az emberiség célja nem lehetett régen sem s nem lehet más ma sem, mint a tökélyesbülés felé való közeledés, ez az Isten képére teremtett embernek egészen természetes és könnyen érthető vágya.

Az egyes ember, a család, a társaság jóléte, bekéjének alapja csak a műveltség, az erkölcsi felvilágosultság lehet. Azonban a tudás, az erkölcsiesség nyomában mindig ott járt egyszersmind a tudatlanság, az erkölestelenség is. Ha véges, gyarló emberi voltunkat vesszük tekintetbe, úgy megmagyarázhatjuk magunknak e jelenségeket, anélkül, hogy nagyobb csodálkozásra, meglepetésre volna okunk. De amiképen csodálkozásunkat fejezzük ki az egyes természeti tüneményeknek általunk ki nem magyarázható oka, létrejötte, eredménye és következménye felett: éppen úgy bámulatunkat kell kifejeznünk akkor, amidőn azt látjuk, hogy az emberiség lelki-erkölcsi életét fogvatartó s egyszersmind irányító dolgokban, a vallásban hitetlenség, képmutatás és tévelygés mutatkozik. — Ime az apostol is inti az Efézeus városbelieket, hogy senki meg ne csalja őket hiábavaló beszédekkel. E szavakban az apostolnak a J. K. tól nyert, szeretve őrzött kincs megtartásán való aggodó félelme van kifejezve. Ha az apostolnak e majdnem 2000 év előtti szótátát figyelmeinkre méltatjuk, úgy találjuk, hogy különösen napjainkban van szükség e nagyjelentőségű szavaknak a megértésére és az ahhoz való alkalmazkodásra, mert beteljesült idézítőnknek eme mondása: „*Sok hamis próféták támadnak, kik sokakat elhítenek.*“

És valóban, K. A.! úgy látszik, hogy csakugyan beteljesült az Irásnak szava; de nekem erős a hitem és meggyőződés, hogy ezeknek a hamis prófétáknak munkálkodása csak olyan lesz, mint a fővenyen épült épült ház, mely a szélnek fuvallatára hirtelen összeomlik. E hamis próféták szólnak hiábavaló, azaz olyan beszédekot, melyek teljesen hatástalanok és gyümölcstelenek maradnak a J. K. minden igaz követőjére nézve.

Azonban nekünk, mint a Krisztus igaz követőinek, vigyáznunk kell és ébereknek kell lennünk, mert e próféták hiábavaló beszédének tárgya Kr. ugyan, de nem az a Kr., akiben mi hiszünk és akinek igaz követői mi vagyunk, hanem egészen más — teljesen idegen Kr. az! Óvakodnunk kell hát hiábavaló beszédöktől, mert ha könnyelműen ejtjük magunkat foglyúl, úgy megtagadjuk

I. emberi mivoltunkat, méltóságunkat,

II. nem lesziünk többé Kr.-nak igaz követői.

Mielőtt ezen állításomnak igazságáról meggyőzőnélek titeket, kérlek, ajándékozatok meg szíves figyelmetekkel és türelmetekkel.

I.

Közöttünk emberek között ma már nagyon sok tekintetben nincs meg az egyenlőség. Azonban volt idő, amikor az emberek között teljes egyenlőség uralkodott. Abban a korszakban volt ez, amelyben az ember úgy-

szólván csak kinézésére, külsejére nézve különbözött az állattól, de minden más tekintetben azzal megegyezett. Évszázadoknak, sőt évezredeknek kellett eltelni, míg az emberiség oda jutott, ahol ma van, t. i. méltóságának, a többi teremtmények felett való felsőbbségének a tudatára.

Vessünk azért egy rövid pillantást arra nézve, hogy miben áll hát tulajdonképen az embernek mivolta, méltósága. Nemcsak a történelemnek tanulása, de közönséges mindennapi életünk is azt mutatja, hogy bizonyos törvényszerűség, fokozatos rend uralkodik úgy a családi, mint társadalmi vagy az állami életben. S mindezt vajjon eszközölhette volna-e más, mint az embernek lassan kifejlődő észbeli tehetsége, öntudatos lelki munkássága? Az embernek lelki tevékenysége találta meg tehát azt az utat, amelyen haladnia kell, hogy minél távolabb haladva, annál nagyobb legyen a különbség az ember és a többi állatok között.

Ha az emberiség s a rajta kívül eső teremtmények között különbséggel találkoznunk, különbséggel találkoznunk magok az emberek között is. E különbségtétel azonban nem áll másban, mint az egyes emberek munkássági körének, élethivatásának különféleségében. A testi és szellemi munka az, melyben kinek-kinek mintegy ki van jelölve a hely, melyet el kell foglalnia és annak becsülettel megfelelnie, mert ezt kívánja az egyetemes rend és az emberiségnek közjára, boldogulása.

Már most ezek után azt kérdelem tőletek, hogy így találjuk-e ezt életünk folyásában? Sajnos, k. t., hogy nem. Fájdalommal kell tapasztalunk, hogy egyes emberek minden képzettség, hivatottság és arravalóság nélkül, elhagyva a számokra kijelölt helyet: a vándor apostol, a hamis próféta szerepét viszik. Tévelygésökből származó vakbuzgóságuk, beteges őrzöngésük és rajongásuk az, mit ők a szt. Lélek munkájának vének és missiót teljesítenek. Ha találkoztok véle, avagy beszédbe is bocsátkoztok, azonnal meggyőződhetek lelköknek beteges állapotáról.

Ezek azok az emberek, akik súlyos bűneik terhé-
től szabadulni akarván, úgy vélik, hogy elhagyva egyházukat, a folytonos imádkozás és a szent könyv szavainak állandó pergetése kibékíti őket istenökllel. Vezetők akarván lenni, hiábavaló beszédekot szólnak, hogy sokakat eltantorítsanak. És vajjon nem gondoljátok-e, hogy egyenesen lelkiismeretlenség és bűnös merénylet minden szavok, amidőn egy olyan egyháznak tagját akarják hálóba keríteni, amelynek feje az igazi Kr. és melynek hitelvei évszázadokon keresztül fejlődtek, tisztultak, tökélyesbültek és jutottak oly eszményi magaslatra, hogy ma már tudományos szempontból is a legtökéletesebben megegyeznek a józan ésszel és lelkiismerettel.

És mégis a tapasztalat azt mutatja, k. t.! hogy akadnak szerencsétlenek, akik tudatlanul e tévelygők, bűnös hálójába kerülnek. E szerencsétlenek azok, kik emberi méltóságukat tagadják meg, mert önmagokhoz hasonló tudatlan emberek befolyásának engedvén: nem hajlandók elismerni a vallási dolgokban egyedül hivatott és kiképzett egyének tanításait és útmutatásait. Már pedig az embernek, mint okos lénynek, természete és jellemző tulajdona, hogy úgy a jót, mint a rosszat csak megvizsgálva, körültekintéssel fogadja el vagy veti meg aszerint, amint az céljainak legjobban megfelel vagy pedig azokkal ellenkezik. Hol van itt a természet és az emberiség erkölcsi életében uralkodó rend, amely szerint a fensőbbek s okosabbak, illetve tanúltabbak tanácsát kell követnünk, mert csak így lehet cselekedetünk, életünk folyása helyes és megnyugtató?

Az embert az oktalan állattól éppen az különböz-

* Szívesen adtunk helyet e cikknek, mert szerzője figyelemreméltó buzgósággal száll szembe benne egy szomorú s mindinkább elharagúzó jelenséggel.

teti meg, hogy az emberi társaságban rend uralkodik, amelynek helyességét kénytelenek vagyunk elismerni, mert ellenkező esetben az oktalan állathoz alácsönnyítjük magunkat: eltapodva és megtagadva emberi mivoltunkat, méltóságunkat.

Tehát e hamis próféták hiábavaló beszédeitől tartózkodjatok, mert ők kiszakították magokat az emberi társaság erkölcsi rendjéből s a tudatlanoknak, eltévelyedetteknek, emberi méltóságukat lábbal tapodóknak lettek szípolozói és kizsákmányolói.

Ha a hamis próféták hiábavaló beszédei eltántorítanak valakit, nemesak emberi méltóságát tagadja meg, de természetesen nem lehet többé Kr. sem igaz követője.

II.

Valamilyen ember akkor a legszerencsétlenebb és a legszálnalomraméltóbb, mikor lelki nyugalmának megszerzése, vallásos buzgóságának kifejezése helyett egy oly felekezetnek undorító posványába süllyed, amely ellen tiltakozik minden egészséges gondolkozású egyénnek erkölcsi érzéke, lelkiismerete. A krisztusi eszmék, krisztusi elvek utólérhetetlen távolságban maradnak az ilyen mögött s azok olyanokká lesznek előtte, a kialakuló felben levő mécsnek fel-fellobbanása, nem rendelkezvén elégséges erővel annak táplálására és hatóvá tételére. Az ilyen ember az, aki nem lehet igaz követője a Jézus Krisztusnak, mert nem lévén helyes fogalma az ember és az istenség közötti viszonyról, nem gondolkozhatik tisztán a közbenjáróról, a Jézus Krisztusról és az ő tanairól.

Egy a történelem által feljegyzett és megőrzött példáját hozom fel előttetek annak, hogy voltak emberek, kik magokat Jézus követőjének tartva, oly dolgokat vittek végbe, melyeket csak örvöngő, meghibbant elméjű emberek tehetnek. Az az egyén, akiről szólok, baptista volt és Schluckernek hívták.

Egy alkalommal Szt. Goll városában sok emberről álló tömeget gyűjtött össze s eléjük állván: ezt mondta: Engem az istenek lelke szállott meg. Testvérét letérdeltette s egy élesre fent karddal ment felé. Szülei és mások ellent akartak állani, de ő azt mondta, hogy nem cselekszik egyebet, csak azt, amit a mennyei atya parancsol és a másik pillanatban leütötte testvérének fejét, amiért aztán ő is megöletett s még halála óráján is azt állította, hogy csak az Isten parancsolatját vitte végbe. És ime, ez az egyén Krisztus követőjének tartotta magát, hogy valóban az volt-e, könnyen megítélhetitek.

Ilyenek a hamis próféták s ilyenektől félti az apostol az Efézusbelieket az alapigében, midőn így szól: „*Senki titeket meg ne csaljon hiábavaló beszédekkel.*”

Ma, amikor a tudomány magas fokra lépett és amikor Idvezítőnknek tanai csakis az igazi, hamisítatlan tudás világánál állanak előttünk tisztán: kiméltlenül verjük vissza és alázzuk porig a hamis próféták hiábavaló beszédét.

Ha én egy teljesen bűnbe merőlt és vétkekkel terhelt egyén vagyok, nem talállok-e én menedéket egyházam falain belől? avagy van-e szüksége annak, hogy kilépjek egyházból? Itt az egyénnek lelkiismerete és józangondolkozása az irányadó! Tudnia kell tehát azt, hogy bűneinek sokaságát és undokságát nemesak azért kell levetkeznie, mert azt a jövőben isten megbünteti, hanem azért, mert Isten tökéletes és csupa jószág, az ő egyszülött fia, a J. K. pedig teljes ártatlanság, bűn nélkül való volt s illő, hogy mi is, mint Istennek gyermekei és a Krisztusnak követői, lehetőleg tiszták, bűn nélküliek legyünk. Prot., közelebről ref. anyaszentegyházunk hitelvei, melyekben az egyes dolgokról való nézetek nincsenek ellenmodásban, önként kínálkoznak a hívőknek, hogy az igaz útra vezéreljék őket.

Minő tévedés és balgatagság azt hinni, hogy az az Isten, kit eddig tiszteltünk és imádtunk, változó természetű és csak eddigi hitünk megtagadása árán részesít bennünket jóra vezérlő kegyelmében. Az, aki így gondolkozik, semmi körülmények között sem lehet Kr.-nak igaz követője.

A Krisztus evangélioma és az apostolok tanítása sokkal fenségesebb, magasztosabb és mélyebb értelmű, hogysem abba az eke szarvától megvált és eszmadiaszékelt elhagyott egyének belekontárkodhatnának.

Az emberiséget a pokol kinjaival rettenteni, vajjon nem neveltséges dolog-e ez? Nem arra kell-e inkább törekednünk egészen önzetlenül, hogy már itt e földön következzenek be reánk nézve az a boldogság, mely lelkiünket kielégíti és szívünket örömmel tölti be és amely felől a túlvilági életben is reménységünk van. Akit tehát csak a pokol kinjától való félelem tart vissza a bűn elkövetésétől, az tévelygő és nem igaz követője a Jézus Krisztusnak.

Ime, K. A ! itt van a legnagyobb tévedésök, miután általában a jónak cselekvése nem Krisztus szellemében ápolatik, de a régi pogány és hagyományos zsidó felfogásnak megfelelőleg, t. i. a bűnhődés és büntetés-től való félelemben Van még egy fontos mozzanat, mit figyelmen kívül hagynunk nem lehet, ez ugyanis nem más, mint szertartási cselekményeinknek, a szentségeknek közönségessé tétele, lealacsonyítása.

Ott és abban a gyülekezeteiben, társaságban, ahol az igazi Krisztus prédikáltatik, sohasem fogjuk tapasztalni, hogy a szentséges végvacsorának jegyeit avatatlan egyének fertőztessék meg szentségtelen kezökkel. Évszázadok tanulságai által megpecsételt intézkedések és szokások tesznek bizonyosságot arról, hogy mindenütt és mindenkor csak Istennek hivatalos szolgálói lehetnek a gyülekezet vezérei, lelki táplálói. S így méltán szólhatok hozzátok, mint igaz keresztyénekhez az apostollal együtt, hogyha „*szinte mi is, vagy a mennyei Angyal hirdetne nektek valamit azonkívül melyet nektek hirdettünk, legyen átok!*”

Vigyázzatok tehát, hogy a sokszor csak színlelt kegyesség és a beteges vallási rajongás ne legyen háttal rátok, mert különben megtagadjátok emberi méltóságtokat és nem lesztek többé igaz követői a Jézus Krisztusnak.

Adja a kegyelem istene, hogy a józan értelem világánál növekedjete és erősödjete hitetekben, amely e földön legdrágább kincsetek, Istennek dicsőségére és minden hívőknek idvességére Ámen.

Porzsolt Ernő.

Az érdek mindenféle nyelvet beszél, mindenféle alárcot hord, sőt magát az érdeknélküliségét is.

*
A boldogság izlésünkben és nem a dolgokban rejlik; az boldogít, amit szeretünk és nem az, amit mások szeretnek.

*
Annyira tudunk megbocsátani, amennyire szeretünk.

*
Az irigységet elnyomja az igaz barátság, a kacérságot az igaz szerelem.

La Rochefoucauld.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi-Önk. Kör műfordítási pályázatán két társulati tag mérkőzött: az egyik fáradságos munkájának termését hozta szerényen a társulat elé, a másik eltulajdonított ékszerekkel akarta elvakítani bírálóinak szemét, hogy ellopja a komoly igyekvésnek s a becsületes munkának szánt erkölcsi és anyagi elismerést. „Évett a tiltott fának gyümölcséből”: B. Szabó Aeneis fordításához nyúlt; nem azért, hogy a nehezebb kitételek átültetéséhez utbagazítást nyerjen, hanem, hogy idézzen idéző-jel és jegyzet nélkül, sorokat vegyen át olykor szórul-szóra, máskor egy-két szóban jelentéktelen változtatást eszközölve. Lehet, hogy fordításának többi részét nem illetheti e kárhozzátás, de a bíráló bizottság e leleplezés után nem látott semmi biztosítékot a fordító tisztakezűségére nézve, munkájától még e törekvés elismerését is megvonta s eljárása felett megbotránkozását fejezte ki — Különbösen a fordítás alaki fogyatkozásait nem is említve a munka tanulmányi része is célt tévesztett: olyan ismertetésekkel van megterhelve, melyek nem esnek a tétel keretei közé így a tétel szempontjából nemcsak hogy nem jöhetnek számításba, hanem még esőkentik a mű értékét, amennyiben a tétel tulajdonképeni kidolgozását háttérbe szorítják.

Versenyháza már teljesen átérti feladatát: híven és szabatosan fordít, gondosan és gördülékenyen versel. Felülmúlja amaz tanulmányában is, bár ebben szerkesztése kissé rendszertelen, a szempontok megválasztásában nem eléggé élelmes s irányja kissé lanyha és szétfolyó. — A bírálók véleménye alapján a Társulat — különösen a műfordítás szép sikerü végzésére való tekintettel — a díjat szerzőjének: Topa Józsefnek szívesen kiadja.

A legközelebbi ülések folyamán Igaz József VII. o. tanulónak érzelmes hangú versikéje és Mertenz Alfréd VIII. o. tanulónak hazafias hévtől áthatott szavaiat nyert dicséretet.

A legjobb próza s legjobb vers kiválasztására megválasztott bizottság most jár el megbízatásában.

HIREK.

Kertész Antal temetése. Március 26-án kísérték ki utolsó útjára Kertész Antalt tanuló-társai. A gyászír vételére az énekhar is készülni kezdett, de egy közbejött sajnálatos körülmény következtében nem mehetett el a temetésre.

Debrecen és Pápa tiltakozása. A május 5. és 6-án tartandó theologus-konferenciáról való elmaradását (nem tudni biztosan honnan fú a szél) először Debrecen jelentette be az előkészítő bizottságnak, *nagy, krisztusi szere teltől áthatott iratot* intézve hozzánk, amelyben elítélik a sárospataki theologiai ifjúság magaviseletét és kijelentik, hogy nem vesznek részt a konferencián, mert nem az ő szájuk ize szerint eselekedtünk. A második iskola Pápa. Ok eddig más véleményen voltak, de úgy látszik, meghatotta őket a debreceni körlevél s ok is bejelentették, hogy nem jönnek, bár akadt köztük egy ifjú ember, aki azt ajánlotta, hogy jöjjenek és leckéztessenek meg bennünket. Sajnáljuk, nem ezt az indítványt fogadták el. Ezzel csaknem egyidejűleg küldtek levelet a pesti kollégáink, amelyben hivatalosan jelentik, hogy *kiküldötteik: Szabó Károly szénior, Takaró Géza, Varga Sándor, Baja Mihály, Losonei Lajos, Göde Lajos és Szabó*

Zsigmond. Kidolgozandó tételük: „Cura pastoralis a művelt társadalomban.” Előadója: Takaró Géza IV. é. lh.

— **A pozsonyi ág. ev. kollégák** egy lelkes hangú és felvilágosodott szellemről tanúskodó levelet küldtek hozzánk, melyben elítélik Debrecen erőszakoskodó magaviseletét, azt a mindenáron pressiót gyakorolni akaró esúnya áskálódást. Egyszersmind újra bejelentették jövetelüket, mert őket nem tántoritotta meg a „kálvinista Róma” theol. ifjúságának körlevele. A hozzánk küldött levelüket különben mint *körlevelet* ok is megküldték minden theologiai akadémiának.

A március 15-én tartott ifjúsági táncmulatság összes bevétele 429 korona s az összes kiadás 425 korona 31 fillér; tiszta jövedelem 3 kor. 69 fillér.

Vakáció. Főiskolánkban a húsvéti szünető április 15-én kezdődik és tart bezárólag május 1-ig. Az ünnepválasztás 14-én d. u. 4 órakor kezdők. Az „első diák” Kun József.

Zászlóavatási ünnepély. A debreceni főiskolai ifjúság új zászlóját május 7. v 8. napján szenteli fel s ezzel együtt fogják megtartani, mint ahogy a kolozsvári diáknagy-gyűlésen elhatározták, a diákkongresszust is.

Amerikai testvéreink meglátogatása. Amerikában vándorolt testvéreinket akarja meglátogatni a magyar ifjúság, hogy elvigyék nekik a legfenségesebb parancsot a „Hazádnak rendületle ült! . . . Az ifjúság vezetőinek szívében fogamzott meg ez a szép hazafias kegyeletes eszme, de egyuttal a clevelandi Kossuth szoborra is érekoszorút akar helyezni: a magyar ifjúság érekoszorúját. Mi örömmel adunk helyet az alább következő felhívásnak, ezúttal is kérve ifjúságunkat, hogy járúljon hozzá fillérjeivel e kegyeletes cél megvalósulásához. A felhívás a következő: „Hazafiak! Magyar Ifjak! A magyar ifjúság lelkében megérlelődött az a szándék, hogy Amerikába szakadt véreink százezreit küldöttségileg meglátogassa. A nélkülözés, a szenvedés viszi, úzi a magyart, hogy elhagyja, azt a földet, melyről írva vagyon: „Sem halál, sem élet, sem szenvedések, sem jövedők el ne szakítsanak tőle minket.” De nekik menniök kellett, mert „A magyar föld völgyön-hegyen — már csak koldusbotot terem! El kellett vándorolniok, ha meg akartak élni. Így hagyták el hazájukat, melynek minden porszeme szent, vérrel áztatott minden zug, némán szóló kápolna, minden fája régmúlt időkről susog. De szívükben vitték a honszeretetnek ki nem oltható zsarátnokát. Tekintetüket erre fordítják, naponkénti imájukban ennek boldogságáért fohászkodnak. Ok nem felejtették el a Hazát, — csak itthon felejtették el őket. Az ifjúság megérezte, hogy róluk sem szabad mefeledkezni. Hiszen a gyermek hamarabb és jobban megérti az anya könnyeit! Így a magyar ifjúság is érzi, tudja, hogy végsőre jut Hazánk, ha fiai elhagyják s mefeledkeznek a hűségről, mely legelső erénye egy nemzet fiainak. Elhatároztuk, hogy elmegyünk, elvisszük amerikai magyar testvéreinkhez a Haza esdeklő szövegét, felújítjuk lelkükben a legfenségesebb parancsot: „Hazádnak rendületlenül! . . .” De nem kell féltünk őket. Van nekik oltárunk, ahová elzarándokolnak, ahol kiönthetik fájó szívük könnyeit, ahol leróhatják kegyeletük legméltóbb áldozatait, amely szobor némán is azt harsogja szüntelenül messze idegenbe szakadt véreink: El ne felejtsetek elhagyott Hazátokat! — Ehez a szoborhoz elzarándokolunk mi is leróni áldozatunk adóját. Úgy érezzük, mintha üzenet szállt volna föl hozzánk abból a földalatti szent üregből. Ezt az üzenetet visszük! Kegyeletünk örök emlékezetéül érekoszorút óhajtunk helyezni a clevelandi Kossuth-szoborra. Legyen ez a koszorú az egész magyar ifjúságé, az Ó szellemének, eszméinek méltó örököséi. Adjátok filléreiteket! Hozzátok

meg ezt a csekély áldozatot! Szerettek, hűségesek vagytok? Akkor meghalljátok a hívó szót, mert „haj azoknak, akiknek a szeretet oltárára még sohasem nyílt alkalmuk áldozatot hozni.” Budapesten, 1905. évi március havának 15-én. Dr. Kováts János István, az ifjúság amerikai útját előkészítő bizottság elnöke. Dr. Benedek Miklós, a Kolozsvári Keresk.-akad. Kör elnöke. Deák János eperjesi theol. akad. testületi elnök. Gally József, a Máramarosszigeti Jogászegyesület elnöke. Hódy Béla, a Debreceni Jogászegyesület elnöke. Juhász Albert, a Kolozsvári ev. ref. theologia ifj. elnöke. Kiss Endre, a Kecskeméti Joghallgatók Egyesület nek elnöke. Kiss Pál, a Debreceni Főisk. Irodalmi Társaság elnöke. Kováts Jenő, a Kolozsvári Egyetemi Diákasztal-Szövetség elnöke. Lakatos Mihály, a Budapesti Menza-Akademia Egyesület elnöke. Latinovits László, a Gyógyszerészhallg. Segítő-Egyesület elnöke. Lázár Ferenc, a Joghallgatók Tudományos Egyesületének elnöke. Madai Gyula, az Irodalmi és Rhetorikai Szakosztály elnöke. Madai Pál, a Budapesti Egyetemi Gyorsító Egyesület elnöke. Mauks Sándor, eperjesi jogászelnök. Nagy Ferenc, a Bethlen Gábor Kör elnöke. Nagy Pál, a Budapesti Keresk.-akad. Kör elnöke. Ósz Lajos, a Műegyetemi Kör elnöke. ifj. Polák Gyula, a Kassai Jogász Egyesület elnöke. Puksa Endre, a Bányászati és Erdészeti Főiskolai Kör elnöke. Ruszkai István, a Sárospataki Főiskolai Jogászegyesület elnöke. Sinka Gyula, a Sárospataki ev. ref. főiskola szeniora. Szabó Károly, a Budapesti ev. ref. theologia szeniora. Sékely Lajos, a Főiskolai Székely Kör elnöke. Szűts Gábor, a Pozsonyi ág. h. ev. theol. ifj. elnöke. Tang Endre, a Bölcsészethallgatók Segítő Egyesületének elnöke. Tarján Lajos, az Állatorvostanhallgatók Körének elnöke. Zsitvay Tibor, az Általános Egyetemi segítő Egyesület elnöke. Polgár A. János, az előkészítő bizottság titkára. Adományokat a szeniori hivatal fogad el.

Előfizetéseiket újabban a következők küldötték be:
Homoky György (Tálya) 2 kor., Tariska Sándor (Munkács) 4 kor., Kovácsy Ferenc (Tálya) 4 kor., Sarkady Nagy Sándorné (Sárospatak) 2 kor., H. Bathó János (Sárospatak) 4 kor. Köszönettel nyugtázzuk.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk barátainak és olvasóinak boldog ünneplést kívánunk. H. J. Kolozsvár. Engedj meg, hogy mindaddig nem irtam, de annyi dolgom volt mostanában, hogy nem tudtam időt szakítani. Boldog ünne, eket!

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES, IFJ. BÁLINT DEZSŐ.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógára

KASSÁN. ALAPÍTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégebb s közismert gyárában ruhák egészben tisztítatnak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb fehérneműk a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

Sárospataki Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet.

Borértékesítő osztály Sárospatak.

Vasúti állomás Sárospatak.

A hegyaljai szőlőtermelőktől részben megvett részben pedig mintapincénkben elhelyezett s alább felsorolt borainkat teljes felelősség mellett eladásra ajánljuk:

1868. évi 4 puttonos aszú	1	l	l	é	9—	korona.
1883. " 5 "	"	"	"	"	10—	"
1886. " 4 "	"	"	"	"	8—	"
1890. " 3 " musk.	"	"	"	"	4—	"
1901. " 5 "	"	"	"	"	7—	"
1901. " 4 "	"	"	"	"	4—	"
1901. " 1 "	"	"	"	"	2—	"
1883. " számorodni	"	"	"	"	5—	"
1888. " " " "	"	"	"	"	4 50	"
1890. " " " "	"	"	"	"	3—	"
1901. " " " "	"	"	"	"	2—	"
1901. " " " "	"	"	"	"	4—	"
1901. " " " "	"	"	"	"	1 80	"
1902. " " " "	"	"	"	"	1 60	"
1902. " pecc.-bor (turmint)	"	"	"	"	1 20	"
1902. " aszt.	"	"	"	"	1—	"
1902. " " " "	"	"	"	"	—80	"
1902. " " " "	"	"	"	"	—70	"
1903. " " " "	"	"	"	"	—90	"

Az itt felsorolt borokból nagyobb mennyiséggel rendelkeznünk. — Az árak üveg és csomagolási költség nélkül értetnek. Ez utóbbiak önköltségben számítatnak fel. Az edényeket bérmentve, a felszámított árban a szövetkezet visszaveszi. 136 literes gönci hordó vételnél a feltüntetett árából 5 százalék engedmény jár, ingyen hordóval. — Jelen árjegyzék kiadásával előbbi árjegyzékünk érvénytelenül vált.

Van szerencsém Sárospatak és Vidéke mélyen tisztelt sportközönségének becses tudomására adni, hogy a

~ fotografálásához ~

szükséges kellékekkel dúsan elláttam üzletemet. — Raktáron tartok egynéhány gépet is. — Összeköttetésem van a legelső gyarakkal, mi által abban a helyzetben vagyok, hogy mindent a legolcsóbban és legelőnyösebb feltételek mellett

részletfizetésre adhatok.

Kérem a mélyen tisztelt sportközönséget, **szerezzen személyesen**

meggyőződést állításomról.

Maradtam teljes tisztelettel

1—3

SPITZ ANTAL órás és ékszerész Sárospatakon

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, széniári hivatal.	Főszerkesztő: SINKA GYULA	Feljelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS	Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségnek küldendők.
Kiadóhivatal: Sárospatak, „Ev. ref főiskolai könyvnyomda.”	FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, Ifj. BARCSA ENDRE		

TARTALOM: Ifj. Barcsa Endre: Pünköst. — Bódi D.: „Zászlóvontás.”
— Székely Sándor: Thaliarchushoz. — K.: Az esernyő. (Diáktörténet) — Aga:
Alakok. — Székely Sándor: Az almafa. — Z. Szombáthy István: Nem tudom én...
— R. I.: A debreceni zászlóvontás. — Z. Szombáthy István: 1849. május 21. — Pósa
Béla: Az ün. imádkogom... — Bandi: Amália. — Egyteli élet. — Hitek. —
— Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Pünköst.

...Valami nyomasztó érzés üli meg a lelkeket... Valami folyó gőz tévedt a balzsamillatú levegőbe... Valami sötét felhő homályosítja el a vakító fényű napot... Valami homály nehezedik az álmos szemekre... Valami zsidbasztó, érzelmek tompítják az idegeket... És mintha távolról rejtélyes szózat hallatszanék: Jaj néktek, mert megfogytokozott a ti erőtok, eltespedtek a ti tagjaitok, megbénítottak idegeitek, megkeményedett a ti szívetek! Mintha csak az Ézsaiás próféta által rajzolt pusztulás képe fenyegetné a világot, mintha csak valami óriási veszedelem közelednék felénk ijesztő vonásaival, elfásult minden szív, elernyedtt minden test és megnémült minden száj. A hünös test szolgálja lett a lélek a világ gyönyöreiben fürdik minden szív, a szilaj élvezetek hullámán nyugszik meg minden szem, a Mammon dicsőítésére nyílik meg minden ajk.

Bünnel terhelt a lelkiünk s vétkes iszappal telt a szívünk. A kárhozat fertőjét szárazsítja rajtunk tavaszi verőfény, annak bűzét enyhíti az illatozó természet. Zöldelő levelekkel, színes virágokkal takargatjuk vétkeinket, megcsaljuk, elámitjuk önmagunkat.

Kérdjed az embert: Van-e benned Isten félelem?... azt feleli: Nincs reá szükségem, nem loptam, nem öltem!... Van-é benned reménység? Mindenem van, mit remélek még!?...

Szánakozó vagy-é?... Avagy én rajtam szánakozik-e valaki?... Tudsz-e lelkesülni?... Az élvek mámorában láng gyúl szívemben!... Van-é benned szeretet?... Imádom a pénzt!... Serénységgel munkálkodol-e?... Fáradhatatlan vagyok a világi javak szerzésében!... Alázatos vagy-e?... Földig borúlok a kincs, a rang, a hatalom előtt!...

... Állj meg óh ember a kárhozat lejtőjén, mert a semmiségbe rohansz!

Bizony megvert bennünket az ég vaksággal, mindnyájunkat, kivétel nélkül.

Tikkadunk, senyedünk!

Ifjúsági életünkön is ott ül a hideg közöny, minden tag megdermedt, minden ajk megnémült és minden szív beteg. Seholy egy-egy biztató jelenség, egy elevenítő szikra, egy lángra gyújtó lélek! Csak egy vigyorgó arc kacagja fülünkbe a véget kísérteties hangon: Úr lett a halál, az erkölesi halál!

De nem, nem lehet, nem szabad elvesznünk, megsemmisülnünk! Tamaszt az Isten bátor férfiakat, kik szembe szállnak a halállal, feltartóztatják az örvénybe rohanókat és szívöknek teljes buzgóságával kiáltanak ég felé: „Jövel szentlélek Úr Isten.”

* * *

Jövel hát ó szentlélek Úr Isten! Jövel te kettős tüzes nyelv és add nekünk az életnek beszédét! Jövel mennyei szikra és gyújts meg a hit tüzet szívünkbe, jövel elevenítő erő, ébressz fel bennünket a tétlenség nyoszolyájából, te világító szövétnek oszlással el tudatlanságunk homályát, te édes vigasztaló, a hit, a szeretet, az élet és a dicsőség nemes harcára. Teremts lelkünkben halhatatlan ideálokat, és erősíts, gyámolts bennünket, hogy az azokért való küzdelemben soha meg ne lankadjunk! Új élet hajnala, új hit csillaga, új erkölcsök világa, új ég, új föld, újra megnyílt szemek, jöjjön el a ti országotok!

Jövel szentlélek Úr Isten
Töltsd be sziveinket épen!
Mennyei szent ajándékkal
Serénységgel, alázattal
Melynek hathatós creje
Legyen új élet kútfeje
Szunnyadó lelkünket ébressz,
Lelkesedés tüzet éleszd.
A te erőd csodát teremt
Segítsd meg az erőtelent!

„ Ifj. Barcsa Endre.

„Zászlóbontás.“

Felelet Létay M. cikkére.

Nagy szellemekkel társalogni s az általuk kínos fejtörések után kisütött igazságoknak, tanulságoknak, mint már meglevő kincseknek birtokába jutni: mindenestre szép és épületes dolog. Megismerni irodalmunk csillogó gyöngyeit, melyeket nagytehetségű írónk szárnyaló lelke teremtett: a művelődni akaró léleknek egyik legnemesebb foglalkozása. Ellenben *zsenge irodalmi termékekkel* foglalkozni, sőt ilyesminek szükségtelen cáfolgatásába bocsátkozni, nemcsak hogy lelki haszonnal nem járt soha, de a ráfordított munka és idő is örökre kárba veszett. Választani a kettő között: okos embernek nem nehéz, a „lumen“-nel rendelkezőknek pedig még könnyebb. Dehát azt mondják, hogy olykor-olykor „a száz forintos ló is megbotlik.“

Ugyanis ilyesféle választásra nyílt alkalom közelebről a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ 8. számában és a magyarországi protestáns theológiák ifjúságának „Közlöny“-ében (15. szám, máj. 20.) Amaz hozott hasábjain egy *zsenge* irodalmi terméket az én nevem alatt („Zászlóbontás“ címmel), melyre válaszként az irodalomnak egyik ezidei legremekesebb terméke jelent meg az említett „Közlöny“-ben Létay Menyhért úrtól. Látszik, hogy szerzője valóban komoly ember, mit cikkében ő is (társait is beleértve) igen hangsúlyoz, sőt mi több, oly nagy tehetségnek adja tanújelét, nevezett *zsenge* bíráltságában, hogy még a felületesen gondolkozókat, a titkos szítán keresztül nem látókat is könnyen megtéveszthetné, noha cikkéből a nyomdász protekciója (hja! ma már a protekciók világát éljük!) messzire kéri.

Cikkíró úr, mint komoly ember, kijelenti előre, hogy ő csak komoly dolgokkal foglalkozik s így az én cikkemet nem is tartja figyelemre méltónak s még kevésbé érdemesnek arra, hogy reá válaszoljon, mindazonáltal, ellentétbe jöve saját magával, ürügyet keres, amiért hasábjokban foglalkozhassék azzal. Az ilyen munkát nevezem én olyannak, melyből nemcsak hogy semmi haszon nem származik, de a ráfordított idő is kárba veszett örökre. Én „a jobb részt választottam“ akkor, amikor a Létay úr e valóban kiváló cikkével akarok foglalkozni. Mert valóban gyöngye az irodalomnak, különösen az a része, hol az igazság mellözése érdekében a személyeskedésbe csapva át, cikkíró úr az otromba és izetlen vonatkozó terére lép. Avagy talán a születéshelyemre vonatkozó adtoknak (Ime a komoly ember, kinek figyelme még erre is kiterjed!) feltüntetésével geographiai és ethnographiai ismereteit akarta fitogtatni? Idevonatkozó megjegyzésére azt válaszolhatom, hogy bizza azt valamelyik elemi osztályosra, mivel az biztosan korrektebb véleményt tud nyilvánítani az erdélyi, közelebről a bethfalvai viszonyokról, mint cikkíró úr, mégha viccelődik is. Különben azok közt az Ön által „mócoknak“ nevezett lakók közt meg akad sok olyan magyar, ha nem különb, mint Ön,

De hát cikkíró úrtól föld és néprajzi ismeretei után ítélve, más véleményem nem is várható.

Azt mondja Létay úr, hogy csak én hallhattam, illetőleg hallucinálhattam a debreceniek által megfújt *riadót* és a *kürtökkel való kürtölést*. Hát eltekintve attól, hogy cikkíró úr előtt úgy látszik, a metaphórának használata terra incognita, úgy van azzal az ember, hogy aki benne él a harci lármában, alig veszi észre, míg a távolról szemlélő messziről meghallja a harci készülődés zaját, vagy mint pld. a rezes bandának tagjai fel sem veszik a másokra nézve siketítő zenebonát.

Pedig hogy Debrecen „kürtölt“ (Létay úr azt mondhatná, hogy ő ott volt és nem látott sem kürtöket, sem kürtösöket), azt most is fenntartom, mert nem azt értem, hogy mit csinált azután, hogy a mindenható kibocsátott „Körlevél“-re elutasító választ kapott minden iskolától, kivéven a pápait, hanem igenis értem ezalatt azt a mozgolódást, melyet Debrecen ez előtt kifejtett és amelynek eredménye lett ama nevezetes „Körlevél.“

„Micsoda eljárás az — vágja a szemem közé Létay úr, — hogy valakire azért, mert elveihez hűen vagy mondjuk makacsul ragaszkodik, cikkíró úr kigyót-békát rákiált? Debrecen csak ezt tette és semmi egyebet. És amikor azt tapasztalta, hogy elve kisebbségben maradt, akkor ebből levonta a konzekvenciát és nem „kürtölt kürtökkel,“ nem fújta meg a harci riadót, hanem szépen visszavonult a theológus ifjúsági politikától s dolgozott a saját körében a saját javára.“

Hát én tisztelem mindenkinek meggyőződését és elveit, annál is inkább egy iskola ifjúságáét, mindaddig, míg azt nem akarja bármilyen módon másokra is rácsoztalni. Hiszen ha Debrecen nem akart elveiből kifolyólag a konferencián résztvenni, minek akarta a többi prot. theológiákat is erre rábírní? Nem tanúsíthattak volna-e azok is ugyancsak saját elveikből kifolyólag hasonló viselkedést? Én hiszem, hogy nem, mindazonáltal a lehetőség nincs kizárva. Hiszen a „punctum saliens,“ az unitárius kérdés, egy iskola előtt sem volt már titok, hanem felszinen úszott s mint ilyet vitatták pro- és contra, régóta; mire való volt tehát Debrecen részéről tüzes üszköt dobálni a különben is gyűlékony anyag közé?

S ezek után kérdem: Minősíthető-e Debrecennek ez az eljárása más egyének, mint ahogy azt én a „Sárospataki Ifj. Közlöny“-ben megneveztem? Létay úr szerint ez részéről „*aljas rágalmazás,*“ mivel Debrecen levonta a többi iskolák magatartásából a konzekvenciát és visszavonult a theológus politikától. Csak-hogy ám itt nem Debrecen vonta le a konzekvenciát, hanem inkább vele mintegy levonatták. Hát ugyan mit tehetett volna egyebet, kérdem cikkíró urat, mint visszavonulni?

Igazán nevetséges, hogy mikép vonta le Debrecen Létay úr szerint a konzekvenciát. Olyan ez, mint mikor egy valaki botot ragad és kész főbesújtani dühében embertársát, de hirtelen egy harmadik, nála erősebb, megragadja és kicsavarja kezéből a dorongot és az ütésre képtelenné teszi. Erre amaz így válaszol: Levontam a konzekvenciát és nem ütöttem főbe. Már pedig ilyesbten akár levonás, akár hozzáadás, azt hiszem mindegy: a tehetetlenség. Debrecennek ezek után nem maradt egyéb hátra, mint vigasztalódní a classicus közmondás igazságában: „*Quamquam desunt vires, tamen est laudanda voluntas,*“ csak az a baj, hogy mostan az egyes iskolák nem a „*laudanda*“-t, hanem a „*vituperanda*“-t hangoztatták.

Arra vonatkozólag pedig, hogy cikkemben mi magunk s első sorban én állítom ki „Sárospatakról a bélyegmentes szegénységi bizonyítványt“ az által, hogy Debrecennek Sárospatakra gyakorolt pressióját hangoztatom, ezt vagyok bátor megjegyezni: Cikkemben azt nem mondtam; ilyet mondhatna talán Pápa, de nem Sárospatak. Önre úgy látszik, hogy ráfér, nagy tehetősége dacára is, egy kis szó exegesis. Olvassa el cikkíró úr még egyszer figyelmesen e sorokat és ha nem fedezné fel még akkor sem, akad talán valaki, aki rámutat erre a nyomós kifejezésre: „*megpróbálni*“ most is, mint mindig pressiót gyakorolni első sorban reánk,“ stb. Tehát „*megpróbálni,*“ ez azt hiszem még nem fejezi.

ki, hogy mindig pressiót gyakorolt, amint hogy nem is gyakorolhatott és nem is gyakorolhat. *Próba és eredmény* között oly nagy a különbség, mint tojás és csirke között. Valamint nem minden tojásból lesz csirke, aképen nem is szokott minden próba eredményhez vezetni. Itt is ez utóbbi eset forog fenn. Hogy pedig megpróbálták ezt, igazolja többek között a pápai konferentia, hol oly dolgot bocsátottak szavazás alá, mely felett szavazással nagy számú képvisellel dönteni nem lehet. Értem ez alatt az unitárius kérdést, mely most újra felszínre kerülve, kik voltak az elsők, kik annak teljes elejtését kívánták, ha nem a debreceniek. Kik indították meg a mozgalmat e kérdés teljes háttérbe szorítása végett? Nem a debreceniek irtak-e ez ügyben éppen mihozzánk? Olyan dolog ez, mely felett — ismétlem — nem „vaskalapban járó konferenciái képviselők“ vannak hivatva dönteni, hanem dönt majd, ha most nem, az idők által megérlelt felvilágosodás, amikor majd a sötétségben járók is látnak világosságot. Ezt értettem én a *megpróbálás* alatt, melynek *sikertelenségét*, ha a cikkíró úr a helyes interpunctio mellett is félre értett, most annál inkább hangsúlyozom.

De hát kérhetné Létay úr, minek emlegetem én neki, mikor ő velem, amint cikkében kifejezi „sok tekintetben egy elvi-alapon áll.“? Azonban cikkéből nem ez látszik s ha ő mégis azt állítja, én megtagadom részemről az elvi közösséget, kijelentvén, hogy én Létay úrral, — aki a debreceniekkel is és a sárospatakiakkal is egy elvi-alapon áll, — nem állok egy elvi-alapon.

Még csak egy kérdéssel kívánok szintén a Létay úr felvilágosítása végett, foglalkozni. Ön nagy kárörvendezéssel bocsátja közre, hogy mi sárospatakiak visszavontuk a konferenciára tett meghívásunkat, noha erősen hangsúlyoztam én e szöcskát: „Soha!“ Hát olvassa el, kérem, e részt is figyelmesen még egyszer, ha megakarja érteni. Ez arra szól u. i., hogy mikor a debreceniek az unitáriusokkal szemben tett meghívásunknak visszavonására szólítottak fel, erre feleltem azt: „képzeltető-e, hogy mi most kívülről jövő „pressió“ következtében elvi-álláspontunkat feladva, visszavonjuk bárkivel szemben tett meghívásunkat, ígéretünket . . . Soha!! . . .“ Akkor volna ezt oka szememre vetni, ha csakugyan megtartatik a konferentia és mi már megelőzőleg, a debreceniek befolyásának engedve, visszavonjuk az unitáriusok meghívását. Ezt azonban nem tettük és így eme félreértésből származó megjegyzése is időszerűtlen és helytelen volt. Igaz, hogy tettünk ennél többet: visszavontuk az összes theológiák meghívását, el lévén azonban arra készülve, hogy ez lesz Debrecen előtt éppen az Achilles sarkunk, melyre leghamarabb fogják nyilaikat lövöldözni, mint azt Létay úr már meg is próbálta. Azonban erre is sietek röviden kijelenteni, hogy ne ringassák magukat azon téves hitben, mintha az ő „kürtölésöktől omlott volna össze Jerikho fala.“ Oh nem! Mi még Debrecen és Pápa távolmaradása mellett is hajlandók lettünk volna megtartani a konferenciát, mint olyat, amely csonkán is érhetett volna el annyi pozitív eredményt, mint a múltban lezajlott konferenciák, (kérdézhető valaki: mi az eredmény?) de mikor az utolsó napokban Kolozsvár is bejelentette ismeretlen okokból (szeretem hinni, hogy nem Debrecen felhívására) távolmaradását, akkor nem tartottuk érdekesnek, csak két református (Budapest és Sárospatak) és a többi luth. és unitárius theológiák részvételével megtartani. Ezért voltunk kénytelenek összes meghívásunkat visszavonni. És Létay úr örömteljes merengésbe merül az összeomlott „Jerikho falai“nak szemlélése közben és mintha mondaná: „Nap állj meg az égen

és nézd a csodát, mit kürtjeink zengése okozott! Néhai Jerikho nem lett volna e jobb: önként megadni magadat?“ De hát mit beszélek, hiszen Létay úr azt mondja Debrecen „nem kürtölt s nem bontott harci lobogót.“

„Hanem valamizászlómégis van a dologban amelytől cikkíró úr annyira meg van ijedve. De ez nem harci lobogó, hanem a debreceni ifjúság zászlója, melynek felavatása csinált egy kis mozgalmas életet köztünk, de amelynek már Isten segítségével utána vagyunk.“ Hát én cikkíró Úr sietek kijelenteni, hogy erre nem is gondoltam, amint hogy józan eszű ember e kettőt kapcsolatba egymással nem is hozhatja. Hogy mi köze lehetne a konferentia ellen emelt zászlónak, a debreceni főiskolának ma már felszentelt zászlójához, azt már igazán nem értem. E kettőt összekapcsolni csak olyan logikus fő képes, mint Létay úr. Cikkének a befejező sorait pedig egy magát „magnum ingenium“-nak képzelő egyén *nagyképűsködésének* tekintem, melyre miután cikkíró ez oldaláról is bemutatta magát, ezt válaszolom: *tudomásul vétetett*.

De hajh! csak most veszem észre, hogy midőn e gyönyörű irodalmi terméknek megvitatásába fogtam szép reményekkel, minő csalódás ért. Dicsekedtem, hogy „a jobb részt választottam“ és íme kiszül, hogy egy minden tekintetben ellenmondásos és minden logikát nélkülöző semmis irodalmi termékkel foglalkoztam.

A remélt lelki haszon tehát itten is elmaradt és a reá fordított idő is kárba veszet örökre. Node „errare humanum est,“ ami közönséges embereknel sokkal inkább menthető, mint nagy tehetségűeknél.

Most pedig ideje, hogy én is végezem mondani valómat. Önt ellenem támadó cikkének megírására az én „sárral való dobálásom“ készítette, noha cikkíró úr „oly magasan áll felettem, amilyen magasra én a pocsolnyból felmarkolt sarat feldobni nem tudom.“ És mégis már itt ellentétbe jöve önmagával, mosakodáshoz fogott, első sorban is arról az oldalról bírálgatva az én cikkemet, hogy minő irodalmi értéke van. Pedig én nem azt a célt tűztem magam elé, hogy beumtassam, hogy mily magas irodalmi fokon áll az én cikkem, míg Ön ezt próbálta meg, hanem célom igenis csak az volt, hogy kifejezést adjak ama hangulatnak, melyet Debrecen magatartása az idej konferenciával szemben, a sárospatakiak lelkében keltett. Semmi többet. Ön pedig erre a már feltüntetett magas fokú es nagy értékű irodalmi termékkel felelt, melyet a „Közlöny“-ben még a Neumann M. reklám hirdetése múlt felül. Még csak egy pár ilyen cikktől várom én a magyarországi prot. th. ifj. „Közlöny“-ének nyugdíjaztatását.

És most már kedves Létay úr elmondottam *egyszer s mindenkorra* Önnek szánt mondani valómat. S akkor, amikor sajnálatomat fejezem ki a felett, hogy unalmas fejtegetésem nem tudtam hasonlóképen egy pár Önre vonatkozó élelrajzi adattal fűszerezni, ezt üzenem Önnek: *Akinek ruhája nem szennyes, nem küldi tisztítóintézetbe tisztogatás végett.*

Bódi D.

Az önszeretet a legjobb hizelgő a világon.

*

Ha nem lennének hibáink, nem keresnők azokat oly nagy örömmel másokban.

*

A fiatalság folytonos részegség. A szellem mámor.

*

A nők nem ismerik minden kacérságukat.

Thaliarchushoz.*

(Horatius).

— Műfordítás. —

Nézd, hogy fehérlik hóbelepelt csucsá
Soracte hegynék; nyomja a hóteher
Fák, bokrok ágát s a folyókon
Jéghidak állanak a hidegtől.

Rakj fát a tűzre, hűs levegőnk lova
Üzd el milőlünk, s hozd ide szívesen
— S szabin edényben tedd élénkbe —
Oh, Thaliarchusom! a kiforrt bort!

A többi Isten végezetére bíz;
Ha ő a tengert s a vele harcoló
Széll megnyugosztá, vén körisfák
S ciprusok ágboga meg se rezdül.

Holnap mi leszen, mit kutalod te azt?
Ha reggre virradsz, vedd nyereség gyanánt;
A láncot és édes szerelmet,
Míg fiatal koru vagy, ne vedd meg!

Most, míg te tőled távol a búskomor
Ágkor, keresd a sétateret s családot,
Légy ott, a csendes, halk találkán,
Míg lepelét veti rád az éjjel.

Keress az elbűjt, rád nevető leányt,
Kacér kacaj kit édesen árul el;
És a hamiskásan görbített
Ujjai ékszerreit ragadd el.

Székelly Sándor,
hittanhallgató.

DIÁKTÖRTÉNETEK.

Az esernyő.

Azt hiszem, láttatok nálam fiúk ünnep előtt egy esernyőt, melyen ha egy gombot megnyomtam, nesztelenül felnyílt s mely engem, habár rövid időre is, de híven megvédett naptól és esőtől.

Csodálkoztok úgy, hogy tulajdonképpen mit is akarok én egy esernyővel, de ha elbeszélem, hogy mily gonosz véget ért ez az egyedüli önzetlen barátom, méltányolni fogjátok fájdalmamat. Tudva azt, hogy a húsvéti szent ünnepek rendszerint esővel köszöntenek be, elhatároztam, hogy vásárolok egy esernyőt ünnep utáni fizetésre. Elhatározásom tett követte és elég olcsón hozzájutottam a fent leírt esernyőhöz. Legnagyobb bosszúságomra, egész héten sütött a nap, mintha csak engem akarna gúnyolni és bosszantani. Utóljára már banni kezdtem eme ballépésem, de mégis megnyugtató az a tudat, hogy ha nekem nem is lesz rá szükségem, a fiam majd hasznát veheti még diákkorában.

Még Nagypénteken is úgy sütött a nap, hogy a káiser-om gyászos fekete színét kezdte egy ideálisabb szívre, zöldre változtatni. Teljes lehangoltság vett erőt

* A Magyar Irodalmi Önképző Társulat műfordítási pályázatán emlékkönyvbe vett s pályadíjat nyert mű.

rajtam . . . Felébredtek bennem a múlt képei, elvonultak szemem előtt ifjúkori hibáim, ballépéseim, de ezek közül egy sem tudott lelkifurdalást okozni, hanem az esernyő, az bántott, a napfényes idő . . . az pedig vérig bosszantott.

Oh, ha tudtam volna, hogy ismerkedésünk, barátságunk mily rövid lesz, nem nyílt volna ajkam panaszra!

A papék sem tudtak eleget csodálkozni lehangoltságomon, mely a vacsorán teljes mértékben erőt vett rajtam. Az *étvágy patakiensis* teljesen eserben hagyott, majd a szórakozottság karjaiba dőlve, olyan feleleteket adtam a papom kérdéseire, hogy szánakozva nézett rám az egész család.

A vacsora végén néma esőnd honolt, a pap az ujságot olvasta, a *mendikásom pedig a téstát érdekelte*. Mikor már a tisztelendő úr az apróhirdetéseket is elolvasta, a mendikás pedig kimerülten pislogott az üres tál mellett, hirtelen megharsán az ég és kövér esősepppek verődnek az ablakhoz.

Jó kedvem egyszerre visszatért a megeredt záporral s végre is én vidítottam fel a tisztelendő urat, aki még mindig az orosz forradalom hatása alatt volt. Az est hátralévő része a legjobban telt el, mivel előadván előbbi lehangoltságom okát, a papék nem győztek eleget mulatni rajtam.

* * *

Felhős, borongós reggelre virradtunk. Látszott a természetben, hogy gyászol és bő könnyekkel siratja el fájdalmát, mivel egyszerre három halottat jelentettek be a tisztelendő úrnak. „Három halott három helyen! teremő Isten, hogy végzem el mind a hármat. Ejnye öcsém, nem temetnéd el az egyiket?” Dehogy nem, — feleltem én — ezer örömmel, mert így az én drága esernyőm is megkezdheti pályafutását, ez utóbbit azonban csak gondoltam.

Kellő ruházattal és nélkülözhetetlen sárcipőkkel (értsd talicskával) felszerelve, magasztos hivatásom erőtében indultunk el a tanítóval a szomszéd faluba. Odaérkezve tudakozódtunk a halottas ház után. Senki sem tudta megmondani. Már majdnem visszatértünk, midőn tudunkra adták, hogy a halott körülbelül a tanyájukat a faluban nem régen felütött cigányok között van. Most kezdtem csak eszmélni. Hát azért kapacitált engem a tisztelendő úr oly nagyon a temetésre! Megérkezve az ideiglenesen összeütött konyhához, miután még egy darabig a koporsó leszögezése miatt várakoztunk, megkezdtük a Fáraó ivadékának illendő eltemetését.

Szokatlan érzés szorongatta keblemet, mikor esernyőmet egyeb szilárd tárgy hiányában hátam mögé helyezve imádkozni kezdtem. Már közepén jártam a meghatározható imádságnak, midőn a szomorú szertartást zavaró hangok ütötték meg fületem. Önkéntelenül is odatekintve, ahonnan a hangokat jönni hallottam, oly látvány tárult elém, mely szinte megakasztott szomorú funkcióban.

Civakodó cigánygyerekek kezében láttam meg az én féltve őrzött kincsemet, az esernyőt, melyet ahitátosságom közepette emelt el egy pajkos tagja az érdekes társaságnak.

Siettem elvégezni az imát és azonnal intézkedéseket tettem az esernyő megkerítése végett. Vissza is került, de milyen állapotban! Összetörve, szétrongyolva, amelyet semmi operáció többé helyre nem hozhatott. Csaknem könyekre fakadtam boldogult esernyőm láttára és ha eszembe jut az, hogy ezután folyvást esett az eső és engem többé semmi sem védelmezett meg az idő viszontagsága ellen, azonnal erősen elhatározom magamat, hogy soha többé nem fogok venni esernyőt.

ALAKOK.

A szerelmes diák.

Ilyen van sok a világon,
 Ilmes réten, zöld faágon,
 Méla holdas, titkos éjen
 Iskolakert szögletében.
 Csillagbontó nyári estve
 — Bár az arca nincs kifestve,
 Olyan piros, mint a rózsza,
 Vérvörös láng tűz le róla.
 Ha megszólal a csalogány,
 Arca mindjárt oly halovány;
 Pásztoróra jut eszébe,
 Melyben nem volt soha része.
 Órákra jár hűségesen,
 Hogy ottan elmerenghessen;
 Az ablakon ki-kibámúl,
 Hogy a feje belefájul.
 Vagy ha már ezt is megúnta,
 Jön a kedves, dicső munka.
 A padjára farag, farag
 S keze nyomán egy név marad,
 Bárki könnyen kitalálja,
 Ki az . . . Az ő ideálja.
 S azt suttogja ébren, alva,
 Evés közben, vagy magolva.
 Még arról is megismerni:
 Rossz verseket szokott írni.

A szende diák.

Csupasz ajka, csupasz álla,
 Se bajusza, se szakálla.
 Uni soló — egymagában
 Ábrándozik odujában.
 Telis-teli imádsággal
 Nem törődve a világgal,
 — Mint kinek elfogyott pénzi,
 Szüntelen az eget nézi.
 Alkotója két fő elem:
 Az élelem és félelem.
 Élelemtől sáppad arca,
 Félelem a lelke harca
 S bár nem üti senki agyon —
 Ijedős a fiú nagyon.
 Egy erősebb hangra ájúl,
 Kicsi vértől szive fájul.
 Bármorre jár — hol megjelen:
 Bocsánatot kér szüntelen.
 Sokat tanul? . . . hiszen, kérem
 Úgy diktálja a szemérem;
 Keveset tud? . . . nem hibája,
 Úgy mérte ki a sors rája.
 Alázatos járta-kezte . . .
 — Jó hogy nem Patak nevelte!

Az almafa.

Írta: Theuriet André.

A szalonban fehér fátyol alatt, mely egy ölte virágjában kimúlt leánynak festményeit fedi, a legnagyobb kép keretjének aljához helyezve, egy este három frissen szedett almát láttam, melyek egy csokorhoz hasonlítottak. E közönséges, sárga foltos gyümölcsök idegen-szerűen tűntek fel a festmények és ritka apró disztárgyak közepe, melyek megtölték a dús szőnyegekkel bevont arisztokratikus szalont, ahol tompa hangon folyt a beszélgetés, akárcsak egy templomban. Ez oly különösen hatott rám, hogy a gyászbaöltözött anya, megelőzvéni kérdésemet, melyet meglepetésemben szememből kiolvasott, egy képre mutatva, így szólt:

— E gyümölcsök ezen almafáról valók, melyet Moussia ez utolsó képen örökölt meg.

Innen ismerem ez almafa történetét, mely oly bensőleg egybe volt forrva a 24 éves korában jobblétre szenderült fiatal művésznőével.

* * *

Az 188 . . -ik év tavaszának kezdetén Moussia a minden évben tartatni szokott képkiallításra egy szabadban üllő parasztot akart festeni s a város környékén napokon át alkalmas hely után látott, hol modelljét kívánta felállítani. Egy reggelen, Sevres környékén egy kert mellett ment el, mely léckerítéssel volt körülvéve. A rácsos kapun túl egy füvel benőtt fasor egy füzesbe vezetett, melynek ritka zöld levelei a napnak sugarait az élénk bozótra bocsátották át. A fasor közepén egy almafa pompázott fehér s halvány rózsaszínű virágaival. A ködszerű, gyöngéd, hamvas-zöld nyírott bokrok, az erős, viritó gallyait bőkezűen mutogató almafa, a buja fű, — mindezek finom összhangban állottak, üdítően s új életet lehelve, akárcsak maga a tavasz s mindezek annyira meghatották Moussiát, hogy e szavakra fakadt: „Ime, a keresett motívum!”

Kinyitván a kaput, a lakóház felé tartott, mely a gyümölcsös kertetől egy méhessel volt elválasztva s a tulajdonossal kívánt beszélni. Ez ama kertészek közül való volt, kik félig polgárok, félig parasztok és akik a párisi piacon értékesítik virágjukat és gyümölcsüket. — Úgyes, családjáról gondoskodó és szorgalmas volt, árvácakkal s mézzel kereskedett. Ezen kifejezésteljes, nagy kékszemű, nyilt tekintetű és ábrándos leányka kérése hízelt neki. Szerette a fákat és az, hogy egy festő csodálja az ő almafáját, édeskésen csiklandozta hiúságát. Moussia könnyen engedélyt kapott a kertben való tartózkodásra s másnap már munkába fogott.

Alapjában véve ismerte foglalkozását s nem volt kezdő benne, mivel a Tárlaton már eleve állított ki kiváló képeket. Ámbár gazdag volt és a környékbeli előkelő világban magas helyet foglalt el, nem mint műkedvelő, hanem mint művész dolgozott, lelkesedve a művészetért, óhajtván a dicsőséget. Ukrainából származott, magával hozta festészeti modorában a legapróbb részletekig menő lelkiismeretes igyekezetet, úgy szintén azt a búskomor hovat és költészetet, melyek a kis orosz vérmérsékletének sajátosságai. A megkezdett műben mindezeket fel lehetett találni; egy kis tavaszi pezsgést törekedett művébe lehelni, mely körülte elterjedt — a nedvek emelkedését, mely a növények héját felduzzasztja s fényt ad a zsenge leveleknek, a sárga virágoknak rohamos kifejlődését, melyek a fű közt fel-feltűnnek, a kikeletnek kábító illatát, mely a földből és virágokból kiárad: igyekezett vásznán feltüntetni. Szenvedéllyel s hévvel festett, mintha attól félt volna, hogy nem lesz ideje azt bevégezni. Minden reggel ott ült a kert köze-

pén, szokott helyén, dacolva a nap hevével, a rossz idővel és a ravasz tavaszi hideggel, mely őt köhögésre készítette. Néha, munkája által való elragadtatása miatt még az ebédet is elfelejtette megenni, melyet rendesen magával hozott.

A kert lakói csodálták e makacs munkát. Midőn őt hajdon fővel, póre lábacskáit a harmatos fübe rejtve, dolgozó zubbonyában látták festeni, melyet szürke ruhájára öltött, azt hitték, hogy egyszerű társadalmi állása lehet, mint nekik van s ezzel kénytelen megkeresni a mindennapi kenyeret. Meghatóan érdeklődtek e bátor s mesterségét kedvelő leány iránt. A kertésznő csészénként hordta neki a meleg tejet s kényszerítette, hogy igya meg s ezáltal erősödjék; a gyermekek a pihenő órák alatt mellette játszottak; sőt a kertész, észrevevén, hogy távlat alkalmával néhány cserje alkalmatlankodik, nem habozott azokat levágni. S igazán megható volt ez egyszerű, gyakorlati felfogású, takarékos embert látni, mikor jószántából feláldozta e fiatal fácskákat egy művész kedvéért. Lassanként szívélyes barátság fejlődött ki köztük s Moussiát gyakran meghívták káposztalevesre és disznópecsenyére, melyek a család ebédjét képezték.

Gyermekies ragaszkodása, rajongása s természetes észjárása eltöltötte e derék emberek szívét. E csillogó kék szemű szőke lányka növése, ki oly őszintén mosolygott s annyira szerette az almát, az itteni nyugalmas, rendszeres s a falusiaktól kevéssé zavart életmód által feltűnő arányt kezdett ölteni. Gyengéd és barátságos megszokás hozzá fűzte a kertészeket. Úgy tetszett nekik, hogy mint a méhek a köpűnek, az árvácskák a virágágyaknak, épen úgy Moussia a kertnek disze.

* * *

Ezalatt a munka haladt. A fa aljában ülő paraszt képe hamar elkészült, csak a karját s kezét kellett bevégezni. A kép körül összegyűlt család egyhangúlag kinyilvánítá, hogy az almafa hasonlósága szembeszökő, elannyira, hogy a vászonra festett virágokból a szemlélő mintha szakítani akarna. Moussia egy este elvitte a festményt, hogy megmutassa barátainak s megigérve, hogy nem sokára visszajő, hogy itt végzi be a festmény részleteit, elment. Hiába várták. Napok múltak, egyik a másik után. Az almafa virágai széjjelszállingóztak a fűben, mint egy sereg pillangó; de Moussia nem jött többé vissza a fasorba festeni. Két hét múlva egy gondosan zsinórozott csomag és egy levél érkezett a kertésznőnek. A csomagban egy vég vastag glandriai selyemszövet volt; a levélben Moussia tudatta, hogy nagy hurutja tartja vissza s kérte a kertész feleségét, hogy vendégszeretetéért köszönetképpen fogadja el e ruhának valót.

A derék családnak e hír szívzakgató fájdalmat és kínos csalódást okozott. Ami jót e művésszel tettek, barátságból s azért tették, mert lelkesedése iránt érdeklődéssel voltak; de e szövet küldése, melynek m.-je legalább 20 frankba kerül, sérté őket. Úgy találták, hogy ez ajándék a tett szívességnél jóval több s ez bántotta önérzetüket. A család tanácsot tartott s elhatározták, hogy visszaviszik a selyemszövetet. A kertész a képkiállítás tárgymutatója útján, mely az egyes művészek lakáscímét is tartalmazza, megtudta Moussia címét s egy napon, midőn a vásárcsarnokba mentek, megálltak a Villiers úton a művésznő lakása előtt.

Először haboztak belépni, attól tartva, hogy rossz helyen járnak s kissé zavarban voltak, látván, hogy ez egyszerű, igénytelen leány, kiről úgy vélekedtek, hogy olyan művész, ki munkája után kénytelen megélni, — ily kényelmes lakásban lakik. De azért csengettek. Egy jivré-s inas nyitotta ki előttük az ajtót s miután nevé-

ket bemondták, egy szalonba vezeté őket, melynek pazar bútorzata teljesen megzavarta őket. Moussia leböcsátott göndör hajjal, fehér peluche-ből készült pongyolában ült egy hosszú kereveten. Sovány és sápadt volt; s tágra nyílt szemei — még e sápadtság dacára is — foszforeszkáló fényben úsztak. Észrevevén a kertészeket, örvendetes felkiáltásra fakadt s kínosan felemelkedvén, kiaszott kezét feljök nyújtván, így szólt:

— Boldog vagyok, hogy önöket viszontláthatom, — s csaknem mindegyik szónál hevesen köhögött — már el akartam menni, hogy megköszönjem szívességüket . . . De nem szabad kimennem . . . Ügylátszik, hogy túlszigáztam magamat festményem bevégezhetése miatt s a fűben meghűltem . . . Egy ideig ide vagyok kötve . . .

A férj és feleség megdöbbenéssel szemlélték. Fájdalmat okozott nekik, annyira megváltozott; a kertész a csomagot forgatta kezében s nem merte átadni.

— Nem kívánjuk mi azt, mondá végre a kertésznő, mivel ön nagy beteg . . . Mäskülönben rossz néven vettük azt, hogy nekünk e selyemszövetet küldte . . . Amit tettünk, tiszta szívből tettük s nem volt szükségünk ajándékra azért, mert oly szívesen fogadtuk szerény otthonunkban . . . Ekkor aztán férjem elhatározta, hogy a ruhát visszahozzuk . . .

— Nem én, te akartad visszahozni, — szakítá félbe a férj.

— Önök mindketten nagy gyerekek! — kiáltott fel Moussia s a régi mosoly ült arcán — még több fájdalmat okoznak nekem, ha azt visszautasítják . . . Azt akarom, — folytatta, a kertésznőhez fordulva — hogy mint tőlem kapott emléket viselje . . . ha már eltávoztam ez árnyékvilágból.

S midőn a férj és feleség hangosan felkiáltva tiltakoztak, hogy az ő korában a beteg hamar talpra áll, Moussia gyorsan ezt válaszolta:

— Nem; úgy érzem, hogy éltem gyertyája hamar kialszik . . . Nem fogok nagyon soká élni . . . Hiszen tudják, hogy az éles elméjű gyermekek . . .

Próbált mosolyogni, de köny áztatta kőkönyszinű szemeit s a kertészek is, hallván e szavakat, melyeket köhögési rohamok szakítottak félbe, úgy érezték, hogy köny szökött szemükbe.

Moussia fejét rázta és a beszédet másra terelte. — És az almafa — kérdezte ő — még mindig oly szép?

— Oh igen, — válaszoltak — virágait elhullatta, de a gyümölcsök már kezdenek kötni és bő almaszüretre van kilátásunk . . . Majd szeptemberben el fog jönni megízlelni kisasszony! a jó sevresi dombok levegője teljesen helyre fogja állítani egészségét! . . .

Újra megrázta fejét s hátradőlt párnáira, kimerülve s a beszédben már kifáradva. Midőn a kertészek elmentek, lecsukta szemeit és az almafára gondolt, mely a fűvel benőtt fasor és a kert virágai közül oly magasra emelkedik ki. Szép növéstű fa volt! Gazdag nedvvaradot keringett benne gyökerétől csúcsáig. A napfény előtt zöld lombozatját s termékenységét fitogtatta. Kinevette az esőt és szelet, a hűvös éjet s az égető meleget: — míg ő, mint szobafogoly, kit Páris leg tudósabb orvosai környékeztek, betegségében nap-nap után fogyott s úgy érezte, hogy nem éri meg az őszt. Fialat, gazdag, imádatraméltó volt, csodálatos tehetségekkel megáldva s annyi mondani valója volt s annyi festménynek eszméje fogamzott meg agyában, — mind hiába!

Október végén, midőn a sevresi dombon a kertben az életerős almafa alatt, melyet a dér megcsipett, piros-pozsgás daloló lányok segítettek a sárguló levelek

A debreceni zászlóavatás.

közül az almákat leszedni, a kertészek egy fekete szegélyű levelet kaptak, mely tudatta, hogy Mouissa meghalt. S a kis házikó derék lakói siratták ez imádatra méltó leányt, aki egy hónapon át oly élénk és vig lakója volt a falusi kertnek.

Sajnos! a nagy városoknak zajos forgatagában az emberi élet olyan, mint egy száraz, lehulló levél. Az első napi gyászos meghatottság után a párisi világ, mely csodálta, ünnepelte, magasztalta Moussiát, visszatért a rendes napi dolgokhoz vagy az örömhöz. Három gyászba öltözött nő maradt a Villiers-útcái lakásban sírás közt. Egy áprilisi délután, amint mély fájdalommal emelkedve, némán ültek a szalonban, hol a megholtak ereklyéi állottak, csengettek s az inas a sevresi kertészeket vezette be.

Költözökdtek a látogatásra; a fekete kabátba burkolt férj ügyetlenül forgatta kalapját fekete keztyűs kezében, az asszony pedig jegykendője alatt egy elég nagy csomagot rejtegetett.

— Mentegődzenek hölgyeim, — kezdé a kertész — ha alkalmatlankodunk. Nem akartuk, hogy ez az évszak elmúljenek anélkül, hogy el ne mondjuk önöknek, mily gyakran emlegetjük szegény kisasszonyt s az évek ebben a szakában még inkább, mint máskor! . . . S az ő reá való emlékezésképen meg akartuk önöket valamivel ajándékozni.

S ugyanakkor az asszony feltárta kendőjét s egy nyaláb virágzó gallyat húzott ki alóla.

— Ezek, — folytatá — ezek amaz almafának első virágai, melyeket a kisasszony lefestett s ezeket hoztuk Önöknek . . . Jobban kifejezik ezek azt az érzelmet, mely Moussia kisasszony iránt eltölti szívünket . . . És, ha megengedik, mindaddig fogunk hozni, míg a fa virágot s gyümölcsöt terem . . .

Oh, ilyen az egyszerű szívek jósága! . . . Többet ér az a költők minden ékesszólásánál, a föld minden kincsénél! . . . A kertészek szavukat megtartották; — s innen van, hogy Moussia arcképe mindig halványrózsaszínű virágokkal vagy érett almákkal van díszítve, melyeket híven és őszintén nyújt az öreg almafa a fiatal korában elhunyt lány emlékének oltárára.

Franciából ford.: Székely Sándor, I. hittanhallgató.

Nem tudom én . . .

*Nem tudom én, mért szereltek,
Mért imádlak oly nagyon? . . .
Mért fáj úgy a szívem-lelkem
Érted égve angyalom? . . .*

*Nem tudom én, a madárka
Mért csicsergi az ágon:
Hogy csak veled lehetek még
Boldog e nagy világon? . . .*

*Nem tudom én, hogy mit érzek,
Távol tőled . . . melletted? . . .
Hiszen a szív, ha fagyos is,
Előbb-utóbb felenged! . . .*

*Azt sem tudom, hogy ajkímról
Mért csendülnek bús dalok?
Csak azt tudom, azt az egyet:
Ha kell, érted meghalok! . . .*

Z. Szombathy István

A debreceni főiskola nemes ifjai május hó 7-én új zászlót avattak . . .

Volt nekik már zászlójuk ezelőtt is — egy ideig; nem is olyan műremek, mint ez az új, mert csak egyszerű, háromszínű zászló volt az, de azért volt hatalma, csodálatos hatalma! Hiszen épen azért vette el ezelőtt fél-századdal — mikor olyan rossz időket éltünk — a bárgyú németje! Ha már ki nem pusztithatta a neki bizony nem igen tetsző érzelmeket a tógások lelkéből, legalább azt a zászlót rabolta el, amely alatt legtöbbször titokban, néha-néha nyilvánosan is kesergett, majd fellángolt a diák lelke.

Érezték is a debreceniek a hiányt folyton, igyekeztek is pótolni, csináltak újat; s bár ez a zászló diszesebb a réginél, de a debreceni diák lelkében azért csak a régi maradt, ez alatt a zászló alatt sem áldozik idegen, ismeretlen isteneknek, mert a régi tógás is azokért az eszmékért hevült, amiket erre a zászlóra jeligéül himeztek: „Istenért, hazáért, szabadságért!”

Ezekhez az eszmékhez méltó nagyasszonyt nyertek zászlóanyául lossonei br. Bánffy Dezsóné úrnő szemé-lyében.

S hogy a zászló nyelén egyházi és világi közéletünk nagyjainak nevei megörökíttessenek, mintegy ezer zászlószegyet küldtek szét. És bár lemondottak a zászló-avatási ünnepélyvel kapcsolatban tervezett diákkongresszusról, amelyre Kolozsváron meghívták a főiskolákat (pedig milyen magasztos dolog és örök büszkesége lett volna a debreceni főiskolának, ha az Országos Magyar Diákszövetség ott és akkor alakult volna meg!) mégis majdnem minden főiskola képviseltette magát ezen a lélekemelő ünnepélyen csak a dunántúliak maradtak el nyilván a nagy távolság miatt.

Már szombaton estére megérkeztek a vendégek mindenünnen, amikor a „Bika”-szálloda udvarán megtartották az ismerkedő estélyt. A sok kitünőség között ott voltak: Br. Bánffy Dezső, Pisztory Mór, Bakonyi Samu képviselők.

Az ünnepély másnap, vasárnap tartatott meg. A megyeház udvarán gyülekeztek a főiskolák s a debreceni diákság küldöttei és az új zászló alatt, melyet diszmagyarba öltözött ifjak vettek körül, zeneszóval felvonultunk a nagy templomhoz, hol áldást kértek az ég Urától az új zászlóra, ugyanarról a helyről, hol egy emlékezetes napon először emelte magasra a magyar országgyűlés a magyar haza függetlenségének zászlaját.

Istenítisztelet után folyt le a legnevezetesebb aktus: a főiskola udvarán a nagy hőség dacára több ezerre menő előkelő közönség jelenlétében a zászlóanya feltűzte a szalagot a zászlóra, a másik anyának, a hazának szeretetere buzdítva az ifjúságot. Azután a szegeket vettek be. Innen diszebédre siettünk a „Bika”-ba.

Este diszlelőadást tartottak a diákok a színházban. Általában minden egyes mozzanatnál, de különösebben itt lehetett tapasztalni, mennyire együttlérezett Debrecen polgársága az ifjúsággal, mintha nemcsak az ifjúság ünnepe lett volna ez, hanem az egész Debrecené.

Színház után fényes táncestélyt rendeztek a „Bika”-disztermében, a gyönyörűsége debreceni hölgyeknek igyekezett az ifjúság háláját némiképen leróni azért, hogy vállalták a korzslányi tisztet s hogy rózsás újjajkkal zászlójukra himezték: „Istenért, hazáért, szabadságért!”

Másnap, miután a főiskola rektoránál és Kiss Áron püspök úrnál tisztelegtünk, a debreceni ifjúság iránti hálás érzelmekkel s a lelkes fogadtatás és a szép ünnepség kedves emlékeivel búcsúztunk Debrecenről.

R. I.

1849. május 21.

Amália.

— Elbeszélés. —

Vér és vér mindenütt . . . Ember ember ellen . . . Nincs irgalom, nincs kegyelem! A harci lármát elnémitja az ágyúk irtózatos orkánja. A hömpölygő, óriási füstfellegben elvész minden alak, csak az ágyúk, puskák tüze villog mindenfelé.

Budavár ormán még ott leng a sárga-fekete rongy. A várat védő osztrák-ármádia kétségbeesve, de a győzelem elszámított reményében minden erejével védelmezi azt a várral együtt. A honvédsereg számra nézve parányi, de lelkesedése, elszántsága megmérhetlen, rettenthetlen . . . Az osztrák had zsoldért, a honvédség „pro libertate et patria”; amaz kényszerűségből és félelemből, emez önként és lángoló hazaszeretetből harcol; amannak nincs veszteni valója — semmi, emennek mindene kockán van: hazája és drága vérük hullásával kivivott s most már féltékenyen őrzött szabadsága . . . Amaz dúsan el van látva mindennel, emennek hadi felszerelése sincs, ha van, hiányos és kezdetleges . . . Amaz pihent és nyers erejére támaszkodó, emez bátor, harcedzett, ha kell: vakmerő, de a nagy fáradalmak folytán elcsigázott. Amaz gyakorlott a futásban, a nagyhangú fenyegetésekben, emez pedig a győzelmek kivívásában, a tettek mezején.

Még bömbölnek az ágyúk, még ropognak a puskák, csattognak a kardok . . . Fogy az ellen, fogy a magyar . . . Amott nő a félelem, a zűrzavar, emitt meg a lelkesedéssel, kitartással párosult harci kedv, a vakmerőség. Még csak egy végső roham, már csak egy kevés emberáldozat s az osztrák nem tobzódik tovább országunk szívében: Budán! a magyar sereg bevonul s feltűzi Budavár ormára 1849. május 21-én a sok vérszt, vihart kiállott, büszke magyar lobogót . . .

És mi, a győztes, dicső honvédek unokái, midőn megemlékezzünk az ő világot bámulatba ejtő, szinte csodás tetteikről: lehetetlen, hogy ne áldanók közöttünk élő s felettünk örökdő, megdicsőült szellemeiket, lehetetlen, hogy fel ne ismernők azt a szétszakíthatlan közös kapcsolatot, azt a milliókat összetartó, fenséges varázserőt, melynek neve: hazaszeretet. Ha pedig felismertük, látva annak jótékony erejét, áldásos hatását, lehetetlen, hogy ne kövessük s lehetetlen, hogy ha a vészharang ismét megkondul, a dicső elődeink által becsülettel megvédett zászlót sárba engedjük tiporni s édes hazánk szabadságáért élni és halni mindenkor készek ne legyünk. Hazaszeretetet szent eszméje: áldj és szentelj meg minket!

Z. Szombathy István.

Az én imádságom . . .

*Az én imádságom nem a pap csinálta,
Az én imádságom nincs a bibliába',
Sem a zsoltárok közt, sem a dicséretbe';
Imádságomat a szerelmem termelte.*

*Hajnalhasadáskor szellő sóhajlotta,
Szárnyait az Isten maga bontogatta.
Szívembe lehette — ez az imádságom:
Aldjon meg örökre árva gyöngyvirágom!*

Pósa Béla.

Ott ül a kandalló előtt, mélyen elmerülve gondolataiba. A kandalló halvány tüze megvilágítja rózsaszín arcát, amint fejét kis tenyerébe hajtva, hosszan, erősen gondolkodik. Sötét szemei most szikrát lövellnek, majd a semmiségbe vesz olvadó tekintete.

Vajjon mi nyomja a lelkét? . . .

Hirtelen feláll s egy gyors elhatározással íróasztalához ül.

Aranyszegélyű, rózsaszín levélpapírt vesz elő, aztán kezébe veszi a tollat, hogy írjon.

Írjon . . . De mit? Hogyan kezdjen hozzá, mikor olyan nehezen tud megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy ő szerelmet valljon annak, akit nem szeret, annak a Tamásfalvinak, annak a . . .

. . . Ejh, csak legalább ne hívnák úgy . . . Bercike! . . . Milyen lealázó név ez egy férfire nézve. Hisz' nem így álmodta ő az igazi férfit, azt a férfit, akit nemcsak szeretni tudna igazán, hanem becsülni is. Acél jellemnek, szilárdnak és erélyesnek, nem pedig holmi jätékbabunak, akit *Bercikének* is lehet nevezni.

Hiszen igaz, hogy ott a bálban olyan szenvedélyesen nézett rá, majd elolvadt a tekintetétől és úgy látszott, legalább akkor, hogy igazi férfi az, — de mikor azt a *Bercike* szót meghallotta, akkor, óh akkor nem tartotta másnak, mint gyermeknek. Mit, hogy ő egy gyermekhez menjen nőül, egy bábra bizza életét, nem, azt nem teheti, inkább elmegy, ahoz a másikhoz, Hidvégi Elemérhez, abban legalább van valami erély, habár nem egyéb is, mint egy nagy világfi, egy udvarló gép.

De hogy édesgesse magához újra, amikor már az elpartolt innen az ő kosara után? Semmi. Ha szereti, eljön.

Aztán ismét gondolataiba mélyed. Gondolatainak hatása alatt rózsaszínű arca halványfehérré lesz, tekintetében dac, vágy és akaraterély van. Szened. És ezt a szenvedést nem enyhíti semmi, de semmi.

Egyik percben arra a nagy világfira, az udvarló gépre gondol, mintha azt szeretné, mintha ahoz vonzódná, de a másik percben már közönyös szívvel fel sem véve tűnik el képe előle.

Majd Tamásfalvi jut eszébe. Szíve mintha hevesebben dobogna, arca mintha pirban égne, egész lénye remeg és valami édes melegség hatja át, — talán sze . . . ejh, de hogy is képzelhet olyat. S egyszerre csak fülébe cseng ez a gyerekes, becézó, férfiatlan szó: Bercike. — S felkacag. Kacajában van valami melódias bánat, ami lenyűgözi a szívet, áthatja a lelket, bánatosan csicsereg az, mint a párját kereső fecske, szeliden keseregve turbékol, mint az árva galamb, édes bús nó-tája az a bánkódó pacsirtának.

Az, az, — a szerelem nevetett most, kinevette önmagát. Miért? A háborgó szívnek talán jobb az áltatás, a szerelem gyökerét talán kilehet irtani kacajjal, olyan kacajjal, amely többet mond minden szerelmes tekintetnél, minden édes pillantásnál, amelyben több szerelem van, mint az ömlengő szavakban, amely mélyen jár, egész a szív fenekén, de annál erősebb, annál biztosabb és állandóbb, csak hogy még nem érett meg teljesen. — Nem! De az a lány maga sem tudja, hogy mit teszen.

Kötött nagykendőjét nyakába veszi, mert kiünn szél lengedez, hát ha ott a virágos kertben eltudná magát határozni valamire. S amint új gondolataiba mélyedve sétál, olyan szép, mint egy viruló rózsza, maga az ígézet.

Most megáll egy pillanatra, szétnéz a kertben, aztán örömtől sugárzó arccal felkiált: „Meg van!” Féltekenynyé teszem Hidvégit az által, hogy Tamásfalvinnak címezve írok egy szerelmes levelet, azt íróasztalomon hagyom és mama elhivatja majd Elemért s ha jön, az írószobában megváratom, ő pedig azalatt bizonyosan elolvassa a Tamásfalvinnak szóló levelet és féltékeny lesz és... a többi aztán következik magától.

S úgy tett. Bement, kezébe vette a tollat és írt, nem is reszketett egy csöppet sem. Csak mikor ahhoz a szóhoz ért, hogy szeretem, akkor dobbant meg a szíve, akkor futott át rajta valami érzés, ejh, nem is lehet azt kimondani, talán úgy hívják, hogy *szerelem*. Lehet, hogy az volt. Ki tudja.

Alig lehet 10 óra. Amália már szobájában ül s várja Elemért. Most kell neki jönni, el is jön biztosan.

Kis idő múlva jön a cseléd és jelenti, hogy egy fiatal úr jött látogatni.

— Vezesd be az irodába — szól Amália.

S Tamásfalvi — mert hiszen ő az — belép az irodába. Valami különös érzés fogja el egyszerre. Úgy szereti azt a leányt, hej azon a bálon hogy nézett rá, de utóbb meg kerülte. Nem, nem, ő nem szeret engem, de legalább meg tudom most tőle.

Oda megy az íróasztalhoz. Tekintete megakad az illatos levélkén s önkéntelenül is olvassa:

Édes Tamásfalvi!

„Emlékszik még úgy-e a bálra? Látja azóta mindig eszemben van. Nagyon rossz ember maga, meg sem látogat bennünket, pedig én úgy várom, mert én magát „szeretem.”

Amália.

Ő szeret! Óh édes!... most kinyílt az ajtó, Amália lépett be s Tamásfalvi elébe ugorva s keblére szoritva folytatá... szerelmem.

Amália rémülten kiáltott és mintegy önkívületi állapotban kiáltá: „Szentelen!” s aztán elterült.

Tamásfalvi pedig nem tudva a dolgok összefüggését, csalódottan és dühösen eltávozott. Sehogysem tudta megérteni, hogy hogyan került oda az a levél, vagy ha elakarták küldeni, miért mondta hát neki az a leány, hogy *szentelen*. Ennek végére kell járnia, ki tudja, hogy miféle titok lappang ez alatt, hátha valami játékszernek akarják felhasználni?

Nemsokáig kellett járni utána; megtudta azt. Megtudta, hogy csakugyan a közvetítő, a báb szerepét akarta vele eljátszatni az a lány. Oh ezt nem viseli el nem viselheti. Megmondja annak a lánynak, hogy ő nem játékszer, amelyet csak úgy ide-oda lehet dobálni, miért akarta ezt a megalázó szerepet ő reá ruházni, oh nagyon csalódott, ha azt hitte, hogy ő gyermek. Igen, ezt fogja neki mondani.

Elindult hozzá. Amália az izgalom után kissé rosszszul lett, de csakhamar felépült. Lelke meg volt törve, szíve sem volt a helyén, gyűlölt, vagy szeretett, vagy talán mind a kétféle érzelem uralta szívét.

Benyitott hozzá Tamásfalvi és ő ott ült egymaga, fehéren, mint a fehér rózsza, de szép volt, mint a szépség.

Amint meglátta Tamásfalvit, összeresztette, Tamásfalvi pedig megállt előtte férfiúi önértetének nemes méltóságával és szinte parancsoló tekintetével csaknem áthatotta azt a leányt. Homlokán fenség, arcán büszkeség és ajka szinte vérpiros lánggal égett, amint dörgő hangon megszólalt:

Amália, mit akart velem?!

Megcsalni, elámitani. Gyermeknek nézett, akivel mindent lehet tenni, bábnak, amelyet öltöztetni és vetkőztetni lehet! Szóljon! Feleljen!

A leány csak nézte, nézte.

Lelkében felelevenedett az álmodott ideál. Így-így képzelte a férfit, nemesen, magasztosan — és szívében a szerelemnek rózsái egyszerre kinyílnak, amint beszél hozzá sértett büszkeségében Tamásfalvi. A gyönyörűség mámorában szinte öntudatlanul és lázasan égő szemekkel epedve susogja:

„Maradjon, a levél igazat mondott!”

Bandi.

EGYLETI ÉLET.

A Magy. Irod. Önk. Társulat immár ez éven bevégezte a pályafutását a május 21-ik utolsó ülésével. Máj. 20. megtartatott a komoly versenyszavaltat, mely alkalommal Ruszkay István 7, Éles István 3 kor.-val jutalmaztattak. A 21-iki vígszavaltaton, amely jobban sikerült az előbbinél, Novák Lajost és Horkay Lajost ügyes előadásaikért 8—8 koronával, László Kálmánt pedig 6 kor.-val jutalmazta a bíráló bizottság. Kiemelendőbb pontjai voltak még e két ülésnek Novák Lajos elemzéssel felolvasott művének megdicsérése, úgyszintén Barcsa Mihály „Tárogatót hallok”... című versének megdicsérése. Társulat bizottsága, a legjobb vers díját Barcsa Mihálynak, a legjobb próza díját pedig Takács Mihálynak ítélte oda. Végül Nt. Tüdös István dr. tanár elnök úr meleg szavakkal vett tőlünk búcsút és miután a záró intézkedések megtörténtek, a tisztikar is átadta a társulatnak ez idei megbízatását és az ülés feloszlott. Adja Isten, hogy jövőre még bátrabban haladhassunk!

HIREK.

— **Halálozások.** H. Bató Jánost, főiskolánk közkedvelt ének- és zenetanárát és családját nagy gyász érte. Anyósa május hó 29-én szívvelhűdés következtében elhunyt. A vigasztalás örök forrása adja a megszemérményeskedő vigasztalás balzsamát! — Főiskolai kórházunk közbeesült ápolónőjének édes anyja, özv. Szily Józsefné május hó 31-én d. e. 5 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése a főiskolai kórház udvaráról fog végbemenni június hó 2-án. Béke lengjen a megboldogult hült tetemei felett, megszemérményeskedő szívű ápolónőnk pedig találjon vigaszt!

— **Új teológiai tanár.** A Tüdös István dr. miskolci lelkészé történt megválasztása folytán üresedésbe jött systematika-theologia tanszékre a tiszánimeni egyházkerület Nagy Béla egri ref. lelkészt választotta meg. Nem mulaszthatjuk el e helyen sem, hogy midőn a távozó szeretett tanártól búcsút veszünk és Isten áldását kérjük további működésére is, egyúttal az új tanárt is a legmelegebb szívvel üdvözljük! Áldja Isten! — Hozza Isten!

— **Igazgató-választás.** Az akadémiai szék május 31-iki gyűlésében az 1905—1906. iskolai évre akad. és közigazgatóvá dr. Meczner Sándort választotta meg.

— **Erdélyi tanulmányút.** Főiskolánk énekkara javában készülődik az erdélyi tanulmányútra. Az erdélyi nagyobb városok örömmel várják a dalos ifjakat, hogy megismerkedjenek a pataki szellemmel. A részletes útirány és program a következő: Sárospatakról júl. 2-án indulva, 4-én Kolozsváron hangverseny, 5-én Tordára kirándulás; 6-án Marosvásárhelyen hangverseny, 7-én indulás Brassóba. 8-án Brassóban hangverseny; 9-én Szinájba kirándulás; 10-én Krasznán hangverseny; 11-én Gyulafalvára kirándulás; 12-én Kézdivásárhelyen hangverseny; 13-án a torjai kén-barlanghoz és a Szent Anna-

tóhoz kirándulás, 14-én Tusnádon hangverseny; 15-én Gyemesbe kirándulás, estére Sepsi-Szentgyörgyre; 16-án Sugás-fürdőbe kirándulás, este Sepsi-Szentgyörgyön hangverseny, 17-én Előpatakon hangverseny, 18-án Brassón át haza.

A hangverseny programja:

1. Jelige.
2. Osszián: Beschnittől. Előadja az énekkar.
3. Felolvasás.
4. Gordonka és brács. Előadják az Olchváry művész testvérek.
5. Népdal-egyveleg. Előadja az énekkar.

6. Falu végén kurta kocsma Auspitz Jenőtől. Előadja az énekkar.

7. Cinka Panna. Melodráma. (Hetényi és Farkas)

8. Tenor-solo és népdal-egyveleg. Előadják Piskóti Ferenc és az énekkar.

9. Vig szavalat. Előadja Gombos Pál.

10. Induló. Előadja az énekkar.

— **A colloquiumok** május hó 22-én már megkezdődtek akadémiánkon és a pünkösti szünidő megszokásával jun. hó végéig fognak tartani.

— **Vizsgák.** Akadémiánkon az első lelkészképesítő vizsgálat jún. 22., 23., 24., a második lelkészképesítő vizsgálat 25-én, a theol. alapvizsgálat pedig az ezeket követő napokon fog megtartatni.

— **Pályázati felhívás.** A siketnémák budapesti állami intézetének első osztályaiba a legközelebbi tanévre mintegy 45 új növendék fog felvétetni. Ezenkívül felvételt nyernek a megfelelő osztályokba oly siketnémák is, akik eddig valamelyik vidéki intézetben tanultak ugyan, de akiknek szülői időközben a székesfővárosba költöztek. Végül felvétetnek a felsőbb osztályokba olyan gyermekek is, akik a népiskolai tanulmányaik közben siketültek meg s akik az intézetben a beszédnek a szájról való leolvasását tanulják meg s ez úton elemi ismereteiket kiegészítik. Elsősorban a Budapesten s az annak környékén levő községekben lakó siketnémák vétetnek ugyan fel, de másodsorban felvételt nyernek az ország bármely helyéről folyamodó siketnémák is, akik az évi 200 K. eltartási költséget egészben vagy részben biztosítani képesek. A felvétel a folyamodványok sorrendjében fog eszközöltetni; miért is indokolt, hogy a szülők mielőbb küldjék be kérvényeiket. Részletes tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat is az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága. (Budapest, VIII. Mosonyi-utca 8. szám.)

— **Tudomásul.** A jótéteményes tápintézeti helyekre (ingyenes, 40 kor., 80 kor) való folyamodások a Nt. és Tek. Igazgató-tanácsához címezve június 20-ig Csontos József tápintézeti felügyelőnél nyújtandók be.

— **Hirdetés.** H. Bató János főiskolai ének- és zenetanárnál a jövő 1905—906. iskolai évre 4 gyermek havi 60 koronáért teljes ellátást és bármely hangszeren (zongora, hegedű, fuvola, cimbalom stb.) oktatást nyer.

— **Hirdetés.** Haltenberger Béla ruhafestő-, vegyi-tisztító- és gőzmosó-gyárában, mint, amely hazánkban a legelismertebb és legkedveltebb, jutányosan és közmegelegedéssel tisztítatnak és festetnek ruhák, továbbá gallérok és kézelők mosatnak és vasaltatnak.

— **Előfizetéseiket újabban beküldötték:** Szabó József (Nagy Mihály) 2 kor., Román Ernő (Miskolc) 2 kor., Vinceffy Péter (Ajak) 4 kor., Hubay Kálmán (Szuhaő) 4 kor., Vass István (Szatmárnémeti) 4 kor., Szabó Endre (Rákosliget) 4, Medgyaszay Gusztáv 4 koronát. Köszönettel nyugtázzuk

Szerkesztői üzenetek.

Keresem, kutatom e versnek értelmét.
Forrón, izzón égve,
De csak az a vége.

Ez a kis üzenet: „Öntől jobb is telnék!”

Tünődés. „Nem tud az írni, aki küldte.”

Joies sans caus s „Oh mért oly későn!...” A következő számban jön.

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES, IFJ. BÁLINT DEZSŐ.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégibb s közismert gyárában ruhák egészben tisztítatnak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb lehérművek a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

A legszolidabb, legelegásabb, legolcsóbb

férfi ruhákat

* Sárospatakon *

WEINBERGER S.

készít.

Piactér a Városháza
átellenében.

Honi és angol szövetekben állandóan dús raktárt tart.

Van szerencsém Sárospatak és Vidéke mélyen tisztelt sportközönségének becses tudomására adni, hogy a

~ **fotografálás** ~

szükséges kellékekkel dúsan elláttam üzletemet. — Raktáron tartok egynehány gépet is. — Összeköttetésem van a legelső gyarakkal, mi által abban a helyzetben vagyok, hogy mindent a legolcsóbban és legelőnyösebb feltételek mellett

részletfizetésre adhatok.

Kérem a mélyen tisztelt sportközönséget, szívesen személyesen meggyőződést állításomról.

Maradtam teljes tisztelettel

2—3

SPITZ ANTAL órák és ékszerész Sárospatakon

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

KIADJA: A „SÁROSPATAKI IFJUSÁGI-EGYLET.” — MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkesztőség: Sárospatak, Főiskola, szénlővi hivatal.	Főszerkesztő: SINKA GYULA	Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS	Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. Félévre 2 korona. Az előfizetési összegek a »Sárospataki Ifjúsági Közlöny« szerkesztőségének küldendők.
Kiadóhivatal: Sárospatak. „Ev. ref. főiskolai könyvnyomda.”	FŐMUNKATÁRSÁK: MIKOLA GYULA, ifj. BARCSA ENDRE		

TARTALOM: Szerkesztőség: Távozóban. — Csoma: Redakciói titkok. — Medgyasszay Gy. Gusztáv: Álmaim. — Takács Mihály: Vergődés. — Binét Menyhely: Joies sans causes (ford.). — i. b. d.: Ruszkay Zoltán. — Nólárius: Akad. tornaverseny és táncmulatság. — Barcsa Endre: Diákúrtételek. — Pósa Béla: Fecske madár... — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetének.

Távozóban.

Most vége van az iskolai évnek és kedves olvasóközönségünktől búcsúznunk kell — végleg.

Az ifjúsági élet forgatagában így megy ez már. Rövid idő van itt szabva mindnyájunknak. Ma letűnik a diákélet mezejéről egy nemzedék — holnap jön helyette más. Ma még mi beszélünk e hasábokon olvasóinkhoz, holnap már mások. S így kergetjük egymást időtlen idők óta; — így fogja utánunk is felváltani egymást egyik év a másik után, egyik nemzedék a másik után, időtlen időkig.

Ma még — bár csak percekig — mi vagyunk a színen, meg fogják hát nekünk engedni olvasóink, hogy ez utolsó alkalmat megragadva, elmondhassuk szűk keretekben ami mondani valónk még van. Elmondhassuk olyan jóakarattal, olyan őszintén, amely őszinte szeretettel szolgáltuk az ifjúságot és ennek lapját az elmúlt esztendőben.

*

Ez a mostani írásunk olyan sablonos, mintha már sokszor olvastunk vagy hallottunk volna ilyet vagy efféléit. Szinte kiárad belőle az a mély, nehéz sóhajtás, amely az emberi kebelből szokott előtörni egy-egy alkalommal, midőn búcsúznunk attól, akit szeretünk. És a búcsúzás hangulata, mely a szerető szívek közt mindig ugyanaz, átömlik ezen is. Mert hiába! Ha az elválás pillanatában szívünkbe mártjuk a tollat, ugyanazok a mindennapi borongós színek vetődnek papírra, melyeket mindenki egyformának ismer. Az érzelmek húrjait nem mi dirigáljuk, mi sem tudunk ez alkalommal sem másféle indulatot magunkra erőszakolni.

Nehezűnkre esik, hogy távoznunk kell.

Mi, a kis emberek szeretjük ezt a hivatást, mely a nagy emberek hatalmát adta kezünkbe s boldogok voltunk, midőn a bennünket ért megtisztelő bizalom révén egy országszerte tekintély-

nek örvendő ifjúság nevében beszélhettünk. Örömmel álltunk résen kívülről jövő támadásokkal szemben s minden vágyakozásunk tetőpontját értük el, ha a sárospataki ifjúság szellemi életének valóban hű tüköre lehettünk.

De csakugyan azok voltunk-e? Ez a kérdés eldöntésre vár s a feleletet adja meg az a közönség, mely figyelemmel kísérte működésünket. Az ítélet bárminő lesz: mi érezzük gyengeségünket.

„Gyakorlat tesz mesterré“ s ha rövid hivataloskodásunk alatt nem tudtuk megkészíteni a mesteri remeket s ha távozzunk, mielőtt tudtunk volna kedvünk szerinti jó eredményt felmutatni, ez a mi rövid szerkesztői pályafutásunkban a tragikum, mely tragédiája lesz minden „pünkösdi“ lapszerkesztőségnek. Mikor már a gyakorlottságot — tegyük fel — épen hogy megszerezte, távoznia kell!

*

S ha fáj nekünk itt hagyni ezt a lapot, ifjú vágyódó szívünk ez első szerelmét, ne vegye rossz néven senki tőlünk, ha feltjük is, mint a haldokló apa árva gyermekét. Az elköltözőnek végső gondja is a kedves gyermek; — midőn eltávozzunk, mi is szeretnők biztosítva látni kis lapunk jövőjét.

Nincsenek kétségeink e részben; az anyagi fennmaradás a főiskolai ifjúság tiszteletreméltó áldozatkészsége következtében biztosítva van. szellemi virágzását biztosítják a mi ifjúságunkban rejlő ez irányú képességek. De mégis, kérjük az ifjúságot: szeresse, becsülje meg lapját, melynek fenntartásával az egész ország előtt becsületet szerzett s lefőzte egyetemeinket is. (Ezek közül t. i. egyiknek egyáltalán nincs sajtója, a másiknak van, de ez is csak állami szubvencióval tengeti életét.) — Anyagi áldozatot — igaz — kíván ifjúságunktól a lap, de ez a számba sem jöhető áldozat hányszorosan fizettetik vissza erkölcsileg?!

Most még azokhoz szólunk, akik majd utánunk következnek.

Minket saját gyengeségünk tanított meg arra, milyen tulajdonságok kívánandók meg egy hívtásos lapszerkesztőtől. Lehető általános műveltség, általános tudás, nagyon sok tapintatosság, ön-

uralom a nehéz helyzetekben de legfőképen öntudatos, talpra esett kritikai képesség.

A fejlődő tehetségek ápolását célzó de egyébként tekinteteket nem ismerő kritika, lelkiismeretesség, körültekintő gondosság az anyag összegyűjtésénél s mindenek fölött komoly, irodalmi hang. A mi tanúságunk irányt szabhat utódainknak is.

Legyen hát ez a mi végrendeletünk.

A szerkesztőség.

Redakciói titkok.

Magam sem tudom miért, de amikor búcsúzásra, az elválásra gondolok, egy pár könyű, mint hivatlan vendég tokolodik a szemembe s a pillákon reszkető vízfátyolon keresztül merengve bámulok bele a fehér alpra nyomtatott karesú kis ólombetűk fekete világába addig-addig, hogy visszaszáll a lelkem a múltba, a kezdő ponthoz, ahol megállva, még egyszer végigpillantok a megfutott úton s visszaemlékezem.

A mi két évi szerény, de buzgóságos munkálkodásunkkal együtt járt kellemes és kellemetlen emlékek özöne, mint folyondár a százados tölgyet, úgy fogják körül a szívemet s úgy tetszik, mintha ezeregyéji káprázatos képek kábitó pompájában rajzanának körülöttem az ismerős, kedves alakok. Mosolyogva köszöntjük egymást, mintha most indulnánk a nagy útra s aztán idelepednek asztalomhoz úgy, mint azon az első estén, mikor megszületett az első szám. De nem, még sem úgy . . . hiszen akkor, azon az első estén mintha vidámabbak lettünk volna. Igen! vidámabbak voltunk, mert azok a szépséges eszmék, ideálok, amelyekkel a szívünk telve volt, még nem szenvedtek hajótörést s akkor még tisztán, fehérén feküdt előttünk a kutyanyelv, míg most egy egész halmaz tarka-barka papiros van mindenikünk előtt s rajtok, bennük oly sok szép eszme eltemetve, álmok elsiratva. Megénekeltek ideálok siró vagy kacagó nótája, sok édes és szomorú történet és a történetekben sok kedves alak; bálitudósítások, hírek és hirdetések mind, mind rajta van e csomó tarka-barka papiroson.

Egy év munkássága ez a csomó tarka-barka papiros s az egy év munkájában annyi sok történet, mert higgye el a t. olvasó közönség, hogy mindenik cikkünknek meg van a maga története s bizony nem egy szolgálatna közülök kiténő novellatárgyat, alakot vagy diáktörténetet és sistergő életet.

De nem ezekről a történetekről akarok írni, hanem titkokat akarok kifejteni, titkokat, amelyeket senki sem bizott rám és mégis titkok, annyira, hogyha lány volnék, ez alkalommal legalább két napig örömmünnepet ülnék, mert még így is (t. i. tekintettel férfi nememre) olyan kellemes, olyan édes érzés járja át szívemet s újjaiban is valami igen csiklandós érzés bizserg most, hogy elakarom árulni, kiakarom fejteni, *hogy készült a mi lapunk.*

Megvallom azonban őszintén azt is — nem akarván jobbnak látszani, mint amilyen vagyok — hogy egy kis hiúság is belejátszik a dologba. Ugyanis azt akarom, hogy a t. olvasóink ítéljék meg: vajjon az ifjúság egyik-másik magas irodalmi színvonalán álló, de soha egyetlenegy sornyt nem dolgozó jeles kritikusaik volt-e alapos okuk arra, hogy ahol csak lehetett, megkeserítették a mi munkánkat.

Itéljenek!

Minden hónapban egyszer összegyűlt a mi kis gárdánk, hol az egyik, hol a másik társ lakásán, ahol a beküldött kéziratokat átnézve, kiválogattuk a jobbakat (ami igen kevés volt) s azután kiosztottuk egymás közt a munkát, megbeszélve, hogy ennek vagy annak a cikknek a megírására kit szólítsunk fel.

A tükör tehát már megvolt, cikk azonban még alig volt egy-kettő, de nyugodtak lehettünk, mert a mi cikkeink készen voltak, a többiek pedig megígérték a felkért kollégák. Mikor aztán eljött az utolsó este és jártunk a kéziratokért, a legtöbb helyen így fogadtak: Engedjete meg, de nem volt időm, itt volt a tanítványom apja; kolloquáltam, studiumot kellett írni, nagyon sajnálom, nem tehettem most, hanem a jövő számba okvetlen írok.

Igy volt ez a következő számmal is, de a szegény szerkesztők mindig remélnek s mindig várnak az utolsó estig, mert nem az céljuk, hogy a maguk termékeivel tömjék tele a lapot, hanem hogy az ifjúság dolgozzék bele.

Ilyen körülmények között, azonban nem tehetünk egyebet, mint leültünk az asztalhoz s megírtuk magunk a cikket az utolsó éjszaka, mert másnap már a nyomdába kellett beadni a kéziratokat.

Természetes, hogy a nagy irodalmárok, az ifjúság nagy képzettségű, jeles kritikusaik nem keresik, nem kutatják, hogy mint készült a cikk s nem látják, vagy nem akarják önmagukban észrevenni a hibát, a közönyt, csak a szerkesztőkön verik el a port, mert nekik kötelességük a munka, másnak azonban nem.

Nem számoltak azzal, hogy az Irodalmi önképzőkör ez idei emlékkönyve sem dicsekedik jeles munkákkal, hogy a pályázatok jóformán meddők maradtak, de ha gyengébb vers, novella vagy bárminő cikk jelent meg e lapban, azért tudták bántani a szerkesztőket.

De hát ez azt hiszem így volt mindig és így lesz, mert oly sok ember izlésének megfelelni nagyon nehéz, főként akkor, ha a szerkesztőket kényszermunkásoknak tekinti az ifjúság és úgy gondolja, hogy magára nézve eleget tett kötelességének akkor, amikor megválasztotta a szerkesztőket.

Pedig (aki próbálta, tudja) még a készítésnél is nagy munka vár a szerkesztőkre. Egy ilyen kis ifjúsági laphoz, tisztán csak ifjúsági híreket összehorgászni ne gondolja senki, hogy könnyű munka s aztán, mikor jön a szedés mérése és kérlelhetetlenül bezúgja a metropás, hogy még 2 hasáb hiányzik s nincs sehol egy vékonyka hír, amit lehetne tetszés szerint nyújtani.

Bizony, kénytelenek a szerkesztők dolgozni tovább. De hogyan? hisz már az egész lapot saját termékeikkel tömték tele s a t. olvasók megunják, ha mindig annak a három-négy embernek a cikkét kénytelenek olvasni, sőt nem is olvassák, mert ismerik már az illető gondolatmenetét.

Mit csináljanak a szerkesztők? Álnév alatt irnak, mert ez izgatja az olvasót, azt gondolják, hogy talán egy szerény új esillag kezd tündökölni, pedig dehogya, csak a régi, nagyon jól ismert, gyengén pislákoló szerkesztők zsenije ontja magából az elkoptatott verseket, novellákat, alkalmi cikkeket, krónikákat, alakokat és diáktörténeteket s a jó ég tudná, még mit nem.

Mindezekért egy jó szó nem sok, annyit sem kapunk, hanem ledorongolást, azt igen.

De nem untatom tovább t. olvasóinkat, röviden igyekeztem vázolni a lapesinálás keserveit, hogy mindenki tisztán lássa ebből a kevésből is, hogy a „Sárospataki Ifj. Közlöny“ szerkesztése, akkor, amikor mindenki csak kritikus akar lenni — nehéz, nagyon nehéz és fáradságos munka.

Csoma.

Álmaim.

Múltamba vissza-visszatér a lélek,
Egy régi álom gyakran felkeres;
Lelkemben tiszta vágyak, szép remények,
Mindannyiok oly édes gyermekes.
Szerelmemet — az elsőt — újra látom,
Látom rózsás, mosolygó hajnalát,
Fellángol szívem minden dobbanáson
S éltém napjának fényes sugarát
El nem homályosítja semmi sem.
Isten! jóságod boldogan hiszem.

Kis lányka könnyes, bús szemébe nézek,
Búcsút suttog lány hangja édesen;
Még nála tiszta, angyali a lélek,
Arca el-el pirul szemérmesen.
Kicsiny keze meg-megremeg kezemben,
Mindkettőnk szive hangosan dobog,
Gyönyörrel nézem hosszan, némán, csendben,
Vidám szívvel jövőnkre gondolok.
S míg ajkam rózsás arcához viszem,
Isten! jóságod boldogan hiszem.

*

Tűnik az álom — másik jön utána,
Beteg lányka ágyánál könyezem;
Elöttem éltém haldokló reménye,
Fájó szívvel keblemre ölelem
Hozzám simúlva esőkol lázzal, hévvel,
Szememből a könny arcára pereg,
Lágyan simogat forró kis kezével —
Egyet sóhajt — és többé nem beteg.
S míg elborít a bánat étiéle:
Megátkozlak egek nagy Istene!

Lélekharang csendül lágyan zokogva,
Koporsót kísér bánatos sereg;
Szomorú arccal, könyező szemekkel
S rám fájó részvétellel tekintenek.
Szívemet a bú kinzó férge marja,
A kis setét gödör megásva már,
Hüllő hantok lelketrázó morajja
Fülembé zúgja: örök a halál
S míg elborít a bánat éjjele:
Megátkozlak egek nagy Istene!

*

Tűnik az álom ismét — Feltekintek
S még hosszan-hosszan elgondolkozom;
— Szívem minden nap újabb lángra lobban,
Lelkem minden lánykáival rokon. —
Most, hogy első szerelmem látom óbren,
Úgy tetszik, az ég tisztább, fényesebb:
Egy boldog angyallal több van az égben,
Egy tört szívvel e földön kevesebb:
Igy hűtlenül el nem felejtetem,
Jóságos vagy te mégis Istenem!

Medgyasszay Gy. Gusztáv.

Vergődés . . .

Irta: Takács Mihály.

A kis szobában ül íróasztalkája mellett. Előtte egy kiterített levél fekszik e pár sor irással:

„A lánczot én nem tépem el, én férfi vagyok
ugyan, de erre gyöngö; maga tépje el, maga a nő,
— ha úgy gondolja, hogy elég erős erre! . . .

Sándor.“

A lány föl-fölveszi a levelet, majd meg indulato-
san dobja a sarokba, márványarca pirosra gyúl a ha-
ragtól, éjsötét szemei dacosan villognak selymes pillái
közül, orcimpái szinte kitágulnak, úgy mormolja ma-
gában:

— Nyomorúlt! és még ő meri mondani, hogy nem
ő a hibás . . . menti magát, hogy még a látszat is neki
adjon igazat; pedig eddig is csak hitegetett, csak já-
téktárgy voltam kezében, akivel eltöltötte unalmas ide-
jét és most egyszerűen eldob, eltapos, mint az útszéli
virágot . . .

— Miért is ne dobna el engem, a falusi vadvirá-
got? . . . Útszéli virágtól ki kérdi, hogy fáj-e, ha el-
tapossa valaki . . . Melyik férfi oly balga, hogy a király-
rózsa helyett csipkerózsát tűzzön gomblyukába? . . .
Persze, persze, annyi szép városi dáma hogyno tudna
feledtetni egy igénytelen falusi lányt, kacagó jókedvük-
től ugyan ki hallaná meg annak titkos sóhaját? . . .

— De minek is hittem neki, mikor tudhattam
előre, hogy így lesz . . . Minek? . . . Kérdezd meg az
éjjeli lepkétől, hogy mért száll bele a gyertya-lángba,
hol menthetlenül odaég . . .

Itt elesuklott a hangja s zokogva borult az asz-
talra, majd mintha villanyütés érte volna, felugrott da-
cosan hátravetett fejjel; az arcán valami démoni gyű-
lölet látszott, olyan ijesztő volt ez a szép arc, hogyha
valaki rátekint most, visszadöbben tőle. Ilyen lehet a
legszebb ördög, vagy a gyűlölet megtestesítve! . . .

Valami rettenetes, bosszúálló tervek kovácsolód-
hatnak abban a bohó kis fejecskében, amint szilajul lép
ágyához s egy kis képet kap le a falról. Olyan vad,
olyan visszariasztó most a máskor oly szelid, szép
leányare.

— Eh! vége . . . vége . . . suttogja keserűen s
össze akarja tépni a kis képet, megsemmisíteni, hogy
ne kísértsen tovább, de előbb mégis csak rátekint —
utóljára . . . hah! hisz ez a szüzanya képe! . . . meg-
cserélte avval a másikkal . . .

A karja erőtlenül hanyatlik le, ajka a szüz Mária
képhez tapad és érthetetlenül, exaltáltan susog valamit.
Majd kiegyenesedik és rábámul arra a másik képre, az
arcáról eltűnik minden vad gyűlölet; valami szelid me-
lanchólia csudálatos gyorsasággal váltja fel azt s be-
szélni kezd ahhoz a másik képhez szemrehányóan s
megis szeliden:

— Mit mosolyogsz úgy rám, úgyse hiszek már
neked, hazug voltál, amikor legelőször közeledtél hoz-
zám, a legelső szavad is ámitás volt . . . Úgy közeled-
tél hozzám, mint egy valódi férfi, mint egy valódi hős,
nem térdpeltél le előttem, mint a többi szolgalelkű
ember; azt mondtad: „Akit én szeretni akarok, ki is
fogom érdemelni; nem hiú bókokkal, hanem önzetlen-
séggel és férfiasággal . . . Ám aki engem szeretni
akar, annak is ki kell érdemelnie engem a szüziesen
tiszta lelkével, a szelidségével s a háziasságával“ . . .

— És aztán belopódtál a szívembe, annak is a
legmélyébe, kiszorítál onnét mindenkit, te voltál a bál-
ványa, akinek éjjel-nappal üdözött, a tiéd volt minden

dobbanása . . . És aztán igyekeztelek kiérdemelni, pedig büszke voltam, dacos voltam addig . . . te megszelídítél . . . valami átkozott varázs volt a szavadban, jobban hittem neki, mintha valami égi szózat hívogatott volna . . .

— Hiszen nem is csuda, érintetlen volt még a lelkem, te pendítéd meg húrját, tovább mentél: játszottál rajta, te tudtad eltalálni csak az igazi hangját . . . aztán mikor láttad, hogy egészen a tied vagyok már, hogy bálványom vagy, most félrelöksz útdoból! . . .

— Bimbó voltam, a szived melegében fejlettem ki s most, hogy nyíló virág lettem, eldobsz az útfélre, mint valami haszontalan lim-lomot. S miért? Mert az én vallásom nem tagadja meg a szüzanyát, mint a tied, mert imádni merem az asszonyok legszentebbikét, akit a te vallásod lenéz . . . S én a legszentebbet, legjobbat most megtagadjam, kiöljem szivemből a hitet, amely vigasztalom volt borús napjaimban, mint a csemetére felfutó repkény . . .

— Eltaszítam magamtól a világot: apát, anyát, testvért, rokonaimat, megtagadjak mindent-mindent s úgy menjek el a szülei ház előtt, mint valami idegen lak előtt, ahonét örökre ki leszek zárva . . . Nem, soha! . . . Vesszen el inkább ez a nyomorult szív, miért tudott egykor olyan vigyázatlan, olyan gyöngé lenni! . . .

A lány két nagy fekete szeméből két forró könny-csepp gördült alá arcára. Majd mintegy szilárd elhatározással vette le a férfi arcképét ágya felől s a levéllel együtt a kályha tüzebe dobta s ahogy lobbot vetett az, valami démoni gyönyörűséggel vegyes kesergéssel szemlélte . . . Aztán kisimult a bársony arc, az ajkak kinyíltak, mintegy azt látszva mondani: vége tehát mindeknek . . . örökre vége . . .

Azaz hogy talán mégsem! . . . A szerelem zsarnok vendég, ha befészkel magát valahová, ő lesz az úr s kitér minden egyebet tanyájáról. Szegény leány . . . hogy nem lehet elégetni azt a másik képet is . . . ottan belül . . . amit a pajkos Amor rajzolt oda jókedvében . . . hogy azon még a szüzanyának sínesen hatalma! . . .

Eltűnt már a haragnak, a dacnak utolsó nyoma is arcáról, valami véghetetlen bú ömlik el rajta, talán még sem kellett volna! . . . Istenem! milyen heves is az ember, egyik pillanatban zúz, rombol mindent s a másikban már szánja-bánja, amit tett . . . De mégis, meg kellett tennie! . . . legalább nem kísérti tovább az a csábító arc! . . .

— Talán könnyebb lesz így feledni, suttogja mintegy mentségül a leány, de arcáról leri, hogy maga sem hisz az önámító szavaknak.

Hirtelen bársonykötésű kis emlékkönyve ötlük szemébe. Eh! ne kísértse őt többé senmi emlék, hadd semmisüljön meg minden, ami ráemlékeztet! . . . De ahogy felnyitja a rózsaszínű könyvecskét, rettenve kapja fel a fejét . . . igen, ez az Ő! rása . . .

„A szeretet erősebb a halálnál, lehet az a koporsóba is . . . Légy eltévelyedett bűnös, a szeretet megtisztít . . . Megtagadhatod hitedet: a szeretetet soha! . . .“

Megsemmisülve rogyott a pamlagra. A kályha tüzenek apró kis démonai meg kihívólag néztek vele szembe, mintegy azt mondva neki: Ha, ha, ha! elégettél: feltámadtunk; eldobtál magadtól: visszamegyünk hozzád . . . Majd újra kezébe vette a könyvecskét a leány s csak nézte, nézte az írást, a könyvei patakokban ömlöttek szeméből. Olyan volt e pillanatban, mint a megtestesült fájdalom; ott belől meg dült az ádáz tusa, életre-halálra: vajjon melyik lesz a győztes, a hit vagy a szerelem?! . . .

Egy rózsaszínű kis levélke véget vet a vergődő szív tusájának: az én vallásom talán más Istent imád, mint a tied? talán a gyűlöletet hirdeti szeretet helyett? . . . Az én vallásom a szeretet vallása . . . s te ám taszits ki szivedből, én tégedet soha! . . . Ha te megtudod tagadni a szeretetet, én nem; pedig acél a lelkem . . . Határozz, ahogy a lelked sugallja, elfogulatlanul . . . ne félj! egy zok-szót se ejtek ellened . . .

S a leány határozott . . .

Egy hét múlva Székely Sándornak, a fiatal káplánnak asztalán egy levél volt, finom női kéz írása:

„Erős akartam lenni, gyöngé voltam csakugyan a láncot széttépni. Le vagyok győzve, egészen a Tied vagyok! . . .“

„A szeretet erősebb a halálnál! . . .

llon.“

Az igazi felvilágosodás az, amely megtanítja az embert arra, hogy ő a törvényt önmagában hordja; az igazi műveltség az, amely hozzászoktatja az egyént, hogy a jutalomra vagy a büntetésre való tekintet nélkül e törvénynek engedelmeskedjék.

Jakobi Henrik Frigyes.

*

Nem az a kérdés, ki mennyit tud, hanem milyen célból tudja azt. A tudás célja az legyen, hogy az embert bölcsesé tegye, jellemét nemesítse, sőt jobbá, boldogabbá, hasznos polgárrá tegye s az neki vasakaratot, erőt kitarást adjon.

Smiles.

Joies sans causes.

— Sully Prudhomme. —

Ó, jól tudom miért sírok, ha hull a könnyem,
De van öröm, amit az ember meg nem ért.
Néha felébredek — oly teli szívvel. könnyen
És oly boldog vagyok, de nem tudom, miért?

Mindenkit szeretek . . . A szívem olyan tiszta . . .
. . . Az élet ó, be szép! . . . Az égbolt úgy ragyog . . .
De pillanatra csak — És érzem, hogy foly vissza
A sötétség. Ismét csak a régi vagyok.

Ó, honnan jöhet ez a pillanatnyi mámor?
És látni csak félig nyílt ajtók közt szabad?
Hüllő csillagok tán? — És nyári éjszakából
Kilobbannak — aztán minden sötét marad?

Elhamvadt tavaszok tüze gyullad ki újra?
Áprilisi vágynak melege tűz le rám?
A kialvó zsarátnok? . . . A lant utolsó húrja
Pattog? Vagy elkésett szerelem ez talán?

Nem. Kóbor szerencse, amelyik hébe-hóba,
Mint röpke fény száll . . . száll, a szívünkbe tekint
S a másik percben már — keservesen csalóddva
Elhagyja a szívünket s tovalebben megint.

Binét Menyhért.

Ruszkay Zoltán.

Aratása van köztünk a halálnak. Egymásután hullnak ki közülünk a legszebb virágok. Kihullott, meghalt Ruszkay Zoltán is.

Alig, hogy elindult szép, ifjú reményekkel, nemes ábrándokkal, édes álmokkal a kiválasztott pályáján, útjába állott a rideg, kérlelhetetlen végzet s összetörte a szép reményeket, eltaposta a nemes ábrándokat, sirba tiporta a jövőről szőtt édes álmokképeket.

Szomorú látvány, midőn a repülni kezdő madár szárnyaszegetten a földre hull, összeroncsolva gyenge testét; szomorú látvány, midőn a sudárba indult fa, mielőtt teljesen megizmosodhatott volna, a vihar által ketté törtetik. Ez volt a sorsa, ez volt kimérve reá Isten-től a végzet könyvében.

Megsirattuk mindnyájan, mert mindnyájan szeretjük. Egyszerű, tiszta szíve, nemes, özetlen lelke magához vonzotta a távolabb állókat is, minket közelebbieket pedig hozzá kötözött elszakíthatatlan kötélekkel. Hozzáánk nőtt, egyé lett velünk rövid idő alatt. Együtt sirtunk, együtt nevtünk. Övé volt örömünk, övé volt bánatunk, mienk volt öröme, mienk volt bánata.

Miért is mentél el? Hiszen csak most jöttél. Miért is hagyta itt minket? Hiszen alig voltál még velünk. Szébb világot kerestél? Hiszen jobban, mint itt, sehol sem fognak szeretni téged.

Nagyon nehéz, nagyon fájó az elválás. Istenem, hogyné! Hiszen örökre! Örökre? Borzasztó ez a szó, irtózatos ez a fogalom. Jer feltámadásnak boldogító hite, adj könnyebbülést szívünknek!

Te pedig kedves barátunk álmodjál szépeket a jánosi-i temető csendes, puha földjében s keresd fel gyakran lelkeddel tégedet el nem foledő, szerető barátaidat. Amen.

i. b. d.

Az akadémiai torna- és vívóegylet tornaünnepélye és táncmulatsága.

Jun. 1-én a kora délutáni órákban, mielőtt az ünnepély kezdetét vette volna, már diszes és nagyszámú közönség gyűlt egybe a verseny színhelyéül szolgáló tornaterén. Köröskörül pedig a sodronykerítésen kívül beláthatatlan számú ingyenes közönség foglalt helyet. A jury zöld asztala mögött az ifjúság zenekara helyezkedett el; eljött, hogy segítségére legyen a testvéregyletnek, szolgáltatván ahhoz, ami a szemnek kellemes, azt, ami gyönyörködteti a lelket.

Trombitaszó mellett, lengő zászló alatt vonult a tereaz ifjonti erőtől duzzadó, festői ruhába öltözött tornász-csapat, hogy ott, az Isten szabad ege alatt zengje el hő imáját a magyarok Istenéhez: Kőlcsey „Hymnus“-át; imádkoztak, mielőtt munkálhoz láttak s imájukat szívvel-lelélekkel mondta velük a közönség is s az egybeolvadó zsolozsma szállt-szállt fenségesen a magyarok Istenének zsámolyához. Aki ezt hallotta, van-e bátorsága azt mondani, hogy e nép bünhődésre méltó?! Árpád, Hunyadi, Rákóczi, Kossuth s megannyi félistene a magyar-nak nyugodtan alhatja siri álmát; míg ilyen fiai lesznek e sok hazafivérrel megszentelt magyar hazának, a dicső őstől nyert szent örökséget megvédi azok dúló veszélyekben; az ősök erőt, bátorságot nyújtanak nekik; nagy szellemük szüntelenül ott leng körülöttük s emlékükre pozsdul a vér, feszülnek az izmok, mert „nem halt

meg az, ki milliókra költé dús élte kincsét, ámbár napja múlt!“

E fenséges megnyitás után kezdődött a torna-ünnepély. Az első pont volt egy fűzér-tánc, melyet 32 tornász lejtett szemet, lelket gyönyörködtető plasztikus ügyességgel. A zenét a főisk. ifj. zenekar szolgáltatta hozzá. Ezután csapattornázás volt magas lovon és gyűrűhintán.

A tulajdonképeni verseny ezután következett. A versenyek egy részét még a délelőtti folyamán megtartották, miután a sok pontból álló program sok időt vett volna igénybe délután. A délelőtti megtartott versenyen győztesek lettek: Súlydobásban I-ső volt Varga Imre, II-ik Tariska Béla, III-ik Sáfrán Jenő; távolugrásban: I-ső Stubenfall Gyula (5'07), II-ik Szabó Bertalan (5'04), III-ik Varga Imre (4'90); síkfutásban: I-ső Tóth Elek, II-ik Stubenfall Gyula, III-ik Szabó Bertalan. A délutáni verseny győztesei: Korlátan: I-ső Szabó Bertalan, II-ik Varga Imre, III-ik Lányi Elemér; nyújtón: I. Sáfrán Jenő, II. Varga Imre, III. Pósa Béla; kötelen függeszkedésben: I. Bornemissza István, II. Tariska Lajos, III. László Kálmán; rúdmagas-ugrás: I. Bornemissza István, II. Tatar Miklós, III. Szilágyi László; vivásban: I. Stubenfall Gyula, II. Sutka István, III. Bálint Bertalan.

A verseny-díjak az eddigi szokástól eltérőleg nem pénzben, hanem éremben osztattak ki. Az első nyertesek diszes ezüst érmet, a második nyertesek ugyanoly nagyságú, de egyszerűbb ezüst érmet, a harmadik nyertesek pedig bronz érmet kaptak. A pataki szépek rózsás kacsóikkal most is koszorúba fonták legszebb virágaikat s dobogó szivecskéjük bájos sugarával bearanyozván, elküldék, hogy annak vállaikat ékesítse az, aki Istenadta erejével s önszerette ügyességével arra rá fog szolgálni.

A versenyek lezajlása után Sáfrán Jenő és Ablonczy László mutatták be hatalmas erejüket a nehéz súlyok emelgetése által; azután Magda Sándor és Sáfrán Jenő szabad vivást mutatott be, mindenkinek tetszését kiérdemelvén plasztikus mozdulataikkal s ügyes vágásaikkal. Végül egy szépen sikerült tableau zárta be az élvezetes torna-mutatványok sorát, melyet 9 ügyes tornász a korlátan mutatott be

A díjak kiosztása volt a legkedvesebb, legvonzóbb része az ünnepélynek. Dr. Illyefalvi Vitéz Géza tanár-elnök meleg szavakban köszöntötte az egyletet a szépen sikerült s kedves ünnepélyért, elismerését fejezve ki a vezető tisztikarnak a különösen a tisztikar lelkének: Komjáthy Lajos ifj. elnöknek, akit dicsérni felesleges, eléggé dicsérik őt tettei: a példás rendtartás s általában a torna-egyletnek ezidei ügy külső, mint belső élete. A torna-egylet szeretett ifj. elnökének csak kötelees halálját róta le akkor, a mikor részére egy dísz-oklevelet állított ki. Megköszönte ezután a tanár-elnök a jury tagoknak áldozatkészségüket és fáradozásukat, megköszönte a pataki szépeknek a szép koszorúkat s a közönségnek a meleg érdeklődést. Ezután következett az a része az ünnepélynek, amelyre bizonyára minden győztes csak büszkeséggel fog gondolni mindig, t. i. az érme kiosztása. Ugyanis a külön sorban felállott győztesek mellére Radácsi Ilonka úrleány bájos kezecskéivel saját maga tűzte fel az érmeket s tette vállukra a kiérdemelt koszorúkat. Gyönyörűség volt nézni, amint duzzadtak a mellek, mikor egy-egy érmet feltűztek a kedves kacsók. Méltán vehettek kaján szemeket a nyertesekre azok, akiknek nem adatott meg az az erő, az a rugékonyság, amely képesekké tenné őket arra, hogy ily kitüntetésben lehetne részök.

Koszorút kaptak: Komjáthy Lajos, mint ifj. elnök; Magda Sándor, mint alelnök s vivás-vezető; Varga Imre

(súlydobás), Stubenfall Gyula (vivás). Tóth Elek (sikfutás), Szabó Bertalan (korlát). Sáfrán Jenő (nyújtó), Bornemisszu István (függeszkedés), a főisk. zene-egylet elnöke: Kovács Lajos, Sutka István, Bálint Bertalan, Kóta Lajos, Tatár Miklós.

Végül felzendült a „Szózat“ az ajkakon s felszárnyaló hangjai azt hirdették, hogy a tornász gyerekek nemcsak a toina-téren, hanem a csatamezőn is készek kiállani, ha veszély fenyeget s vagy megvédik a hazát, vagy ha csakugyan buknia kell: vele halnak ők is, mert „a nagy világon e kívül nincsen számukra hely!“

Aztán a főisk. zene-egylet rázendítette a ropogós csárdást, a közönség pedig szétoszlott, hogy készüljön a folytatásra az esteli táncra.

Nótárius.

* * *

A folytatás aztán kezdődött este a városházán 9 órakor. A táncmulatságon jelen volt hölgyek névsora a következő: Asszonyok: Balogh Pálné, Barna Ágostonné, Barthos Józsefné (S.-A.-Ujhely), Bálint Dezsóné, Darvas Károlyné, dr. Finkey Ferencné, Fürjész Tamásné (Karád), Gebauer Reinholdné (N.-Halász), Gyulay Károlyné (S.-A.-Ujhely), özv. Hidegkövy Elekné, ifj. Horkay Jánosné (V.-Ujfalu), Keresztúri Jánosné, Kormos Geróné (Ladmóc), Lakatos Dezsóné (S.-A.-Ujhely), Mecner Andrásné, Nagy Béláné (M. Kaszony), Nemes Györgyné, Nyiri Lászlóné (B.-Szerdahely), Oláh Miklósné, Ortó Gyuláné (Ungvár), Ölbey Jánosné (Rozvány), özv. Pásztor Sámuelné, Radácsy Györgyné, Reho Jánosné, Szabó Istváné (Liszka), Szabó Károlyné (N.-Halász), Szentpétery Jánosné, dr. Székely Györgyné, Szinyei Gerzonné, Zettin Ignácné (Ujhely), Zombory Gézané (Liszka). — Leányok: Balogh Vilma és Ilonka, Barna Irma, Barthos Pipi, Bálint Ilonka, Bogdánffy Margit (Ujhely), Búza Margitka és Jolánka, Darvas Margitka, Demjén Erzsike (Liszka), Finkey Ilonka, Fürjész Ilonka (Karád), Gebauer Micike (N.-Halász), Hidegkövy Margitka és Erzsike, Horkay Jolánka, Keresztúry Boriska (K.-Helmec), Kiss Vilma (Ungvár), Kónya Terike (Liszka), Lakatos Lenke (Ujhely), Minay Etelka, Nyiry Irma (B.-Szerdahely), Ortó Erzsike (Ungvár), Ölbey Erzsike (Rozvány), Paraszkay Ilonka, Pásztor Emmuska, Pilászy Margit (Ujhely), Radácsy Ilonka és Eka, Rác Piroska, Reho Erzsike, Répássy Margit (Ujhely), Szabó Anikó és Ilonka (N.-Halász), Szakácsy Katinka, Szinyei Boriska, Viktus és Vilma, Szívós Irénke és Gizike, Ujj Mariska és Jolánka (Ladmóc), Vitányi Etelka (K.-Helmec), Zettin Flóra (Ujhely), Zombory Margitka (Liszka).

Jegyeiket megváltották, illetőleg felülfizettek: Meczner Gyula, Pintér István, Székely Elek 20 kor., Ifj. Miklós Béla 18 kor., Bernáth Béla 8 kor., Feiler József 8 kor., Dr. Illyefalvi Vitéz Géza 5 kor., Ölbey János 5 kor., Riesdorfer József 5 kor., Dr. Meczner Sándor 3 kor., Szinyei Gerzson 2 kor., Zettin Ignác 2 kor., Szepessy István 1 kor., Komjáthy Gábor 2 kor., Szomráky István 2 kor. (Nagy-Berezna).

A versenybírótság adományaiból begyűlt 171 kor., mely összeghez a következők járultak: Katona György 20 kor., Lácza Szabó László 20 kor., Philipp Károly 20 kor., Dókus Gyula 10 kor., Meczner András 10 kor., Tolcsvai Nagy Barna 10 kor., Dr. Kun Zoltán 10 kor., Fejes István 10 kor., Riesdorfer József 10 kor., Hodinka Ágoston 8 kor., Matolai Etele 6 kor., Bernáth Aladár 5 kor., Novák Lajos 5 kor., Szabó Zsigmond 5 kor., Dr. Szánthó Gyula 5 kor., Brzorád Rezső 4 kor., Radácsy György 4 kor., Piskóti Ferenc 3 kor., Szilágyi Benő 2 kor. Kisebb adományokból 4 kor.

Összes bevétel 713 kor.

DIÁKTÖRTÉNETEK.

A meghízás titka.

Ugye, minden ember tudja,
Merre a bölcsesség útja.
Oda lehet jutni szépen
Két — sőt háromféleképen.
Vonaton vagy országúton
Legrövidebb, gyalogúton.
— A pataki alma-máter
Bölcsesség-okádó kráter.
Annyi ottan a tudomány,
Ki ott tanul, bölcs valahány.
Püspökök is tanultak ott,
Az pedig már csak nagy dolog.
Azután meg hány miniszter,
Költő, író, pap, filiszter.
S ha még soká így fog menni,
Királyokat fog nevelni.
No, járhat sz is akármerre
Mindenütt el van ismerve,
Hogy a pataki diáknak
Nagy esze van valahánynak.
Itt találták fel a „brügöt,¹“
Csirizt, mendurt és farúgót.
Süvölt a tudás szellője,
Hogy majd felfordulunk tőle.
S ha az ember nem is léha
Fejéből is kitör néha,
S ha üres is hasa nagyon,
Tudománya bőven nagyon.
Csak jusson egy jó lakáshoz,
Elég ez a jóllakáshoz.
De hogy ez a nagy ész mi hát?
Halljátok a históriát!

*

Hires diák volt Kis Pista,
A tejet víz helyett itta.
De hogy mindig tejet igyon,
Pénn kell ahhoz sok-sok — bizony.
S neki ép' az volt hibája
Mindig üres volt tárcája.
De nem azért volt szem-füles,
Hogy a hasa legyen üres. —
Hogy szavam egymásba öltsem,
A mi Pistánk tudta bölcsen
Hogy az ólban fejős tehén
Kérődzik nagy néha szegény,
Az ól pedig nyitottan áll,
Bárki könnyen odatalál.
Reggelenként nagy titokba
Egy köpenybe beburkolva
Nagy csuporral a kezében
Be is lopódzott ő szépen.

¹ Konviktusi kenyér.

A tejet nem azért itta —
 Ügyes ember volt a Pista,
 A tehén meg jámbor állat,
 Alatta ő ülhet, állhat —
 — Macska vigye az egeret!
 Nem megfejtte a tehenet?!
 Nagy boldogan ment be vele,
 Brügót is aprított bele.
 Így éldegélt a hős István
 Az áldott jó fejős riskán.
 Tán még az ég is nevette,
 Hogy a tejet honnan vette.
 Ő pedig im hizni kezdett,
 Tejes tekintélyt eresztett.

Barcsa Endre.

Fecske madár . . .

Fecske madár mondd meg nekem,
 Mondd meg azt az egyet;
 Ismersz-e te, ahol jártál
 Ismersz-e oly földet?
 Hol az ének, hol a nóta
 Meghallgatva szárnyal,
 Ahol a szív nincsen tele
 Égő, kínos vággyal.
 Oh mondd nekem, hadd menjek el
 Én arra a tájra,
 Ott a szívem, megcsalt szívem
 Annyira nem fájna . . .
 De nem, ne mondd, ne szólj semmit
 Nem megyek én innen,
 Hisz a szívem a mennyből is
 Visszacsalna engem . . .

Pósa Béla.

A nyíltszívűség a nemes gondolkodás pecsétje, a férfi dísze és dőlcégsége, a nő legédesebb bája, a gazembernek gúnytárgya és a társaságban a legritkább erény.

Benzel-Sternau.

Kerüld azt a férfit, aki az érzelmeket éles eszével kigúnyolja, de méginkább a bohó asszonyt, aki az érzelmekkel játszik.

Schiller.

Szeress. de igazán és akkor minden erénnyel ékes léssz.

Feuerbach.

Az első szerelem az ő hevével és könyeivel hasonlít a nyers fához, mely míg egyik végén lángol, a másikon könyezik.

Menzel.

Az áruló lelke olyan, mint a gyűrű, amelyből kiesett a drágakő.

Jókai.

HIREK.

— **Hátrálékos előfizetőinket felkérjük: szíveskedjenek tartozásaikat július hó végéig a szerkesztőség címére beküldeni.**

— **A jövő iskolai évre** széniorrá Magda Sándor végzett hittanhallgatót, a főiskola alkönyvtárnokává pedig Mikola Gyula végzett joghallgatót választotta meg a köziskolai szék. — Az akad. ifj. olvasó-egylet pedig jövő évi könyvtárnokává Bódi Dénes III. é. hittanhallgatót választotta meg. Isten áldása legyen működésükön.

— **Évzáró a főiskolában.** Csakúgy hömpölyögnek a rohanó időnek hullámai, csakúgy ragad bennünket is a szárnyas kerék. Ime már is lepergett egy esztendő, egy sok örömmel, de sok szomorúsággal is megrakott esztendő. Június 25-én tettük fel az utolsó pontot, koronáztuk meg egy évi munkálkodásunkat. Délelőtt istentisztelet volt a városi templomban nagy számú hallgatók előtt. 11 óra után templomból kijövet a főiskola imatermében az igazgató évi jelentése, a nyert pályaművek és szorgalomdíjak kiosztása következett. A valódi ünnepély csak délután 4 órakor volt. Zsúfolásig megtelt az imaterem, de hiszen így van az már régen. S aztán előlépett az énekkar és csakúgy ontotta magából a szebbnél-szebb nótákat. Ki is jutott nekik a tapsból bőven. Még a gyöngédebb nemen lévőek sem átalították kis kezeiket összeütni, hogy ez által fejezzék ki teljes elismerésüket. A zenekar is kített magáért és szinte megnyerte a hallgatóság tetszését. A szavalók közül különösen Szabó László és Gombos Pál arattak fényes diadalt. Az előbbi komoly, mély tanulmányra valló és érzelmes előadásáért, az utóbbi pedig kacagató és bohókás vig szavalatáért a közönségnek tapsviharral nyilvánított osztatlan tetszését vívták ki. Most már kezd csendesülni az eddigi nyüzsgő élet. Még egy néhányan koptatjuk itt az aszfaltot, míg egy pár nap múlva mi is isten hozzádot mondunk az alma maternek — két hónapig!

— **A gimn. érettségi vizsgálatok** f. hó 21-én fejeződtek be a következő eredménnyel: jelesen érett lett 3, névszerint: Hézszer Aurél, Nagy Lajos és Trenko György; jól érett 4, egyszerűen érett 16, egy évre visszavetett 1, két hónapra 6.

— **Halálozások.** Ruzskey Zoltán I. é. hittanhallgató f. hó 2-án Jánosiban a szülei háznál elhunyt. A sok reményre jogosító ifjú korai halála mélyen megrendítette mindnyájunk szívét. Temetése, melyen a hittanhallgató ifjúság több tag által képviseltette magát, június 4-én ment végbe. Koszorút helyeztek a ravatalra: a hittanhallgató ifjúság és az énekkar s csak sajnálható, de meg nem ítéhető, hogy az utóbbi a vakáció s más fölmerült akadályok miatt nem működhetett közre testületileg a temetésen — *Özv. Warga Lajosné*, az elhunyt nagytudományú pataki tanár özvegye f. hó 27-én rövid szenvedés után meghalt. Az elköltözött földi maradványai f. hó 29-én tétettek örök nyugalomra óriási részvét mellett. Fogadják a fájdalomtól sújtottak őszinte részvétünket.

— **A lelkészihivatalra képesítő vizsgálatok** június 22-24 és 26-28 napjain folytak le a sárospataki főiskola imatermében *Kun Bertalan* püspök és *Meczner*

Béla h. főgondnok elnöklete alatt. Az első vizsgálatra — véletlen betegség és egyéb okok miatt — csak 12-en jelentkeztek, a másodikra 20-an. Írásbeli dolgozataik alapján valamenyien szóbeli vizsgálatra bocsáttattak s az első vizsgások közül 2-en, a második vizsgások köréből 6-an érdemeltek jeles osztályzatot. — Az első vizsgások közül 10 azonnal ki is bocsáttatott a szolgálatra a szokásos formáságokkal. Amazok közül 2 egy évre, emezek közül 2 két hónapra visszavetettet. — Hárman u. m. *Komjáthy István* ungvári, *Keresztessy Sándor* s.-pataki s. lelkészek és *Kun József* végzett theol. ifjú betegeskedésük miatt engedélyt kaptak arra, hogy elmaradt vizsgájukat az őszi egyházkerületi gyűlés alatt tehessek le.

— **Előfizetési díjaikat beküldötték:** Nyitray Lajos (Tussa) 4 K, Szilágyi Dániel 4 K, Heisler Sámuel (Sárospatak) 2 K, Vitek Ferenc 2 K, Harstein Lajos 2 K, Pavletits György 2 K, Wintner Ábrahám 2 K, id. Feldmesser Herman 2 K, Wohl László 2 K, Ornstein Ignác 2 K, ifj. Fövényessy Bertalan 2 K, Vitt József 2 K, Weinberger Sámuel 2 K. Köszönettel nyugtázzuk.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. E.-né öngyáságának. A F. H. téves közleménye nem mitőlünk eredt. A mi tudósítónk csak a tánemulatságon jelenvoltak neveit írta össze, úgy amint mai számunkban olvasható. Ezt tölta ki önkényűleg a F. H. tudósítója.

Belső munkatársak:

SUTKA ISTVÁN, ÉLES ISTVÁN, BÓDI DÉNES, IFJ. BÁLINT DEZSÓ.

Nyomtatta Radil Károly az ev. ref. főiskola betűivel Sárospatakon.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosógára

KASSÁN. ALAPITTATOTT 1810-ben.

Hazánknak e szakban legrégibb s közismert gyárában ruhák egészben tisztítanak és festetnek, továbbá gallérok, kézelők s egyéb fehérneműk a legszebb kivitelben mosatnak és vasaltatnak.

Postacím: Haltenberger Béla, Kassa.

Sárospataki Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet.

Borértékesítő osztály Sárospatak.

Vasuti állomás Sárospatak.

A hegyaljai szőlőtermelőkötől részben megvett részben pedig mintapincénkben elhelyezett s alább felsorolt borainkat teljes felelőség mellett eladásra ajánljuk:

1868. évi	4	puttonos aszú	1	üveg,	fél	liter á,	9—	korona.
1883.	5	"	1	"	"	"	10—	"
1886.	4	"	1	"	"	"	8—	"
1890.	3	" musk.	1	"	"	"	4—	"
1901.	5	"	1	"	"	"	7—	"
1901.	4	"	1	"	"	"	4—	"
1901.	1	"	1	"	"	"	2—	"
1883.		szamorodni	1	"	"	"	5—	"
1888.		"	1	"	"	"	450	"
1890.		"	1	"	"	"	3—	"
1901.		"	1	"	"	"	2—	"
1901.		"	1	"	"	"	4—	"
1901.		"	1	"	1	"	1-80	"
1902.		"	1	"	1	"	1-60	"
1902.		pecs.-bor (furmint)	1	"	1	"	1-20	"
1902.		aszt.	1	"	1	"	1—	"
1902.		"	1	"	1	"	—80	"
1902.		"	1	"	1	"	—70	"
1903.		"	1	"	1	"	—90	"

Az itt felsorolt borokból nagyobb mennyiséggel rendelkezzünk. — Az árak üveg és csomagolási költség nélkül értetnek. Ez utóbbiak önköltségben számitatnak fel. Az edényeket bérmentve, a felszámitott árban a szövetkezet visszaveszi. 136 literes gönci hordó vételnél a feltüntetett áraból 5 százalék engedmény jár, ingyen hordóval. — Jelen árjegyzék kiadásával előbbi árjegyzékünk érvénytelenné vált.

A legszolidabb, legelegánssabb, legolcsóbb

férfi ruhákat

* Sárospatakon *

WEINBERGER S.

készít.

Piactér a Városháza

átellenében.

Honi és angol szöve-

tekben állandóan dús

raktárt tart.

Van szerencsém Sárospatak és Vidéke mélyen tisztelt sportközönségének becses tudomására adni, hogy a

~ fotografáláshoz ~

szükséges kellekekkel dúsán elláttam üzletemet. — Raktáron tartok egynehány gépet is. — Összeköttetésem van a legelső gyarakkal, mi által abban a helyzetben vagyok, hogy mindent a legolcsóbban és legelőnyösebb feltételek mellett

részletfizetésre adhatok.

Kérem a mélyen tisztelt sportközönséget, szerezzen személyesen

meggyőződést állításomról.

Maradtam teljes tisztelettel

3—3

SPITZ ANTAL órás és ékszerész Sárospatakon